

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yrityksen saneerauksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi yrityksen saneerauksesta annettua lakia, yksityishenkilön velkajärjestelystä annettua lakia, konkurssilakia, oikeudenkäymiskaarta sekä konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä annettua lakia.

Esityksessä ehdotetuilla muutoksilla edistettäisiin yritysten pääsyä joutuisaan ja kustannuksiltaan kohtuulliseen saneerausmenettelyyn. Saneerausmenettelyä sujuvoitettaisiin ja yksinkertaistettaisiin menettelyyn liittyviä vaiheita karsimalla ja keventämällä. Mahdollisuutta vahvistaa saneerausohjelma nopeasti eli kaikkia saneerausmenettelyyn tavanomaisesti liittyviä menettelyvaiheita läpi käymättä helpotettaisiin. Velallisen oikeutta irtisanoa sopimuksia saneerauksen mahdollistamiseksi laajennettaisiin ja eräitä käytännössä ilmenneitä epäkohtia korjattaisiin.

Esityksessä ehdotetuilla muutoksilla ehkäistäisiin myös saneerausmenettelyyn liittyviä väärinkäytöksiä. Samanaikaisten yrityssaneeraus- ja konkurssihakemusten sekä peräkkäisten yrityssaneeraushakemusten käsittelyä tehostettaisiin ja velallisen avustajaa ja asiamiestä koskevia säännöksiä tarkistettaisiin.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan keväällä 2023.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	4
1 Asian tausta ja valmistelu	4
1.1 Tausta	4
1.2 Valmistelu	4
2 Nykytila ja sen arviointi.....	5
2.1 Yleistä yrityssaneerauksista	5
2.2 Yrityssaneeraukseen hakeutuminen	12
2.3 Hakemukselle asetetut edellytykset	15
2.4 Viivyttelyluonteiset saneeraushakemukset	20
2.5 Väliaikaiset kiellot	30
2.6 Velkojen saatavailmoitukset	33
2.7 Taloudellinen perusselvitys.....	33
2.8 Menettelyn kulku ja tuomioistuimen rooli	37
2.9 Nopeutettu saneerausmenettely.....	40
2.10 Velallisen sopimusvastuut.....	47
2.11 Takaisinsaanti yrityssaneerauksessa	53
2.12 Saneerausohjelman raukeaminen	56
2.13 Selvittäjän palkkio ja kustannusten korvaaminen	57
3 Tavoitteet	58
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	59
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	59
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	61
4.2.1 Taloudelliset vaikutukset	61
4.2.1.1 Yritysvaikutukset	61
4.2.1.2 Vaikutukset kansantalouteen ja julkiseen talouteen.....	66
4.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	67
4.2.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset	69
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	69
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	69
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot	71
6 Lausuntopalaute	72
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	74
7.1 Laki yrityksen saneerauksesta.....	74
7.2 Laki yksityishenkilön velkajärjestelystä	89
7.3 Konkurssilaki	89
7.4 Oikeudenkäymiskaari.....	89
7.5 Laki konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä.....	90
8 Lakia alemman asteinen sääntely	91
9 Voimaantulo	92
10 Toimeenpano ja seuranta	92
11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	92
LAKIEHDOTUKSET	95
1. Laki yrityksen saneerauksesta annetun lain muuttamisesta	95
2. Laki yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain 20 §:n muuttamisesta.....	103

3. Laki konkurssilain 21 luvun 1 §:n muuttamisesta.....	104
4. Laki oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §:n muuttamisesta	105
5. Laki konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä annetun lain 4 ja 6 §:n muuttamisesta	107
LIITTEET	109
RINNAKKAISTEKSTIT	109
1. Laki yrityksen saneerauksesta annetun lain muuttamisesta	109
2. Laki yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain 20 §:n muuttamisesta.....	122
3. Laki konkurssilain 21 luvun 1 §:n muuttamisesta.....	123
4. Laki oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §:n muuttamisesta	124
5. Laki konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä annetun lain 4 ja 6 §:n muuttamisesta	126
ASETUSLUONNOKSET	128
Valtioneuvoston asetus yrityksen saneerauksesta annetun asetuksen muuttamisesta....	128
Valtioneuvoston asetus yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun asetuksen 3 ja 3 a §:n muuttamisesta.....	130
Oikeusministeriön asetus konkurssi- ja yrityssaneerausasioiden asianhallintajärjestelmästä annetun oikeusministeriön asetuksen 4 §:n muuttamisesta.	131

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Esityksessä ehdotetulla sääntelyllä on tarkoitus panna täytäntöön pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman tavoitteita toteuttavat muutokset yrityksen saneerausta koskevaan lainsäädäntöön.

Hallitusohjelman mukaan hallitus selvittää yksityishenkilön velkajärjestelyä ja yrityssaneerausta koskevien lakien muutostarpeet tavoitteena velkajärjestelyjen ja niiden kattavuuden parantaminen. Lisäksi maksuaikoja ja maksukyvyttömyyttä koskevan lainsäädännön uudistamista selvitetään, tavoitteina etenkin pienten ja keskisuurten yritysten toimintaedellytysten vahvistaminen. Myös riskinottoa edistetään kehittämällä yrittäjälle entistä parempia mahdollisuuksia ”uuteen alkuun” muun muassa konkurssitilanteissa. Asiassa otetaan huomioon muun muassa uudelleenjärjestelystä ja maksukyvyttömyydestä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/1023, jäljempänä *direktiivi*, täytäntöönpano ja arvioidaan maksukyvyttömyyslainsäädännön kokonaistoimivuus.

1.2 Valmistelu

Oikeusministeriö asetti 29.1.2020 kaksi työryhmää, joiden tehtäväksi annettiin valmistella direktiivin edellyttämät sekä hallitusohjelman tavoitteita toteuttavat muutokset yhtäältä yrityksen saneerausta koskevaan lainsäädäntöön (yrityssaneeraustyöryhmä) ja toisaalta yksityishenkilön velkajärjestelyä koskevaan lainsäädäntöön (velkajärjestelytyöryhmä). Yrityssaneeraustyöryhmän työn erityisenä tavoitteena oli edistää yritysten mahdollisuutta päästä riittävän varhaisessa vaiheessa joutuksaan ja kustannuksiltaan kohtuulliseen saneerausmenettelyyn. Yrityssaneeraustyöryhmän toimeksiantoon ei kuulunut niin sanottua velkakonversiota koskevien kysymysten arvioiminen. Molempien työryhmien määräajaksi asetettiin 30.4.2021.

Yrityssaneeraustyöryhmä luovutti direktiivin täytäntöönpanoa koskevan välimietintönsä oikeusministeriölle 27.4.2021 ([Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2021:18](#)). Mietinnössä ehdotettiin, että yrityssaneerauslakiin luotaisiin uusi varhainen saneerausmenettely, joka täyttäisi direktiivin vaatimukset. Myös nykyinen yrityssaneerausmenettely pysyisi voimassa ja sitä kutsuttaisiin jatkossa perusmuotoiseksi saneerausmenettelyksi. Velkajärjestelytyöryhmä luovutti sekä direktiivin täytäntöönpanoa että hallitusohjelman tavoitteiden toteuttamista koskevan mietintönsä oikeusministeriölle 12.4.2021 ([Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2021:14](#)). Mietinnössä ehdotettiin useita muutoksia, jotka helpottaisivat velallisten pääsyä velkajärjestelyyn, edesauttaisivat velallisten selviytymistä maksuohjelmasta ja yksinkertaistaisivat velkajärjestelymenettelyä. Työryhmien mietintöihin sekä niistä saatuihin lausuntopalautteeseen perustunut hallituksen esitys laeiksi yrityksen saneerauksesta annetun lain ja yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi annettiin eduskunnalle 20.1.2022 (HE 238/2021 vp). Eduskunta antoi vastauksensa 11.5.2022 (EV 51/2022 vp). Lait vahvistettiin 25.5.2022 ja ne tulivat voimaan 1.7.2022.

Yrityssaneeraustyöryhmän toimikautta päätettiin 8.12.2020 pidentää kansallisten muutostarpeiden arvioinnin osalta 31.12.2021 saakka, sillä vuonna 2020 alkaneen koronavirusepidemian ja siihen liittyneiden kiireellisten lainsäädäntötoimenpiteiden johdosta työryhmä ei ehtinyt suunnitellulla tavalla käsittelemään laajaa toimeksiantoaan alkuperäiseen määräaikaan mennessä. Kyseistä pidennystä päätettiin 4.11.2021 jatkaa 31.3.2022 saakka.

Yrityssaneeraustyöryhmä luovutti yrityssaneerainsäädännön kansallisia muutostarpeita koskevan loppumietintönsä oikeusministeriölle 23.3.2022 ([Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2022:18](#)). Mietinnöstä järjestettiin lausuntokierros 8.4.–20.5.2022. Oikeusministeriö pyysi lausuntoa 54 taholta (ministeriöt, valtion virastot ja laitokset, tuomioistuimet, yhdistykset, intressiorganisaatiot ja asiantuntijat). Lausuntoja saapui yhteensä 35 kappaletta. Lausunnoista on laadittu lausuntotiivistelmä ([Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2022:33](#)) ja lausunnot ovat nähtävillä [lausuntopalvelussa](#).

Yrityssaneeraustyöryhmä kokoontui toimikautensa aikana yhteensä 42 kertaa, joista välimietinnön valmistelua varten 22 kertaa ja loppumietinnön valmistelua varten 20 kertaa. Työryhmässä oli oikeusministeriön lisäksi edustus konkurssiasiamiehen toimistosta, Helsingin käräjäoikeudesta, Verohallinnosta, Suomen Asianajajaliitosta, Elinkeinoelämän Keskusliitto EK:sta, Finanssiala ry:stä sekä Suomen Yrittäjät ry:stä, minkä lisäksi apulaisprofessori Tuomas Hupli Turun yliopistosta toimi työryhmän pysyvänä asiantuntijana. Yrityssaneeraustyöryhmällä ja velkajärjestelytyöryhmällä oli yhteinen seurantar ryhmä, joka kokoontui toimikautensa aikana yhteensä kaksi kertaa.

Esitys on ollut myös lainsäädännön arviointineuvoston arvioitavana.

Esityksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa <https://oikeusministerio.fi/hankkeet-ja-saadostvalmistelu> tunnuksella OM057:00/2021.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Yleistä yrityssaneerauksista

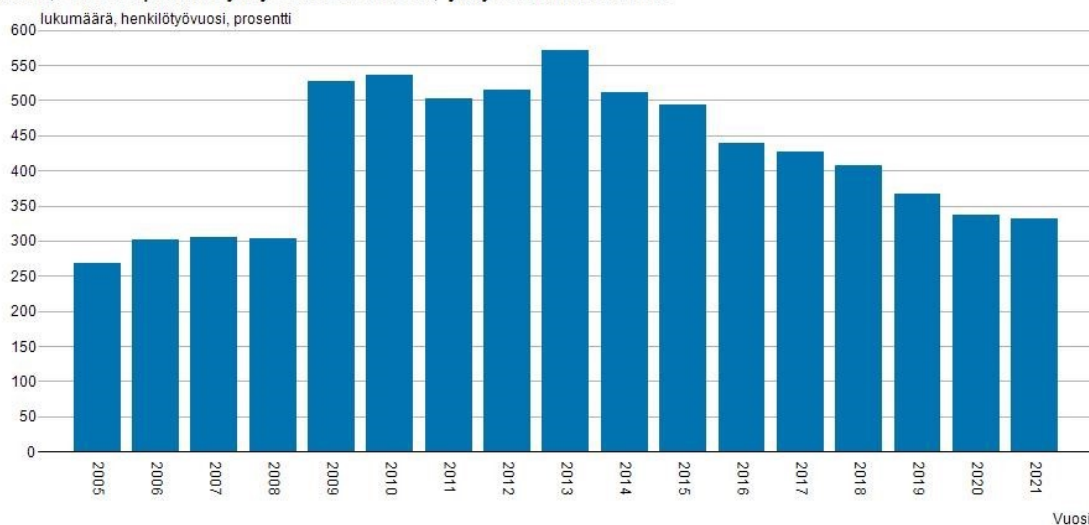
Yrityssaneerauksen tavoitteena on parantaa taloudellisissa vaikeuksissa olevien mutta elinkelpoisten yritysten edellytyksiä selviytyä taloudellisista vaikeuksistaan ja siten välttää tarpeettomia konkurssseja. Yrityssaneeraus on konkurssin realistinen vaihtoehto ainoastaan silloin, kun yritystoiminta on elinkelpoista ja saneerauksen avulla tervehdytettävissä, mikä puolestaan edellyttää saneeraukseen hakeutumista riittävän varhaisessa vaiheessa. Käytännössä yrityssaneerausten määrä on melko vähäinen. Tilastokeskuksen tilastojen mukaan 2000-luvulla on pantu vireille noin 300–500 yrityssaneerausta vuosittain, kun taas konkurssseja on pantu vireille noin 2 000–3 000 kappaletta vuosittain. Kaiken kaikkiaan Suomessa toimi noin 368 600 yritystä vuonna 2020.

Yrityssaneerausta on uudistettu 1.7.2022 voimaan tulleella lailla (386/2022) siten, että yrityssaneeraus voidaan nykyään toteuttaa joko varhaisena tai perusmuotoisena saneerausmenettelynä. Siltä osin kuin tässä esityksessä viitataan tilastoihin tai muihin yrityssaneerausta koskeviin historiatietoihin, ne koskevat ennen uudistuksen voimaantuloa voimassa ollutta saneerausmenettelyä, jota kutsutaan nykyään perusmuotoiseksi saneerausmenettelyksi.

Tilastokeskuksen tietojen mukaan tammi–joulukuussa 2021 pantiin vireille yhteensä 331 yrityssaneeraushakemusta, mikä on viisi hakemusta (1,5 prosenttia) vähemmän kuin vastaavana ajankohtana vuotta aiemmin. Henkilötyövuosien määrä yrityssaneeraukseen kyseisenä ajankohtana haetuissa yrityksissä oli yhteensä 3 494, mikä on 3 146 henkilötyövuotta (47,4 prosenttia) vähemmän kuin vastaavana ajankohtana vuotta aiemmin. Vuonna 2020 pantiin vireille yhteensä 336 yrityssaneeraushakemusta, vuonna 2019 yhteensä 366 hakemusta, vuonna 2018 yhteensä 408 hakemusta ja vuonna 2017 yhteensä 427 hakemusta. Henkilökunnan määrä yrityssaneeraukseen haetuissa yrityksissä oli yhteensä 6 640 henkilöä vuonna 2020, yhteensä 3 119 henkilöä vuonna 2019, yhteensä 3 483 henkilöä vuonna 2018 ja yhteensä 4 876 henkilöä vuonna 2017.

Konkurssien tavoin saneeraushakemusten määrä riippuu keskeisesti yleisestä taloudellisesta kehityksestä. Vuosina 2009–2014 pantiin vireille yli 500 yrityssaneerausta vuosittain, ja tuona aikana vireille pantujen yrityssaneerausten määrä oli suurimmillaan vuonna 2013 (571 hakemusta). Vuodesta 2014 alkaen vireille pantujen yrityssaneerausten määrä on vähentynyt vuosi vuodelta. Seuraavassa taulukossa on kuvattu vireille pantujen yrityssaneerausten määrää vuosina 2005–2021.

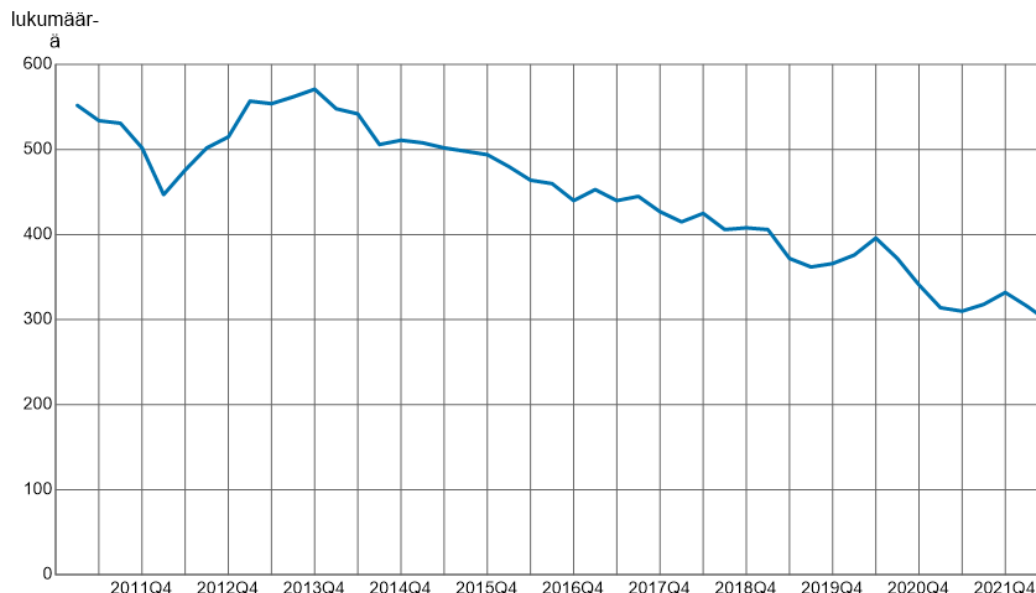
Yrityssaneeraukset vuositasolla alueittain vuodesta 2003 muuttujina Vuosi. Yhteensä, KOKO MAA, Vireille pannut yrityssaneeraukset, yritysten lukumäärä.

Lähde: Tilastokeskus, konkurssit ja yrityssaneeraukset

Yrityssaneeraushakemusten määrän lasku on jatkunut myös vuonna 2022. Vuoden 2022 toisella vuosineljänneksellä pantiin vireille 76 yrityssaneeraushakemusta, mikä on 18 hakemusta (19 prosenttia) vähemmän kuin vastaavana ajankohtana vuotta aiemmin. Seuraavassa taulukossa on kuvattu vireille pantujen yrityssaneerausten liukuva vuosisumma vuodesta 2011 vuoden 2022 puoliväliin.

Vireille pannut yrityssaneeraukset, yritysten lukumäärä, liukuva vuosisumma

Lähde: Tilastokeskus, konkurssit ja yrityssaneeraukset

Yrityssaneeraukset jakaantuvat Suomen yrityskannan mukaisesti, eli suurin osa saneerauksista kohdistuu mikroyrityksiin sekä pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Lisäksi suurin osa saneerauksiin hakeutuvista yrityksistä on yritysmuodoltaan joko osakeyhtiöitä tai yksityisiä elinkeinonharjoittajia. Konkurssiasiamiehen toimistossa on selvitetty vuosina 2015 ja 2016 aloitettuja saneerausmenettelyjä ja muun muassa sitä, millainen on tyypillinen yrityssaneeraukseen hakeutuva yritys. Selvityksessä yritysten kokoluokkaa on arvioitu yhtäältä kirjanpitolaissa käytettyjä tasetta, liikevaihtoa ja henkilöstöä koskevia raja-arvoja mukaillen ja toisaalta pelkän liikevaihdon suuruuden perusteella. Selvityksessä käytetyn luokittelun mukaan yrityssaneeraukseen hakeutuneet yritykset jakaantuivat yrityksen koon ja muodon mukaan alla olevissa taulukoissa kuvatulla tavalla.

Yrityksen luokka	Kirjanpitolakiin pohjaava 2015	Liikevaihdon mukaan* 2015	Kirjanpitolakiin pohjaava 2016	Liikevaihdon mukaan 2016
1. Suuryritykset	2 kpl	47 kpl	1 kpl	21 kpl
2. Keskisuuret yritykset	11 kpl	94 kpl	8 kpl	77 kpl
3. Pienyritykset	80 kpl	60 kpl	46 kpl	66 kpl

4. Mikroyritykset	188 kpl	79 kpl	181 kpl	72 kpl
5. Muut		48 kpl		60 kpl

* Suuryritykset: Liikevaihto yli 2M€; Keskisuuret yritykset: Liikevaihto 500K€–2M€; Pienyritykset: Liikevaihto 200K€–500K€; Mikroyritykset: Liikevaihto alle 200K€; Muut: Liikevaihto ei tiedossa / perusselvitystä ei tehty.

Yritysmuoto	Kappalemäärä 2015 (yht. 326)	Prosenttiosuus 2015	Kappalemäärä 2016 (yht. 295)	Prosenttiosuus 2016
1. Osakeyhtiö	250 kpl	77 %	218 kpl	73 %
2. Kommandiittiyhtiö	26 kpl	8 %	22 kpl	7 %
3. Avoin yhtiö	2 kpl	n. 0,5 %	2 kpl	n. 1 %
4. Osuuskunta	0 kpl	0 %	2 kpl	n. 1 %
5. Yhdistys	2 kpl	n. 0,5 %	1 kpl	n. 0,5 %
6. Toiminimellä / elinkeinon- harjoittaja	46 kpl	14 %	50 kpl	17 %

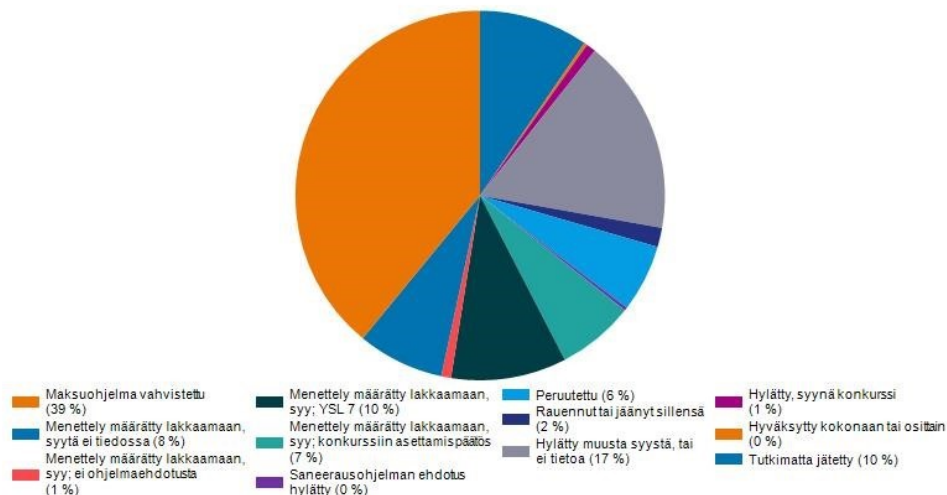
Tilastokeskuksen tilastojen mukaan vuonna 2021 vireille tulleista 331 yrityssaneeraushakemuksesta yhteensä 77 kohdistui rakentamisen, 49 kaupan, 46 teollisuuden ja kaivostoiminnan, 37 kuljetuksen ja varastoinnin, 25 majoitus- ja ravitsemistoiminnan ja 15 maa-, metsä- ja kalatalouden päätoimialoille. Suurin osa vireille tulleista yrityssaneeraushakemuksista eli yhteensä 80 hakemusta kohdistui muiden palvelujen päätoimialalle, joka käsittää muun muassa informaatio- ja viestintäpalvelut, rahoitus- ja vakuutustoiminnan, kiinteistöalan toiminnan, ammatillisen, tieteellisen ja teknisen toiminnan, hallinto- ja tukipalvelut, koulutuspalvelut, terveys- ja sosiaalipalvelut sekä taide-, viihde- ja virkistystoiminnan. Kahden hakemuksen kohdalla yrityksen päätoimiala oli tuntematon. Vuonna 2020 vireille tulleista 336 yrityssaneeraushakemuksesta yhteensä 63 kohdistui rakentamisen, 51 teollisuuden ja kaivostoiminnan, 46 kuljetuksen ja varastoinnin, 37 kaupan, 23 majoitus- ja ravitsemistoiminnan ja 15 maa-, metsä- ja kalatalouden päätoimialoille. Suurin osa vuonna 2020 vireille tulleista yrityssaneeraushakemuksista eli yhteensä 101 hakemusta kohdistui muiden palvelujen päätoimialalle. Vuodesta 2020 vuoteen 2021 yrityssaneeraushakemusten määrä kasvoi majoitus- ja ravitsemustoiminnan, rakentamisen sekä kaupan päätoimialoilla ja väheni sekä suhteellisesti että määrällisesti eniten muiden palveluiden päätoimialalla.

Vuoden 2021 aikana käräjäoikeuksissa käsiteltiin loppuun 356 yrityssaneeraushakemusta. Määrä on 21 yrityssaneeraushakemusta vähemmän kuin vuonna 2020. Vuonna 2020 käräjäoikeuksissa käsiteltiin loppuun yhteensä 455 yrityssaneerausasiaa, mikä oli 14 asiaa enemmän kuin vuotta aiemmin. Vuonna 2019 vastaava luku oli 441 loppuun käsiteltyä yrityssaneerausasiaa (mikä tarkoitti 92 asian laskua edellisvuoteen verrattuna) ja vuonna 2018 vastaava luku oli 533 loppuun käsiteltyä yrityssaneerausasiaa (mikä tarkoitti 58 asian kasvua edellisvuoteen verrattuna). Loppuun käsitellyt asiat kuvaavat eri perusjoukkoa kuin vireille tulleet asiat, sillä loppuun käsitellyt asiat sisältävät myös tilastovuotta aiemmin vireille tulleita asioita ja vastavasti osa tilastovuonna vireille tulleista asioista käsitellään loppuun vasta tilastovuotta myöhemmin vuosina. Tilastokeskuksen yrityssaneeraustilastossa loppuun käsitellyillä yrityssaneerausasioilla tarkoitetaan asioita, jotka on käsitelty käräjäoikeudessa ja joista on tehty käräjäoikeuden ratkaisu, jolloin tietoihin sisältyvät yrityssaneeraushakemusten lisäksi myös muut käräjäoikeuksissa käsitellyt yrityssaneerausasiat. Esimerkiksi vuonna 2020 loppuun käsitellyistä asioista yrityssaneeraushakemuksia oli 377 kappaletta ja muita yrityssaneerausasioita loput 78 kappaletta. Vuoden 2021 osalta tilasto koskee vain loppuun käsiteltyjä yrityssaneeraushakemuksia, ei kaikkia yrityssaneerausasioita.

Vuonna 2021 loppuun käsiteltyjen yrityssaneeraushakemusten osalta maksuohjelma vahvistettiin 139 tapauksessa (39,0 prosenttia tapauksista), vuonna 2020 loppuun käsiteltyjen yrityssaneeraushakemusten osalta 117 tapauksessa (31,0 prosenttia tapauksista), vuonna 2019 loppuun käsiteltyjen hakemusten osalta 133 tapauksessa (34,6 prosenttia tapauksista) ja vuonna 2018 loppuun käsiteltyjen yrityssaneeraushakemusten osalta 179 tapauksessa (37,1 prosenttia tapauksista). Jos saneerausohjelmaa ei käräjäoikeudessa vahvisteta, hakemuksen käsittely on käytännössä keskeytetty jossain vaiheessa menettelyä. Yleisimmin tämä tapahtuu määräämällä menettely lakkaamaan tai hylkäämällä hakemus. Vuonna 2021 menettely määrättiin lakkaamaan yhteensä 90 tapauksessa, vuonna 2020 yhteensä 94 tapauksessa, vuonna 2019 yhteensä 89 tapauksessa ja vuonna 2018 yhteensä 111 tapauksessa. Hylättyjä yrityssaneeraushakemuksia oli vuonna 2021 yhteensä 64, vuonna 2020 yhteensä 58, vuonna 2019 yhteensä 63 ja vuonna 2018 yhteensä 75 kappaletta. Kokonaan tutkimatta jätettiin 34 hakemusta vuonna 2021, 59 hakemusta vuonna 2020, 49 hakemusta vuonna 2019 ja 57 hakemusta vuonna 2018.

Seuraavassa taulukossa on kuvattu, mihin lopputulokseen yrityssaneerausmenettelyt päättyivät vuonna 2021 loppuun käsiteltyjen yrityssaneeraushakemusten osalta.

Loppuun käsitellyt yrityssaneeraushakemukset vuositason kärkeäoikeuksittain muuttujina Tiedot. Yhteensä, 2021.

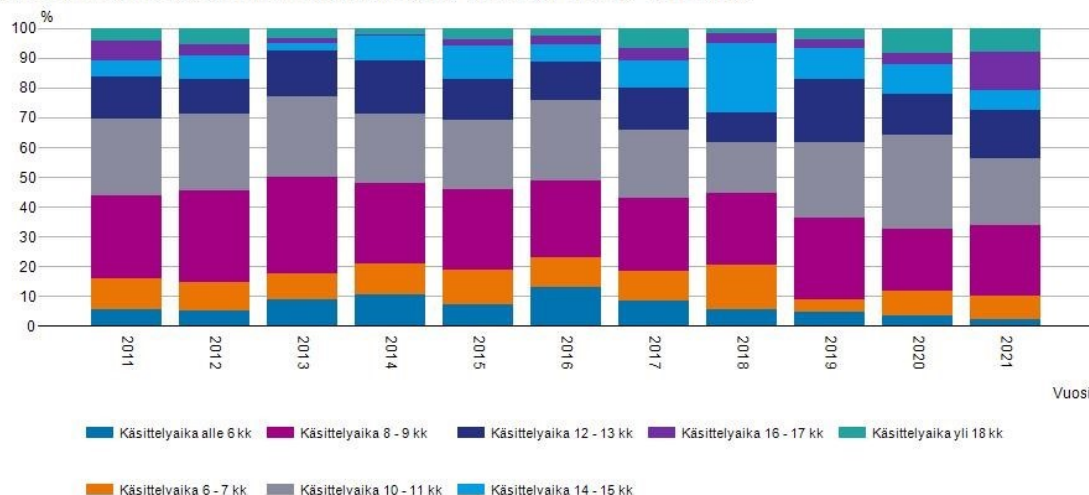

Lähde: Tilastokeskus, konkurssit ja yrityssaneeraukset

Yrityssaneeraushakemusten käsittelyajat käräjäoikeuksissa ovat vaihdelleet paljon. Konkurssi-asiamiehen toimiston vuosina 2015 ja 2016 aloitettuja saneerausmenettelyjä koskevan selvityksen mukaan menettelyn osittaiskesto saneeraushakemuksen vireilletulopäivästä saneerausmenettelyn aloittamispäivään oli keskimäärin 59 päivää vuonna 2015 (vaihteluväli lyhimmillään nollasta päivästä pisimmillään 364 päivään) ja keskimäärin 63 päivää vuonna 2016 (vaihteluväli lyhimmillään nollasta päivästä pisimmillään 431 päivään). Saman selvityksen mukaan menettelyn osittaiskesto saneerausmenettelyn aloittamispäivästä saneerausohjelman vahvistamispäivään oli keskimäärin 268 päivää vuonna 2015 (vaihteluväli lyhimmillään nollasta päivästä pisimmillään 628 päivään) ja keskimäärin 239 päivää vuonna 2016 (vaihteluväli lyhimmillään nollasta päivästä pisimmillään 494 päivään).

Tilastokeskuksen tietojen mukaan saneerausohjelman vahvistamiseen johtanut yrityssaneeraushakemuksen käsittely käräjäoikeudessa kesti kokonaisuudessaan keskimäärin 12 kuukautta vuosina 2021, 2020 ja 2019 ja keskimäärin 11 kuukautta vuosina 2018 ja 2017. Seuraavassa taulukossa on kuvattu saneerausohjelman vahvistamiseen johtaneiden hakemusten käsittelyaikoja käräjäoikeuksissa vuosina 2011–2021.

Vahvistettujen yrityssaneerausohjelmien lkm käsittelyajoittain sekä niissä olevat varat ja velat vuositasolla käräjäoikeuksittain muuttujina Tiedot ja Vuosi. Yhteensä.

Lähde: Tilastokeskus, konkurssit ja yrityssaneeraukset

Myös käräjäoikeuksissa vahvistettujen saneerausohjelmien kestossa ja sisällössä on suurta ta-pauskohtaista vaihtelua. Konkurssiasiamiehen toimiston vuosina 2015 ja 2016 aloitettuja saneerausmenettelyjä koskevan selvityksen mukaan saneerausohjelman kesto oli keskimäärin 74 kuukautta vuonna 2015 (vaihteluväli lyhimmillään yhdestä kuukaudesta pisimmillään 182 kuukauteen) ja keskimäärin 79 kuukautta vuonna 2016 (vaihteluväli lyhimmillään neljästä kuukaudesta ja pisimmillään 300 kuukauteen). Saman selvityksen mukaan saneerausohjelman mukaisen velkaleikkausten suuruus oli keskimäärin 35,8 prosenttia vuonna 2015 (vaihteluväli pienimmillään nollasta prosentista suurimmillaan 96,5 prosenttiin) ja keskimäärin 36,5 prosenttia vuonna 2016 (vaihteluväli pienimmillään nollasta prosentista suurimmillaan 96,0 prosenttiin). Tilastokeskuksen tietojen mukaan vuonna 2019 vahvistetuissa saneerausohjelmissa oli varoja yhteensä 80 miljoonaa ja velkoja yhteensä 125 miljoonaa euroa (varojen mediaani oli 235 000 euroa ja velkojen mediaani 394 000 euroa) ja vuonna 2018 vahvistetuissa saneerausohjelmissa oli varoja yhteensä 300 miljoonaa ja velkoja yhteensä 263 miljoonaa euroa (varojen mediaani oli 294 000 euroa ja velkojen mediaani 400 000 euroa).

Pelkkä yrityssaneerausmenettelyn aloittaminen tai saneerausohjelman vahvistaminen ei vielä ole tae yrityksen tervehtymisestä, vaan saneerauksen kohteena oleva yritys voidaan tarvittaessa asettaa konkurssiin jo saneerausmenettelyn aikana tai saneerausmenettelyn päättymisen jälkeen. Konkurssiasiamiehen toimiston vuosina 2015 ja 2016 aloitettuja saneerausmenettelyjä koskevan selvityksen mukaan niistä 326 yrityksestä, joita koskeva yrityssaneerausmenettely aloitettiin vuonna 2015, yhteensä 159 yritystä (49 prosenttia) oli asetettu konkurssiin kesäkuuhun 2017 mennessä. Näistä 159 konkurssiin asetetusta yrityksestä yhteensä 126 yrityksen (79 prosenttia) saneerausmenettely oli määrätty lakkaamaan ennen saneerausohjelman vahvistamista, yhteensä 29 yrityksen (18 prosenttia) saneerausohjelma oli hyväksytty ja yhteensä neljän yrityksen (3 prosenttia) saneerausohjelma oli hylätty. Jos samanlainen selvitys toteutettaisiin nyt uudelleen, konkurssiin asetettujen yritysten määrä olisi ajan kulumisen huomioon ottaen todennäköisesti kasvanut.

2.2 Yrityssaneeraukseen hakeutuminen

Yleistä hakemuksesta

Yrityssaneeraushakemuksen sisällöstä säädetään yrityksen saneerauksesta annetun lain (47/1993, jäljempänä *yrityssaneerauslaki* tai *YSL*) 69 §:ssä ja tarkemmin yrityksen saneerauksesta annetun asetuksen (55/1993, jäljempänä *yrityssaneerausasetus*) 1, 1 a ja 2–3 §:ssä. Hakemukselle asetetut vaatimukset riippuvat siitä, hakeeko saneerausta velallinen yksin, velkoja yksin vai velallinen ja velkojat yhdessä tai velallinen velkojien puoltamalla hakemuksella. Varhainen saneerausmenettely voidaan aloittaa velallisen hakemuksesta ja perusmuotoinen saneerausmenettely voidaan aloittaa velallisen tai velkojan hakemuksesta. Velkojan yksin tekemässä hakemuksessa liitevaatimukset ovat suppeimmat, kun taas eniten liitteitä vaaditaan velallisen yksin tekemässä hakemuksessa. Jos perusmuotoista saneerausmenettelyä haetaan velallisen ja velkojien yhdessä tekemällä hakemuksella taikka velkojien puoltamalla velallisen hakemuksella, hakemukseen ei tarvitse liittää tilintarkastajan selvitystä.

Yrityssaneerauslain 68 §:n 1 momentin nojalla yrityssaneerausasian käsittelyssä noudatetaan hakemusasioden käsittelyä koskevia oikeudenkäymiskaaren 8 luvun säännöksiä, jollei laista muuta johdu. Siltä osin kuin oikeudenkäymiskaaren 8 luvussa ei ole jostakin seikasta säännöstä, noudatetaan hakemusasioissa oikeudenkäymiskaaren 8 luvun 13 §:n viittaussäännöksen perusteella oikeudenkäymiskaaren riita-asian käsittelysäännöksiä. Näin ollen hakemuksen käsitteilyyn sovelletaan esimerkiksi oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 5 §:ää haastehakemuksen täydentämisestä sekä 5 luvun 6 §:ää kanteen tutkimatta jättämisestä ja asian ratkaisemisesta vastausta pyytämättä.

Yrityssaneerauslain 70 §:n 1 momentin nojalla tuomioistuimen on annettava velallisen hakemus tiedoksi saataviensa suuruuden perusteella merkittävänä pidettävillä velkojille sekä muillekin velkojille, joita tuomioistuin katsoo tarpeelliseksi kuulla hakemuksesta, sekä varattava näille tilaisuus antaa määräpäivään mennessä kirjallinen lausuma. Jos perusmuotoisen saneerausmenettelyn aloittamista haetaan lain 6 §:n 1 kohdassa tarkoitettulla perusteella eli velallisen ja riittävän monen velkojan yhteisellä hakemuksella tai riittävän monen velkojan puoltamalla velallisen hakemuksella, menettely voidaan aloittaa muita velkojia kuulematta.

Jos hakemuksen on tehnyt velkoja, yrityssaneerauslain 70 §:n 2 momentin mukaan velalliselle varataan tilaisuus antaa kirjallinen lausuma. Lisäksi velallisen tulee toimittaa tuomioistuimelle määräpäivään mennessä selvitys velkojistaan, veloistaan ja velkojen vakuuksista.

Yrityssaneerauslain 70 §:n 3 momentin mukaan, jos tuomioistuin velkojan tai todennäköisen velkojan hakemuksen johdosta katsoo tarpeelliseksi, se voi ennen menettelyn aloittamista koskevan päätöksen tekemistä varata muille velallisen selvityksestä ilmeneville velkojille tai suurimpien velkojen velkojille tilaisuuden antaa määräpäivään mennessä kirjallinen lausuma.

Lain esitöiden mukaan asian merkityksen vuoksi voi usein olla perusteltua, että hakijana olevan velkojan ja velallisen ohella kuullaan myös muita keskeisiä velkojia. Myös selvittäjän valintaa silmällä pitäen voi olla syytä kuulla hakijan ohella muitakin velkojia. (HE 182/1992 vp s. 103)

Arvio tarvittavista toimenpiteistä

Vuosina 2015 ja 2016 aloitettujen menettelyjen keston keskiarvo vireilletulopäivästä aloittamispäivään on ollut 53–54 päivää ja mediaani 48–49 päivää.

Tilastokeskuksen koostaman tiedon mukaan lähes kaikki yrityssaneeraushakemukset ovat velallisen tekemiä. Esimerkiksi vuonna 2020 velallisen tekemiä hakemuksia oli 97 prosenttia hakemusten kokonaismäärästä, vuonna 2019 98 prosenttia ja vuonna 2018 99 prosenttia. Vuosina 2008–2020 velkojan ja velallisen yhdessä tekemiä hakemuksia on ollut hyvin vähän, 0–4 kappaletta vuodessa, kun hakemusten kokonaismäärä on vaihdellut 357 ja 575 hakemuksen välillä. Samalla aikavälillä velkojan tekemiä hakemuksia on ollut alle 10 kappaletta vuodessa. Aineisto ei erottele samaa yritystä koskevia seuraavia tai kilpailevia yrityssaneeraushakemuksia.

Jos velallinen hakee perusmuotoista saneerausmenettelyä ja hankkii riittävät velkojen puollot hakemukselleen tai tekee yhteishakemuksen velkojen kanssa, hakemuksen sisältö- ja liitevaatimukset ovat kevyemmät kuin jos velallinen tekisi hakemuksen yksin. Esimerkiksi jäljempänä tarkasteltavaa tilintarkastajan selvitystä ei tällöin ole tarpeen liittää hakemukseen. Näin ollen velkojen puolloilla tai yhdessä velkojen kanssa tehtävä hakemus on lähtökohtaisesti kustannuksiltaan edullisempi kuin yksin tehty hakemus.

Jos muita velkojia ei kuulla puoltihakemuksesta, päätös perusmuotoisen saneerausmenettelyn aloittamisesta tehdään nopeasti. Muita velkojia ei yleensä ole tarpeen kuulla tilanteessa, jossa hakemus on huolellisesti valmisteltu eikä siihen tai puoltoihin liity epäselvyyksiä. Valmistelussa on arvioitu, tulisiko aloittamispäätös tehdä aina velkojia kuulematta. Esityksessä ei tätä kuitenkaan ehdoteta, sillä tapauskohtaisen harkintavallan jättäminen tuomioistuimelle on edelleen tarpeen. Muiden velkojen kuuleminen hakemuksesta voi olla tarpeen esimerkiksi tilanteessa, jossa velkojen kokonaismäärään ja siten myös puoltojen riittävyyteen tai puoltajien läheisyyteen liittyy epäselvyyksiä taikka muita velkojia on syytä kuulla siitä, kenet määrätään selvittäjäksi. Mitä laadukkaampi ja paremmin valmisteltu hakemus on, ja mitä paremmin erityisesti edellä mainitut seikat on kyetty jo hakemusmateriaalissa selvittämään, sitä vähemmän on tarvetta muiden velkojen kuulemiselle.

Tarve arvioida menettelyn kestoja ja kustannuksia hakemuksen vireilletulon ja menettelyn alkamisen välisenä aikana painottuu siten velallisen tekemiin hakemuksiin. On tyypillistä, että velallisten hakemukset ovat puutteellisesti valmisteltuja ja tuomioistuin joutuu pyytämään niihin täydennystä. Joskus hakemuksen täydennyksen määräaikaan haetaan ja myönnetään uutta pidentystä. Tämä hidastaa menettelyn alkamista viikkoja tai jopa kuukausia. Käsittelyaika myös vaihtelee eri tuomioistuimissa. Velallisen taloudellinen tilanne, saneerauksen edellytykset ja velkojen mahdollisuudet saada saatavalleen maksuja heikkenevät, kun hakemuksen käsittely pitkittyy. Toisaalta velallinen voi itse vaikuttaa hakemuksen käsittelyn kestoon merkittävästi sillä, että saneeraushakemus valmistellaan huolellisesti ennen sen vireilletuloa käräjäoikeudessa. Esimerkiksi kirjanpidon tulisi olla ajan tasalla yrityssaneeraukseen hakeutuessa.

Yleisesti velallisten hakeutumisessa yrityssaneeraukseen olennaista on, että velallinen toimii riittävän ajoissa eikä vasta saatuaan tiedoksi velkojan konkurssiuhkaisen maksukehotuksen tai konkurssihakemuksen. Yleensä mitä aikaisemmassa vaiheessa menettelyyn hakeudutaan, sitä paremmat ovat saneerauksen onnistumismahdollisuudet. Tältä osin tilannetta pyritään parantamaan erityisesti Early Warning -toimintamallin avulla.

Vuonna 2021 käynnistyneen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten Early Warning -toiminnan tavoitteena on, että kriisissä olevalle mikro- ja pk-yritykselle olisi tarjolla riippumattonta, luottamuksellista ja maksutonta apua ja tukea. Kannattavia mikro- ja pk-yrityksiä pyritään auttamaan talous- ja maksuvaikeuksien yli takaisin kasvupolulle tai vaihtoehtoisesti lopettamaan kannattamattomaksi todettu yritystoiminta nopeasti, tehokkaasti ja mahdollisimman pienin lisäkustannuksin. Palvelu auttaa yrityksen talouden suunnittelussa ja ongelmien ratkaisemisessa. Ennakoivalla toiminnalla pyritään ennaltaehkäisemään yritysten talous- ja maksuvaikeuksia tai ainakin auttamaan niitä tunnistamaan vaikeudet ajoissa ja hakemaan apua.

[Yrittäjän talousapu](#) on valtakunnallinen palvelukokonaisuus, joka tarjoaa neuvontaa talous- ja maksuvaikeuksissa oleville pk-yrittäjille ja yrityksille. Palvelu muodostuu valtakunnallisesta puhelinpalvelusta ja siihen kiinteästi kytkeytyvistä alueellisista palveluista. Ne yhdessä muodostavat valtakunnallisesti kattavan talousneuvontaverkoston. Toiminnan tavoitteena on myös vaikuttaa konkurssseihin liittyvään yleiseen asenneilmapiiriin hälventämällä niihin liittyvään häpeää.

Velallisten hakemusten puutteellisuutta ja niiden käsittelyn kestoja on arvioitu myös vuoden 2007 yrityssaneerauslain uudistuksen yhteydessä. Esitöissä on todettu, että saneeraushakemuksen pitkä käsittelyaika on ongelmallinen sekä velalliselle että velkojille. Velallisen osalta menettelyn aloittamispäätöksen viipyminen saattaa olla omiaan heikentämään saneerausmenettelyn edellytyksiä, vaikkakin menettelyn vaikutukset tavarantoimittajien ja muiden sopimus-kumppaneiden toimintatapoihin voivat toisinaan olla hyvinkin vähäisiä. Vasta saneerausmenettelyn aloittamiseen liittyy saneerausvelkojen maksamista ja perintää koskeva rauhoitus aika, jollei maksu- ja perintäkieltoja ole sitä ennen määrätty väliaikaisina. Epävarmuus yrityksen toiminnan jatkuvuudesta voi heikentää markkinoilla toimivien luottamusta velalliseen ja johtaa myös työntekijöiden ja muiden toiminnan kannalta avainasemassa olevien henkilöiden siirtymiseen pois yrityksen palveluksesta. Lisäksi esitöissä on todettu, että saneeraushakemus on tavallisimmin puutteellinen silloin, kun velallisen saneeraushakemus tulee vireille sen jälkeen, kun velkoja on jättänyt velallista koskevan konkurssihakemuksensa käräjäoikeuteen. Myös toistuvat saneeraushakemukset hakemuksen hylkäämisen tai tutkimatta jättämisen jälkeen on katsottu ongelmallisiksi jo tuossa yhteydessä. (HE 152/2006 vp s. 18–19, 23–24 ja 28)

Ongelmaan pyrittiin puuttumaan vuoden 2007 uudistuksessa muun muassa painottamalla esitöissä sitä, että saneerausasioiden kiireellisyydestä johtuen määräajat hakemuksen täydentämiselle voidaan yleensä asettaa varsin lyhyiksi. Kiireellisyyden vuoksi hakemuksen täydentämisen määräaika voi olla vain joitakin päiviä. Hakemuksesta puuttuvan asiakirjan, esimerkiksi tilintarkastajan selvityksen hankkiminen voi kuitenkin kestää pidemmän ajan, mikä on määräajan pituutta harkittaessa otettava huomioon. Tarpeen mukaan asioita voidaan hoitaa puhelimitse ja sähköpostia käyttäen. (HE 152/2006 vp s. 69)

Vuoden 2007 uudistuksen yhteydessä todettiin, että hakemuksen käsittelyyn ei käytännössä pystytty luomaan järjestelmää, jossa hakemus hylättäisiin heti ilman mahdollisuutta sen täydentämiseen tai ilman, että velkoja kuultaisiin asiassa. Jos hakemus on kuitenkin selvästi perusteeton, se voidaan oikeudenkäymiskaaren säännösten nojalla hylätä velkojia kuulematta. Velallisen ja myös velkojien oikeusturva puolestaan vaatii, että täydentämistä ja kuulemista varten asetettavat määräajat voidaan asettaa joustavasti. (HE 152/2006 vp s. 32) Lisäksi esitöissä on todettu, että selvästi perusteeton hakemus voi olla kysymyksessä, jos yrityksen toiminta on lopetettu tai hakemus on aikaisemmin hylätty eikä hakemuksen tueksi ole esitetty olennaisesti uusia perusteita. Uusi peruste voi olla esimerkiksi se, että yrityksen rahoitus on järjestynyt. Käytännössä hakemuksen hyväksymiseen johtavien uusien perusteiden esittäminen kovin pian edellisen hakemuksen hylkäämisen jälkeen voi onnistua vain harvoin. (HE 152/2006 vp s. 18)

Myös saneerausmenettelyn aloittamiskynnystä on arvioitu vuoden 2007 uudistuksen yhteydessä (HE 152/2006 vp s. 18). Todennäköisesti myös tulevaisuudessa yrityssaneeraushakemuksia tehdään silloinkin, kun yrityksen liiketoimintaa ei voida objektiivisesti arvioiden tervehdyttää saneerausmenettelyn avulla eikä menettelyn aloittamiskynnys täyty. Kaikkien yrityssaneeraushakemusten ei siten tulekaan johtaa yrityssaneerausmenettelyn aloittamiseen. Ottaen huomioon direktiivin tavoitteet ja sen johdosta säädetyn varhaisen saneerausmenettelyn erityispiirteet, saneerausmenettelyn aloittamiskynnyksen nostoa lakia muuttamalla ei kuitenkaan pidetä perusteltuna.

Tilanne on pysynyt jokseenkin samalaisena vuonna 2007 tehdyistä toimenpiteistä huolimatta. Yllä todetuista syistä käsittelyaikoihin ja puutteellisiin hakemuksiin puuttuminen lainsäädäntöä muuttamalla on edelleen vaikeaa. Ongelman keskiössä ovat erityisesti konkurssin viivästyttämistarkoituksessa tehdyt hakemukset. Jos viivytellyluonteisiin hakemuksiin saataisiin puututtua aiemmin tai niiden määrää saataisiin vähennettyä, olisi saneeraushakemusten taustalla nykyistä useammin aidosti liiketoiminnan tervehdyttäminen. Tämä johtaisi todennäköisesti myös siihen, että velallisilla olisi aito tavoite toimittaa heti mahdollisimman täydellisiä hakemuksia. Samalla tuomioistuinten ja muiden toimijoiden resurssit saataisiin kohdennettua niihin yrityksiin, joilla on todellinen mahdollisuus ja tavoite jatkaa liiketoimintaansa.

2.3 Hakemukselle asetetut edellytykset

Hakemuksen liitteenä toimitettavat tilinpäätösasiakirjat

Yrityssaneerausasetuksen 1 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan velallisen hakemukseen tulee liittää jäljennös tilinpäätösasiakirjoista kahdelta viimeisimmältä tilikaudelta sekä, jos viimeisimmän tilikauden päättymisestä on kulunut yli neljä kuukautta, välitilinpäätöksestä, joka ei saa olla kolmea kuukautta vanhempi. Asetuksen 1 §:n 1 momentin 8 kohdan ja 1 a §:n mukaan näistä tulee liittää hakemukseen myös selvitys, joka sisältää keskuskauppakamarin tai kauppa-kamarin hyväksymän tilintarkastajan lausunnon hakemukseen liitetystä viimeisimmästä tilinpäätöksestä ja välitilinpäätöksestä.

Kirjanpitolain (1336/1997) mukaan oikeushenkilöt ovat kirjanpitovelvollisia. Myös luonnolliset henkilöt, maatilatalouden ja kalastuksen harjoittajia lukuun ottamatta, ovat kirjanpitovelvollisia harjoittamastaan liike- ja ammattitoiminnasta. Yrityssaneerausasetuksen 1 §:n 2 momentin nojalla maatila- tai porotalouden tai kalastuksen harjoittaja, joka ei ole kirjanpitolain mukaan kirjanpitovelvollinen toiminnastaan, voi korvata tilinpäätökset selvityksellä viimeksi toimitetusta verotuksesta sekä viimeisestä veroilmoituksesta liitteineen ja 1 a §:ssä tarkoitetun selvityksen voi antaa myös maaseutukeskuksen talousneuvontaan perehtynyt suunnittelija, paitsi milloin kysymyksessä on yhteisö, jossa lain mukaan on oltava tilintarkastaja.

Suuri osa ammatin- ja liikkeenharjoittajista ei kuitenkaan vuonna 2016 tehdyn kirjanpitolain uudistuksen myötä ole tilinpäätösvelvollisia. Ammatin- ja liikkeenharjoittaja on kirjanpitolain 1 luvun 1 a §:n 3 momentin mukaan velvollinen laatimaan tilinpäätöksen, jos hänen tilikautensa on muu kuin kalenterivuosi tai toiminta ylittää kahdella peräkkäisellä tilikaudella kaksi kirjanpitolain 4 b §:n mikroyrityksen määritelmässä tarkoitettua raja-arvosta (taseen loppusumma on vähintään 350 000 euroa, liikevaihto on vähintään 700 000 euroa tai tilikauden aikana palveluksessa on keskimäärin 10 henkilöä tai enemmän).

Kirjanpitolain nojalla annetussa kirjanpitoasetuksessa (1339/1997) ja pien- ja mikroyrityksen tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista annetussa asetuksessa (1753/2015) säädetään tilinpäätöksen sisällöstä tarkemmin. Erityisesti pien- ja mikroyrityksille on annettu mahdollisuus tuloslaskelmassaan ja taseessaan yhdistellä tiettyjä eriä ja jättää merkitsemättä tiettyjä alakohtia.

Yhteisössä ja säätiössä on lähtökohtaisesti valittava tilintarkastaja ja toimitettava tilintarkastus. Tilintarkastuslain (1141/2015) 2 luvun 2 §:n mukaan tilintarkastajan voi kuitenkin jättää valitsematta yhteisössä, jossa sekä päättäneellä että sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella on täytynyt enintään yksi seuraavista edellytyksistä: 1) taseen loppusumma ylittää 100 000 euroa; 2) liikevaihto tai sitä vastaava tuotto ylittää 200 000 euroa; tai 3) palveluksessa on keskimäärin yli kolme henkilöä.

Kirjanpitolaissa ei määritellä välitilinpäätöstä. Kirjanpitolain 3 luvun 1 §:n mukaan tilinpäätös on laadittava tilikaudelta, joka lain 1 luvun 4 §:n mukaan on 12 kuukautta, jollei toimintaa olla aloittamassa tai lopettamassa taikka tilinpäätöksen ajankohtaa muuttamassa. Konsernitilinpäätöstä koskevassa 6 luvun 5 §:n 3 momentissa todetaan tytäryhtiön välitilinpäätöksen osalta, että sitä laadittaessa on noudatettava soveltuvien osin muun muassa tilinpäätöksen sisältöä ja arvostusta sekä jaksottamista koskevia säännöksiä. Lisäksi kirjanpitolain 2 luvun 7 §:ssä todetaan, että tositteen, kirjanpidon tai muun kirjanpitoaineiston sisältöä ei saa muuttaa tai poistaa tilinpäätöksen laatimisen jälkeen. Sisältöä ei saa muuttaa eikä poistaa myöskään muun muassa sen jälkeen, kun kirjanpitovelvollinen on julkistanut tai antanut ulkopuolisen käyttöön aineistosta laatimansa välitilinpäätöksen tai muun vastaavan asiakirjan. Muutoin kirjanpitolaki ei tunne muuta tilinpäätöstä kuin tilikaudelta laadittavan tilinpäätöksen eikä kirjanpitolain perusteluissa ole tulkintaohjeita välitilinpäätöksestä (ks. myös Jukka Mähönen – Seppo Villa: Osakeyhtiö III, Helsinki 2019, s. 528–530). Vuonna 2003 on arvioitu, että välitilinpäätöstä koskevia tarkempia säännöksiä ei ole tarpeen säätää. Kirjanpitovelvollinen, joka laatii tilinpäätöksensä IFRS-standardien mukaisesti, laatii kuitenkin välitilinpäätöksensä standardeja noudattaen (Kauppa- ja teollisuusministeriön työryhmä- ja toimikuntaraportteja 9/2003, IAS-sääntelyryhmän loppuraportti s. 58). Termiä välitilinpäätös käytetään myös muutamassa muussa laissa, kuten esimerkiksi asuntokauppalaissa (843/1994).

Kirjanpitolautakunta on antanut vuonna 2008 lausunnon kirjanpitolain 3 luvun 1 §:n ja osakeyhtiölain (624/2006) 13 luvun 3 §:ssä tarkoitetun varojen jaon perusteena käytettävän tilinpäätöksen suhteesta ([KILA 1815/2008](#)). Lautakunta ei pidä perusteltuna sellaista lain tulkintaa, että kirjanpitolain 3 luvun 1 §:n piiriin katsottaisiin nimenomaisen kieltosäännöksen puuttuessa kuuluvan myös muita kuin koko tilikaudelta laadittavia tilinpäätöksiä. Kirjanpitolautakunta toteaa, että kirjanpitolaki ei aseta estettä sille, että kirjanpitovelvollinen laatii – joko vapaaehtoisesti tai viranomaisen velvoittamana – laajuudeltaan ja sisällöltään vaihtelevia väli-, erillis- tai muita tilinpäätöksiä taikka näitä suppeampia laskelmia. Toisaalta tällaisella taloudellisella informaatiolla ei myöskään voida korvata kirjanpitolain pakottavia normeja tai muuttaa niiden tulkintaa ilman erityislainsäädäntöä, joka ei saa olla sisällöltään Suomea sitovien direktiivisäännösten vastainen. Kirjanpitolautakunta katsoo, että kyseisen osakeyhtiölain säännöksen sanamuodon ja pykäläperustelujen voidaan katsoa vähintään epäsuorasti osoittavan, että mainitun säännöksen mukainen tilinpäätös on tarkoitettu laadittavaksi kaikissa tilanteissa kirjanpitolain mukaisesti.

Yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun asetuksen (58/1993, jäljempänä *velkajärjestelyasetus*) 3 §:n 3 momentin 1 kohdassa säädetään elinkeinotoimintaa harjoittavan yksityisen elinkeinon- tai ammatinharjoittajan osalta, että hänen tulee liittää elinkeinotoiminnan velkojen velkajärjestelyhakemukseensa jäljennös tilinpäätösasiakirjoista kahdelta viimeisimmältä tilikaudelta sekä, jos viimeisimmän tilikauden päättymisestä on kulunut yli neljä kuukautta, jäljennös välitilinpäätöksestä, joka ei saa olla kolmea kuukautta vanhempi. Vaatimus on tältä osin yrityssaneerausta vastaava. Saman pykälän 4 momentissa kuitenkin todetaan, että jos velallisella ei ole kirjanpitolain mukaan velvollisuutta laatia tilinpäätöstä, hakemukseen voidaan liittää tilinpäätösasiakirjojen sijasta selvitys toimitetusta verotuksesta tai, siltä osin kuin verotusta ei vielä ole toimitettu, veroilmoituksesta liitteineen. Välitilinpäätöksen sijasta velallinen voi liittää hakemukseen kirjanpitoon perustuvan selvityksen elinkeinotoiminnan tuloista ja menoista toimitetun verotuksen tai veroilmoituksen antamisen jälkeiseltä ajalta. Velkajärjestelyasetuksen 3 §:n 3 momentin 3 kohdan ja 3 a §:n nojalla tilinpäätöksestä tai sen korvaavista verotustiedoista sekä välitilinpäätöksestä on myös liitettävä tilitarkastajan tai muun luotettavan asiantuntijan antama lausunto.

Käytännössä yrityssaneerausasetuksen vaatimusten voidaan arvioida tarkoittavan kirjanpitolain säännösten mukaan laadittua tilinpäätöstä, ottaen huomioon myös vertailu elinkeinon- tai am-

matinharjoittajan velkajärjestelyyn. Myös välitilinpäätöksen tulisi sanamuotojen vertailun perusteella lähtökohtaisesti olla kirjanpitolain säännösten mukainen tilinpäätös, jolloin esimerkiksi tuloslaskelman poistot ja jaksotukset on jo tehty kirjanpitolain säännösten mukaan. Käytännössä käräjäoikeudet hyväksyvät välitilinpäätöksiksi myös kirjanpitoon perustuvaa selvitystä, kuten kirjanpitojärjestelmästä tulostettuja tuloslaskelmia ja taseita, jos ne sisältävät menettelyn kannalta olennaiset luvut ja tiedot. Tähän käytäntöön ei ole arvioitu liittyvän muutostarvetta.

Kuten yllä on todettu, pien- ja mikroyrityksille on annettu eräitä helpotuksia tuloslaskelma- ja tasekaavoihin. Yrityssaneerauksen kannalta yksityiskohtaisempi tieto voi kuitenkin olla merkityksellistä. Esimerkiksi tase-erittelyissä on usein olennaista tietoa velallisen taloudellisesta tilanteesta. Mitä yksityiskohtaisempaa tietoa yritys esimerkiksi välitilinpäätöksen osalta hakemuksen liitteenä toimittaa, sitä paremmat edellytykset tuomioistuimella, velkojilla ja tilintarkastajalla on arvioida velallisen tilannetta. On kuitenkin arvioitu, ettei yrityksiltä voida vaatia hakemuksen liitteeksi kirjanpitolaissa ja sen nojalla annetuissa asetuksissa vaadittua yksityiskohtaisempaa tietoa.

Yrityssaneeraushakemuksen liitevaatimukset eivät ota huomioon kirjanpitolakiin vuonna 2016 tehtyä uudistusta, jonka johdosta suurella osalla yksityisistä elinkeinonharjoittajista ei ole velvollisuutta laatia tilinpäätöstä. Käytännössä useat niistäkin yrityksistä, joilla ei tilinpäätösvelvollisuutta ole, laativat tilinpäätöksen vapaaehtoisesti. Tällöin on tarkoituksenmukaisinta, että velallinen toimittaa tilinpäätökset hakemuksen liitteenä.

Jotta yrityssaneerausasetus olisi kuitenkin johdonmukainen kirjanpitolaissa omaksuttujen ratkaisuiden kanssa, olisi sitä päivitettävä siten, että jos velallisella ei ole kirjanpitolain mukaan velvollisuutta laatia tilinpäätöstä, hakemukseen voidaan liittää tilinpäätösasiakirjojen sijasta kirjanpitoon perustuva selvitys sekä veroilmoitukset liitteineen. Myös välitilinpäätöksen käsitettä olisi tarkennettava niiden yritysten osalta, joilla ei ole tilinpäätösvelvollisuutta, siten, että välitilinpäätöksen sijasta velallinen voi liittää hakemukseen kirjanpitoon perustuvan kirjallisen selvityksen elinkeinotoiminnan tuloista, menoista, varoista ja veloista veroilmoituksen antamisen jälkeiseltä ajalta. Valmistelussa ei ole katsottu tarpeelliseksi lyhentää kahden vuoden tarkasteluaikaa tilinpäätösten osalta, koska tietojen toimittaminen pidemmältä ajalta antaa ajallista näkökulmaa yrityksen taloudelliseen tilaan esimerkiksi lyhytaikaisessa kassakriisissä. Myös mahdollinen korvaava aineisto tulisi toimittaa kahden vuoden ajanjaksolta.

Velkajärjestelyasetuksen nojalla elinkeinonharjoittajan velkajärjestelyssä liitevaatimuksena oleva selvitys toimitetusta verotuksesta on arvioitu epätarkoituksenmukaiseksi ratkaisuksi, koska sen on tulkittu tarkoittavan verotuspäätöstä, jossa ei ole liiketoiminnan arvioinnin kannalta kaikkia olennaisia tietoja. Verotuspäätöksestä käy usein ilmi vain verotettava tulos. Verotuksessa myös tehdään vähennyksiä, joita kirjanpidossa ei tehdä. Verotuspäätös voi tietyissä tilanteissa perustua arvioon. Liikkeen- ja ammatinharjoittajan elinkeinotoiminnan veroilmoitus ja sen liitteet sisältävät kattavammin yrityssaneerauksen kannalta olennaisia velallisen elinkeinotoimintaa koskevia lukuja ja tietoja. Lisäksi olennaisena pidetään velallisen kirjanpitoaineistoa. Veroilmoitusten liittämisestä ei arvioida aiheutuvan lisätyötä tai -kustannuksia, koska ne on joka tapauksessa verotusta varten laadittava. Huomionarvoista on myös, että yrityssaneerausasetuksen 1 a §:n 1 kohdan nojalla tilintarkastajan on annettava näistä tiedoista lausunto, kun kyseessä on velallisen hakemus.

On arvioitu myös tarvetta sille, että yrityssaneerausasetuksessa mainittaisiin nimenomaisesti siitä, että hakemukseen olisi liitettävä selvitys velallisen menettelynaikaisesta maksukyvystä tai likviditeetistä. Arvion mukaan tämä on kuitenkin jo selvää yrityssaneerauslain 69 §:n 2 momentin nojalla, jossa todetaan, että velallisen on selvitettävä millä varoilla saneerausmenettelystä

aiheutuvat kustannukset katetaan ja miten velallinen kykenee maksamaan saneerausvelkoihin kuulumattomat velkansa. Vuoden 2007 uudistuksen esitöissä todetaan, että velallisen on esitettävä selvitystä menojen maksamista varten kertyvistä tuloistaan (HE 152/2006 vp s. 70). Tämä voisi tarkoittaa esimerkiksi pankkitiliotetta tai selvitystä tuloutuvista myyntisaatavista. Näin ollen yrityssaneerausasetusta ei olisi tarpeen tältä osin muuttaa.

Tilintarkastajan selvitys

Yrityssaneerausasetuksen 1 a §:ssä tarkoitettu tilintarkastajan selvitys on edelleen saneerausmenettelyn aloittamisharkinnassa olennainen selvitys, mutta käytännössä selvitysten taso vaihtelee. Selvityksen tarkoituksena on saada ulkopuolinen, riippumaton ja asiantunteva näkemys velallisen taloudellisesta tilasta. Tilintarkastajat eivät aina kuitenkaan ota riittävästi kantaa pykälässä vaadittuihin seikkoihin, vaan saattavat esimerkiksi toistaa muuta hakemusaineistoa. Selvitykset antavat usein liian positiivisen kuvan yrityksen tilanteesta.

Tilintarkastajan tulisi selvityksessä antaa puolueeton lausuntonsa muun muassa velallisen taloudellisesta tilanteesta, taloudellisten vaikeuksien syistä ja saneerauksen edellytyksistä. Tämä tarkoittaa myös velallisen kannalta negatiivisten seikkojen esiin tuomista. Jos velalliselta saatu selvitys ei ole riittävä näkemyksen muodostamiseksi, tulisi tilintarkastajan todeta tämä lausunnossa tai jättää selvitys antamatta.

Käräjäoikeus saattaa myös joutua odottamaan tilintarkastajan selvitystä ja antamaan lisää aikaa hakemuksen täydentämiseksi, koska velallinen ei ole hankkinut selvitystä ennen hakemuksen jättämistä. Tällöin hakemuksen taustalla on usein konkurssiuhka. Yrityssaneerailain 24 §:n mukaan konkurssihakemusta ei saa ratkaista ennen kuin päätös saneerausmenettelyn aloittamisesta on tehty. Velallinen voi halutessaan itse merkittävästi jouduttaa hakemuksen käsittelyä ja parantaa mahdollisuuksia onnistuneeseen yrityssaneeraukseen toimittamalla kaiken hakemuksen liitemateriaalin heti hakemuksen tullessa vireille.

Suomen Tilintarkastajat ry antaa tilintarkastajille suosituksia, malleja ja oppaita, joita käytetään tilintarkastustyössä laajasti. Tilintarkastajista noin 90 prosenttia kuuluu yhdistykseen. Yrityssaneerausta koskevat ohjeet sisältyvät [Tilintarkastajan raportointi -julkaisuun](#) (vaatii käyttöoikeuden). Julkaisu sisältää myös esimerkin tilintarkastajan yrityssaneerausasetuksen 1 a §:n mukaisesta selvityksestä. Ohjeet otetaan huomioon arvioidessa hyvää tilintarkastustapaa. Yrityssaneerauksien vähäisen määrän takia kyseessä on edelleen melko harvinainen toimeksianto tilintarkastajille, minkä vuoksi yhdistyksen laatiman ohjeistuksen merkitys korostuu. Suomen Tilintarkastajat ry on lausunnossaan työryhmän mietintöön todennut, että se sitoutuu kartoittamaan saneeraus selvityksiä koskevan kirjallisen ohjeistuksen päivitystarpeen ja saneeraus selvitysten tekemiseen ja raportointiin liittyvän koulutustarpeen.

Patentti- ja rekisterihallituksessa oleva Tilintarkastusvalvonta valvoo tilintarkastusta tilintarkastuslain 7 ja 8 luvuissa säädetyllä tavalla. Tilintarkastusvalvonnan tehtäviin kuuluu muun muassa tilintarkastuksen laadun valvonta. Tilintarkastusvalvonnassa toimiva tilintarkastuslautakunta voi muun muassa määrätä tilintarkastajalle huomautuksen, varoituksen, hallinnollisen seuraamuksen tai määräaikaisen kiellon toimia tilintarkastajana.

Valmistelun yhteydessä on myös harkittu tilintarkastajan selvityksen poistamista kokonaan, koska se nykymuodossaan ei aina vastaa sille asetettuihin odotuksiin, mutta muodostaa merkittävän kustannuserän velallisille. Selvitys on kuitenkin päädytty säilyttämään, koska se on ainoa ulkopuolisen asiantuntijan lausunto velallisen tilanteesta ja siten tuomioistuimelle tarpeellinen

selvitys harkittaessa saneerausmenettelyn aloittamisen edellytyksiä ja esteitä. Selvitysten laadun olisi kuitenkin tarpeen parantua. Valmistelussa on harkittu myös muun muassa sitä, että selvityksen antaisi muu kuin velallisen oma tilintarkastaja tai tuomioistuimien määrääsi tilintarkastajan. Samoja vaihtoehtoja on harkittu myös vuoden 2007 uudistuksen yhteydessä (HE 152/2006 vp s. 32), ja tässä esityksessä on päädytty säilyttämään nykytila samoista, velallisen kustannuksiin ja käsittelyaikoihin liittyvistä syistä. Kaikilta tilintarkastajilta, mukaan lukien velallisen oma tilintarkastaja, vaaditaan neutraalia suhtautumista velallisen taloudelliseen tilanteeseen. Esillä on ollut myös vaihtoehto, jossa edellytettäisiin, että selvityksen antaisi KHT-tilintarkastaja. Tämän kuitenkin arvioitiin kasvattavan velallisen kustannuksia. Lisäksi esillä on ollut vaihtoehto, jossa tuomioistuimien kutsuisi selvityksen antaneen tilintarkastajan käräjäoikeuden istuntoon kuultavaksi, esimerkiksi jos selvitys olisi epäselvä tai epätarkka. Tältäkin osin on päädytty säilyttämään nykytila kuulemisesta aiheutuvista kustannuksista ja niiden kattamisesta johtuvista syistä, eikä erityissääntelyä ole pidetty muutenkaan perusteltuna tilanteessa, jossa tilintarkastaja ei ole kyennyt antamaan hyödyllistä selvitystä velallisen taloudellisesta tilanteesta. Velallinen tai velkojat voivat nimetä tilintarkastajan istunnossa kuultavaksi omalla kustannuksellaan.

Velkajärjestelyasetuksen 3 §:n 3 momentin 3 kohdan nojalla elinkeinonharjoittajan velkajärjestelyssä selvityksiä voi antaa myös muu luotettava asiantuntija kuin tilintarkastaja. Early Warning -hankkeessa on tarkoituksena luoda järjestelmä, jossa elinkeinonharjoittaja voi saada lausunnon alueellisten palveluiden tuottajalta maksutta. Tällä hetkellä kyseinen palvelu on toiminnassa tietyillä alueilla ja vasta kehitteillä toisilla. Toiminnan laajentamista yrityssaneerauksen puolelle ei ole tähän mennessä harkittu, sillä lausunnonantajat eivät tyypillisesti ole tilintarkastajia, ja järjestelmä on perusteltua kehittää ensin toimivaksi velkajärjestelyssä.

Valmistelussa on harkittu mahdollisuuksia laajentaa yrityssaneerauksen osalta selvityksenantajien ryhmää siten, että kaikkein pienimpien yritysten osalta myös muu riittävän asiantuntemuksen omaava asiantuntija kuin tilintarkastaja voisi antaa lausunnon myös yrityssaneerausmenettelyä varten. Tilintarkastuslain 2 luvun 2 §:n mukaan tilintarkastajan voi jättää valitsematta yhteisössä, jossa sekä päätyneellä että sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella on täytynyt enintään yksi seuraavista edellytyksistä: 1) taseen loppusumma ylittää 100 000 euroa; 2) liikevaihto tai sitä vastaava tuotto ylittää 200 000 euroa; tai 3) palveluksessa on keskimäärin yli kolme henkilöä. Näitä yrityksiä on pidetty tilintarkastuslaissa niin pieninä, etteivät ne tarvitse tilintarkastusta lainkaan. Tilintarkastajilla ei välttämättä siis ole kokemusta näin pienten yritysten liiketoiminnasta. Käytännössä myös näitä pienimpiä yrityksiä tilintarkastetaan, vaikka niillä ei kokonsa puolesta tilintarkastajan valitsemisvelvollisuutta ole. Näiden yritysten osalta on selvitetty mahdollisuutta selvityksiä antavien asiantuntijoiden joukon laajentamiseen.

Nykyisin velkajärjestelyssä lausuntoja antavien asiantuntijoiden koulutustaso ja osaamisen taso on vaihteleva. Yrityssaneerauksessa ei olisi perusteltua käyttää pätevyysvaatimuksena velkajärjestelyssä omaksuttua ”muu luotettava asiantuntija”, sillä vaarana olisi lausuntojen tason laskeminen nykyisestä. Toisaalta lausuntojen laatiminen Early Warning -palvelun puitteissa koulutettujen asiantuntijoiden toimesta maksutta ehkäisisi riskiä riittävän asiantuntemuksen puutteesta. Early Warning -palvelun ollessa yhä kehitysasteella ei selvitysten antamista voitaisi kuitenkaan käytännössä tässä vaiheessa rajata vain palvelun puitteissa koulutettuihin asiantuntijoihin, vaan asiantuntijoille tulisi asettaa joku muu pätevyysvaatimus.

Valmistelussa on arvioitu eri vaihtoehtoja, joilla voitaisiin varmistaa tällaisten muiden asiantuntijoiden riittävä pätevyys, mutta sopivaa ratkaisua ei ole löytynyt. Selvityksen antamista ei valmistelussa haluttu rajata vain tietyn yksityisen yhdistyksen antamiin sertifiointeihin. On katsottu, että tilintarkastajiin kohdistuva jatkuva valvonta on sellainen edellytys, jota on pidettävä

perusteltuna yrityssaneerauksen kohdalla ja jota ei pystytä tällä hetkellä varmistamaan yhdenkään yksityisen sertifiointin kohdalla.

2.4 Viivyttelyluonteiset saneeraushakemukset

Tutkimustietoa viivyttelyluonteisista hakemuksista

Konkurssiasiamiehen toimisto julkaisi maaliskuussa 2021 tutkimuksen viivyttelyluonteisista yrityssaneeraushakemuksista ja -menettelyistä sekä selvittäjälle mahdollisesti asetettavasta rikosilmoitusvelvollisuudesta ([Konkurssiasiamiehen toimiston julkaisu 1/2021](#)). Vuonna 2019 konkurssiin asetetuista 1 990 yrityksestä 289 (14,5 %) oli joko ollut yrityssaneerausmenettelyssä tai hakenut sellaista. Näistä tapauksista pyrittiin identifioimaan sellaiset tapaukset, joissa oli syytä olettaa olevan kyse viivyttelystä ja etenkin rikoksien toteuttamiseksi viivyttelystä. Käytännössä tutkimus keskittyi niihin tapauksiin, joiden myöhemmässä konkurssimenettelyssä oli tehty rikosilmoitus velallisen toiminnasta. Tutkimuksessa havaittiin 48 yrityssaneerausta vuodelta 2019, joissa oli havaittavissa viivyttelyä. Näistä 19 tapauksessa yrityssaneerausmenettely oli aloitettu ja 29 tapauksessa saneeraushakemus oli hylätty. Valtaosassa (77 prosenttia) tapauksista oli tapahtunut väärinkäytöksiä joko ennen yrityssaneerausmenettelyyn hakeutumista tai sen jälkeen. Velallinen oli saanut viivytettyä konkurssia yrityssaneeraushakemuksella tai -menettelyllä noin 6–7 kuukautta. Väärinkäytöksillä aiheutettujen vahinkojen keskiarvoksi arvioitiin noin 220 000 euroa ja yrityssaneerauksen ja konkurssiin asettamisen välisenä aikana velallisen varallisuus väheni keskimäärin noin 56 000 euroa. Osana selvitystä toteutettiin myös kyselytutkimus, johon vastasi 51 yrityssaneerausmenettelyiden parissa työskentelevää henkilöä eri ammattiryhmistä. Kyselytutkimuksen mukaan ilmiö viivyttelyluonteisista yrityssaneerausmenettelyistä oli tuttu pääosalle (82,4 prosenttia) vastaajista. Valtaosan (75 prosenttia) mielestä viivyttelyyn tulisi puuttua nykyistä aiemmin. Yli puolet (60,7 prosenttia) vastaajista katsoivat, että saneerausselvittäjälle tulisi asettaa rikosilmoitusvelvollisuus.

Tutkimuksessa selvitettiin myös niin sanottujen yrityssaneerausconsulttien avustamista aineiston hakemusten laadinnassa, koska tutkimuksen toteuttamisen aikana useasta lähteestä esitettiin huolestuneita huomioita saneerauspalveluja tarjoavien yrityskonsulttien roolista viivyttelyluonteisissa saneerausmenettelyissä. Tähän kategoriaan ei laskettu asianajotoimistoja. Aineiston 48 tapauksesta 17 tapauksessa (37,5 prosenttia) esiintyy saneeraushakemuksen laatijana ulkopuolinen palveluntarjoaja, joka ei ole asianajotoimisto. Näistä 14 tapauksessa oli kyse tunnetusti yrityssaneerausconsultointia harjoittavasta toimijasta (29,1 prosenttia koko aineistosta N=48). Kymmenessä tapauksessa (71,4 prosenttia) konkurssihakemus oli jätetty ennen saneeraushakemusta. Koko aineiston keskiarvo oli 62,5 prosenttia, joten tutkimuksen mukaan yrityssaneerausconsultit esiintyivät keskimääräistä useammin tapauksissa, joissa saneeraushakemus on jätetty vasta konkurssihakemuksen jälkeen. Yrityssaneerausconsultteja esiintyi aineistossa viisi erilaista. Näistä viidestä kolme tarjosi palvelujaan 12:lle (25 prosenttia, N=48) aineiston konkurssiin päätyneistä yrityksistä. Pienellä määrällä saneerausconsulttipalvelujen tarjoajia on siis tutkimuksen mukaan rooli suhteellisen suuressa osassa tutkimuksen aineiston tapauksista. Tutkimuksen johtopäätösten mukaan yrityssaneerausconsulttien osuutta voidaan pitää merkittävänä, mutta ei kenties niin huolestuttavana kuin ennakkokäsitysten perusteella pelättiin.

Keinotteluluonteisten yrityssaneeraushakemusten tutkimusta jatkettiin keväällä 2022 valmistuneessa maisterintutkielmassa (Hilla Haajanen: Keinotteluluonteiset yrityssaneeraushakemukset – empiirinen tutkimus, Lapin yliopisto, oikeustieteiden tiedekunta, kevät 2022). Tutkimuksessa keinotteluluonteisella hakemuksella tarkoitettiin yrityssaneeraushakemuksia, jotka jätetään saneeraustuomioistuimelle siitä syystä, että velallinen tai joku velallisen organisaatiosta käyttää

hakemusta ja mahdollisesti aloitettavaa saneerausmenettelyä oman etunsa epäasialliseen edistämiseen eikä elinkelpoisen yritystoiminnan tervehdyttämiseen. Tutkimuksessa havaittiin useita keinotteluluonteisiin hakemuksiin liittyviä seikkoja, kuten niihin usein liittyviä esteperusteita. Alla on lyhyesti kuvattu erityisesti puutteellisiin hakemuksiin liittyviä havaintoja.

Tutkimuksen aineisto koostui 319 yrityssaneeraushakemuksesta, jotka tulivat vireille ajanjaksolla 1.1.–31.12.2019, ja joista oli annettu ratkaisu käräjäoikeudessa. Tutkimuksen aineisto käsitti kaikkien yrityssaneerausasioita käsittelevien käräjäoikeuksien käsittelemiä hakemuksia (pois lukien Ahvenanmaan käräjäoikeus). Lähes puolella aineiston hakijoista (47,6 prosenttia, 152 kappaletta) oli taustalla vireillä oleva konkurssihakemus. Aineiston hakemukset viivästyttivät konkurssia keskimäärin 208 päivää. Tutkimuksen mukaan selkeä epäily saneeraushakemuksen keinotteluluonteisuudesta hakemuksen itsensä tai hakemusprosessin perusteella oli 68 hakijan kohdalla, joista osa on tehnyt useamman kuin yhden hakemuksen. Jälkikäteisesti ilmenneiden seikkojen perusteella keinotteluluonteisiksi arvioitiin lisäksi 19 hakemusta. Mahdollisesti keinotteluluonteisiksi arvioitiin 20 hakemusta. Tutkimuksessa kiinnitettiin huomiota hakemusten täydennyskehotuksiin ja täydennyksen määräajan pidennyspyyntöihin. Vain 97 hakemuksen kohdalla (30,4 prosenttia) hakemusta ei varmuudella oltu pyydetty lainkaan täydentämään. Puutteellisen saneeraushakemuksen vireillepanoa pidettiin aineiston perusteella tavanomaisena käytäntönä. Määräajassa hakemusta täydennettiin edes osittain 149 tapauksessa (67,4 prosenttia, N=221), mutta 58 hakemusta (26,2 prosenttia) ei täydennetty lainkaan. Täydentämättä jätetyistä hakemuksista 32 (55,2 prosenttia, N=58) jätettiin tutkimatta. Loput oli peruutettu ja yksi hylätty perusteettomana. Täydennyksestä huolimatta 14 hakemusta jätettiin tutkimatta.

Aineistosta 54 hakemuksessa (16,9 prosenttia) pyydettiin lisääaikaa täydennyspyyntöön jo saneeraushakemuksen yhteydessä. Suurimmassa osassa näistä hakemuksista (87,0 prosenttia) oli käytetty ulkopuolista palveluntarjoajaa hakemuksen laatimisessa, ja yli puolet (55,3 prosenttia) oli saman palveluntarjoajan laatimia. Täydennyskehotuksen jälkeisiä määräajan pidennyspyyntöjä tehtiin 126 hakemuksessa. Lisääaikaa pyydettiin hakemusta kohden 0-5 kertaa, ja lisääaikaa myönnettiin keskimäärin 1,5 kertaa ja 24 päivää. Myönnetyn lisäajan pituus vaihteli huomattavasti. Aineiston perusteella mitä enemmän pidennyspyyntöjä hakemuksissa oli, sitä harvemmin saneerausmenettely aloitettiin ja sitä harvemmin saneerausohjelma vahvistettiin. Vain yhden pidennyspyynnön jättämisellä ei ollut vaikutusta saneerausmenettelyn aloittamiseen tai saneerausohjelman vahvistamiseen keskimääräiseen hakemukseen verrattuna. Jos pidennyspyyntöjä oli kaksi tai kolme, saneerausmenettelyn aloittaminen väheni, ja neljän tai viiden kohdalla saneerausmenettelyä ei aloitettu lainkaan. Saneerausohjelmaa ei vahvistettu yhdellekään hakijalle, jonka saneeraushakemuksen täydentämiseen oli pyydetty lisääaikaa kolme, neljä tai viisi kertaa.

Tutkituista hakemuksista 74,6 prosentissa hakemuksen laatijana ja/tai asiamiehenä oli ulkopuolinen palveluntarjoaja (N=238). Näistä 60,9 prosenttia hakemuksista oli keskittynyt neljälle yrityssaneerauskonsulttiyritykselle. Aineistossa oli yksi tapaus, jossa hakija oli käyttänyt avustajaa ja hakija oli määrätty maksamaan vahingonkorvauksia perusteettomasta hakemuksesta. Yhteensä kahdessa tapauksessa hakija määrättiin maksamaan velkojalle korvauksia perusteettoman hakemuksen aiheuttamista vahingoista. Molemmissa tapauksissa korvausvaatimus kohdistui oikeudenkäyntikuluihin.

Tutkimuksessa havaittiin viitteitä siitä, että se, että hakija ei lainkaan käytä asiamiestä, lisää hakemuksen puutteellisuuden todennäköisyyttä. Tutkimuksen mukaan peräkkäisten hakemusten jättäminen on melko harvinaista. Yhdeksän hakijaa eli 3,0 prosenttia kaikista hakijoista (N=303) jätti useamman kuin yhden hakemuksen keinottelutarkoituksessa. Yhteensä he jättivät hakemuksia 22 kappaletta. Tutkimuksen mukaan perusteettomia hakemuksia hylätään varsin

harvoin. Vain kaksi perusteetonta hakemusta yhdeksästä perusteettomaksi myöhemmin katsotusta hakemuksesta oli suoraan hylätty velkojia kuulematta. Yhdeksästä perusteettomana hylätystä hakemuksesta seitsemän oli niin sanottujen saneerausconsulttien laatimia.

Tutkimuksen aineistoa on tarkasteltu myös artikkelissa erityisesti työryhmän mietinnössä ehdotettujen toimenpiteiden näkökulmasta (Hilla Haajanen – Anssi Kärki: Saneeraushakemus konkurssin viivyttämisen keinona – ehdotettujen puuttumiskeinojen kriittinen analyysi, Edilex 2022/28, julkaistu 1.8.2022). Artikkelissa esitetyistä tiedoista ilmenee edellä todetun lisäksi muun muassa, että niistä yrityksistä, joiden osalta konkurssihakemus on ollut vireillä ennen saneeraushakemuksen jättämistä, saneeraushakemus on hyväksytty 56,3 prosentissa tapauksista. Näistä yrityksistä 90 prosenttia oli asetettu konkurssiin tarkasteluhetkellä syksyllä 2021. Kun konkurssihakemusta ei ollut vireillä ennen saneeraushakemusta, oli saneeraushakemus hyväksytty 92,2 prosentissa tapauksista ja konkurssissa tarkasteluhetkellä oli 56,9 prosenttia tapauksista.

Konkurssiasiamiehen toimisto teki kesällä 2021 seurantaselvityksen vuonna 2014 yhtä aikaa vireillä olleista saneeraus- ja konkurssihakemuksista. Tarkastelu kohdistui ajanjaksona 7.4.–29.6.2014 tehtyihin 146 saneeraushakemukseen, joita on tarkasteltu myös aiemmissa konkurssiasiamiehen selvityksissä. Näistä 58 tapauksessa (40 prosenttia) oli vireillä vain yrityssaneeraushakemus. Yrityssaneerausta haettaessa konkurssihakemus oli jo vireillä 81 tapauksessa, eli 55 prosentissa kaikista tapauksista. Seitsemässä tapauksessa (viisi prosenttia kaikista hakemuksista) konkurssihakemus oli tehty saneeraushakemuksen jälkeen. Yhteensä yrityksiä, joiden osalta oli samanaikaisesti vireillä sekä konkurssi- että saneeraushakemukset, oli 88 kappaletta. Näistä yhden yrityksen osalta ei kuitenkaan voitu luotettavasti selvittää samanaikaisten hakemusten vireilläoloa, joten selvitys kohdistui 87 yritykseen. Yhteensä 42 yrityksessä (48 prosenttia) saneerausmenettely aloitettiin, loput 45 yritystä (52 prosenttia) asetettiin konkurssiin. Aloitetuista menettelyistä 17 tapauksessa (40 prosenttia) vahvistettiin saneerausohjelma, lopuissa 25 tapauksessa (60 prosenttia) menettely keskeytyi, useimmiten konkurssiin asettamisen takia.

Kesäkuuhun 2021 mennessä niistä aineiston yrityksistä, joille oli aloitettu saneerausmenettely, 10 yritystä oli välttänyt konkurssin. Yrityksistä 32 kappaletta (76 prosenttia) oli siis asetettu konkurssiin. Yhteensä 23 tapauksessa konkurssi oli alkanut menettelyn aikana, jolloin keskimääräinen aika saneerauksen alkamisesta konkurssin alkamiseen oli seitsemän kuukautta. Konkurssiin asetetuista yhdeksässä yrityksessä konkurssi oli alkanut ohjelman vahvistamisen jälkeen, jolloin keskimääräinen aika saneerauksen ja konkurssin alkamisen välillä oli yksi vuosi ja viisi kuukautta. Kaiken kaikkiaan yhdeksän yritystä oli edelleen toiminnassa. Yksi on lopettanut toimintansa ohjelman vahvistamisen jälkeen. Aineistosta voidaan päätellä, että yhä toiminnassa olevista yrityksistä ainakin kahdessa tapauksessa yrityssaneeraushakemus oli tehty vasta konkurssihakemuksen jälkeen.

Usein konkurssin viivytystavotte liittyy saneeraushakemuksiin, jotka on tehty konkurssihakemuksen tai konkurssiuhkaisen maksukehotuksen jälkeen. Yrityssaneeraushakemus saatetaan tehdä konkurssin viivästyttämiseksi, vaikka velallinen olisi tietoinen siitä, ettei liiketoiminta ole enää tervehdytettävissä. Tällöin hakemukset ovat usein myös hyvin puutteellisia, mikä osaltaan viivästyttää hakemuksen käsittelyä, koska tuomioistuimien joutuu pyytämään hakemuksen täydentämistä. Käytännössä on havaittu myös tilanteita, joissa hakemuksen laatimispalveluita markkinoidaan aktiivisesti konkurssiin haetuille ja tervehdyttämiskelvottomille yrityksille. Asiassa tehdyn tutkimuksen perusteella yrityssaneerausconsultit esiintyivät keskimääräistä useammin tapauksissa, joissa saneeraushakemus on jätetty vasta konkurssihakemuksen jälkeen. Usein näillä saneeraushakemuksilla ei saavuteta muuta kuin konkurssin viivyttäminen sen aikaa, kun tuomioistuimien pyytää hakemukseen täydennyksiä ja mahdollisesti järjestää istunokäsittelyn.

Edellä kuvatun vuoden 2019 hakemuksiin kohdistuneen tutkimuksen mukaan 90 prosenttia yrityksistä, joita koskien oli konkurssihakemus vireillä niiden hakeutuessa yrityssaneeraukseen, oli päätyntä konkurssiin syksyyn 2021 mennessä.

Kuten konkurssiasiamiehen vuoden 2021 seurantaselvityksestä ja yllä kuvatusta tutkimuksesta ilmenee, saneerauksella voi kuitenkin olla aidot edellytykset onnistua, vaikka saneeraushakemus tehtäisiin vasta konkurssihakemuksen jälkeen. Hakemusten järjestys voi joissain tilanteissa olla jopa jokseenkin sattumanvarainen. On tyypillistä, että saneeraukseen hakeutumista lykätään, koska tilanteen uskotaan vielä ratkeavan neuvotteluilla. Voi myös olla, että yrittäjä ei havaitse tai ymmärrä yrityksen tilanteen vakavuutta. On tilanteita, joissa tervehdyttämiskelpoinen velallinen uskoo löytävänsä uuden rahoituksen neuvottelemalla, mutta konkurssihakemus ehditään tehdä ennen kuin neuvottelut saadaan loppuun.

Samanaikaisesti vireillä olevien yrityssaneeraus- ja konkurssihakemusten käsittely

Yrityssaneerauslain 24 §:n 1 momentin nojalla, jos silloin, kun perusmuotoista saneerausmenettelyä koskeva hakemus tehdään, on vireillä myös hakemus velallisen asettamisesta konkurssiin, konkurssihakemusta ei saa ratkaista ennen kuin päätös saneerausmenettelyn aloittamisesta on tehty. Samoin on meneteltävä, jos saneerausmenettelyä koskevan hakemuksen tultua vireille, mutta ennen asian ratkaisemista, tehdään hakemus velallisen asettamisesta konkurssiin. Sama säännös soveltuu myös varhaisessa saneerausmenettelyssä lain 14 g §:n nojalla. Saneeraushakemuksen tekeminen siis lykkää ratkaisua konkurssiasiaassa. Huomionarvoista kuitenkin on, että säännös estää vain konkurssiasian ratkaisemisen ennen yrityssaneerausasian ratkaisemista, ei hakemuksen käsittelyä. Yrityssaneerauslain 67 a §:n nojalla molempien hakemusten käsittely tapahtuu tuomioistuimessa, joka on toimivaltainen käsittelemään yrityssaneerausasiaa, mikä helpottaa hakemusten rinnakkaista käsittelyä.

Konkurssiasian käsittelyn keskeyttäminen saneeraushakemuksen käsittelyn ajaksi johtaa siihen, että saneeraushakemuksen tultua hylätyksi konkurssiasian käsittely kestää pidempään kuin se kestäisi, jos asiaa olisi käsitelty yhtäaikaista. On myös mahdollista, että esimerkiksi velallisen tavoittaminen konkurssiasiaassa vaikeutuu saneeraushakemuksen tultua hylätyksi. Konkurssi- ja saneeraushakemusta olisi käsiteltävä rinnakkain ratkaisukypsäksi asti. Jos yrityssaneeraushakemus hylätään, myös konkurssiasia olisi valmis ratkaistavaksi viivytyksettä tämän jälkeen. Jos yrityssaneerausmenettely aloitetaan, on konkurssihakemuksen käsittely ollut tarpeetonta, mutta tätä pidetään pienempänä ongelmana kuin edellä kuvattuja eriaikaisen käsittelyn ongelmia. Käytännöt vaihtelevat tältä osin käräjäoikeuksissa, joten esityksessä ehdotetaan käsittely- ja ratkaisujärjestystä selventävää lakimuutosta. Muutoksen odotetaan vähentävän kannustimia tehdä viivyttelyluonteisia saneeraushakemuksia, joiden tavoitteena on viivästyttää yrityksen konkurssiin asettamista.

Rinnakkain vireillä olevien hakemusten käsittelystä säädetään edellä esitettyä vastaavalla tavalla myös yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain (57/1993, jäljempänä *velkajärjestelylaki*) 20 §:n 1 momentissa. Esityksessä ehdotetaan, että myös velkajärjestelylain säännöstä tarkennettaisiin yrityssaneerauslain säännöstä vastaavasti. Ei ole erityisiä perusteita sille, että rinnakkaisen konkurssihakemuksen käsittelystä säädettäisiin velkajärjestelylaissa eri tavalla kuin yrityssaneerauslaissa, vaan säännösten tulisi olla jatkossakin yhdenmukaiset. Säännösten yhdenmukaisuus olisi perusteltua myös siksi, että aiempaa useammalla elinkeinonharjoittajalla on 1.7.2022 voimaan tulleen velkajärjestelylain muutoksen (389/2022) vuoksi mahdollisuus hakeutua yrityssaneerauksen sijaan elinkeinonharjoittajan velkajärjestelyyn.

Tutkimatta jättäminen ja hakemuksen täydentäminen

Tuomioistuimiin tulee käytännössä täysin puutteellisia viivyttelyluonteisia hakemuksia. Hakemusten sisältö ei välttämättä vastaa velallisen tosiasiallista tilannetta tai niistä puuttuu laissa ja asetuksessa edellytetyjä tietoja tai liitteitä. Hakemusten puutteellisuus voi siten ilmetä sekä sisällöllisinä että muodollisina puutteina. Tuomioistuin saattaa havaita heti, että hakemuksen tavoitteena on konkurssin viivästyttäminen. Näissä tilanteissa täydennyskehotukset eivät usein johda hakemuksen riittävään täydentämiseen. Kuitenkin tuomioistuimet joutuvat tutkimaan hakemukset ja pyytämään niihin täydennystä.

Valmistelussa on harkittu mahdollisuutta laajentaa tuomioistuimen mahdollisuuksia jättää tällainen täysin puutteellinen hakemus heti tutkimatta. Näin tuomioistuimet saisivat heti pois käsitteystä hakemuksia, joilla ei ole edellytyksiä menestyä. Jos hakemus jätetään tutkimatta, voidaan asia lähtökohtaisesti saada myöhemmin uudelleen tutkittavaksi uudella hakemuksella. Jos hakemus sen sijaan hylätään, ratkaistaan asia aineellisesti eikä samaa asiaa oteta enää uudelleen tutkittavaksi.

Oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 5 §:n nojalla, jos (haaste)hakemus on puutteellinen, epäselvä tai sekava, hakijaa on kehoitettava määräajassa korjaamaan hakemustaan, jos se on oikeudenkäynnin jatkamiseksi tai vastauksen antamista varten välttämätöntä. Hakijalle on samalla ilmoitettava, millä tavalla hakemus on puutteellinen, epäselvä tai sekava, ja että hakemus voidaan jättää tutkimatta tai hylätä, jos kantaja ei noudata kehotusta. Epäselvällä tai sekavalla haastehakemuksella tarkoitetaan haastehakemusta, jonka perusteella ei objektiivisesti arvioiden ole mahdollista ymmärtää, mitä kantaja vaatii ja millä perusteilla. (HE 200/2017 vp s. 37–38) Tuomioistuin voi erityisestä syystä pidentää täydentämiselle annettua määräaikaa. Lain esitöiden mukaan tällainen erityinen syy voi olla esimerkiksi se, että hakija ei ole hänestä riippumattomasta syystä ehtinyt määräajassa täydentämään haastehakemusta. (HE 15/1990 vp s. 53) Oikeuskirjallisuudessa on arvioitu, että 1–3 viikon määräaikaa täydentämiselle voitaneen yleensä pitää riittävänä, ja että määräajan pidentämisen perusteina tullevat kyseeseen lähinnä sellaiset seikat, joita oikeudenkäynnissä pidetään laillisina esteinä ja jotka jo laillista estettä koskevien yleissäännöstenkin perusteella oikeuttaisivat pidennykseen (Mikko Vuorenpää – Dan Frände – Dan Helenius – Petra Hietanen-Kunwald – Tuomas Hupli – Risto Koulu – Juha Lappalainen – Heidi Lindfors – Johanna Niemi – Jaakko Rautio – Timo Saranpää – Santtu Turunen – Jyrki Virolainen: Prosessioikeus. Helsinki: Alma Talent. Päivitetty 14.10.2021. Luettu 19.11.2021. Vaatii käyttöoikeuden. <https://verkkokirjahylly.almatalent.fi/teos/FAHBGXCTDG#kohta:PROSES-SIOIKEUS>).

Oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 6 §:n 1 momentin nojalla tuomioistuimen on jätettävä hakemus tutkimatta, jollei kantaja noudata hänelle annettua täydennyskehotusta ja hakemus on niin puutteellinen, epäselvä tai sekava, ettei se kelpaa oikeudenkäynnin perustaksi, taikka jos tuomioistuin ei muusta syystä voi ottaa asiaa tutkittavaksi. Lain esitöissä todetaan, että jos tuomioistuin esimerkiksi haastehakemusta tutkiessaan heti havaitsee, että asiaa ei voida käsitellä sellaisen oikeudenkäyntiedellytyksen puuttumisen vuoksi, jota ei voida korjata, tuomioistuimen on pykälän perusteella heti jätettävä asia tutkimatta. Sellainen puute voi olla esimerkiksi asian paneeminen vireille väärässä tuomioistuimessa, kun kysymyksessä on ehdoton oikeuspaikka. Säännös mahdollistaa sen, että silloin kun asia on joka tapauksessa jätettävä tutkimatta, vastaajaa ei tarvitse turhaan haastaa asiassa. (HE 15/1990 vp s. 53–54)

Oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 6 §:n 2 momentin nojalla tuomioistuimen on hylättävä hakemus siltä osin kuin se on selvästi perusteeton. Perusteettomuudella tarkoitetaan lain esitöiden mukaan sitä, että vaatimus ei perustu lakiin ja että ilmoitetusta perusteesta ei voi seurata pyydettyä

seuraamusta. Lisäksi perusteettomuudella tarkoitetaan sitä, että vaatimuksen perusteet eivät vastaa yleisesti tiedossa olevia seikkoja. (HE 15/1990 vp s. 54) Kyseessä on sellainen puute kanteen aineellisoikeudellisessa perustassa, joka ei voi myöhemminkään prosessin aikana korjautua.

Tuomioistuimen ei tarvitse kehottaa hakijaa korjaamaan hakemustaan silloin, jos se havaitsee, että oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 6 §:n edellytykset muusta syystä asian tutkimatta jättämiselle tai selvästi perusteettoman hakemuksen hylkäämiselle täyttyvät joka tapauksessa täydennyksestä riippumatta. Oikeuskirjallisuudessa on katsottu, että täydentämismenettelyyn ei tule tällöin ryhtyä. (Mikko Vuorenpää – Dan Frände – Dan Helenius – Petra Hietanen-Kunwald – Tuomas Hupli – Risto Koulu – Juha Lappalainen – Heidi Lindfors – Johanna Niemi – Jaakko Rautio – Timo Saranpää – Santtu Turunen – Jyrki Virolainen: Prosessioikeus. Helsinki: Alma Talent. Päivitetty 14.10.2021. Luettu 19.11.2021. Vaatii käyttöoikeuden. <https://verkkokirjahylly.almatalent.fi/teos/FAHBGXCTDG#kohta:PROSESSIOIKEUS>) Käytännössä tällainen tilanne, jossa täydennyskehotusta ei ole tarpeen tehdä, voisi olla esimerkiksi pian hylkäävän päätöksen jälkeen toistuva uusi hakemus (ks. jäljempänä).

Yrityssaneeraushakemuksen liitteitä ei ole katsottu sellaisiksi korjauskelvottomiksi ehdottomiksi prosessinedellytyksiksi, ettei niitä voisi hakemukseen määräajassa täydentää. Näin ollen puutteelliseen hakemukseen pyydetään käytännössä aina täydennystä, jollei hakemusta ole suoraan hylättävä selvästi perusteettomana. Käytännössä yrityssaneeraushakemuksia hylätään selvästi perusteettomana harvoin. Puutteellisen hakemuksen täydentämismahdollisuuden on katsottu olevan hakijan oikeusturvan kannalta välttämätöntä. Yksi oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin keskeisimpiä elementtejä on henkilön oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen ratkaistavaksi (ns. *access to justice* tai *access to court*, Suomen perustuslain 21 §:n 1 momentti ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artikla). Tämän johdosta nykyistä laajempi mahdollisuus jättää hakemus tutkimatta olisi ongelmallinen.

Hakemuksen täydentämisen määräajassa tulisi ottaa huomioon kunkin tapauksen erityispiirteet. Erityisesti tilanteessa, jossa tuomioistuimelle herää epäily hakemuksen viivyttelyluonteisuudesta, määräaika hakemuksen täydentämiselle voi olla hyvinkin lyhyt, vain joitakin päiviä. Kuten HE 152/2006 vp:ssäkin on todettu, hakemuksesta puuttuvan asiakirjan, esimerkiksi tilintarkastajan selvityksen hankkiminen voi kuitenkin kestää pidemmän ajan, mikä on määräajan pituutta harkittaessa otettava huomioon. Määräajan pidentäminen uudelleen edellyttää puolestaan erityisiä syitä, jotka hakijan on pystyttävä osoittamaan. Kysymys voi olla esimerkiksi oikeuskirjallisuudessa viitatusa tilanteesta, jossa lailliseen esteeseen rinnastettava syy on estänyt täydennyksen toimittamisen määräajassa. Sen sijaan ei ole hyväksyttävää, että yrityksen kirjanpito on laiminlyöty ja sitä ryhdytään kuroma ajan tasalle menettelyn edellyttämään tilaan vasta yrityssaneeraushakemuksen jättämisen jälkeen. Erityisesti tämä korostuu tilanteissa, joissa konkurssihakemus on jo vireillä ja kirjanpidon saattamisessa asianmukaiseen ja luotettavaan tilaan kestäisi viikkoja tai jopa kuukausia. Keväällä 2022 valmistuneessa tutkimuksessa on havaittu, että mitä enemmän täydennyksen määräajan pidennuspyyntöjä hakemusta kohden tehtiin, sitä harvemmin saneerausmenettely aloitettiin ja sitä harvemmin saneerausohjelma vahvistettiin (ks. tarkemmin esityksen jakso 2.4). Konkurssin viivyttämistä lisäaikapyynnöillä on pidetty tutkimuksessa todellisena toimintamallina. Havainto puoltaa pidättyväistä suhtautumista saneeraushakemuksen täydennyskehotuksen määräajan toistuvaan pidentämiseen.

Peräkkäiset hakemukset

Konkurssihakemuksen ratkaisua saatetaan yrittää joissakin tilanteissa viivästyttää myös teke-mällä useita peräkkäisiä saneeraushakemuksia, vaikka ensimmäinen hakemus olisi hylätty tai jätetty tutkimatta. Vuoden 2019 yrityssaneeraushakemuksiin kohdistuvassa tutkimuksessa pi-kaisesti toistuvaksi katsottuja hakemuksia jätti 11 yritystä. Toistuvien hakemusten käsittelyyn käytetty aika oli olennaisesti lyhyempi jokaisen uuden hakemuksen kohdalla, mutta käsittelyn kokonaiskesto piteni. Toistuvilla hakemuksilla voidaan tutkimuksen mukaan saavuttaa aika-hyötyä noin viisi päivää verrattuna vain yhden hakemuksen jättämiseen. Tämä on laskettu ver-taamalla kunkin toistuvia hakemuksia jättäneen hakijan kaikkien hakemusten keskimääräistä kokonaiskäsittelyaikaa (75 päivää) vain yhden hakemuksen jättäneiden hakijoiden keskimää-räiseen hakemuksen käsittelyaikaan (70 päivää). Yksittäisen toistuvan saneeraushakemuksen käsitteleminen kesti keskimäärin 39 päivää ja vaihteluväli oli viidestä 106 päivään. Saman ha-kijan toisen hakemuksen käsitteleminen kesti käräjäoikeudessa keskimäärin 44 päivää ja kol-mannen hakemuksen keskimäärin 34 päivää (Hilla Haajanen – Anssi Kärki: Saneeraushakemus konkurssin viivyttämisen keinona – ehdotettujen puuttumiskeinojen kriittinen analyysi, Edilex 2022/28, julkaistu 1.8.2022, s. 9–10). Tutkimuksen aineiston toistuvia hakemuksia ei ole jätetty hakemuksen hylkäämisen jälkeen, vaan esimerkiksi hakemuksen tutkimatta jättämisen tai ha-kemuksen peruuttamisen jälkeen. Tutkimustulosten perusteella vaikuttaisi siltä, että näissä ti-lanteissa toistuvia hakemuksia jättäneen hakijan ensimmäinen hakemus on saatu käsiteltyä melko nopeasti esimerkiksi keskimääräiseen yksittäisen hakemuksen käsittelyaikaan verrattuna ja viivyttelyhyöty on saavutettu toistuvilla hakemuksilla.

Yksi perusmuotoisen saneerausmenettelyn esteperusteista on yrityssaneerauslain 7 §:n 1 mo-mentin 4 kohdan nojalla se, että on perusteltua syytä olettaa, että hakemuksen pääasiallisena tarkoituksena on velkojan perintätoimien estäminen tai muu velkojan taikka velallisen oikeuden loukkaaminen. Tämä esteperuste soveltuu usein tilanteessa, jossa velallinen tekee toistuvia vii-vytysluonteisia yrityssaneeraushakemuksia hakemuksen hylkäämisen tai tutkimatta jättämisen jälkeen, vaikkei yrityksen tilanne ole muuttunut. Tällaisessa konkurssin viivytystilanteessa ve-lallisyritys on myös hyvin todennäköisesti maksukyvytön, eli varhaisellekin saneerausmenette-lylle olisi selkeä este yrityssaneerauslain 4 c §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla.

Edellä mainittujen perusteiden soveltaminen edellyttää kuitenkin hakemuksen tutkimista aineel-lisesti, joten se vie tuomioistuimen resursseja ja viivästyttää ratkaisun tekemistä konkurssi-asiassa. Valmistelussa on selvitetty vaihtoehtoa, jossa ketjutettuja saneeraushakemuksia pyrittäi-siin estämään asettamalla määräaika, jonka kuluessa hylätyn hakemuksen jälkeen tehtyä uutta hakemusta ei otettaisi tutkittavaksi. Määräajan olisi oltava niin lyhyt, ettei velallisen tilanne yleensä ehdi niin lyhyessä ajassa muuttua. Tällaisen säännöksen voitaisiin katsoa olevan myös direktiivin 4 artiklan 4 kohdan sallima. Kyseisen direktiivin säännöksen mukaan jäsenvaltiot voivat rajoittaa niiden kertojen määrää, jolloin velallinen voi käyttää ennaltaehkäisevien uudel-leenjärjestelyjen puitteita tietyn ajanjakson aikana. Ehdottoman määräajan tai karenssin haas-teena olisi kuitenkin se, että velallisen tilanteessa voi tapahtua hyvin lyhyessäkin ajassa muutos, joka poistaa saneerauksen esteenä olleen seikan. Tällöin saneeraukselle olisikin edellytykset, vaikka edellinen hakemus on hylätty. Karenssiin tulisi säätää poikkeus tällaisia tilanteita varten.

Hakemusasiat poikkeavat toisistaan merkittävästi, joten oikeuskirjallisuudessa on pidetty pe-rusteltuna asiakohtaista lähestymistapaa hakemusten hylkäyspäätösten oikeusvoimavaikutuk-seen. Silloin kun hakemusasiassa annettu hylkäävä päätös ei merkitse jonkin oikeussuhteen jär-jestämistä vaan sen toteamista, etteivät hakemuksen hyväksymiselle laissa säädetty edellytykset täyttyneet, uusi hakemus voidaan tietysti edellytyksin tehdä. Silloin, kun olosuhteet ovat sittem-min muuttuneet, estettä uuden hakemuksen tekemiselle ja tutkimiselle ei ole katsottu olevan.

On myös pidetty selvänä, että aiemman hakemuksen kanssa täysin identtinen hakemus jätetään tutkimatta (Tuula Linna: Hakemustlainkäyttö, Helsinki 2022, s. 39–41). Olosuhteiden muutoksen ja uusien perusteiden olisi lähtökohtaisesti ilmettävä hakemuksesta, jotta tuomioistuin voi ottaa ne huomioon ja jotta hakijalla on oikeudellinen tarve uudelle hakemukselle (ks. konkurssin osalta KKO:1999:47).

Hylkäävän päätöksen jälkeen tehty identtinen yrityssaneeraushakemus voidaan jättää suoraan tutkimatta aiemman hylätyn hakemuksen oikeusvoimavaikutuksen johdosta oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 6 §:n 1 momentin nojalla. Käytännössä hakijat saattavat kuitenkin muuttaa hakemustaan näennäisesti sen verran, että hakemus ei ole identtinen. Täydennyskehotusmenettelyyn tulisi yleensä ryhtyä vain, jos jo hakemuksesta käy ilmi, että hakemukselle on saneerauksen kannalta olennaisia uusia perusteita verrattuna hylättyyn hakemukseen, mutta hakemus on silti puutteellinen, epäselvä tai sekava. Hakijan voidaan perustellusti odottaa pystyvän esittämään tällaiset uudet perusteet hylätyn hakemuksen jälkeen jo heti uudessa hakemuksessa, ilman tarvetta täydennykseen.

Uusi hakemus voi myös tulla hylätyksi selvästi perusteettomana muita asiaan osallisia kuulematta oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 6 §:n 2 momentin nojalla. Kuten vuoden 2007 uudistuksen yhteydessä on todettu, selvästi perusteeton hakemus voi olla kysymyksessä, jos yrityksen toiminta on lopetettu tai hakemus on aikaisemmin hylätty eikä hakemuksen tueksi ole esitetty olennaisesti uusia perusteita. Uusi peruste voi olla esimerkiksi se, että yrityksen rahoitus on järjestynyt. Käytännössä hakemuksen hyväksymiseen johtavien uusien perusteiden esittäminen kovin pian edellisen hakemuksen hylkäämisen jälkeen voi onnistua vain harvoin. (HE 152/2006 vp s. 18)

Ratkaisun jälkeen toistuviin hakemuksiin liittyviä ongelmia on havaittu myös muualla hakemustlainkäytössä. Lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annettuun lakiin (361/1983, jäljempänä *huoltajuuslaki*) on vuonna 2019 lisätty uusi 14 a §, joka koskee hakemuksen hylkäämistä kirjallisessa menettelyssä. Sen mukaan, jos hakemuksen, sen johdosta mahdollisesti annetun kirjallisen lausuman ja aikaisempien ratkaisujen perusteella on ilmeistä, että edellytyksiä sopimuksen tai päätöksen muuttamiseen ei ole, hakemus on hylättävä kirjallisessa menettelyssä. Pykälän esitöissä todetaan, että säännös on tarkoitettu sovellettavaksi tilanteessa, jossa asia on jo vähintään kerran ratkaistu riittävästi asian oikeudenkäyntimenettelyssä ja tuomioistuin on ottanut kantaa väitteisiin. Lisäksi edellytetään, että olosuhteet eivät ole ratkaisun antamisen jälkeen muuttuneet eikä ratkaisun muuttamiseen ole muutoinkaan aihetta. Päätös hakemuksen hylkäämisestä voidaan tehdä varaamatta toiselle vanhemmalle tai muulle asiaan osalliselle tilaisuutta antaa kirjallinen lausuma hakemuksen johdosta, jos hylkäämisen edellytykset voidaan todeta suoraan hakemuksen perusteella. Estettä ei kuitenkaan ole sille, että käräjäoikeus pyytää lausumaa ja hylkää hakemuksen kirjallisessa menettelyssä vasta sen jälkeen, kun asiaan osallinen on antanut kirjallisen lausuman. Lainmuutoksen esitöiden mukaan säännös muistuttaa rakenteeltaan oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 6 §:n 2 momenttia, joka oikeuttaa tuomioistuimen hylkäämään selvästi perusteettoman kanteen. Tässä säännöksessä hakemuksen hylkäämisen edellytyksiä ei ole kuitenkaan tarkoitettu sovellettavaksi yhtä tiukasti. Tarkoituksena on ehkäistä samojen asianosaisten väliset toistuvat riitaiset oikeudenkäynnit, joissa kirjallisen aineiston perusteella on selvää, että ratkaisun muuttamiselle ei ole edellytyksiä ja että hakemus ei siten tule menestymään. (HE 88/2018 vp s. 59–60)

Oikeudenkäymiskaaren 8 luvun 3 §:n 3 momentin nojalla riitainen hakemusasia on käsiteltävä hakemusasian istunnossa, jos asiaan osallinen sitä vaatii. Valmistelussa on arvioitu, että huoltajuuslaissa omaksuttua vastaava ratkaisu yrityssaneerauslaissa voisi sujuvoittaa hakemusten kä-

sittelyä erityisesti tilanteessa, jossa vaaditaan hakemusasian istuntoa hylätyn hakemuksen jälkeen tehdyn uuden hakemuksen käsittelemiseksi, mutta on ilmeistä, että edellytyksiä saneerausmenettelyn aloittamiselle ei ole.

Toistuvia viivyttelyluonteisia hakemuksia tehdään myös tutkimattajättämispäätösten jälkeen. Yllä kuvatun tutkimuksen aineistossa tämä on yleisempi toimintamalli kuin hylättyjen hakemusten jälkeen toistuvat hakemukset. Erityisesti tämä kohdistuu hakemuksiin, jotka on jätetty tutkimatta täydentämispyynnön jälkeen, koska ne ovat niin puutteellisia, epäselviä tai sekavia, etteivät ne kelpaa oikeudenkäynnin perustaksi. Tällaistenkin samanlaisten ja puutteellisten hakemusten kohdalla uuden täydennyskehotuksen tarve ja pituus olisi harkittava tapauskohtaisesti, sillä hakijalla on ollut jo kahdesti mahdollisuus toimittaa oikeudenkäynnin perustaksi kelpaava hakemus – ensimmäisen hakemuksen täydennyskehotuksen ja mahdollisen lisäajan jälkeen ja uudestaan tehdessään uutta hakemusta.

Avustajan vahingonkorvausvelvollisuus

Yrityssaneerailain 93 §:ssä säädetään vahingonkorvausvelvollisuudesta tahallaan tai huolimattomuudesta vireille pannun ilmeisen perusteettoman hakemuksen vuoksi. Korvausvelvollisuus koskee velalliselle tai velkojalle aiheutuvaa vahinkoa ja esitöissä mainitaan esimerkkinä väliaikaisen maksu- ja perintäkiellon johdosta aiheutuva vahinko. (HE 182/1992 vp s. 110) Säännökselle ei ole muodostunut vakiintunutta soveltamiskäytäntöä. Keväällä 2022 valmistuneen keinotteluluonteisia yrityssaneeraushakemuksia koskeneen tutkimuksen mukaan vuonna 2019 tehdyistä hakemuksista yhteensä kahdessa tapauksessa hakija määrättiin maksamaan velkojalle korvauksia perusteettoman hakemuksen aiheuttamista vahingoista. Vahingot olivat oikeudenkäyntikuluja. Aineiston hakemuksista yhdeksän hakemusta oli hylätty perusteettomana, ja niistä seitsemässä tapauksessa hakija oli käyttänyt niin sanottua saneerausconsulttia avustajana (ks. tarkemmin esityksen jakso 2.4).

Valmistelussa on katsottu, että vahingonkorvausvelvollisuuden tulisi kattaa myös vireillepanijan avustaja tai asiamies. Avustajilla on yleensä kokemusta useiden saneeraushakemusten laadinnasta. Näin ollen avustajalla on usein hyvät edellytykset arvioida hakemuksen perusteita. Jos avustaja silti tahallaan tai huolimattomuudesta laatii ilmeisen perusteettoman hakemuksen, tulisi hänen vastata velalliselle tai velkojalle aiheutuvasta vahingosta. Muutosehdotuksen taustalla on erityisesti sellaisten tilanteiden torjuminen, joissa yrityssaneeraushakemusta ei laadita aidosti velallisen aloitteesta tai joissa hakemuksen laatiminen ei ole aidosti velallisen edun mukaista. Avustaja saattaa esimerkiksi aktiivisesti markkinoida yrityssaneeraushakemuksen laatimista tervehdyttämiskelvottomille velallisille, joita velkoja on jo hakenut konkurssiin tai joiden taloudellinen tilanne on muuten kriisiytynyt sellaiseksi, ettei yrityssaneeraushakemuksen laatimisesta ole velalliselle enää aitoa apua vaan siitä aiheutuu velalliselle ja muille asiaan osallisille lähinnä tarpeettomia lisäkustannuksia.

Asianosaisen avustajaa tai asiamiestä koskevasta kulukorvausvastuusta säädetään oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 6 §:ssä. Sen mukaan asianosaisen edustaja, asiamies tai avustaja, joka luvun 4 tai 5 §:ssä tarkoitettulla tavalla tahallisesti tai huolimattomuudesta on aiheuttanut toiselle asianosaiselle luvussa tarkoitettuja oikeudenkäyntikuluja, voidaan velvoittaa, sen jälkeen kun hänelle on varattu tilaisuus tulla kuulluksi, yhteisvastuullisesti asianosaisen kanssa korvaamaan kyseiset kulut. Esitöiden mukaan lainkohdan soveltaminen edellyttää, että asianosaisen edustaja, asiamies tai avustaja on omalla toiminnallaan tai laiminlyönnillään aiheuttanut toiselle asianosaiselle tarpeettomia lisäkustannuksia. Jos korvausvelvollisuus perustuu esimerkiksi asiassa tehtyyn perusteettomaan väitteeseen, asianosaisen asiamiehen tai muun edustajan korvausvastuu edellyttää, että myös hän on käsittänyt väitteen perusteettomuuden tai ainakin hänen olisi

pitänyt se käsittää. Sen sijaan asianosainen itse on aina vastuussa myös hänen edustajansa, asiamiehensä tai avustajansa aiheuttamista tarpeettomista lisäkustannuksista. (HE 191/1993 vp s. 14–15)

Esitöiden mukaan asiamiehen ja avustajan kulukorvausvastuuta on sovellettava tietyllä varovaisuudella, sillä pääsäännön mukaan asiamies ja avustaja on oikeutettu luottamaan päämiehensä tosiasioiden ja muita oikeudenkäyntimenettelyyn vaikuttavia kysymyksiä koskeviin ilmoituksiin. Asiamiehen ja avustajan korvausvastuu on rajoitettu tilanteisiin, joissa asiamies tai avustaja on toiminut tietoisesti asianosaiselle kuuluvien oikeudenkäyntivelvollisuuksien vastaisesti taikka joissa näiden velvollisuuksien rikkominen on johtunut huolimattomuudesta. Pykälässä tarkoitetusta menettelystä on kysymys esimerkiksi silloin, kun asiamies aiheuttaa toiselle asianosaiselle tarpeettomia kustannuksia toimimalla päämiehensä toimiohjeiden vastaisesti taikka kun asiamies esittää perusteettomiksi tietämiään väitteitä tai sellaista todistelua, jolla ei voi olla merkitystä asiassa. Pykälässä tarkoitetusta huolimattomuudesta on kysymys, kun asiamies tai avustaja on unohtanut saapua tuomioistuimeen tai noudattaa tuomioistuimen antamia määräyksiä. Korvausvelvollisen vaatimuksesta tuomioistuin määrää oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 11 §:n nojalla kuinka yhteisvastuullisten korvausvelvollisten on osallistuttava kulujen korvaamiseen. Asiamiehen tai muun edustajan vastuu omalle päämiehelleen aiheuttamastaan vahingosta määräytyy yleisten vahingonkorvaus- ja sopimusoikeudellisten säännösten mukaisesti. (HE 191/1993 vp s. 14–15)

Ajatus asianosaisen avustajan tai asiamiehen kulukorvausvastuusta ei siten ole uusi, joskin yrityssaneerauslain mukainen vahingonkorvaussäännös koskisi avustajaan ja asiamieheen soveltuessaan myös muita kuin oikeudenkäyntikulujen muodossa aiheutuvia taloudellisia menetyksiä ja olisi siten ulottuvuudeltaan oikeudenkäymiskaaren mukaista säännöstä laajempi. Molempien säännösten taustalla on ajatus siitä, että on tärkeää, että asianosaisten ohella myös heidän asiamiehensä ja avustajansa täyttävät velvollisuutensa asianmukaisesti.

Ehdotuksella ei muutettaisi yrityssaneerauslain mukaisen vahingonkorvausvelvollisuuden perusteita, jotka on yleisesti ottaen asetettu melko korkealle. Vahingonkorvausvelvollisuuden syntyminen edellyttäisi toisin sanoen jatkossakin sitä, että hakemus on ilmeisen perusteeton, että ilmeisen perusteeton hakemus on pantu vireille tahallisesti tai huolimattomuudesta ja että hakemuksen vireille panon vuoksi velalliselle tai velkojalle on aiheutunut todellista vahinkoa. Vahingonkärsijän osana on lisäksi osoittaa vahingon aiheutuminen, vahingon määrä sekä toiminnan ja vahingon välinen syy-yhteys yleisten vahingonkorvausoikeudellisten periaatteiden mukaisesti.

Avustajan kelpoisuusvaatimukset

Yrityssaneeraushakemuksen laatiminen on haastavaa verrattuna moniin muihin tuomioistuimessa käsiteltäviin hakemusasioihin. Hakemuksen laatimisessa tarvitaan usein taloudellista tai oikeudellista asiantuntija-apua. Velallinen voi tarvita apua myös sen arvioimiseen, tulisiko hänen hakeutua varhaiseen vai perusmuotoiseen saneerausmenettelyyn. Täydellisen hakemuksen laatimiseen voi mennä viikkoja. Isommissa yrityksissä hakemuksen laatiminen kuormittaa yrityksen talousosastoa, joka kerää ja koostaa hakemukseen tarvittavaa tietoaaineistoa. Pienemmissä yrityksissä sama henkilö saattaa huolehtia hakemustietojen keräämisestä ja pyörittää liiketoimintaa. On velallisyrittäjien etu, että hakemuksen laatimisessa käytetään asiantuntevaa avustajaa, jonka todellinen tavoite on yritystoiminnan tervehdyttäminen.

Oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §:ssä säädetään oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan pätevyysvaatimuksista. Pykälän 1 momentin pääsäännön nojalla oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -

avustajana saa toimia asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa (715/2011) tarkoitettu luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja. Saman pykälän 2 momentin nojalla oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana saa toimia asianosaiseen työ- tai virkasuhteessa oleva, oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittanut, rehellinen ja muutoin kyseiseen tehtävään sopiva ja kykenevä henkilö, joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu.

Oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §:n 4 momentin nojalla kuka tahansa rehellinen ja muutoin kyseiseen tehtävään sopiva ja kykenevä täysi-ikäinen henkilö, joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu, voi toimia oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana hakemusasiasa, joka ei ole riitainen. Konkurssi- ja yrityssaneerausasiat ovat hakemusasioita, joten niihin sovelletaan tätä poikkeusta. Hakemusasian voidaan katsoa tulevan riitaiseksi, kun se riitautetaan. Kahden keskenään kilpailevan hakemuksen – konkurssihakemuksen ja yrityssaneerahakemuksen – samanaikaisen vireilläolon ei katsota itsessään tekevän hakemuksesta riitaista.

Jos sekä konkurssi- että yrityssaneerahakemus ovat vireillä samanaikaisesti, velkojat hyvin todennäköisesti riitauttavat yrityssaneerahakemuksen. Jos velallisen oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana on toiminut henkilö, jolla ei ole pätevyyttä jatkaa tehtävässä asian riitautumisen jälkeen, joutuu velallinen hankkimaan uuden pätevyysvaatimukset täyttävän oikeudenkäyntiasiamiehen tai -avustajan. Tästä aiheutuu velallisyrittäjälle huomattavia lisäkustannuksia ja viivytyksiä asian tuomioistuinkäsittelyyn. On myös tavallista, että pienimmillä velallisilla ei ole enää tässä vaiheessa käteisvaroja uuden avustajan palkkion kattamiseen.

Kun samaa yritystä koskien on samanaikaisesti vireillä sekä yrityssaneeraus- että konkurssihakemus, tilanne voidaan riitautettuun hakemusasiaan. Tällöin eri osapuolilla on jo lähtökohtaisesti eriävät näkemykset yrityksen liiketoiminnan tilanteesta ja tervehdyttämismahdollisuuksista. Tällaisessa tilanteessa velallisen katsotaan tarvitsevan tavallista enemmän oikeudellista asiantuntemusta hahmottaakseen menettelyiden yksityiskohtia.

Näin ollen oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §:n 4 momentin poikkeusta pätevyysvaatimuksesta ei tulisi soveltaa tilanteessa, jossa on vireillä sekä konkurssi- että yrityssaneerahakemus. Kun vireillä on sekä konkurssi- että yrityssaneerahakemus, oikeudenkäyntiavustajan tai -asiamiehen tulisi siten olla asianajaja, julkinen oikeusavustaja, luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, yritykseen työsuhteessa oleva oikeustieteen ylemmän korkeakoulututkinnon suorittanut henkilö taikka tietyin edellytyksin viranomainen. Muutoksella pyritään siihen, etteivät velalliset joutuisi vaihtamaan avustajaa kesken asiansa käsittelyn. Muutoksen odotetaan myös nopeuttavan käsittelyä, kun asiamiehen vaihtamiseen ja uuden asiamiehen perehtymiseen ei kulu ylimääräistä aikaa.

Valmistelussa on myös harkittu sitä, että yrityssaneerausasiassa oikeudenkäyntiasiamiehen tai -avustajan pitäisi aina täyttää pääsäännön mukaiset kelpoisuusedellytykset. Tätä ei kuitenkaan ole pidetty perusteltuna, sillä myös esimerkiksi yrityksen taloushallinnon alan koulutuksen ja pätevyyden omaavalla henkilöllä voi olla hyvät edellytykset saneerahakemuksen tekemiseen tilanteessa, jossa yritystä ei ole haettu konkurssiin.

2.5 Väliaikaiset kiellot

Yrityssaneerailain 22 §:n nojalla tuomioistuin voi hakemuksen vireille tultua hakijan tai velallisen vaatimuksesta määrätä maksu- ja vakuudenasettamiskiellon, perintäkiellon tai ulosmittauksen sekä muiden täytäntöönpanotoimenpiteiden kiellon olemaan väliaikaisena voimassa jo

ennen menettelyn alkamista, jos siihen harkitaan olevan tarvetta. Määräys voidaan antaa velkojia ja velallista kuulematta, jos asian kiireellisuuden katsotaan sitä vaativan. Lain 14 f §:ssä on vastaava säännös varhaisen saneerausmenettelyn osalta. Tätä saneeraushakemuksen vireilletulon ja saneeraushakemusta koskevan päätöksen välistä aikaa kutsutaan usein käytännössä välivaiheeksi.

Lain esitöissä on todettu, että saneerausmenettelyn kannalta voi olla tärkeää, että kiellot voidaan saada voimaan jo välivaiheen aikana, jotta esimerkiksi yrityksen toiminnan kannalta tarpeellisen, velan vakuutena olevan omaisuuden realisointi tai takaisinotto taikka sellaisen omaisuuden ulosmittaus voidaan estää. Lisäksi on todettu, että väliaikaisen kiellon tarpeellisuus olisi tuomioistuimen harkittava kussakin tapauksessa erikseen. Esitöiden mukaan säännöksen mukainen kiireellisyys voi johtua esimerkiksi siitä, että tiedetään sellaisen toimenpiteen, jota kiellon tarve koskee, olevan pikaisesti odotettavissa. (HE 182/1992 vp s. 77) Varhaisen saneerausmenettelyn osalta on todettu, että tarpeellisuutta harkittaessa voitaisiin kiinnittää huomiota samoihin seikkoihin kuin 22 §:nkin mukaan. (HE 238/2021 vp s. 129)

Vuoden 2007 uudistuksen yhteydessä arvioitiin, että väliaikaisia kieltoja on haettu usein. Lain esitöiden mukaan vuonna 2002 tuli vireille 289 yrityssaneeraushakemusta ja ainakin 109 tapauksessa (noin 37 prosenttia) määrättiin väliaikainen kiello. Vuonna 2003 väliaikainen kiello määrättiin noin 30 prosentissa (n=98) vireille tulleista hakemuksista (n=322). Vuonna 2004 väliaikainen kiello määrättiin noin 32 prosentissa (n=102) vireille tulleista hakemuksista (n=313). Vuoden 2007 uudistuksen yhteydessä ei tehty muutoksia väliaikaisten kieltojen määräämiseen, vaan todettiin, että kielloihin ei ole saneerauskäytännössä arvioitu liittyvän muita epäkohtia kuin epäselvyys väliaikaisen kiellon jälkeen syntyvän velan asemasta, jonka osalta tehtiin muutoksia. Esitöissä todettiin, että kieltojen täsmälliseen rajaamiseen voidaan kiinnittää huomiota koulutuksessa. (HE 152/2006 vp s. 22 ja 35)

Seuraavaan taulukkoon on kerätty viime vuosina määrättyjen väliaikaisten kieltojen ja vireille tulleiden yrityssaneeraushakemusten määrät sekä tieto siitä, kuinka usein väliaikainen kiello on määrätty. Myönnettyjen väliaikaisten kieltojen määrä vaihtelee huomattavasti sekä vuodesta että käräjäoikeudesta toiseen. Kokonaisuutena myönnettyjen väliaikaisten kieltojen suhteellinen määrä on kuitenkin pysynyt melko tasaisena myös verrattuna edellä mainittuihin vuosien 2002–2004 lukuihin. Kiello määrätään keskimäärin hieman yli 30 %:ssa yrityssaneeraushakemuksista.

Käräjäoikeus	2018			2019			2020			2021		
	Kiellot, kpl	Hakemukset, kpl	Prosenttiosuus, %	Kiellot, kpl	Hakemukset, kpl	Prosenttiosuus, %	Kiellot, kpl	Hakemukset, kpl	Prosenttiosuus, %	Kiellot, kpl	Hakemukset, kpl	Prosenttiosuus, %
Helsingin KO	6	70	8,57	15	56	26,79	18	66	27,27	8	38	21,05
Pohjois-Karjalan KO	3	12	25,00	0	0	-	0	0	-	0	0	-
Keski-Suomen KO	10	22	45,45	0	0	-	0	1	0,00	0	0	-
Pohjois-Savon KO	16	37	43,24	22	42	52,38	19	41	46,34	12	33	36,36
Päijät-Hämeen KO	13	29	44,83	12	29	41,38	15	39	38,46	11	34	32,35

Lapin KO	7	11	63,64	0	0	-	0	0	-	0	0	-
Etelä-Karjalan KO	5	21	23,81	0	1	0,00	0	0	-	0	0	-
Oulun KO	7	28	25,00	17	48	35,42	12	34	35,29	22	47	46,81
Satakunnan KO	10	20	50,00	0	0	-	0	0	-	0	0	-
Länsi-Uudenmaan KO	19	60	31,67	19	51	37,25	18	67	26,87	30	62	48,39
Pirkanmaan KO	14	51	27,45	9	57	15,79	13	40	32,50	9	44	20,45
Varsinais-Suomen KO	24	47	51,06	17	42	40,48	14	20	70,00	17	37	45,95
Pohjamaan KO	1	20	5,00	22	68	32,35	19	52	36,54	15	57	26,32
Ahvenanmaan KO	0	0	-	0	0	-	0	2	0,00	0	0	-
Yhteensä	135	428	31,54	133	394	33,76	128	362	35,36	124	352	35,23

Lähde: Oikeusrekisterikeskus

Keväällä 2022 valmistuneen keinotteluluonteisia saneeraushakemuksia koskevan tutkimuksen (Hilla Haajanen: Keinotteluluonteiset yrityssaneeraushakemukset – empiirinen tutkimus, Lapin yliopisto, oikeustieteiden tiedekunta, kevät 2022) aineistossa on ollut selkeä keinotteluepäily 68 hakemuksessa 319 tutkitusta hakemuksesta. Näistä 41 tapauksessa oli pyydetty väliaikaisia kielloja, ja 17 tapauksessa (41,5 prosenttia pyynnöistä) ne määrättiin. Kaikista keinottelutapauksista väliaikaiset kiellot määrättiin siten 25,0 prosentissa tapauksia. (Ks. tarkempi kuvaus tutkimuksesta edellä jaksossa 2.4)

Väliaikaisen kiellon määrittämisen tulee olla poikkeus, ei sääntö. Kyseessä on merkittävä rajoitus velkojan oikeuksiin jo ennen kuin saneerausmenettelyn alkamisen edellytykset on selvitetty. Väliaikaisen kiellon määrittämisen tulisi edellyttää säännöksen alkuperäisen tarkoituksen mukaisesti erityistä tarvetta, kuten sitä, että velan vakuutena olevan omaisuuden realisointi tai takaisinotto on kiireellisesti estettävä. Joinain vuosina väliaikaisia kielloja on kuitenkin määrätty selvästi yli 50 %:ssa yrityssaneeraushakemuksista. Osuus on huomattavan korkea ottaen huomioon, että kaikissa yrityssaneeraushakemuksissa ei todennäköisesti ole vaadittu väliaikaisen kiellon määrittämistä.

Käytännössä on ilmennyt tapauksia, joissa väliaikainen kiello on määrätty puutteellisen hakemuksen pohjalta, eikä velallinen tämän jälkeen ole enää täydentänyt hakemustaan. Tällaista tilannetta ei voida pitää asianmukaisena velkojien kannalta. Velan periminen estyy pitkittyneeltä ajanjaksolta tilanteessa, jossa saneerausmenettelyä tuskin aloitetaan. Väliaikaisen kiellon määrittämistä tulisikin harkita erityisen tarkasti tilanteessa, jossa hakemus on merkittäväällä tavalla puutteellinen. Myös oikeuskirjallisuudessa on todettu, että väliaikaisen kiellon määrittämiseen puutteellisen hakemuksen perusteella on suhtauduttava suurin varauksin. Kieltoa harkittaessa on ylipäättään annettava merkitystä myös sille, miten todennäköistä on, että hakemus johtaa saneerausmenettelyn aloittamiseen. (Pauliine Koskelo: Yrityssaneeraus, Helsinki 1994, s. 91–92)

Esityksessä ei kuitenkaan ehdoteta väliaikaisen kiellon määrittämisedellytysten muuttamista, koska käytännössä tilanteet, joissa väliaikainen kiello on tarpeen, vaihtelevat. Yhtenäisten kaikkiin tapauksiin soveltuvien kriteerien määrittäminen olisi siten vaikeaa. Tarpeellisuusharkinnan ja yleisesti soveltamiskäytännön yhtenäisyyttä väliaikaisten kieltojen määrittämisessä voidaan edistää esimerkiksi koulutuksella.

2.6 Velkojen saatavailmoitukset

Yrityssaneerauslain 71 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan tuomioistuimen tulee asettaa määräpäivä, johon mennessä velkojen on kirjallisesti ilmoitettava selvittäjälle vaatimuksensa, jos ne poikkeavat velallisen ilmoittamista, uhalla, että vaatimus muuten jää ottamatta huomioon ja saatava lakkaa siten kuin 47 §:ssä säädetään.

Maksukyvyyttömyysmenettelyistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2015/848, jäljempänä *maksukyvyyttömyysasetus*, 55 artiklan 6 kohdan mukaan ulkomaisille velkojille on varattava vähintään 30 päivää saatavansa ilmoittamiseen siitä, kun tieto maksukyvyyttömyysmenettelyn alkamisesta julkaistiin rekisterissä. Säännöksen tarkoituksena on varata ulkomaisille velkojille riittävä aika saatavien ilmoittamiseen ja siten varmistaa, ettei ulkomaisten velkojen oikeuksiin vaikuteta maksukyvyyttömyysmenettelyssä ilman, että velkojalla on ollut mahdollisuus osallistua siihen. Käytännössä säännöksestä johtuu, että aika saatavien ilmoittamiselle asetetaan yleensä vähintään 30 päivään.

Yrityssaneerauslain 47 §:n 2 momentin mukaan saneerausvelka, jota ei velallinen eikä 71 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaisesti velkoja itse ole menettelyssä ilmoittanut ja joka ei muuten ole tullut selvittäjän tietoon ennen saneerausohjelman vahvistamista, lakkaa, kun saneerausohjelma vahvistetaan, jollei ohjelmassa toisin määrätä. Velka ei kuitenkaan lakkaa, jos se ei ollut eikä sen pitänytäkään olla velkojan tiedossa eikä velka ole tullut selvittäjän tietoon ennen ohjelman vahvistamista.

Säännös johtaa siihen, että käytännössä kaikki velkojat eivät aina noudata saatavien ilmoittamisen määräaika, sillä velka lakkaa vasta saneerausohjelman vahvistamiseen. Velkojen saatavailmoituksia voi saapua koko menettelyn keston ajan, mikä johtaa tarpeeseen korjata saneerausohjelmaa ja aiheuttaa siten selvittäjälle lisätyötä. Tämä ei ole menettelyn sujuvuuden eikä kustannustehokkuuden kannalta perusteltua. Saneerausvelkojen ja muiden ohjelmassa säänneltävien oikeussuhteiden ehdot määräytyvät ohjelman mukaisesti sen jälkeen, kun ohjelma on vahvistettu. Näin ollen ei ole ajateltavissa, että saneerausvelka lakkaisi ennen ohjelman vahvistamista. Sen sijaan velkojen velvollisuutta ilmoittaa saatavansa tuomioistuimen asettamaan määräpäivään mennessä olisi perusteltua korostaa ja asettaa jokin seuraamus siitä, että saatava ilmoitetaan vasta asetetun määräpäivän jälkeen.

Myöhässä ilmoitetun saatavan jättäminen kokonaan ottamatta huomioon saneerausohjelmassa olisi velkojen kannalta hyvin voimakas keino ottaen huomioon, että konkurssimenettelyssäkin velkoja voi ilmoittaa saatavansa valvontapäivän jälkeen, mutta tästä seuraa jälkivalvontamaksu. Erillisen maksun määrääminen soveltuisi huonosti yrityssaneerausmenettelyyn. Yrityssaneerauksessa ei ole konkurssipesää vastaavaa tahoa. Ei ole perusteltua, että velkoja joutuisi maksamaan velvoitteensa hoitamatta jättäneelle ja edelleen toimintaansa jatkavalle velalliselle saatavansa ottamisesta huomioon menettelyssä. Maksun määräämiseen, maksamiseen ja riitauttamiseen liittyy myös vaikeita kysymyksiä. Maksun sijasta esityksessä ehdotetaan, että velkojalle saneerausohjelman mukaan muutoin tulevasta suorituksesta tehtäisiin saneerausohjelmassa vähennys, jonka suuruus vastaisi jälkivalvontamaksua konkurssissa.

Tuntemattomien velkojen asemaa koskeva sääntely on uudistettu lailla 247/2007, eikä siihen kohdistu tällä hetkellä muutostarpeita.

2.7 Taloudellinen perusselvitys

Yrityssaneerauslain 8 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla yksi selvittäjän tehtävistä on laatia selvitys velallisen varoista, veloista ja muista sitoumuksista sekä velallisen taloudelliseen asemaan

ja sen odotettavissa olevaan kehitykseen vaikuttavista seikoista. Selvitys tai tiivistelmä siitä on 11 §:n 1 momentin nojalla annettava viipymättä tiedoksi velkojatoimikunnalle, suurimmille velkojille ja pyynnöstä muillekin velkojille sekä velalliselle ja konkurssiasiamiehelle. Tuomioistuimen on yrityssaneerauslain 71 §:n 1 momentin 4 kohdan nojalla asetettava selvitykselle määräpäivä.

Lain esitöiden mukaan selvitys on pohjana muun muassa menettelyn jatkamisedellytysten arvioimiselle ja saneerausohjelman laatimiselle. Esitöiden mukaan selvityksen laatimista varten varattavan määräajan tulee luonnollisesti olla selvästi lyhyempi kuin ohjelmaehdotusta koskevan määräajan, koska selvitys muodostaisi pohjan ohjelmaehdotuksen tai -ehdotusten laatimiselle. (HE 182/1992 vp s. 67 ja 103)

Toisaalta esitöissä todetaan, että 8 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu velallisen taloudellista asemaa koskeva perusselvitys, joka selvittäjän on laadittava saneerausmenettelyn ensivaiheessa, olisi annettava tiedoksi velkojille viipymättä sen valmistuttua eli yleensä jo ennen ohjelmaehdotuksen valmistumista. (HE 182/1992 vp s. 87)

Konkurssiasiaain neuvottelukunta on antanut suosituksen selvittäjän asemasta ja tehtävistä ([suositus 16](#), 10.3.2021). Suosituksen osiossa 5 käsitellään perusselvityksen laatimista ja sisältöä. Suosituksen mukaan perusselvityksen laajuus ja yksityiskohtaisuus on ratkaistava tapauskohtaisesti ottaen huomioon mm. velallisyrittäjän koko, toiminnan laajuus ja velkojien määrä. Suosituksessa perusselvityksen sisältö on jaettu 11 osaan: 1 Perustiedot velallisesta ja saneerausmenettelystä, 2 Yleiskuvaus velallisesta, 3 Selvittäjän toimenpiteet ja havainnot, 4 Velkojatoimikunta, 5 Velallisen varat, 6 Saneerausvelat ja muut sitoumukset, 7 Kassavirtaennuste saneerausmenettelyn ajalle, 8 Yritystoiminta saneerausmenettelyn aikana, 9 Velallisen taloudellisen aseman kehitys menettelyn aikana ja yritystoiminnan tulevaisuudennäkymät, 10 Johtopäätökset ja 11 Salassapitovelvollisuus. Perusselvitys tai tiivistelmä siitä on viipymättä toimitettava tuomioistuimen määräämässä ajassa velkojatoimikunnalle, suurimmille velkojille ja pyynnöstä muillekin velkojille sekä velalliselle ja konkurssiasiamiehelle. Käytännössä suositusta on tullut siten, että selvityksessä on käsiteltävä jokaista suosituksen listauksessa mainittua seikkaa.

Käytännössä perusselvityksen tietoja pystytään hyödyntämään saneerausohjelmaehdotuksen selvitysosassa. Vaiheiden erillisyyden johtaa kuitenkin tiettyihin lisäkustannuksiin, kun selvittäjä joutuu lähettämään asianosaisille menettelyn eri vaiheissa useamman asiakirjan. Lisäksi tietoja joudutaan päivittämään saneerausohjelmaan. Toisaalta perusselvityksen poistaminen ei välttämättä lyhentäisi kokonaismenettelyn kestoa merkittävästi, sillä saneerausohjelmaehdotuksen laatimiselle asetetaan joka tapauksessa erillinen, lähtökohtaisesti enintään neljän kuukauden pituinen määräaika. Taloudelliselle perusselvitykselle asetetaan usein esimerkiksi kahden kuukauden määräaika, jota saatetaan pyynnöstä myös pidentää.

Konkurssiasiamiehen toimisto selvitti syksyllä 2021 taloudellisen perusselvityksen laatimiseen käytettyä aikaa ja kustannuksia. Selvitystä varten käytiin läpi yhteensä 70 selvittäjän palkkio- ja kululaskua, jotka oli päivätty aikavälille 2.1.–23.8.2017. Selvitys perustuu selvittäjien laskuilla käyttämiin työvaiheiden jaotteluihin, joten juuri taloudelliseen perusselvitykseen erillisenä vaiheena liittyviä kustannuksia ei pystytty erittelemään, kun taloudelliseen perusselvitykseen kerättyä tietoa käytetään myös saneerausohjelman selvitysosassa. Kaikissa tapauksissa taloudellisen perusselvityksen laatimiseen käytettyä aikaa tai kustannuksia ei ollut eritelty laskulla. Selvityksessä ilmeni kuitenkin näiden tapausten osalta kustannusten kokoluokka ja se, että taloudellinen perusselvitys laaditaan lähes aina. Taloudellinen perusselvitys oli laadittu 70 tapauksesta yhteensä 66 tapauksessa. Keskeytyshakemus oli laadittu tai varauma keskeytyshakemuksen laatimiselle tehty 70 tapauksesta yhteensä 13 tapauksessa. Näin ollen taloudellinen

perusselvitys oli laadittu ainakin yhdeksässä sellaisessa saneerausmenettelyssä, joka päättyi keskeytykseen.

Kun otetaan huomioon yrityssaneerausmenettelyt, joissa taloudellinen perusselvitys oli laadittu, ja joissa perusselvityksen laatimiseen käytetty aika ja kustannukset kävivät ilmi toimenpidelaskulta (yhteensä 61 tapausta), käytettiin taloudellisen perusselvityksen laadintaan keskimäärin 10,76 tuntia. Lyhimmillään käytetty aika oli 2,25 tuntia ja pisimmillään 34,25 tuntia. Taloudellisen perusselvityksen kustannukset (alv 0) olivat keskimäärin 2 207,81 euroa. Taloudellisen perusselvityksen osuus selvittäjän kokonaiskustannuksista oli näissä tapauksissa keskimäärin 21,50 prosenttia.

Yrityssaneerailakia säädettäessä 1990-luvun alussa sähköiset kommunikoinnin muodot eivät vielä olleet yleistyneet. Yhteydenpito selvittäjän ja velkojen välillä toimi pääosin paperisen postin välityksellä sekä tarvittaessa puhelimitse. Erillisellä pakollisella selvityksellä velallisen taloudellisesta tilanteesta varmistuttiin siitä, että selvittäjä täyttää selonantovelvollisuutensa menettelyn alkuvaiheessa. Nykyisin yhteydenpito esimerkiksi sähköpostin välityksellä on helpompaa, eikä ole vastaavaa tarvetta korostaa selonantovelvollisuuden täyttämistä tietyssä kirjallisessa muodossa. Määräpäivät ja muut perustiedot saneerauksesta löytyvät myös [maksukyvyttö-myyssrekisteristä](#). Velkojen tiedontarve ei ole ajan kuluessa muuttunut, mutta tiedontarpeen täyttäminen ei kaikissa tilanteissa vaadi laajan kirjallisen selvityksen tekemistä.

Lain esitöiden perusteella taloudellisen perusselvityksen alkuperäinen tarkoitus on ollut ohjelmaehdotuksen selvitysoosan valmistelun lisäksi menettelyn jatkamisedellytysten arviointi. Käytännössä perusselvityksen toimittaminen velkoille ei johda siihen, että velkojat tekisivät keskeyttämishakemuksia perusselvityksessä esitettyjen tietojen perusteella ainakaan merkittävässä määrin. Keskeyttämishakemuksen tekee yleensä selvittäjä, jos tämä katsoo, että keskeyttämisperuste on olemassa eikä saneerausohjelman aikaansaamiselle ole edellytyksiä. Keskeyttämishakemuksia tehdään ennen ja jälkeen perusselvityksen valmistumisen. Perusselvityksen käytännön funktioksi on muotoutunut ennemminkin velkojen informoiminen ja se, että velkojat saattavat perusselvitykseen tutustuttuaan olla yhteydessä selvittäjään keskustellakseen esimerkiksi keskeyttämishakemuksen perusteiden olemassaolosta. Perusselvitys mielletään yhdeksi menettelyn alkuvaiheen välivaiheeksi tai askeleeksi, joka jäsentää menettelyä ja joka on täytettävä, jotta menettely pääsee etenemään.

Hakemus ja sen liitteet ovat olennainen tietolähde tuomioistuimen lisäksi myös velkoille. Mitä täydellisempi alkuperäinen hakemus on, sitä nopeammin menettely etenee, ja sitä vähäisemmäksi selvittäjän tekemän taloudellisen perusselvityksen merkitys muuttuu. Velallinen voi siis itse merkittävästi vaikuttaa menettelyn sujuvuuteen ja kustannuksiin. Mitä aiemmin avoin yhteydenpito ja tiedonvaihto velallisen, velkojen ja selvittäjän välillä aloitetaan, sitä pienempi on taloudellisen perusselvityksen merkitys velkojen näkökulmasta. Ottaen huomioon edellä käsitellyt yleiset laadulliset puutteet hakemuksissa ja tilintarkastajan selvityksissä, on selvittäjän roolia yrityksen taloudellisen aseman ja tilanteen selvityksessä pidettävä menettelyn kannalta erittäin merkittävänä. Sen vuoksi selvittäjän tehtävään selvittää velallisen tilanne ei sinänsä arvioida liittyvän muutostarpeita. Selvitykseen liittyviä yksityiskohtia sekä sen esitys- ja toimitamistapaa voidaan kuitenkin tehostaa.

Velkojen kannalta avoin yhteistyö ja tiedonvaihto selvittäjän kanssa on tärkeää. Taloudellinen perusselvitys erillisenä asiakirjana on tehnyt yhteistyöstä usein tarpeettoman muodollista ja jäykkää. Sen käytännön merkitys on myös jäänyt vähäiseksi eikä se ole täyttänyt alkuperäistä tarkoitustaan osana jatkamisedellytysten arviointia, vaan se on jäänyt eräänlaiseksi muodollisuudeksi tai väliaskeleeksi. Ottaen huomioon tiedonvälitystapojen kehitys 1990-luvun jälkeen

ja velallisen tilanteen mahdolliset muutokset ohjelman laadinnan aikana, voidaan erillisen taloudellisen perusselvityksen laatimista pitää tarpeettoman jäykkänä tapana välittää tietoa velkojille. Selvittäjä laatii taloudellisen perusselvityksen usein, vaikka menettely päättyisi keskeytykseen mahdollisesti jopa hyvin pian perusselvityksen valmistumisen jälkeen. Taloudellista perusselvitystä ei toimiteta tuomioistuimelle, vaan se on tarkoitettu velkojille. Tästäkään näkökulmasta ei ole tarpeellista, että tuomioistuin asettaa erillisen tapauskohtaisen määräpäivän taloudelliselle perusselvitykselle.

Menettelyä pyrittäisiin keventämään siten, että tuomioistuin ei enää asettaisi perusselvitykselle määräpäivää. Sen sijaan selvittäjän tulisi toimittaa hakemukseen nähden uudet tai poikkeavat olennaiset tiedot velallisen taloudellisesta tilanteesta sekä selvittäjän senhetkinen arvio yrityksen elinkelpoisuudesta ja tervehdyttämiskeinoista velkojille kuukauden kuluessa menettelyn alkamisesta. Ottaen huomioon tietojen toimittamiselle asetettava määräaika, odotetaan selvittäjän velkojille toimittamien yksittäisten tietojen määrän käytännössä vähenevän. Samasta syystä tiedon ja arvioiden ei odoteta olevan lopullisia tai täydellisiä. Tiedon tulisi nykyistä paremmin keskittyä menettelyn jatkamisen kannalta olennaiseen, kuten keskeyttämisperusteisiin liittyvään, tietoon. Selvittäjällä olisi harkinnanvaraa siinä, mitä tietoja hän pitää olennaisena ja mitä 81 §:n mukaista tiedoksiantotapaa hän pitää tarkoituksenmukaisena tietojen toimittamiseen. Käytännössä tiedot voitaisiin toimittaa sähköpostitse hyvinkin tiiviissä muodossa.

Selvittäjän velkojille toimittamien tietojen tulisi kohdentua velkojien näkökulmasta olennaisimpiin yrityksen taloudellista tilaa koskeviin tietoihin, epäkohtiin ja ongelmiin, analyysiin taloudellisten vaikeuksien syistä ja odotettavissa olevasta kehityksestä sekä saneerausmahdollisuuksiin, eikä listata yksittäisiä saneerauksen kannalta epäolennaisiakin yritystietoja. Saneerausmenettelyn kannalta olennaisen tietojen määrä ja yksityiskohtaisuuden taso riippuvat merkittävästi yrityksen koosta, toiminnan laajuudesta ja velkojien määrästä. Hakemuksessa toimitettuja tietoja ei olisi tarpeen istoa, vaan tarkoituksena olisi toimittaa vain hakemukseen nähden uudet tai poikkeavat tiedot.

Selvittäjän tehtäviin ei ehdoteta muutoksia. Selvittäjä arvioisi edelleen jatkuvasti yrityksen tilaa. Jos selvittäjä havaitsee keskeyttämisperusteen, hänen olisi arvioitava tarve hakea menettelyn lakkaamisesta. Jos keskeyttämisperuste ilmenee ennen tietojen velkojille toimittamisen määräajan päättymistä, ei selvittäjän tulisi odottaa määräajan päättymistä keräämiensä tietojen toimittamiseksi, vaan tarvittaessa hakea menettelyn lakkaamisesta viipymättä. Selvittäjä esittäisi keskeyttämis hakemuksessa menettelyn keskeyttämisperusteet ja tältä osin velallisen taloudellista tilaa koskevat seikat.

Saneerausohjelman selvitysosaa ei ehdoteta muutosta. Käytännössä selvittäjä selvittäisi velallisen taloudellisen aseman, toimittaisi olennaiset tiedot velkojille kuukauden kuluessa menettelyn alkamisesta, ja sitten laatisi saneerausohjelman. Saneerausohjelman selvitysosassa voisi edelleen hyödyntää aiemmin kerättyjä tietoja.

Valmistelussa on harkittu myös kahta muuta vaihtoehtoa taloudelliseen perusselvitykseen liittyvien kustannusten pienentämiseksi. Ensinnäkin on harkittu vaihtoehtoa, jossa nykyisenkaltaisen taloudellisen perusselvityksen laadittaisiin kaikista muista yrityksistä paitsi niistä, jotka luokitellaan kirjanpitolaissa mikroyrityksiksi. Valmistelussa arvioitiin, että ainakin pienimpien yritysten kohdalla erillinen pakollinen perusselvitys aiheuttaa tarpeettomia lisäkustannuksia ja ylimääräisiä vaiheita menettelyyn tuomatta kuitenkaan merkittäviä lisähyötyjä velkojille. Näiden yritysten kohdalla velkajärjestely on usein pääasiallinen saneerauskeino. Juuri pienimpien yritysten kohdalla on myös tunnistettu erityinen tarve laskea yrityssaneerauksen kustannuksia, sillä korkeat saneerauskustannukset aiheuttavat näille yrityksille käytännön esteen yrityssaneerauk-

seen hakeutumiselle. Tässä vaihtoehdossa velkojat olisivat saaneet selvittäjän selvityksen mikroyrityksen taloudellisesta tilasta osana saneerausohjelmaehdotusta. Suurempien yritysten kohdalla arvioitiin, että suuremmat taloudelliset intressit ja toteutettavien saneeraustoimenpiteiden laatu johtavat siihen, että velkojien laajempi informoiminen aikaisessa vaiheessa menettelyä saattaa edistää saneerausmenettelyä. Myös suurempien yritysten kohdalla katsottiin kuitenkin, että olisi tärkeää pyrkiä siihen, että perusselvityksessä keskitytään velkojien näkökulmasta olennaiseen ja erityisesti velallisen tervehdyttämismahdollisuuksiin liittyvään tietoon. Tätä vaihtoehtoa ei kuitenkaan päädytty ehdottamaan, sillä valmistelussa esitettiin huolia siitä, että velkojien tiedot mikroyritysten taloudellisesta tilasta jäisivät tällöin hyvin suppeiksi. Mikroyrityksistä on muutenkin usein saatavilla vähemmän tietoa kuin suuremmista yrityksistä ja suurin osa yrityssaneeraukseen hakeutuvista yrityksistä on mikroyrityksiä.

Toiseksi harkittiin vaihtoehtoa, jossa selvittäjä toimittaisi luonnoksen saneerausohjelman selvitysosasta velkojille menettelyn alkuvaiheessa, esimerkiksi kuukausi tai kaksi kuukautta menettelyn alkamisen jälkeen. Tämän vaihtoehdon etuna pidettiin sitä, että selvittäjä keräisi vain selvitysosaa muutenkin yrityssaneerailain 41 §:n nojalla tarvittavaa tietoa. Tätä vaihtoehtoa pidettiin kuitenkin huonompana ratkaisuna kuin nyt ehdotettua muutosta, koska analyysiä ei pystyittäisi samalla tavalla tiiviisti kohdentamaan menettelyn alkuvaiheessa olennaiseen tietoon, kuten taloudellisten vaikeuksien syiden ja menettelyn jatkamisedellytysten analyysiin.

2.8 Menettelyn kulku ja tuomioistuimen rooli

Yleistä nykytilasta

Saneerausmenettely jakautuu lukuisiin eri käsittelyvaiheisiin, joita koskevat menettelysäännökset sisältyvät pääosin yrityssaneerailain 10 lukuun. Menettely voidaan tavallisesti jakaa saneerauksen aloittamisesta, saneerauksen suunnittelua, saneerausohjelmaa koskevaa päätöksentekoa ja saneerausohjelman vahvistamista koskeviin vaiheisiin. Aluksi tuomioistuin tekee päätöksen saneerausmenettelyn aloittamisesta sekä eräistä saneerauksen suunnittelun kannalta tarpeellisista seikoista, kuten selvittäjän määräämisestä ja menettelyn kulkua koskevien määräpäivien asettamisesta (YSL 71 §). Menettelyn käynnistyttyä valmistellaan ensimmäinen saneerausohjelmaehdotus ja toimitetaan se tuomioistuimelle, jonka on varattava asianosaisille tilaisuus lausua ohjelmaehdotuksen sisällöstä ja esittää ohjelmaehdotuksessa tarkoitettuja saatavia koskevat väitteet (YSL 72–75 §:t). Tämän jälkeen ohjelmaehdotusta voidaan tarpeen mukaan oikaista, tarkistaa ja täydentää. Päätöksentekovaiheessa velkojat ottavat kantaa lopulliseen saneerausohjelmaehdotukseen ja äänestävät sen hyväksymisestä tai hylkäämisestä (YSL 76 §). Lopuksi tuomioistuin tekee päätöksen saneerausohjelman vahvistamisesta ja ohjelman seurannasta (YSL 77 §).

Käytännössä menettelysäännökset tarkoittavat sitä, että tuomioistuimessa otetaan menettelyn kuluessa kantaa moniin eri kysymyksiin ja tehdään myös useita erillisiä päätöksiä. Kun menettelyn kannalta välttämättömiin päätöksiin lisätään myös muu mahdollinen viestintä eri asianosaisten kanssa, kuten esimerkiksi hakemusten täydentämistä koskevien kehotusten antaminen tai määräaikojen pidentämistä koskevien pyyntöjen käsitteleminen, tuomioistuimen rooli menettelyn etenemisessä korostuu entisestään. Erillisten päätösten lukumäärää karsimalla ja tuomioistuimen roolia tarkistamalla voitaisiin pyrkiä tehostamaan menettelyä ja vähentämään menettelyn työllistävyttä tuomioistuimen näkökulmasta.

Aloittamis- ja suunnitteluvaihe

Yrityssaneerauslain 71 §:n 1 momentin 3–5 kohtien mukaan päättäessään saneerausmenettelyn aloittamisesta tuomioistuimen tulee muiden määräysten ohella asettaa kolme menettelyn kulkuun liittyvää määräpäivää. Ensimmäinen määräpäivä koskee velkojien saatavailmoitusten toimittamista selvittäjälle, toinen määräpäivä selvittäjän laatiman taloudellisen perusselvityksen antamista tiedoksi muille asiaan osallisille ja kolmas määräpäivä saneerausohjelmaehdotuksen laatimista ja toimittamista tuomioistuimelle.

Sen jälkeen kun ehdotus saneerausohjelmaksi on toimitettu tuomioistuimelle, tuomioistuimen on yrityssaneerauslain 72 §:n 1 momentin mukaan varattava muille asiaan osallisille kuin ehdotuksen laatijalle tilaisuus antaa ehdotuksesta määräajassa kirjallinen lausuma tai kutsuttava asiaan osallinen kuultavaksi istuntoon. Edelleen yrityssaneerauslain 74 §:n 1 momentin mukaan päättäessään ohjelmaehdotuksen jatkokäsittelystä tuomioistuimen tulee varata asiaan osallisille tilaisuus lausumien toimittamista koskevaa määräpäivää aikaisempaan määräpäivään mennessä ilmoittaa selvittäjälle kirjallisesti ohjelmaehdotuksessa tarkoitettuja saatavia koskevat väitteet.

Voimassa olevien menettelysäännösten mukaan aloituspäätöksen yhteydessä on siis asetettava määräpäivä saneerausohjelmaehdotuksen toimittamiselle ja vasta ohjelmaehdotuksen toimittamisen jälkeen on päätettävä ehdotuksen jatkokäsittelyn aikataulusta. Menettelyn suoraviivaisuuden kannalta olisi kuitenkin selkeintä, että mahdollisimman moni menettelyn kulkua ohjaava päätös tehtäisiin jo mahdollisimman aikaisessa vaiheessa menettelyä. Käytännöllisesti katsoen ei liene estettä sille, että jo aloituspäätöksessä määrättäisiin, minkä ajan kuluttua ohjelmaehdotuksen valmistumisesta myös ehdotukseen liittyvät väitteet ja lausumat tulisi esittää.

Velkajärjestelylain 54 §:n 2 momentissa määräpäivien asettamisesta säädetään siten, että tuomioistuimen tulee päättäessään velkajärjestelyn aloittamisesta asettaa määräpäivät maksuohjelmaehdotuksen laatimiselle, saatavailmoitusten toimittamiselle sekä mahdollisten hakemusta ja maksuohjelmaehdotusta koskevien lausumien sekä ohjelmaehdotukseen sisältyviä velkoja koskevien väitteiden esittämiselle. Jos yrityssaneerauksessaakin omaksuttaisiin käytäntö, jossa sekä ohjelmaehdotuksen että sitä koskevien kannanottojen toimittamista koskevat määräpäivät asetettaisiin samassa päätöksessä, menettelyn kulun ennakoitavuus voisi parantua eikä tuomioistuimen enää saneerausmenettelyn myöhemmässä vaiheessa tarvitsisi käyttää aikaa ohjelmaehdotuksen käsittelyä koskevan aikataulun suunnitteluun.

Yrityssaneerauslain 72 §:n 2 momentin mukaan tuomioistuin voi ohjelmaehdotuksen esittämiseen oikeutetun vaatimuksesta pidentää ehdotuksen laatimiselle varattua määräaika, jos se on erityisistä syistä tarpeen. Jos määräaika ohjelmaehdotusta koskeville väitteille ja lausumille asetettaisiin jatkossa jo ennen kuin ohjelmaehdotus on laadittu, ehdotuksen laatimista koskevaa määräaika pidennettäessä olisi otettava huomioon myös väitteitä ja lausumia koskevien määräaikaisten pidentäminen. Jos tuomioistuimelta pyydetään määräajan pidennystä ja tuomioistuin on joka tapauksessa tehtävä asiaa koskeva päätös, entistä useamman määräajan pidentäminen samalla päätöksellä ei kuitenkaan merkittävästi lisäisi tuomioistuimen työmäärää.

Väitteitä ja lausumia koskevat määräajat voitaisiin kokonaisuuden yksinkertaistamiseksi myös linkittää ohjelmaehdotuksen laatimista koskevaan määräaikaan siten, että väitteet ja lausumat tulisi toimittaa tietyn määräajan kuluessa ohjelmaehdotuksen valmistumisesta. Jos tuomioistuimen aloituspäätöksessä määrättäisiin, että väitteet tulisi toimittaa esimerkiksi kolmen ja lausumat viiden viikon kuluessa ohjelmaehdotuksen valmistumisesta, ja jos ohjelmaehdotuksen laatimisen määräaika sitten menettelyn kuluessa siirrettäisiin, myös väitteitä ja lausumia koskevat määräajat siirtyisivät vastaavasti eteenpäin ilman, että niiden varsinaista kestoa olisi tarpeen

muuttaa. Sama logiikka toimisi vastaavasti myös toiseen suuntaan, ja ohjelmaehdotuksen valmistumisajankohtaan sidotut määräajat väitteiden ja lausumien toimittamiselle voisivat käytännössä lyhentää menettelyn kokonaiskestoja silloin, jos ohjelmaehdotus valmistuisi etuajassa.

Toinen vaihtoehto olisi, että väitteitä ja lausumia koskevien määräpäivien asettaminen jätettäisiin selvittäjän tehtäväksi tai niiden pituudesta säädettäisiin laissa. Konkurssilain (120/2004) 13 luvun 3 §:n mukaan velkoja voi antaa lausuman pesähoitajan jakoluetteloehdotuksesta siltä osin kuin se koskee velkojan saatavaa tai valvontaa. Lausuma on toimitettava pesähoitajalle hänen asettamassaan määräajassa, joka ei saa olla pidempi kuin yksi kuukausi jakoluetteloehdotuksen valmistuspäivästä. Saman luvun 4 §:n 2 momentin mukaan riitautukset on toimitettava pesähoitajalle kuukauden kuluessa jakoluetteloehdotuksen valmistuspäivästä. Vastaavasti saneerausohjelmaehdotusta koskevat lausumat ja riitautukset voitaisiin toimittaa suoraan selvittäjälle ilman tuomioistuimen päätöstä määräajasta. Saneerausohjelmaehdotus toimitettaisiin tuomioistuimelle vasta lausumien ja riitautusten jälkeen. Laissa säädetyt määräajat tarkoittaisivat kuitenkin käytännössä sitä, että määräajat olisivat kaikissa saneerausmenettelyissä saman pituiset, mikä saattaisi osoittaa liian joustamattomaksi ratkaisuksi ja esimerkiksi estää saneerausmenettelyn etenemisen laissa säädettyä nopeammin silloinkin, kun se olisi jossakin yksittäistapauksessa mahdollista. Myöskään ratkaisu, jossa määräpäivien asettamista koskevaa vastuuta jaettaisiin tuomioistuimen ja selvittäjän kesken siten, että osan menettelyä koskevista määräpäivistä asettaisi tuomioistuin aloittamispäätöksen yhteydessä ja osan selvittäjä menettelyn kuluessa, ei liene menettelyn selkeyttä ja ennakoitavuutta koskevien tavoitteiden mukainen.

Päätöksenteko- ja vahvistamisvaihe

Yrityssaneerailain 76 §:n 2 momentin mukaan tuomioistuimen on lopullisen ohjelmaehdotuksen saatuaan päätettävä, miten velkojat on jaettava ryhmiin ja mitkä ryhmät ovat äänivaltaisia. Saman pykälän 3 momentin mukaan tuomioistuimen on kehoitettava äänivaltaisia velkojia ilmoittamaan äänestyslausumansa tuomioistuimelle kirjallisesti määräpäivään mennessä. Määräpäivän jälkeen annettu äänestyslausuma jätetään huomiotta. Kehotuksen sekä lopullisen ohjelmaehdotuksen ja käsittelystä laaditun pöytäkirjan tai asianosaisten kirjallisten lausumien tiedoksiannosta huolehtii selvittäjä.

Edelleen saman pykälän 4 momentin mukaan tuomioistuimen on annettava määräpäivään mennessä toimitetut äänestyslausumat tiedoksi selvittäjälle. Selvittäjän on viipymättä laadittava selvitys äänestyslausumista ja äänestyksen tuloksesta kunkin ohjelmaehdotuksen osalta sekä toimitettava selvitys tuomioistuimelle ja huolehdittava sen tiedoksiannosta.

Selvityksen saatuaan tuomioistuin voi yrityssaneerailain 77 §:n 1 momentin mukaan varata asiaan osallisille tilaisuuden antaa äänestys selvityksestä sekä ohjelman seuranta koskevista järjestelyistä määräpäivään mennessä kirjallisen lausuman, mikäli se katsotaan tarpeelliseksi. Kun tuomioistuin on tehnyt päätöksen saneerausohjelman vahvistamisesta ja määrännyt ohjelman seuranta koskevista asioista, selvittäjän on 77 §:n 2 momentin mukaan annettava päätös tiedoksi asiaan osallisille.

Koska velkojen ryhmä jako ilmenee tuomioistuimelle toimitettavasta saneerausohjelmaehdotuksesta ja koska asiaan osallisille on varattava tilaisuus esittää väitteitä ja lausua ohjelmaehdotuksesta, ryhmäjaon vahvistamista koskevaa välipäätöstä ei ole käytännössä mahdollista yhdistää aikaisemmassa vaiheessa tehtävien päätösten kanssa. Sen sijaan osa aikaisemmista päätöksistä lienee mahdollista yhdistää ryhmäjaon vahvistamista koskevaan päätökseen. Kun tuomioistuin ohjelmaehdotuksen saatuaan asettaa määräajat ohjelmaehdotusta koskevien lausumien ja

väitteiden toimittamiselle, tuomioistuin ottaa usein kantaa myös siihen, onko saneerausohjelmaehdotus yrityssaneerlauslain 41 ja 42 §:ien mukainen. Tällainen kannanotto ei kuitenkaan liene välttämätön tässä vaiheessa menettelyä, sillä ohjelmaehdotuksia laativat lähtökohtaisesti selvittäjät, jotka ovat asiaan ja laissa asetettuihin edellytyksiin perehtyneitä. Tilanteessa, jossa asiaan osallisille toimitettu ohjelmaehdotus ei täyttäisi lain vähimmäisvaatimuksia, velkojilla olisi mahdollisuus huomauttaa asiasta lausumissaan, ja tuomioistuin voisi ottaa asiaan kantaa vasta myöhemmän välipäätöksen yhteydessä, jolloin tuomioistuin joka tapauksessa ratkaisee väitteet, vahvistaa ryhmäjaon äänestysvaiheeseen siirtymistä ajatellen ja antaa äänestyskehotukset.

Tämän lisäksi tuomioistuimen ja selvittäjän välistä tehtävänjakoa äänestysmenettelyssä lienee mahdollista tarkistaa. Voimassa olevien menettelysäännösten mukaan tuomioistuimen tulee vahvistaa ryhmäjako, kehottaa äänivaltaisia velkojia toimittamaan äänestyslausumansa tuomioistuimelle, toimittaa saamansa äänestyslausumat selvittäjälle äänestys selvityksen laatimista varten ja selvityksen saatuaan päättää saneerausohjelman vahvistamisesta. Nykyiselle menettelytavalle, jossa äänestyslausumat toimitetaan ensin tuomioistuimelle, jonka tehtäväksi jää toimittaa ne edelleen selvittäjälle, ei kuitenkaan ole käytännössä tarvetta. Kun sekä tuomioistuimen antaman äänestyskehotuksen tiedoksianto että äänestyslausumia koskevan selvityksen laatiminen kuuluvat selvittäjän tehtäviin, myös äänestyslausumat olisi luontevaa toimittaa nykyisestä menettelytavasta poiketen suoraan selvittäjälle. Selvittäjä voisi tämän jälkeen toimittaa sekä saamansa äänestyslausumat että niistä laatimansa äänestys selvityksen kootusti tuomioistuimelle ohjelman vahvistamista koskevan päätöksenteon pohjaksi.

2.9 Nopeutettu saneerausmenettely

Saneerausmenettelyn tavanomaisesta kulusta voidaan tietyin laissa säädetyin edellytyksin poiketa silloin, kun asianosaisten tavoitteena on aloittaa saneerausmenettely tai vahvistaa saneerausohjelma tavanomaisesta nopeammin. Niin sanottu nopeutettu saneerausmenettely on eräänlainen vapaaehtoisen ja lakisääteisen saneerauksen yhdistelmä, jossa menettelyn ulkopuolella valmisteltu ohjelmaluonnos saatetaan tuomioistuimen vahvistettavaksi. Kun se suunnittelutyö, joka tavanomaisesti tehdään saneerausmenettelyn kuluessa, on tehty jo etukäteen, käräjäoikeusvaiheessa voidaan hyödyntää kaikki yrityssaneerlauslain tarjoamat nopeutuskeinot ja käräjäoikeusvaiheen kestoa voidaan huomattavasti lyhentää.

Nopeutettu saneerausmenettely on yleensä käyttökelpoinen vain niissä tilanteissa, joissa yritys pystyy taloudellisista vaikeuksistaan huolimatta vielä sopimaan velkajärjestelyistä ja liiketoiminnan saneeraustoimista merkittävimpien velkojiensa kanssa. Nopeutettu saneerausmenettely edellyttää myös sitä, että tarvittavia saneeraustoimenpiteitä ryhdytään suunnittelemaan riittävän aikaisessa vaiheessa. Oikea-aikaisesti toteutetulla nopealla saneerausmenettelyllä voidaan parhaassa tapauksessa minimoida saneeraukseen liittyvät imagohaitat, epävarmuuden tilasta johtuvat vahingot sekä yrityksen resurssien käyttäminen muuhun kuin varsinaiseen liiketoimintaan.

Käytännössä nopeutettuja saneerausmenettelyjä toteutetaan varsin vähän. Etenkin sellaiset saneerausmenettelyt, joissa yrityssaneerlauslain tarjoamia nopeutuskeinoja hyödynnetään täysimääräisesti siten, että saneerauksen tuomioistuin vaihe hakemuksen vireilletulosta saneerausohjelman vahvistamiseen kestää ainoastaan yhden päivän, ovat hyvin harvinaisia. Vuosina 2015–2016 alkaneita yrityssaneerauksia koskevan Konkurssi asiamiehen toimiston selvityksen mukaan vuonna 2015 toteutui yhteensä neljä ja vuonna 2016 yhteensä kolme sellaista menettelyä, joissa hakemuksen vireilletulo ja menettelyn aloittaminen tapahtuivat saman päivän aikana, ja vuonna 2015 toteutui yhteensä kaksi ja vuonna 2016 yhteensä kolme sellaista menettelyä, joissa menettelyn aloittaminen ja saneerausohjelman vahvistaminen tapahtuivat saman päivän aikana.

Yksittäisten nopeutuskeinojen käyttö joko menettelyn alku- tai loppuvaiheessa on tätä yleisempää.

Vaikka nopeutetun saneerausmenettelyn ei ole tarkoituksaan soveltua jokaiseen saneeraustilanteeseen ja vaikka nopeutetun saneerausmenettelyn vähäiseen käyttöön lienee useita erilaisia syitä, valmistelussa on katsottu aiheelliseksi arvioida, olisiko menettelyn käyttöä mahdollista edistää voimassa olevia menettelysäännöksiä muuttamalla.

Nopeutettua saneerausmenettelyä on käytännössä alettava valmistella hyvissä ajoin etukäteen tuomioistuimen ulkopuolella. Valmisteluvaiheessa saneerausohjelmaluonnos laaditaan muotoaan ja sisällöltään yrityssaneerauslaissa säädetyn mukaiseksi yhteistyössä merkittävimpien velkojien kanssa. Valmisteluvaihetta voi käytännössä hankaloittaa se, että yrityssaneerailain mukaan saneerausvelat määräytyvät yrityssaneeraushakemuksen vireilletulohetken mukaan, mutta nopeutetussa menettelyssä saneerausohjelmaluonnos laaditaan ennen tätä hetkeä. Siksi ennen saneerausmenettelyn alkamista laadittu ohjelmaluonnos täytyy usein päivittää täsmennyksien saatavien mukaiseksi nopealla aikataululla menettelyn käynnistyttyä. Toisaalta nopeutetun saneerausmenettelyn valmistelua helpottaa se, että yrityssaneerailain 8 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaista taloudellista perusselvitystä ei tarvitse laatia erikseen, sillä nopeutettua saneerausmenettelyä koskevassa konkurssiasian neuvottelukunnan suosituksessa ([suositus 17](#), 6.11.2018) on katsottu, että erillisen asiakirjan laatimisen sijaan kyseinen selvitys voidaan nopeutetussa menettelyssä sisällyttää saneerausohjelman muotoon laadittavaan asiakirjaan.

Perusmuotoista saneerausmenettelyä voidaan hakemusvaiheessa nopeuttaa siten, että tuomioistuimelle toimitetaan riittävän monen velkojan puoltama taikka velallisen ja riittävän monen velkojan yhdessä tekemä saneeraushakemus. Yrityssaneerailain 70 §:n 1 momentin mukaan perusmuotoinen saneerausmenettely voidaan aloittaa muita velkoja kuulematta silloin, kun hakemukselle on lain 6 §:n 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla saatu tuki vähintään kahdelta sellaiselta velkojalta, jotka eivät ole velallisen läheisiä ja joiden yhteenlasketut saatavat edustavat vähintään viidennestä velallisen tunnetuista veloista. Muitakin velkojia voidaan kuitenkin tuomioistuimen harkinnan mukaan kuulla, ja muut velkojat voivat tarvittaessa vedota siihen, että perusmuotoisen saneerausmenettelyn aloittamiselle on lain 7 §:ssä tarkoitettu este. Kun kyseessä on yhteinen hakemus tai puoltihakemus, päätös perusmuotoisen saneerausmenettelyn aloittamisesta voidaan tehdä ilman tilintarkastajan selvitystä velallisen taloudellisesta asemasta, sillä velkojien kannattaman hakemuksen on lähtökohtaisesti katsottu antavan riittävät takeet siitä, että velallisyrittäjän tervehdyttämiseen on realistisia mahdollisuuksia ja että saneerauksen hakemisen tarkoituksena ei ole saneerausmenettelyn väärinkäyttö.

Yksi keino edistää perusmuotoisten saneerausmenettelyjen nopeaa aloittamista voisi olla se, että käräjäoikeudelle toimitetuista velkojien tukemista hakemuksista ei koskaan kuulaisi muita velkojia. Tilanteessa, jossa käräjäoikeudelle toimitetaan riittävän velkojien tuen saanut hakemus menettelyn nopeaa aloittamista ajatellen, käräjäoikeuden toteuttamat lisäkuulemiset voivat olla hakijan näkökulmasta odottamaton ja saneerausmenettelyn aloittamista pitkittävä käänne. Toisaalta aloittamisharkinnassa on tärkeää voida varmistaa, että saneerauksen aloittamisen kaltaista päätöstä ei tehdä väärin perustein. Mahdollisuutta kaventaa muiden velkojien kuulemiseen liittyvää tuomioistuimen tapauskohtaista harkintavaltaa saneerausmenettelyn aloittamisen nopeuttamiseksi on arvioitu myös jakson 2.2 yhteydessä. Tällaista muutosta ei kuitenkaan ole pidetty perusteltuna. Todennäköisyyttä sille, että hakemusta koskevat lisäkuulemiset nähtäisiin tarpeelliseksi, voidaan käytännössä vähentää hakemuksen hyvällä etukäteisvalmistelulla.

Yrityssaneerauslaissa ei nimenomaisesti säädetä, missä vaiheessa menettelyä velkojien puoltajien tulee olla tuomioistuimen tiedossa. Kun tavoitellaan mahdollisimman nopeaa menettelyä,

velkojen puoltolausumat liitetään tavallisesti mukaan velallisen hakemukseen. Jos saneerausohjelmaluonnos on laadittu valmiiksi ja kaikki tunnetut velkojat ovat jo tässä vaiheessa hyväksyneet sen, lain mahdollistamista nopeutuskeinoista saadaan irti täysimääräinen hyöty, kun hakemukseen liitetään myös valmis saneerausohjelmaluonnos, velkojen hyväksynyt saneerausohjelmalle sekä vaatimus ohjelman nopeasta vahvistamisesta. Jos kaikkien velkojen hyväksyntää ei ole vielä tässä vaiheessa haettu tai saatu, menettelyä voidaan silti nopeuttaa pyytämällä, että yrityssaneerailain 71 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu määräaika velkojen vaatimusten ilmoittamiselle asetetaan mahdollisimman lyhyeksi. Nopeutettua saneerausmenettelyä koskevan konkurssiasian neuvottelukunnan suosituksen mukaan ([suositus 17](#), 6.11.2018) määräpäivä voitaneen käytännössä pyytää 7–8 arkipäivän päähän menettelyn aloittamisesta. Asiassa on kuitenkin huomioitava maksukyvyttömyysasetuksessa säädetty 30 päivän määräaika ulkomaisten velkojen saatavien ilmoittamiselle.

Sekä varhaista että perusmuotoista saneerausmenettelyä voidaan saneerausohjelmaehdotuksen vahvistamisvaiheessa nopeuttaa siten, että ohjelmaehdotukselle haetaan riittävän suuren velkojaenemmistön tukäiteinen hyväksyntä. Yrityssaneerailain 92 §:n 1 momentin mukaan saneerausohjelmaehdotus voidaan tavanomaisia menettelysäännöksiä noudattamatta eli ohjelmaehdotuksen täysimääräistä käsittelyä ja muun muassa saatavien riitauttamiseen liittyviä menettelyvaiheita ja äänestystä läpi käymättä vahvistaa saneerausohjelmaksi silloin, kun ehdotuksen ovat kirjallisesti hyväksyneet ne velkojat, joiden saatavat ovat vähintään 80 prosenttia velkojen saatavien kokonaismäärästä, sekä jokainen sellainen velkoja, jonka saatavan määrä on vähintään 5 prosenttia velkojen saatavien kokonaismäärästä. Pykälän 2 momentin mukaan tuomioistuimelle on lisäksi toimitettava selvitys siitä, miten ja milloin niille velkojille, jotka eivät ole hyväksyneet ehdotusta, on annettu tieto ehdotuksesta ja varattu tilaisuus lausua siitä, sekä ehdotusta vastustaneiden velkojen kirjalliset lausumat.

Yksi keino edistää saneerausohjelmien nopeaa vahvistamista voisi olla se, että nopealle vahvistamiselle asetettua korkeaa vahvistamiskynnystä laskettaisiin. Alun perin yrityssaneerailain voimaan tullessa nopea vahvistaminen edellytti kaikkien velkojen kirjallista hyväksyntää, ja nykyiselle tasolle vahvistamiskynnys asetettiin vuonna 2007 voimaan tulleen yrityssaneerailain uudistuksen yhteydessä. Uudistuksen esitöissä nopean vahvistamisen käyttöalan laajentamista perusteltiin muun muassa sillä, että alkuperäisen säännöksen soveltaminen oli ollut vähäistä (HE 152/2006 vp s. 14). Jos enemmistövaatimusta madallettaisiin edelleen esimerkiksi niin, että suostumus tarvittaisiin velkojilta, joiden saatavat muodostavat 80 prosentin sijaan vähintään 70 prosenttia velkojen saatavien kokonaismäärästä, ja jokaiselta sellaiselta velkojalta, jonka saatavan määrä on 5 prosentin sijaan vähintään 10 prosenttia velkojen saatavien kokonaismäärästä, enemmistövaatimus säilyisi edelleen säännöksen tarkoituksen mukaisesti korkeana, mutta muuttuisi jossain määrin kohtuullisemmaksi. Tällöin nopean vahvistamisen käyttö voisi käytännössä helpottua ja siten myös yleistyä.

Vaikka vahvistamiskynnystä laskettaisiin siten, että saneerausohjelman nopea vahvistaminen edellyttäisi entistä pienemmän velkojaenemmistön hyväksyntää, velkojen asemaa turvaisivat edelleen saneerausohjelman nopean vahvistamisen esteet. Yrityssaneerailain 92 §:n 3 momentin mukaan ohjelmaehdotusta ei voida vahvistaa nopeassa menettelyssä, jos ehdotus ei ole sitä vastustaneen velkojan osalta yrityssaneerailain 44–46 §:n mukainen tai jos se muutoin poikkeaa velkojan osalta siitä, mitä velkojan asemasta laissa säädetään, taikka jos ohjelman vahvistamiselle on lain 50 §:n 2 momentissa, 53 §:n 2 momentissa tai 55 §:ssä tarkoitettu este. Saneerausohjelman sisältöä ei toisin sanoen tarkemmin säännellä, mutta tuomioistuimen on tutkittava velkojan aseman lainmukaisuus, jos velkoja sillä perusteella vastustaa ohjelman vahvistamista.

Saneerausohjelman nopean vahvistamisen esteitä koskeva 3 momentti lisättiin pykälään samassa yhteydessä, kun pykälän käyttöalaa vuonna 2007 voimaan tulleella uudistuksella laajennettiin. Uudistuksen esitöissä muun muassa todettiin, että nopean vahvistamisen käyttöalan laajentaminen ei merkitsisi puuttumista velkojan varallisuusetuihin, sillä velkojalle olisi aina maksettava saneerausohjelman mukaisesti suoritus, jonka on oltava vähintään saman suuruinen kuin mitä velkoja olisi saanut jako-osuutena velallisen konkurssissa, ja että koska varsinaisessa ja nopeassa saneerausmenettelyssä vahvistettavaa saneerausohjelmaa koskisivat käytännössä samat vaatimukset, velkojan asema ei muodostuisi huonommaksi ainoastaan sen vuoksi, että ohjelma vahvistetaan nopeutetussa menettelyssä (HE 152/2006 vp s. 78).

Saneerausohjelman nopeaa vahvistamista koskeva enemmistövaatimus vastaa sekä konkurssilain 21 luvun 1 §:ssä konkurssisovinnon vahvistamiselle asetettua enemmistövaatimusta että velkajärjestelylain 38 a §:ssä maksuohjelman vahvistamiselle yksinkertaistetussa menettelyssä asetettua enemmistövaatimusta. Konkurssilain mukaan konkurssissa voidaan vahvistaa konkurssimenettelyn päättävä sovinto, jos sovintoa kannattavat velallisen lisäksi velkojat, joiden äänimäärä on yhteensä vähintään 80 prosenttia velkojien kokonaisäänimäärästä, ja jokainen velkoja, jonka äänimäärä on vähintään 5 prosenttia velkojien kokonaisäänimäärästä. Lisäksi edellytetään, että velkojat, jotka eivät ole suostuneet sovintoon, saavat sovinnon perusteella vähintään saman jako-osuuden kuin velkojat olisivat saaneet, jos konkurssimenettelyä olisi jatkettu ja että konkurssipesän velat on maksettu tai niiden maksamisesta on annettu turvaava vakuus. Velkajärjestelylain mukaan maksuohjelmaehdotus voidaan vahvistaa maksuohjelmaksi yksinkertaistetussa menettelyssä, jos velkajärjestelylle on edellytykset ja kaikki sellaiset tunnetut velkojat, joiden saatavat ovat velkojien saatavien kokonaismäärästä yhteensä vähintään 80 prosenttia, ja jokainen velkoja, jonka saatavan määrä on vähintään 5 prosenttia velkojien saatavien kokonaismäärästä, on antanut hyväksyntänsä maksuohjelmaehdotukselle tai ei ole esittänyt sitä koskevaa väitettä. Lisäksi edellytetään, että maksuohjelmaehdotus ei sitä vastustaneen velkojan osalta poikkea velkojien asemaa koskevista lain säännöksistä.

Käytännössä vuonna 2004 voimaan tulleen konkurssilain säännös on toiminut mallina vuonna 2007 muutetulle yrityssaneerailain säännökselle, joka on edelleen toiminut mallina vuonna 2015 voimaan tulleelle velkajärjestelylain säännökselle. Jos saneerausohjelman nopeaa vahvistamista koskevaa enemmistövaatimusta edellä mainituilla perusteilla muutettaisiin, olisi perusteltua arvioida, tulisiko vastaava muutos tehdä myös muihin vastaaviin enemmistövaatimuksiin.

Konkurssisovinnon enemmistövaatimuksella on samankaltainen tausta kuin nopeutetun saneerausmenettelyn enemmistövaatimuksella. Voimassa olevaa konkurssilakia edeltäneen konkurssisäännön mukaan konkurssisovinnot edellyttivät kaikkien saataviensa valvoneiden velkojien yksimielisyyttä, minkä vuoksi ne olivat käytännössä erittäin harvinaisia. Uuden konkurssilain säätämisen yhteydessä ehdottomasta yksimielisyysvaatimuksesta luovuttiin. Muutoksen tavoitteena oli laajentaa sovinnon mahdollisuutta sekä ehkäistä sitä, että pienvelkojat voisivat estää sovinnon vahvistamisen silloinkin, kun se ei loukkaa heidän oikeuksiaan. Tästä ratkaisusta huolimatta myös uudistetun konkurssisovinnon käytön ennakoitiin jäävän vähäiseksi, sillä lainsäädäntö tarjoaa tehokkaampiakin välineitä velkasuhteiden järjestelyyn maksukyvyttömyystilanteissa. (HE 26/2003 vp s. 21 ja 184–185)

Konkurssilain esitöiden mukaan sovinto voi tulla ajankohtaiseksi esimerkiksi silloin, kun konkurssin aikana käy ilmi, että liiketoiminnan jatkamiselle velallisen toimesta on edellytykset. Tällöin on velkojankin edun mukaista, että velallisen kanssa tehdään konkurssimenettelyn jatkamisen sijasta vapaaehtoinen sopimus velkojen järjestelemisestä. (HE 26/2003 vp s. 185) Sovinnon sisältöä ei ole tarkemmin säännelty, joten sopimusvapauden vallitessa siinä voidaan sopia myös muista toimista, kuten omaisuuden realisoinnista ja liiketoiminnan uudelleenjärjestel-

lyistä, pitkälti vastaavaan tapaan kuin saneerausohjelmassa (Tuomas Hupli: Epätyypilliset yrityssaneeraukset. Varallisuus, vakuudet ja velkojat – Juhlajulkaisu Jarmo Tuomisto 1952 – 9/6 – 2012, s. 57). Sekä konkurssisovinnossa että nopeutetussa saneerausmenettelyssä velallisen velkasuhteiden ehtojen järjestelyä ja muiden mahdollisten toimenpiteiden toteuttamista koskeva sopimusratkaisu voidaan siten saattaa tuomioistuimen vahvistettavaksi, ja molemmat menettelytavat voivat toimia yksinkertaisempaan ja edullisempaan vaihtoehtona täysimittaiselle saneerausmenettelylle.

Konkurssisovinnon ja nopeutetun saneerausmenettelyn yhtäläisyydet huomioon ottaen ei vaikuta perustellulta, että velallisen ja velkojien välisen sopimuksen vahvistaminen edellyttäisi ensimmäisessä suuremman ja jälkimmäisessä pienemmän velkojaenemmistön kannatusta. Lisäksi vähemmistöön jäävien velkojien asema on molemmissa menettelyissä turvattu viime kädessä konkurssivertailun kautta riippumatta siitä, minkä suuruisen velkojaenemmistön kannatusta menettelyissä edellytetään. Konkurssisovinnon käyttöalan maltillinen laajentaminen nykyisestä puuttumatta kuitenkaan sovinnon muihin edellytyksiin voisi siten edistää sovintoratkaisujen vahvistamista tarkoittamatta kuitenkaan olennaista muutosta velkojien asemaan.

Konkurssisovintoa voidaan pitää sekä sisällöllisesti että menettelyllisesti joustavana vaihtoehtona velkaongelmien ratkaisemiseksi. Sille ei ole asetettu tarkkoja sisältövaatimuksia, ja sitä voidaan tarpeen mukaan valmistella jo ennen konkurssimenettelyyn hakeutumista tai siitä voidaan neuvotella vasta menettelyn alkamisen jälkeen. Ennen menettelyä aloitetut neuvottelut voivat usein lisätä menettelyn kustannustehokkuutta ja nopeuttaa sen kulkua, kuten yrityssaneerauksessakin. Menettelynaikaisten neuvottelujen käymisen näkökulmasta huomionarvoista kuitenkin on, että yrityssaneerailain 29 §:n 1 momentin mukaan velallinen säilyttää vallan määrätä omaisuudestaan ja toiminnastaan lähtökohtaisesti itsellään myös saneerausmenettelyn alkamisen jälkeen, kun taas konkurssilain 3 luvun 1 §:n mukaan velallinen menettää oikeuden määrätä konkurssipesään kuuluvasta omaisuudestaan heti konkurssimenettelyn alkaessa. Vaikka velkojat eivät voisi tukea saneerausmenettelyn aloittamista, neuvottelujen käyminen saattaisi tämä seikka huomioon ottaen olla yhä mahdollista konkurssimenettelyn puitteissa. Konkurssisovinto voisi olla osapuolten aidosti käytettävissä oleva vaihtoehto myös tästä näkökulmasta.

Konkurssisovinnon käyttöalan laajentaminen olisi myös yleisesti ottaen linjassa yritysten saneerausmahdollisuuksien parantamista koskevan tavoitteen kanssa. Tällä hetkellä konkurssisovintoa voidaan pitää paitsi korkean vahvistamiskynnyksensä vuoksi epärealistisena, myös harvinaisuutensa vuoksi huonosti tunnettuna menettelyvaihtoehtona. Jos sovinnot edes jossain määrin yleistyisivät ja yleinen tietoisuus konkurssisovinnon erilaisista käyttömahdollisuuksista kasvaisi, velallisten ja velkojien käytettävissä olevat menettelyvaihtoehdot tosiasiallisesti laajenisivat.

Edellä esitetyistä syistä valmistelussa on päädytty ehdottamaan, että konkurssisovinnon vahvistamiseen liittyvää velkojaenemmistövaatimusta laskettaisiin saneerausohjelman nopeaan vahvistamiseen liittyvää velkojaenemmistövaatimusta vastaavasti.

Velkajärjestelylain yksinkertaistettua menettelyä koskevan 38 a §:n osalta huomionarvoista on, että vaikka sen mukaiset prosenttiosuudet vastaavat yrityssaneerailain ja konkurssilain säännösten mukaisia prosenttiosuuksia, velkajärjestelylain säännöksessä hyväksyntänsä antaneisiin velkoihin rinnastetaan myös passiiviset velkojat. Maksuohjelmaehdotuksen saamaa kannatusta arvioitaessa yhteen lasketaan siten sekä ne velkojat, jotka ovat antaneet maksuohjelmaehdotukselle nimenomaisen hyväksyntänsä, että ne velkojat, jotka eivät ole esittäneet maksuohjelmaehdotusta koskevaa väitettä. Tämä koskee tilannetta, jossa velkojia kuulee joko tuomioistuin tai selvittäjä. (HE 83/2014 vp s. 36 ja 64) Saneerausohjelman ja konkurssisovinnon vahvistamista

koskevista säännöksissä passiiviset velkojat sen sijaan rinnastetaan ohjelmaa tai sovintoa nimenomaisesti vastustaneisiin velkoihin. (HE 152/2006 vp s. 73; HE 26/2003 vp s. 186)

Velkajärjestelylain 38 a §:n tarkoituksena on, että joko tuomioistuin tai selvittäjä kuulee velkojia maksuohjelmaehdotuksesta normaalin menettelyn mukaisesti, ja jos säännöksessä tarkoitettu enemmistö ei riitä maksuohjelmaa, tuomioistuin vahvistaa maksuohjelman pääsääntöisesti tutkimatta vähemmistöön jäävien velkojien maksuohjelmaehdotusta koskevia väitteitä. Mahdolliset velkajärjestelyn edellytyksiä ja esteitä koskevat väitteet tuomioistuin tutkii aina myös yksinkertaistetussa menettelyssä, mutta mahdollisten maksuohjelmaehdotusta koskevien väitteiden osalta tuomioistuimen on harkittava, ovatko velkojien väitteet sellaisia, että ne voivat estää maksuohjelman vahvistamisen velkojan aseman lainmukaisuutta koskevalla perusteella ja onko ne siksi tutkittava sen varmistamiseksi, ettei maksuohjelmassa loukata sitä vastustaneen pienvelkojan oikeuksia. (HE 83/2014 vp s. 65)

Velkajärjestelylain 52 a §:n 2 momentti mahdollistaa myös yrityssaneerauksen Nopsan kaltaisen menettelyn. Sen mukaan jos 38 a §:n 1 momentissa tarkoitettua hyväksyntää maksuohjelmaehdotukselle on annettu kirjallisesti ja velallinen on kuullut kaikkia velkojia, päätös velkajärjestelyn aloittamisesta ja maksuohjelman vahvistamisesta voidaan tehdä velkojia enempää kuulematta. Tällaisessa tilanteessa edellytetään, että velallisella on nimenomainen kirjallinen suostumus enemmistövaatimukset täyttävältä määrältä velkojia.

Velkajärjestelylaissa asetettu enemmistövaatimus muodostuu käytännössä jo nyt yrityssaneerauslaissa ja konkurssilaissa asetettuja vaatimuksia kevyemmäksi silloin, kun velkojia kuulee tuomioistuin tai selvittäjä. Saatavien suurusluokka ja yksittäisten velkojien intressi seurata menettelyä ja osallistua aktiivisesti sen kulkuun saattavat yksityishenkilöiden velkajärjestelyissä jäädä pienemmiksi kuin etenkin keskisuurten ja suurten yritysten saneerauksissa, ja velkojien passiivisuus on tästä johtuen melko yleistäkin. Jos velkajärjestelylaissa asetettua enemmistövaatimusta entisestään kevennettäisiin, vaarana olisi, että aktiiviseen vähemmistöön jäävien velkojien sinänsä perustellutkin väitteet jäisivät entistä useammin tutkimatta. Näistä syistä valmistelussa ei ole päädytty ehdottamaan muutoksia velkajärjestelylain mukaiseen enemmistövaatimukseen.

Toinen keino edistää saneerausohjelmien nopeaa vahvistamista voisi olla se, että nopealle vahvistamiselle asetettua korkeaa vahvistamiskynnystä laskettaisiin vielä edellä esitettyä enemmän tilanteissa, joissa ohjelmaehdotuksen mukaisten suoritusten määrän ja maksuaikataulun voidaan katsoa olevan kaikkien velkojien kannalta niin edullinen, että ohjelmaehdotus olisi perusteltua saada hyväksytyksi pienemmän velkojaenemmistön kannatuksella. Kyse olisi velallisen ja velkojien intressien yhteensovittamisesta velkaleikkausten suuruuden perusteella siten, että tilanteissa, joissa velkaa leikataan enemmän, ohjelmalle tarvittaisiin suuremman velkojaenemmistön hyväksyntä, ja tilanteissa, joissa velkaa leikataan vähemmän, ohjelmalle tarvittaisiin pienemmän velkojaenemmistön hyväksyntä.

Jos velallisen tulisi ohjelman mukaan maksaa kunkin velkojan saatavasta esimerkiksi vähintään 25 prosenttia viimeistään vuoden kuluessa ohjelman vahvistamisesta, ohjelman vahvistaminen voisi edellyttää 70 prosentin sijaan esimerkiksi vain 60 prosentin velkojaenemmistön hyväksyntää. Näin velkojille varmistettaisiin etupainotteinen maksu heti ohjelman alkuvaiheessa. Tämä ei rajoittaisi seuraavien vuosien suorituksia, vaan niistä voitaisiin määrätä osana ohjelmaa. Nykyisin maksuohjelmia rakennetaan käytännössä usein niin, että velkojat alkavat saada suorituksia vasta ohjelman myöhemmässä vaiheessa. Koska velkaleikkausten tarve yleisesti ottaen kasvaa taloudellisten vaikeuksien syventyessä, sellainen saneerausohjelman vahvistamis-

vaihtoehto, jossa saneerausohjelman vaikutukset velkojen maksunsaantiin otettaisiin tällä tavoin huomioon, voisi myös kannustaa velallisia neuvottelemaan velkojiensa kanssa ja suunnittelemaan tarvittavia saneeraustoimenpiteitä riittävän varhaisessa vaiheessa.

Tällaisen tietyn suuruisiin ja viimeistään tietyssä ajassa maksettaviin suorituksiin sidotun kannustimen taustalla on Ruotsissa ennen direktiivin täytäntöönpanoa voimassa ollut yrityssaneerauslaki (*lag (1996:764) om företagsrekonstruktion*) sekä direktiivin täytäntöönpanoa ja yrityssaneerailain uudistamista valmistelleen työryhmän ehdotus yrityssaneerailain rinnalle säädettävästä ja etenkin pienille ja keskisuurille yrityksille tarkoitettu uudesta velkajärjestelylaista (*förslag till lag om offentlig skulduppgörelse*) (ks. [Betänkande av Rekonstruktionsutredningen: Andra chans för krisande företag – En ny lag om företagsrekonstruktion \(SOU 2021:12\)](#)). Niiden mukaan maksuohjelman on täytettävä vähintään 25 prosentin suuruisia suorituksia ja enintään vuoden pituista maksuaikaa koskevat vähimmäisvaatimukset, elleivät kaikki velkojat suostu pienempiin suorituksiin tai pidempään maksu aikaan.

Tällaiset vähimmäissuoritusta ja enimmäismaksuaikaa koskevat vaatimukset eivät kuitenkaan enää sisälly Ruotsissa 1.8.2022 voimaan tulleeseen uudistettuun yrityssaneerauslakiin (*lag (2022:964) om företagsrekonstruktion*). Myöskään työryhmän esittämää uudenlaista velkajärjestelylakia ei uudistuksen jatkovalmistelussa päädytty lopulta ehdottamaan. Edellä mainittuja vaatimuksia pidettiin ongelmallisina muun muassa siksi, että ne mahdollistavat velallisen maksamien suoritusten jäämisen velallisen todellista maksukykyä alhaisemmalle tasolle, kunhan vaatimusten edellyttämät vähimmäissuoritukset on tehty. Niiden sijaan Ruotsin uudistetussa yrityssaneerailaissa säädetään muun muassa konkurssivertailusta, joka ottaa velallisen todellisen maksukykyyn, velkojien edun ja muut tapauskohtaiset olosuhteet kategorista rajaa paremmin huomioon. (Ks. [En ny lag om företagsrekonstruktion – regeringens proposition 2021/22:215](#).)

Koska kyseisiä vaatimuksia on Ruotsissa myös kritisoitu ja niistä on yrityssaneerailain uudistamisen yhteydessä luovuttu, on syytä korostaa, että tässä esityksessä saneerausohjelmien nopean vahvistamisen edistämiseksi laadittu ehdotus pohjautuu kyseisiin vaatimuksiin vain osittain. Ehdotuksen soveltamisala on ensinnäkin rajoitetumpi, sillä kaikkia saneerausohjelmia koskevan perusedellytyksen sijaan siinä on kysymys ainoastaan saneerausohjelman nopeaa vahvistamista koskevasta vaihtoehtoisesta edellytyksestä, jonka tarkoituksena on kannustaa saneerausohjelman nopeaan vahvistamiseen ja ohjelman etupainotteisuuteen silloin, kun se on tapauskohtaisten olosuhteiden puitteissa mahdollista. Suomessa yrityssaneerailain mukainen konkurssivertailu on lisäksi vakiintunut saneerausohjelman vahvistamisen edellytys ohjelman vahvistamistavasta riippumatta, ja se säilyisi sellaisena myös jatkossa.

Edellä mainittujen keinojen lisäksi saneerausohjelman vaihtoehtoisia vahvistamisedellytyksiä koskevaa yrityssaneerailain 49 §:ää ehdotetaan esityksessä täydennettäväksi saneerausohjelman nopeaa vahvistamista koskevalla viittauksella. Voimassa olevassa pykälässä viitataan saneerausohjelman vahvistamiseen joko 50 §:n mukaisesti kaikkien tunnettujen velkojien suostumuksella, 50–53 §:n mukaisesti velkojien ryhmäenemmistöjen suostumuksella tai 54 §:n mukaisesti ilman kaikkien ryhmäenemmistöjen suostumusta, kun taas nimenomainen viittaus 92 §:n mukaiseen nopeaan vahvistamiseen puuttuu. Voimassa olevaa pykälää täydentämällä selvennettäisiin sitä, että mahdollisuus ohjelman nopeaan vahvistamiseen ei koske vain täysinäärimmäisesti eli kaikkia yrityssaneerailain mukaisia nopeutuskeinoja hyödyntäen nopeutettua menettelyä, vaan nopeaa vahvistamistapaa voidaan hyödyntää aina, kun se katsotaan ohjelman vahvistamisvaiheessa tarkoituksenmukaiseksi ja sen edellytykset täyttyvät.

2.10 Velallisen sopimusvastuut

Yleistä nykytilasta

Yrityssaneerauslain lähtökohtana on niin sanottu sopimusten jatkuvuuden periaate, joka ilmaistaan lain 15 §:n 1 momentissa siten, että saneerausmenettelyn alkaminen ei vaikuta velallisen jo tekemiin sitoumuksiin, ellei laissa jäljempänä toisin säädetä. Tästä seuraa, että velallinen pysyy sidottuna ennen saneerausmenettelyn alkamista solmimiinsa sopimuksiin menettelyn alkamisesta huolimatta ja että menettelyn alkaessa täyttämättömät velallisen sitoumukset ovat käsitteellisesti menettelynaikaista velkaa, joka velallisen on menettelyn alkamisesta huolimatta suoritettava velan erääntyessä.

Tästä lähtökohdasta poiketen yrityssaneerauslaissa mahdollistetaan velallisen sopimuksista vetäytyminen pääasiassa kolmenlaisissa tilanteissa. Yrityssaneerauslain 27 §:n 1 momentin mukaan saneerausmenettelyn alkaminen antaa velalliselle ensinnäkin oikeuden irtisanoa ennenaikaisesti vuokra- tai vuokrausluottosopimus, jossa velallisyritys on vuokralleottajana. Tällaisen sopimuksen irtisanomiseen voidaan soveltaa kahden kuukauden irtisanomisaikaa sopimuksen kestoa tai irtisanomista koskevien ehtojen estämättä. Säännös soveltuu sekä maanvuokra- että huoneenvuokrasopimuksiin samoin kuin kaikenlaisiin leasingsopimuksiin niiden kohteesta riippumatta (HE 182/1992 vp s. 79–80).

Se, edellyttääkö säännöksen sinänsä mahdollistama sopimuksen irtisanominen velallisen puolelta selvittäjän suostumusta, määräytyy velallisen määräysvaltaa ja sen rajoituksia koskevien yrityssaneerauslain 29 ja 30 §:ien mukaan. Merkitystä on erityisesti 29 §:n 2 momentin 5 kohdalla, jonka mukaan menettelyn alettua velallinen ei ilman selvittäjän suostumusta saa irtisanoa toiminnan tai sen jatkamisedellytysten kannalta tarpeellisia sopimuksia. Lain esitöissä mainittuja esimerkkejä tällaisista sopimuksista ovat yrityksen tarvitsemien toimitilojen tai käyttöomaisuuden vuokra- tai leasingsopimukset, keskeisten työntekijöiden työsopimukset ja yrityksen toimintaedellytyksiin vaikuttavat toimitus-, lisenssi- tai muut vastaavat keistosopimukset. (HE 182/1992 vp s. 80 ja 82)

Yrityssaneerauslain 27 §:n 2 momentin mukaan velallisyritys pysyy saneerausmenettelyn alettua lähtökohtaisesti sidottuna niin sanottuihin tavanomaisiin sopimuksiin, kuten toimitus- ja tilaussopimuksiin, jotka ovat osa velallisen normaalia juoksevaa liiketoimintaa. Pykälän 3 momentin mukaan velallisen on kuitenkin mahdollista vetäytyä sellaisista täyttämättömistä sopimuksista, joiden suoritukset eivät ole velallisen toiminnan kannalta tavanomaisia. Säännös on rakennettu siten, että jos joku on ennen menettelyn alkamista tehdyllä sopimuksella sitoutunut velalliselle muunlaiseen kuin velallisen toiminnan kannalta tavanomaiseen suoritusvelvollisuuteen ja jos velallinen ei menettelyn alkaessa ole täyttänyt sopimukseen perustuvaa maksuvelvollisuuttaan, selvittäjän on vastapuolen pyynnöstä ilmoitettava, pysyykö velallinen sopimuksessa. Jos selvittäjän vastaus on kielteinen tai sitä ei anneta kohtuullisessa ajassa, vastapuoli saa purkaa sopimuksen.

Muiden kuin epätavanomaisten sopimusten jatkuvuus koskee lain esitöiden mukaan kaikenlaisia velallisen harjoittaman toiminnan kannalta tavanomaisia sopimuksia, ja käytännössä toiminnan laatu ratkaisee, minkälaisia sopimuksia kulloinkin voidaan pitää velallisen normaaliin toimintaan kuuluvina. Tapausten moninaisuuden vuoksi asiaa ei ole pidetty mahdollisena täsmentää laissa tarkemmin. (HE 182/1992 vp s. 80)

Oikeuskirjallisuudessa ensimmäisenä sopimusten tavanomaisuutta koskevana arviointikriteerinä on pidetty sopimusten toistuvuutta, jolloin toistuvat sopimukset kuuluisivat lähtökohtaisesti

tavanomaisen liiketoiminnan piiriin (Risto Koulu: Uudistettu yrityssaneeraus – Saneerausmenettely vuoden 2007 uudistuksen jälkeen, Helsinki 2007, s. 178). Lisäksi oikeuskirjallisuudessa on katsottu, että säännöksessä tarkoitettua tavanomaisuutta lienee arvioitava lähinnä saneerausmenettelyn tavoitteiden kannalta. Tästä näkökulmasta tavanomaisina olisi pidettävä sellaisia suorituksia, joita velallinen tarvitsee pitääkseen toimintansa käynnissä saneerausohjelman vahvistamiseen ja toteuttamisvaiheeseen saakka. Epätavanomaisia olisivat taas sellaiset suoritukset, joiden hankintaan sitoutuminen rajoittaisi tuntuvasti saneerauksessa käytettävissä olevien keinojen valintaa. (Jarmo Tuomisto: Sopimus ja insolvenssi, Helsinki 2010, s. 222–223)

Yrityssaneerauslain 27 §:n 4 momentin mukaan korvaus, joka 1 tai 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa on suoritettava sopimuksen irtisanomisen tai purkamisen vuoksi, on velallisen saneerausvelkaa ja otettava huomioon sen estämättä, mitä laissa jäljempänä säädetään saatavien ilmoittamisesta. Tällainen velallisen korvausvastuu voidaan toisin sanoen järjestellä muiden saneerausvelkojen tavoin osana saneerausohjelmaa.

Kolmas laissa säädetty poikkeus sopimusten jatkuvuuden periaatteeseen koskee velallisyriityksen työntekijöiden kanssa solmittuja työsopimuksia. Yrityssaneerauslain 27 §:n 5 momentin ja työsopimuslain (55/2001) 7 luvun 7 §:n mukaan saneerausmenettelyn kohteena olevan yrityksen työntekijän työsuhde voidaan tietyn edellytyksin irtisanoa saneerausmenettelyn aikana tai sen jälkeen noudattaen kahden kuukauden irtisanomisaikaa, vaikka säädetty tai sovittu aika olisi pidempi.

Arvio tarvittavista toimenpiteistä

Ottaen huomioon, että velallisen velvollisuudella pysyä esimerkiksi yksittäisessä taloudellisesti merkittävässä ja epäedulliseksi käyneessä sopimuksessa voi olla huomattavaa vaikutusta saneerauksen toteuttamismahdollisuuksiin, voimassa olevan lainsäädännön mukaisia velallisen mahdollisuuksia vetäytyä sopimuksistaan saneerausmenettelyn alettua voidaan pitää jokseenkin rajallisina. Selkeä oikeus ennenaikaiseen irtisanomiseen on olemassa ainoastaan vuokra- ja vuokrausluottosopimusten sekä työsopimusten osalta, kun taas muita pitkäaikaisia sopimusvastuita ei voida lain nojalla vastaavasti järjestellä.

Soveltamisalaltaan laajempina voidaan toisaalta jo nyt pitää säännöksiä, jotka koskevat mahdollisuutta vetäytyä velallisen toiminnan kannalta epätavanomaisista sopimuksista, sillä nämä säännökset ovat sopimuksen tyypistä riippumattomia. Kyseiset säännökset on kuitenkin muotoiltu siten, että lopullinen päätösvalta sopimuksen purkamisesta on velallisen tai selvittäjän sijaan velallisen sopimuskumppanilla. Lähtökohtaisesti sopimuksen täyttämättä jättämiseen todennäköisesti reagoidaan purkamalla sopimus, joten tällä seikalla ei välttämättä ole merkittävää käytännön vaikutusta säännösten soveltamiseen. Suurempana säännösten muotoiluun liittyvänä haasteena voidaan pitää sitä, että säännökset ovat vaikeasti ymmärrettäviä ja tulkinnanvaraisia, jolloin rajanveto tavanomaisten ja epätavanomaisten sopimusten välillä voi olla niiden perusteella käytännössä vaikeaa.

Lisäksi sopimuksista vetäytymisen mahdollisuus vaikuttaa kyseisten säännösten sanamuodon perusteella koskevan vain sellaisia epätavanomaisia menettelyn alkaessa täyttämättömiä sopimuksia, joiden nojalla velallisella on sopimuskumppaniinsa nähden nimenomaan maksuvelvollisuus. Käytännössä tämä tulkinta tarkoittaa, että säännöksiä voitaisiin muiden niiden mukaisten edellytysten täytyessä soveltaa esimerkiksi tilanteeseen, jossa velallinen on tavarantilaaja, mutta ei tilanteeseen, jossa velallinen on tavarantoimittaja. Saneerauksen suunnittelemiseen ja toteuttamiseen vaikuttavat sopimusvastuut eivät kuitenkaan ole yksinomaan rahavelvoitteita,

vaan myös mittavalla luontoissuoritusvelvollisuudella voi olla velallisen taloutta kuormittava ja saneerauksen toteuttamista hankaloittava vaikutus.

Säännösten sanamuoto on sinänsä linjassa sen yrityssaneerauslakia säädettäessä omaksutun peruslähdekohdan kanssa, että saneerausmenettelyyn hakeutumisessa on kysymys ennen kaikkea velallisen velkasuhteiden hallinnasta. Saneerausmenettelyn alkaminen ei toisin sanoen vaikuta velallisen velvollisuuteen täyttää sellaiset sopimukset, joissa velallinen on muuna kuin rahavelallisenä (Pauliine Koskelo: Yrityssaneeraus, Helsinki 1994, s. 197–198). Käsitteellisesti saneerausmenettelyn alkamiseen liittyvät maksu-, perintä- ja täytäntöönpanokiellot koskevat kaikkia ennen menettelyn alkamista syntyneitä velkoja, ja tällaisiin saneerausvelkoihin voidaan saneerausohjelmassa kohdistaa tiettyjä laissa yksilöityjä velkajärjestelyjä. Vaikka mainittuja velan ja velkojan käsitteitä voidaan yleisesti ottaen pitää monitulkintaisina, yrityssaneerailain kontekstissa niillä viitataan nimenomaan rahavelvoitteisiin eikä niinkään velallisen muunlaisiin varallisuusoikeudellisiin velvoitteisiin (Jarmo Tuomisto: Sopimus ja insolvenssi, Helsinki 2010, s. 213–214).

Voimassa olevassa laissa omaksutut ratkaisut eli jokseenkin rajalliset mahdollisuudet sopimusvastuiden järjestelemiseen saattavat osaltaan ilmentää tiettyä varovaisuutta, jota kokonaan uudenlaisen lainsäädännön valmistelussa on aikanaan ollut perusteltuakin noudattaa. Kyseisiä ratkaisuja ei ole hallituksen esityksessä kuitenkaan perusteltu kovin tarkasti. Ratkaisut ovat osoittautuneet saneerauskäytännössä osittain epätarkoituksenmukaisiksi ja niitä olisi mahdollista kehittää vastaamaan paremmin nykypäivän saneerausvelallisten tarpeisiin.

Myös viimeaikainen kansainvälinen kehitys osoittaa, että epäedullisiksi käyneistä sopimuksista vetäytymistä voidaan pitää entistä tärkeämpänä keinona järjestellä velallisen vastuita ja vaikuttaa saneerauksen onnistumismahdollisuuksiin. Monessa maassa on joko vireillä tai äskettäin toteutettu uudistuksia, joiden nojalla velallisen sopimusvastuita voidaan järjestellä saneerausmenettelyn yhteydessä entistä vapaammin. (Ks. jaksso 5.2.)

Edellä esitetyistä syistä valmistelussa on arvioitu useita erilaisia vaihtoehtoja velallisen sopimusvastuita koskevan sääntelyn kehittämiseksi. Ensimmäinen valmistelussa arvioitu vaihtoehto on se, että velallisen irtisanomisoikeutta laajennettaisiin vuokra- ja vuokrausluottosopimuksista sekä työsopimuksista myös muunlaisiin pitkäaikaisiin sopimuksiin. Tämä vaihtoehto edellyttäisi kuitenkin irtisanomisoikeuden piiriin kuuluvien sopimustyyppien määrittelemistä laissa, ja kuten jo voimassa olevat säännöksetkin osoittavat, tällaisen rajan vetäminen voi olla vaikeaa.

Toinen valmistelussa arvioitu vaihtoehto on sopimustyyppistä riippumattomien säännösten kehittäminen ja etenkin niissä omaksuttujen arviointikriteerien selkeyttäminen esimerkiksi siten, että sopimuksen tavanomaisuutta tulisi arvioida entistä korostetummin saneerauksen tavoitteiden ja toteuttamismahdollisuuksien näkökulmasta. Painoarvoa voitaisiin toisin sanoen antaa nykyistä enemmän sille, onko jonkin yksittäisen sopimuksen irtisanominen saneerausmenettelyn jatkamisen, saneerausohjelman toteuttamisen tai viime kädessä konkurssin välttämisen kannalta tarpeellista tai välttämätöntä. Voimassa olevien arviointikriteerien selkeyttäminen voisi ainakin jossain määrin edistää tulkinnanvaraisina pidettyjen säännösten soveltamismahdollisuuksia käytännössä. Toisaalta tämä vaihtoehto ei välttämättä tarkoittaisi kovin suurta muutosta nykytilaan verrattuna eikä varsinaisesti myöskään laajentaisi saneeraustavoitteen toteuttamiseksi käytettävissä olevien järjestelykeinojen valikoimaa.

Kolmas valmistelussa arvioitu vaihtoehto on sopimusvastuita koskevan sääntelykokonaisuuden täydentäminen kokonaan uudella säännöksellä, jolla mahdollistettaisiin maksuvelvollisuuden ohella myös luontoissuoritusvelvollisuudesta vetäytymisen selvittäjän suostumuksella esimerkiksi silloin, kun vetäytyminen on edellä esitettyä vastaavasti saneerausmenettelyn jatkamisen,

saneerausohjelman toteuttamisen tai viime kädessä konkurssin välttämisen kannalta tarpeellista tai välttämätöntä. Tällöin myös luontoissuoritusvelvollisuudesta vetäytymisestä seuraava velallisen korvausvastuu olisi saneerausohjelmassa järjesteltävissä olevaa saneerausvelkaa, eikä mitavakaan luontoissuoritusvelvollisuus välttämättä enää tarkoittaisi, että saneerausta on huomattavan vaikeaa tai jopa mahdotonta toteuttaa.

Tämän vaihtoehdon vahvuutena voidaan pitää sitä, että sillä vastattaisiin selkeään saneeraus-käytännössä havaittuun epäkohtaan ja konkreettisesti laajennettaisiin saneeraustavoitteen toteuttamiseksi käytettävissä olevien järjestelykeinojen valikoimaa. Siten vaihtoehdolla voitaisiin käytännössä edistää velallisten saneerausmahdollisuuksia ja välttää toteutettavissa olevien saneerausten kaatuminen siitä syystä, että velallisyriityksen taloutta rasittavassa sopimuksessa on kyse muusta kuin rahavelasta. Toisaalta vaihtoehdon heikkoutena voidaan pitää sen pistemäisyyttä, sillä toimivankaan säännöksen lisäämisellä ei voida korjata voimassa olevien säännösten puutteita.

Neljäs ja kaikista laajin valmistelussa arvioitu vaihtoehto on velallisen sopimusvastuita koskevan sääntelykokonaisuuden uudistaminen siten, että saneerausmenettelyn alkaessa täyttämättä olevasta sopimuksesta vetäytyminen olisi sopimuksen tyypistä ja sopimusvastuun laadusta riippumatta mahdollista selvittäjän suostumuksella silloin, kun vetäytyminen on edellä esitettyä vastaavasti saneerausmenettelyn jatkamisen, saneerausohjelman toteuttamisen tai viime kädessä konkurssin välttämisen kannalta tarpeellista tai välttämätöntä. Tässä vaihtoehdossa nykyisestä mallista siirryttäisiin kaikkein selkeimmin kohti uutta mallia, jossa sopimusta ja siitä vetäytymistä tulisi lähtökohtaisesti arvioida suhteessa saneerauksen tavoitteisiin ja toteuttamismahdollisuuksiin.

Tämän vaihtoehdon etuna olisi ensinnäkin se, että jossain määrin vaikeaselkoisina pidetyt säännökset voitaisiin muotoilla kokonaan uudelleen. Sopimuksen tyypistä ja tavanomaisuudesta sekä sopimusvastuun laadusta riippuvaiset ja siten väistämättä melko monimutkaiset säännökset korvattaisiin kyseisistä seikoista riippumattomalla ja siten yksinkertaisemmalla säännöksellä. Lisäksi voidaan ajatella, että velallisen sopimuskumppanit olisivat saneerausmenettelyn alkaessa aiempaa yhdenvertaisemmassa asemassa, sillä sopimuksen kohtalo ei riippuisi jossain määrin keinotekoisesta sopimuksen tyyppiin perustuvasta jaottelusta.

Toisaalta tämä vaihtoehto tarkoittaisi muihin vaihtoehtoihin verrattuna kaikkein suurinta muutosta nykytilaan verrattuna ja voisi lopullisesta muotoilustaan riippuen johtaa huomattavaankin velallisen sopimusvastuiden järjestelymahdollisuuksien laajentumiseen. Siten tämän vaihtoehdon toteuttaminen edellyttäisi myös muihin vaihtoehtoihin verrattuna kaikkein kattavinta valmistelutyötä. Vaihtoehdon toimivuus osana yrityssaneerailain kokonaisuutta sekä vaihtoehdon vaikutukset kaikkiin saneerausmenettelyn osapuoliin ja saneerausvelallisen muihin sidosryhmiin tulisi selvittää huolellisesti.

Siten valmistelussa on päädytty kolmanteen vaihtoehtoon eli täydentämään voimassa olevaa sääntelyä uudella luontoissuoritusvelvollisuudesta vetäytymistä koskevalla säännöksellä. Tällaisella muutoksella olisi mahdollista parantaa sääntelyn toimivuutta ja edistää velallisen saneerausmahdollisuuksia puuttumatta kuitenkaan merkittävästi voimassa olevassa sääntelyssä omaksuttuihin perusratkaisuihin. Myös neljäs vaihtoehto eli sääntelykokonaisuuden laajempi uudistaminen sai valmistelussa kannatusta, mutta tällaisen uudistuksen riittävän perusteellinen arvioiminen ei ollut tämän esityksen valmisteluajataulussa mahdollista.

Sopimusjatkuvuus ja velallisen sopimuskumppanien asema

Yksi sopimusoikeuden keskeisimmistä pääsäännöistä on, että sopimukset on pidettävä. Käytännössä kyseinen sääntö tarkoittaa muun muassa sitä, että molemmat sopijapuolet ovat velvollisia toimimaan antamansa sitoumuksen mukaisesti eikä kumpikaan sopijapuoli saa yksipuolisesti vetäytyä sopimuksesta. Edes muuttuneilla olosuhteilla ei lähtökohtaisesti ole merkitystä sopimuksen sitovuuden kannalta, vaan sopimus sitoo sen osapuolia silloinkin, kun tapahtumat etenevät toisin kuin sopimusta solmittaessa kuviteltiin ja sopimus muuttuu aiottua epäedullisemmaksi. Toinen asia on, että sopijapuolet voivat milloin tahansa sopia sopimuksen sitovuuden päättymisestä esimerkiksi purkamalla sopimuksen tai solmimalla sen korvaavan uuden sopimuksen. (Ari Saarnilehto – Vesa Annola: Sopimusoikeuden perusteet, Helsinki 2018, s. 164–166 ja 181–182)

Käytännössä yrityssaneeraukseen liittyvät velkajärjestelyt merkitsevät jo nykyisellään huomattavaa poikkeusta sopimussitovuuden periaatteesta, sillä niiden nimenomaisena tarkoituksena on muuttaa velkasuhteiden entisiä ehtoja ilman yksittäisten velkojien suostumusta. Tämä on edellyttänyt seikkaperäistä lainsäädäntöä velkajärjestelyjen keinoista ja niiden käytön edellytyksistä. (Pauliine Koskelo: Yrityssaneeraus, Helsinki 1994, s. 13) Vastaavasti myös yrityssaneerausmenettelyn alkamiseen sidottu velallisen irtisanomisoikeus muodostaa jo nykyisessä muodossaan selkeän poikkeuksen sopimussitovuuden periaatteeseen.

Se, että yrityssaneerauksen yhteydessä poikettaisiin sopimussitovuudesta velallisen jatkamiskelpoisen yritystoiminnan tervehdyttämisedellytysten turvaamiseksi, ei siten ole uusi ajatus. Yrityssaneerausmenettelyn alkamiseen sidotun velallisen irtisanomisoikeuden laajentaminen tarkoittaisi kuitenkin nykyistä laajempaa poikkeusta sopimussitovuuteen sekä velallisen sopimuskumppanien perusteltuihin odotuksiin. Tällaiselle muutokselle olisi siten oltava painavat perusteet, eikä se saisi muodostua sopimussitovuuden periaatteen kannalta kestävämmäksi tai velallisen sopimuskumppaneiden kannalta kohtuuttomaksi.

Vastakkainasettelu yhtäältä velallisen saneeraustavoitteen ja toisaalta sopimussuhteen jatkuvuutta koskevien velallisen sopimuskumppanin odotusten välillä on tunnistettu myös yrityssaneerailain alkuperäisissä esitöissä. Niissä vuokra- ja vuokrausluottosopimuksia koskevan velallisen irtisanomisoikeuden tarpeellisuutta perusteltiin sillä, että velallisen olisi voitava saneerausmenettelyn yhteydessä vapautua mainitunlaisista kestosopimuksista, mikäli se saneeraustoimenpiteiden vuoksi on tarkoituksenmukaista. Esitöiden mukaan esimerkiksi silloin, jos osa velallisen toiminnasta lopetetaan, tarpeettomiksi käyneiden tilojen tai laitteiden vuokra- tai leasingmenot voivat olla huomattava kustannuserä, josta on saneerauksen onnistumiseksi tärkeää päästä eroon. Tällöin velallisen sopimuskumppanin intressi sopimussuhteen jatkumiseen saa väistyä saneeraukseen liittyvien tarpeiden vuoksi. (HE 182/1992 vp s. 33) Myös oikeuskirjallisuudessa on esitetty, että jos kyseistä irtisanomisoikeutta ei olisi, monissa tapauksissa ainoaksi mahdollisuudeksi jäisi konkurssin kautta tapahtuva toimintojen uudelleenjärjestely (Pauliine Koskelo: Yrityssaneeraus, Helsinki 1994, s. 199).

Kuten saneerauskäytännössä on sittemmin huomattu, vuokra- ja vuokrausluottosopimukset eivät kuitenkaan ole ainoa esimerkki pitkäaikaisesta sopimuksesta, joka voi käydä velallisen kannalta epätarkoituksenmukaiseksi ja josta velallisen voi olla tarpeen päästä vetäytymään saneerauksen onnistumiseksi ja viime kädessä konkurssin välttämiseksi. Samaan aikaan velallisen vetäytymismahdollisuutta olisi kuitenkin rajoitettava esimerkiksi vetäytymisen tarpeellisuuteen tai välttämättömyyteen liittyvin kriteerein sen välttämiseksi, että mahdollisuus muodostuisi velallisen sopimuskumppaneiden kannalta kohtuuttoman laajaksi tai että saneerausmenettelyyn ryhdyttäisiin hakeutumaan vain tarpeettomista sopimuksista vetäytymisen toteuttamiseksi.

Edellä esitettyä ajatusta siitä, että velallisen irtisanomisoikeus voitaisiin rajata esimerkiksi vain niihin tilanteisiin, joissa sopimuksesta vetäytyminen on saneerausmenettelyn jatkamisen, saneerausohjelman toteuttamisen tai viime kädessä konkurssin välttämisen kannalta tarpeellista tai välttämätöntä, sovelletaan jo eräässä muodossa työsopimusten irtisanomiseen. Työsopimuslain 7 luvun 7 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan saneerausmenettelyssä olevalla työnantajalla on oikeus irtisanoa työsopimus sen kestosta riippumatta kahden kuukauden irtisanomisajalla silloin, jos irtisanomisen perusteena on sellainen saneerausmenettelyn aikana suoritettava järjestely tai toimenpide, joka on välttämätön konkurssin torjumiseksi ja jonka vuoksi työ lakkaa tai vähenee lain 7 luvun 3 §:ssä tarkoitetulla tavalla eli taloudellisista, tuotannollisista tai työnantajan toiminnan uudelleenjärjestelyistä johtuvista syistä olennaisesti ja pysyvästi. Lain esitöiden mukaan säännös soveltuu ennen kaikkea tapauksiin, joissa on konkurssin välttämiseksi ja saneerausmenettelyn jatkumisedellytysten turvaamiseksi ryhdyttävä työtä vähentäviin toimenpiteisiin jo menettelyn kestäessä (HE 182/1992 vp s. 114; HE 157/2000 vp s. 106).

Sopimuksen irtisanomiseen liittyvien kriteerien lisäksi uudessa säännöksessä olisi säädettävä myös sopimuksen irtisanomiseen sovellettavasta irtisanomisajasta. Riittävän pitkä irtisanomisaika turvaisi velallisen sopimuskumppanin asemaa ja vähentäisi velallisen sopimuskumppanille sopimuksen ennenaikaisesta irtisanomisesta aiheutuvaa haittaa, sillä sopimuksen mukaiset oikeudet ja velvollisuudet pysyisivät normaalisti voimassa irtisanomisajan päättymiseen saakka. Käytännössä irtisanomisaika voitaisiin säätää esimerkiksi vuokra- ja vuokrausluottosopimusten sekä työsopimusten irtisanomista koskevia säännöksiä vastaavasti kahden kuukauden pituiseksi.

Toinen valmistelussa mahdollisena pidetty ratkaisu olisi sitoa irtisanomisaika saneerausohjelman vahvistamishetkeen siten, että sopimus voitaisiin irtisanoa päättymään saneerausohjelman vahvistamisesta lukien. Tällöin irtisanominen ei tulisi lainkaan voimaan, ellei saneerausmenettelyssä saada aikaan saneerausohjelmaehdotusta tai jos ehdotusta ei tuomioistuimessa vahvisteta saneerausohjelmaksi. Tällaisen ratkaisun vahvuutena voidaan pitää sitä, että sillä vähennettäisiin kannustimia hakeutua saneerausmenettelyyn sopimuksista vetäytymisen vuoksi ja ehkäistäisiin tilanteita, joissa sopimus päätettäisiin irtisanoa heti saneerausmenettelyn alettua mutta joissa menettely ei lopulta johtaisikaan saneerausohjelman vahvistamiseen. Toisaalta tällaiseen ratkaisuun liittyvänä käytännön haasteena voidaan pitää sitä, että irtisanomisajan pituus vaihtelisi tapauskohtaisesti. Tavanomaisessa tai tavanomaista pitkäkestoisemmassa saneerausmenettelyssä irtisanomisaika muodostuisi yleensä kahta kuukautta pidemmäksi, mutta hyvin joutuisasti etenevässä menettelyssä ei olisi poissuljettua, että irtisanomisaika voisi muodostua kahta kuukautta lyhyemmäksi. Myös sopimuksen ennenaikaisesta irtisanomisesta aiheutuvan vahingon määrittäminen ja velallisen vastattavaksi tulevan vahingonkorvausvelan huomiointi ohjelmaehdotuksessa olisi haasteellisempaa kuin sovellettaessa kiinteää irtisanomisaikaa, sillä irtisanomisen toteutumisesta tai irtisanomisen vaikutusten voimaantuloajankohdasta ei olisi varmuutta vielä ohjelmaehdotusta laadittaessa. Näitä käytännön haasteita ei kuitenkaan pystytä tässä vaihtoehdossa täysin välttämään.

Uuteen säännökseen mahdollisesti liittyvien väärinkäytösten ehkäisemistä pidettiin valmistelussa kuitenkin kokonaisuutena arvioiden painavampana tavoitteena kuin uuteen säännökseen mahdollisesti liittyvien käytännön haasteiden minimoimista. Näin ollen esityksessä ehdotetaan, että uuden säännöksen mukainen irtisanomisaika sidottaisiin saneerausohjelman vahvistamishetkeen jälkimmäisen ratkaisuvaihtoehdon mukaisesti.

Aiempaa laajempi sopimuksista vetäytymisen mahdollisuus voisi yksittäistapauksissa johtaa velallisen sopimuskumppanien, esimerkiksi saneerausvelallisen toiminnasta riippuvaisten pienten alihankkijoiden, kannalta epäedullisiin tilanteisiin ja äärimmäisessä tapauksessa myös ve-

lallisen sopimuskumppanin maksukyvyttömyyteen. Toisaalta tämä on tilanne jo nyt, sillä voimassa olevan lain mahdollistamilla velkajärjestelyillä ja velkapääoman leikkauksilla voi olla hyvinkin mittavia vaikutuksia etenkin pienten sopimuskumppanien taloudelliseen tilanteeseen. Vaikka yksittäisistä sopimuksista vetäytymisen mahdollisuutta yrityssaneerauksessa jossain määrin laajennettaisiin, sopimusten jatkuvuus säilyisi jatkossakin kokonaisuutena tarkastellen vahvempana periaatteena saneerausmenettelyssä kuin konkurssimenettelyssä, sillä likvidaatior konkurssi pääsääntöisesti johtaa velallisen kaikkien sopimussuhteiden ennenaikaiseen päätymiseen.

2.11 Takaisinsaanti yrityssaneerauksessa

Yleistä nykytilasta

Ennen saneerausmenettelyn alkamista tehdyt velallisen omaisuutta koskevat oikeustoimet voidaan peräyttää kuten konkurssissa. Takaisinsaannin edellytykset määräytyvät takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain (758/1991, jäljempänä *takaisinsaantilaki*) mukaisesti. Käytännössä takaisinsaantikanteita ajetaan saneerauksen yhteydessä melko harvoin. Takaisinsaannista voidaan myös sopia. Tuomioistuineläytöksen keräämän tilaston mukaan vuonna 2020 käräjäoikeuksissa tehtiin 11 takaisinsaantia saneerausmenettelyssä koskevaa ratkaisua. Keskimääräinen käsittelyaika oli 9,1 kuukautta. Samalla aikavälillä tehtiin 177 takaisinsaantia konkurssipesään koskevaa ratkaisua, joiden keskimääräinen käsittelyaika oli 11,4 kuukautta. Vuoden 2021 tammi-kesäkuussa tehtiin 24 takaisinsaantia saneerausmenettelyssä koskevaa ratkaisua. Keskimääräinen käsittelyaika oli 15,2 kuukautta. Samalla aikavälillä tehtiin 128 takaisinsaantia konkurssipesään koskevaa ratkaisua, joiden keskimääräinen käsittelyaika oli 13,4 kuukautta.

Ensisijaisesti takaisinsaantia voi vaatia selvittäjä. Hänen on pantava takaisinsaantikanne vireille kuuden kuukauden kuluessa menettelyn alkamisesta. Kanne voidaan kuitenkin panna vireille vielä kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun selvittäjä havaitsi takaisinsaannin perusteen tai hänen olisi pitänyt se havaita. Saneerausvelan velkoja saa ajaa takaisinsaantivaatimusta, jos selvittäjä ei siihen ryhdy. Tällöin velkojan, joka haluaa vaatia takaisinsaantia, on ilmoitettava tästä selvittäjälle. Takaisinsaannin hyöty ei – toisin kuin konkurssissa – tule yleisen velkojatahon hyväksi, vaan etu koituu vaatimusta ajaneelle velkojalle. Velkojan on pantava kanne vireille kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun hän sai tiedon saneerausmenettelyn alkamisesta. Käytännössä velkojien vireille panemia takaisinsaantikanteita ei ole juuri esiintynyt.

Lain esitöissä selvittäjän ja velkojan kanneoikeudesta on todettu, että se, mitä velkojan vaatimuksen perusteella saadaan takaisin, tulisi kyseisen velkojan hyväksi, kun taas se, mitä kertyy selvittäjän vaatimuksen perusteella, tulee kaikkien velkojien hyväksi. Esitöiden mukaan velkojan oikeudella vaatia takaisinsaantia olisi merkitystä sikäli, että sen avulla voisivat toteutua sellaiset takaisinsaantivaatimukset, joiden ajamiseen selvittäjä ei katso aiheelliseksi ryhtyä. (HE 182/1992 vp s. 85)

Vuoden 2007 uudistuksen yhteydessä velkojan kanneoikeuteen tehtiin tarkennuksia, koska menettelyyn oli käytännössä havaittu liittyvän epäselvyyksiä. Lakia muutettiin muun muassa siten, että selvittäjä voi ryhtyä velkojan sijasta ajamaan tämän vireille panemaa takaisinsaantikannetta. Velkojan kanteen määräaika tarkennettiin siten, että se alkaa saneerausmenettelyn alkamisesta. Lain aiemman sanamuodon mukaan määräaika alkoi siitä, kun velkoja sai tiedon saneerausmenettelyn alkamisesta. Takaisinsaantivastaajan oikeusturvan kannalta pidettiin perusteltuna, että kanneaika ei riipu joskus vaikeastikin todennettavasta tiedonsaannista. Tuossa yhteydessä on myös todettu, että velkojan kanneoikeudella, jossa takaisinsaannin etu koituu velkojan hyväksi, on haluttu korostaa selvittäjälle kuuluvia velvollisuuksia takaisinsaannin osalta.

Lisäksi perusteluissa on todettu, että selvittäjä voi vaatia takaisinsaantia myös riitauttamalla velkojan oikeuden lain 74 §:n 1 momentin mukaisesti tai tekemällä muussa yhteydessä väitteen velallista kohtaan esitettyä vaatimusta vastaan. (HE 152/2006 vp s. 60–61)

Konkurssiain neuvottelukunnan 10.3.2021 selvittäjän asemasta ja tehtävistä antaman suosituksen ([suositus 16](#)) osiossa 8.1 on annettu lakia tarkempia suosituksia takaisinsaantikannetta valmistelevälle selvittäjälle. Takaisinsaantikannetta ei suositella nostettavaksi, ellei peräytettävän oikeustoimen arvioida lisäävään velkojen saneerausohjelmassa saamia suorituksia. Lisäksi takaisinsaantikanteen nostamista harkittaessa selvittäjän tulisi ottaa huomioon, että takaisinsaantikanteiden ajamiseen liittyvät kulut sekä kuluriski (selvittäjän palkkio kanteen ajamisesta sekä oikeudenkäyntikuluriski häviötapauksessa) eivät saa nousta kohtuuttoman suuriksi suhteessa mahdollisesti palautettaviin varoihin tai velallisen maksukykyyn. Takaisinsaanneista ja mahdollisesti palautuvista varoista tulisi määrätä saneerausohjelmassa. Saneerausohjelmaa ei pidä laatia niin tiukaksi, että saneerausohjelmaa ei pystytä noudattamaan, jos selvittäjä häviää nostamansa takaisinsaantikanteen.

Lisäksi suosituksessa todetaan, että ennen takaisinsaantikanteen nostamista selvittäjän on neuvoteltava suurimpien velkojen tai velkojatoimikunnan kanssa. Selvittäjän on informoitava velallista aikeistaan nostaa takaisinsaantikanteita velallisen puolesta ja tarvittaessa varattava tälle mahdollisuus väliintuloon. Ennen kanteen nostamista selvittäjän on pyrittävä aikaansaamaan asiassa sovinto.

Takaisinsaadun omaisuuden kohdistuminen

Selvittäjän vaatimuksen johdosta takaisin saatu omaisuus kuuluu saneerausmenettelyn piiriin ja tulee lain esitöiden mukaisesti kaikkien velkojen hyväksi. Yrityssaneerauksessa ei kuitenkaan ole konkurssipesää vastaavaa tahoa, jolle varat palautettaisiin. Takaisinsaantilain 15 §:n 1 momentista ja yrityssaneerailain 35 §:n 1 momentista johtuu, että käytännössä omaisuus usein palautetaan velalliselle. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi varojen palauttamista velallisen pankkitilille. Esimerkiksi Ruotsissa varojen kohdistumisesta ja käsittelystä on säädetty huomattavasti tarkemmin.

Menettelyn kokonaisuuden kannalta tarkoituksenmukaisempaa olisi, että takaisinsaatua omaisuutta ei palauteta velallisen haltuun. Varat tulisi säilyttää erillään velallisen muista varoista esimerkiksi sulkutilillä, johon velallisella ei ole käyttöoikeutta tai johon velallisella on käyttöoikeus vain selvittäjän suostumuksella. Mahdolliset takaisinsaantivaatimukseen liittyvät kustannukset tulisi ensin vähentää takaisinsaaduista varoista. Sen jälkeen jäljelle jäävien varojen käytöstä olisi määrättävä saneerausohjelmassa. Saneerausohjelmissa tulisi varautua myös siihen, että varoja voidaan saada takaisin takaisinsaantikanteen johdosta vasta ohjelman vahvistamisen jälkeen.

Käytännössä takaisinsaantioikeudenkäyntien kestosta ja kanneajasta johtuu, että saneerausohjelma yleensä vahvistetaan ennen kuin takaisinsaantikanne on ratkaistu. Tällöin selvittäjä saat-
taa yrityssaneerailain 8 §:n 5 momentin mukaisesti tehtävänsä loppuun ja jakaa varat saneerausohjelman mukaisesti, kun kanne on hyväksytty ja varat palautettu. Huomionarvoista on myös, että jos velallinen asetetaan konkurssiin yrityksen saneerausmenettelyn tai saneerausohjelman aikana, pesähoitaja voi takaisinsaantilain 23 §:n 3 momentin nojalla jatkaa selvittäjän sijasta tuolloin vireillä olevaa takaisinsaantikannetta konkurssipesän lukuun.

Velkojan kanneoikeuden osalta varallisuuden kohdentumista velkojalle itselleen on perusteltu esimerkiksi kannustinvaiikutuksilla. Sen on lain esitöiden mukaan katsottu korostavan selvittäjän kanneoikeuden ensisijaisuutta. Oikeuskirjallisuuden mukaan ratkaisun taustalla on se näkökohta, että takaisinsaannin vaatiminen on ensisijaisesti selvittäjän tehtävä, ja velkojan vaatimuksesta ajettava takaisinsaanti aktualisoituu näin ollen tilanteissa, joissa vaihtoehtona on, että vaatimusta ei ajeta lainkaan (Pauliine Koskelo: Yrityssaneeraus, Helsinki 1994, s. 246). On myös arvioitu, että velkojat eivät lähtisi ajamaan kannetta kaikkien velkojien puolesta, vaikka kulut korvattaisiinkin takaisinsaaduista varoista. Oikeuskirjallisuudessa on mainittu eräänä perusteena se, että jos velkojan kanne tulisi ”pesän” hyväksi, menettelyyn olisi aina määrättävä selvittäjä. Tätä näkemystä on kuitenkin haastettu, sillä selvittäjä määrätään lähes aina. On myös esitetty, että velkojan kanneoikeus olisi säädetty, koska myös yksityishenkilön velkajärjestelyssä on päädytty samaan periaatteeseen (Ks. Risto Koulou: Insolvenssioikeus, Helsinki 2017, s. 749). Velkojan kanneoikeutta ei käytännössä kuitenkaan ole juuri hyödynnetty. Syyksi on epäilty esimerkiksi sitä, että velkojan on ilman selvittäjän myötävaikutusta vaikea saada tietoja peräytettävistä oikeustoimista. Esityksessä ehdotetaan säilytettäväksi velkojan mahdollisuus takaisinsaantikanteen nostamiseen nykyisessä muodossaan.

Kanteen vireillepanon määräaika

Yrityssaneerailain esitöissä kanteen vireillepanon määräajan osalta viitataan konkurssitakaisintaan. (HE 182/1992 vp s. 85) Vuoden 2007 uudistuksen yhteydessä todettiin, että kuuden kuukauden määräaika voidaan velkojan kannalta pitää riittävänä ottaen huomioon, että kanteen ajaminen on ensisijaisesti selvittäjän tehtävä. Lisäksi todettiin, että takaisinsaantikanteiden määräaikoja muissa maksukyvyttömyysmenettelyissä on tarkoitus tarkistaa myöhemmin erikseen. (HE 152/2006 vp s. 61)

Konkurssin osalta takaisinsaantikanteen määräajasta säädetään takaisinsaantilain 24 §:ssä. Sen nojalla takaisinsaantikanne on pantava vireille vuoden kuluessa konkurssin alkamisesta. Kanne voidaan kuitenkin panna vireille vielä kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun konkurssipesä havaitsi takaisinsaannin perusteen tai sen olisi pitänyt se havaita. Määräaika muutettiin lailla 87/2013, koska käytännössä oli todettu, että kanneajan alkamisajankohdan määrittely ei ollut onnistunut. Aiemman sanamuodon mukaan takaisinsaantikanne oli pantava vireille kuuden kuukauden kuluessa paikalletulopäivästä (valvontapäivä). Esimerkiksi julkisselvityksessä kaikissa tapauksissa valvontapäivää ei määrätä ja sen ajankohta vaihtelee tapauksittain. Takaisinsaantivastaajien oikeusturvan katsottiin edellyttävän, että kanneaika alkaa kiinteästä ajankohdasta valvontapäivästä riippumatta. Näin ollen kannemääräajan laskemisajankohtaa aikaistettiin ja kannemääräaika pidennettiin. Esitöiden perusteella tuossa yhteydessä ei ole tarkasteltu yrityssaneerasta. (HE 86/2012 vp s. 15, 23–24)

Käytännössä kuusi kuukautta menettelyn alkamisesta on osoittautunut selvittäjille liian lyhyeksi määräajaksi suurimmissa yrityssaneerauksissa, joissa jo velallisen tilanteen selvittämiseen kuluu paljon aikaa. Esimerkiksi erityistarkastus saattaa olla tässä vaiheessa vielä kesken. Kolmen kuukauden lisäkanneaikaa ei ole pidetty kaikissa tilanteissa hyödyllisenä, sillä sitä hyödyntääkseen selvittäjän tulee osoittaa, ettei hänen olisi pitänyt havaita takaisinsaantiperusteita. Kansainvälisesti vertailtuna kuuden kuukauden takaisinsaantikanneaika on huomattavan lyhyt maksukyvyttömyysmenettelyissä (Reinhard Bork – Michael Veder: Harmonisation of Transaction Avoidance Laws, Cambridge 2022, s. 275). Kanneaikaa olisi perusteltua pidentää konkurssia vastaavasti. Ottaen huomioon velkojan kanneoikeuden toissijaisuus, olisi velkojan kanteen vireillepanon määräaika pidennettävä selvittäjän määräaika vastaavasti. Kanne tulisi aina pyrkiä nostamaan mahdollisimman pian menettelyn alkamisen jälkeen.

2.12 Saneerausohjelman raukeaminen

Yrityssaneerauslain 64 §:ssä on säädetty velkajärjestelyn raukeamisesta. Pykälän 1 momentin mukaan tuomioistuimien voi velkojan vaatimuksesta määrätä saneerausohjelman mukaisen, kyseistä velkojaa koskevan velkajärjestelyn raukeamaan, jos velallinen on olennaisella tavalla laiminlyönyt ohjelman mukaisen velvollisuutensa velkojalle eikä ole täyttänyt sitä velkojan asettaman kohtuullisen lisäajan kuluessa. Pykälän 3 momentin nojalla tuomioistuimien voi määrätä saneerausohjelman mukaisen velkajärjestelyn raukeamaan, jos raukeamiselle on ohjelmassa määrätty peruste. Perusteelle ei ole asetettu tarkempia vaatimuksia. Yrityssaneerauslain 65 §:ssä on säädetty koko saneerausohjelman raukeamisesta. Koko saneerausohjelman raukeamisen osalta ei ole säädetty vastaavasta mahdollisuudesta määrätä ohjelmaa raukeamaan saneerausohjelmassa määrätyn perusteen nojalla. Pykälän 1 momentin nojalla saneerausohjelma voidaan tuomioistuimen päätöksellä määrätä valvojan tai velkojan vaatimuksesta raukeamaan, jos ohjelman vahvistamisen jälkeen ilmenee seikkoja, jotka 53 §:n 2 momentin mukaan olisivat estäneet ohjelman vahvistamisen, jos ne olisivat tuolloin olleet tiedossa tai velallinen on rikkonut ohjelmaa suosiaakseen jotakin velkojaa eikä rikkomus ole vähäinen. Rikkomuksen vähäisyyden arviointia ei ole lain esitöissä tarkemmin avattu (HE 182/1992 vp s. 101).

Käytännössä vaatimukset koko saneerausohjelman raukeamisesta ovat olleet melko harvinaisia. Tuomioistuinviraston keräämän tilaston mukaan vuonna 2020 on ratkaistu 14 hakemusasiasia nimikkeellä saneerausohjelman raukeaminen. Samalla aikavälillä on ratkaistu 14 hakemusasiasia nimikkeellä velkajärjestelyn raukeaminen. Vuoden 2021 tammi-kesäkuussa on ratkaistu 6 hakemusasiasia nimikkeellä saneerausohjelman raukeaminen. Samalla aikavälillä on ratkaistu 8 hakemusasiasia nimikkeellä velkajärjestelyn raukeaminen.

Käytännössä on ilmennyt tapauksia, joissa yrityssaneerauslain 65 §:n 1 momentissa säädetty saneerausohjelman raukeamisen edellytykset eivät ole täyttyneet, vaikka koko saneerausohjelman raukeamista on pidetty perusteltuna jopa kaikkien osapuolten näkökulmasta. Velallinen on saattanut esimerkiksi rikkoa ohjelmaa jollain muulla olennaisella tavalla kuin jotakin velkojaa suosimalla eikä välttämättä itsekään pidä saneerausohjelman toteuttamisen jatkamista enää perusteltuna. Jos saneerausohjelmassa ei ole määrätty muista tervehdyttämistoimenpiteistä kuin velkajärjestelyistä, on kaikkien velkajärjestelyjen raukeamaan määräämisellä 64 §:ssä säädettyin edellytyksin voitu päästä käytännössä samaan lopputulokseen kuin määräämällä koko saneerausohjelma raukeamaan.

On yleistä, että saneerausohjelmiin otetaan koko ohjelman raukeamista koskevia ehtoja. Toisaalta tuomioistuimien on saattanut vaatia, että tällaiset ehdot poistetaan ohjelmaehdotuksesta ennen ohjelman vahvistamista. Asiaan on kiinnitetty huomiota päivitettäessä konkurssiasiaain neuvottelukunnan suositusta selvittäjän asemasta ja tehtävistä ([suositus 16](#)). Nykyisestä 10.3.2021 vahvistetusta selvittäjäsuosituksesta poistettiin viittaus koko ohjelman raukeamista koskevaan ehtoon.

Esityksessä ehdotetaan oikeustilaa selventävää muutosta. Koko saneerausohjelman raukeamisen kynnys pysyisi korkeampana kuin velkajärjestelyn raukeamisen kynnys. Velallisen on tärkeää voida luottaa saneerausohjelman pysyvyyteen. Saneerausohjelmassa on voitu määrätä muistakin tervehdyttämistoimenpiteistä kuin velkajärjestelyistä. Jotta saneerausohjelma voitaisiin määrätä raukeamaan, tulisi velallisen rikkoa ohjelmaa niin olennaisesti, ettei ohjelman toteuttamiselle ole enää edellytyksiä. Tämä tarkoittaisi sitä, ettei esimerkiksi tilapäinen saneerausohjelman mukaisten velvoitteiden laiminlyönti yleensä muodostaisi ohjelman raukeamisperustetta. Lisäksi raukeamiselle tulisi olla ohjelmassa määrätty peruste.

2.13 Selvittäjän palkkio ja kustannusten korvaaminen

Vuoden 2007 uudistuksen yhteydessä tehtiin eräitä selvittäjän palkkioon liittyviä muutoksia. Selvittäjälle esimerkiksi lisättiin velvollisuus pyynnöstä selvittää palkkiovaatimuksensa perusteita ja esittää arvionsa saneerausmenettelyn kokonaiskustannuksista (11 §:n 2 momentti). Lisäksi tuossa yhteydessä 87 §:n 2 momenttia muutettiin esityksen perustelujen mukaan siten, että selvittäjä voi laskuttaa ennakolta korvauksen saneerausmenettelyn aiheuttamista kustannuksista. Tällaisia kustannuksia voivat olla esimerkiksi asiantuntijan käyttämisestä aiheutuneet menot. Ennen muutosta korvaus voitiin määrätä maksettavaksi vain jälkikäteinä osasuorituksina tehtävän kestäessä. Jälkikäteisyys oli nimenomaisesti todettu lain esitöissä. (HE 182/1992 vp s. 108). Selvittäjän oikeutta veloittaa kustannuksia ennakolta pidettiin perusteltuna sen vuoksi, että kustannukset esimerkiksi asiantuntijoiden käytöstä voivat olla suuretkin eikä ole kohtuullista, että selvittäjä joutuisi odottamaan suorituksen saamista velalliselta. Selvittäjälle ei myöskään pidä syntyä riskiä siitä, että kustannusten korvaus jää kokonaan saamatta. (HE 152/2006 vp s. 72) Palkkioiden osalta vastaavaa muutosta ei tehty.

Selvittäjän palkkioiden ja kustannusten korvausten käytäntöihin on lain sanamuodon ja erityisesti lailla 247/2007 tehdyn muutoksen vuoksi liittynyt käytännössä epäselvyyksiä. Säännöksen alkuperäisenä tarkoituksena lieene ollut, että se koskee velkojatoimikunnan tai, jos velkojatoimikuntaa ei ole, tuomioistuimen vahvistettavaksi vietäviä palkkioita, palkkion osasuorituksia ja kustannusten korvauksia. Tämä ilmenee pykälän 4 momentista. Tällöin lailla 247/2007 pykälän 2 momenttiin tehdyn lisäyksen merkitys olisi, että kustannusten korvaus voidaan vahvistaa jo ennakolta ennen kuin kustannus on syntynyt selvittäjälle.

Laissa tai esitöissä ei oteta kantaa siihen, voivatko selvittäjä ja velallinen sopia siitä, että velallinen maksaa palkkiota ja kustannuksia jo ennakolta ennen kuin velkojatoimikunta tai velkojatoimikunnan puuttuessa tuomioistuin on ne vahvistanut. Käytännössä on yleensä toimittu niin, että selvittäjä laskuttaa saneerausmenettelyyn liittyviä toimia velalliselta ennakolta menettelyn kuluessa. Tämä johtuu siitä, että selvittäjän kannalta ei ole kohtuullista, että hän joutuisi kantamaan luottotappioriskin siitä, pystyykö velallinen maksamaan tehtävistä toimenpiteistä. Velallisen kykyä maksaa selvittäjän laskuja niiden erääntyessä on pidetty myös osoituksena velallisen taloudellisesta tilanteesta ja kyvystä hoitaa menettelyyn liittyvät kustannukset. Jos selvittäjä olisi laskuttanut ennakolta ennen palkkion ja kustannusten korvausten vahvistamista enemmän kuin mitä lopulta on vahvistettu määrä, tulee hänen palauttaa liikaa maksettu määrä velalliselle. Velallisen oikeusturvan kannalta olennaista on, että kysymys palkkion kohtuullisuudesta voidaan riitauttaa ja saattaa tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Jos menettelyssä on määrätty velkojatoimikunta, palkkiot, osasuoritukset ja kustannusten korvaukset vahvistetaan velkojatoimikunnassa. Velkojatoimikunta voi menettelyn kuluessa vahvistaa useamman osasuorituksen. Tyypillistä on, että myös ennakkolaskut saatetaan velkojatoimikunnan tietoon. Jos velkojatoimikuntaa ei ole ja vahvistaminen kuuluu siten tuomioistuimen tehtäviin, palkkio ja kustannusten korvaukset vahvistetaan tuomioistuimessa yleensä vain kerran menettelyn päättyessä. Menettelyn yleisten keventämistavoitteiden näkökulmasta ei ole perusteltua, että tuomioistuimen vahvistettavaksi vietäisiin osasuorituksia. Lakiin sisältyvää mahdollisuutta palkkioiden osasuoritusten ja kustannusten korvausten ennakolliseen tai ennen tehtävän päättymistä tapahtuvaan vahvistamiseen ei siten käytännössä käytetä, jos velkojatoimikuntaa ei ole asetettu.

Toisen tulkintatavan mukaan lailla 247/2007 pykälän 2 momenttiin tehty lisäys kustannusten korvausten maksamisesta ennakolta tarkoittaisi, että selvittäjä voisi vaatia velalliselta kustannusten korvausta ennen korvattavan kustannuksen syntymistä ja ennen niiden vahvistamista velkojatoimikunnassa tai tuomioistuimessa. Tähän viittaa konkurssiasiaain neuvottelukunnan

selvittäjän asemasta ja tehtävistä antama suositus ([suositus 16](#), 10.3.2021). Sen mukaan, jos kysymyksessä on merkittävä kuluerä, selvittäjällä on oikeus saada suoritus ennen kustannusten vahvistamista velkojatoimikunnassa tai tuomioistuimessa. Tämä tulkinta asettaisi kuitenkin kyseenalaiseksi käytännön, jonka mukaan selvittäjä voi laskuttaa ennakoon saneerausmenettelyssä tehtävää työtä myös palkkion osalta. Se ei ole myöskään sopusoinnussa pykälän 4 momentin kanssa, jonka mukaan palkkion ja kustannusten korvauksen määrän vahvistaa velkojatoimikunta taikka, jos sellaista ei ole, tuomioistuin.

Edellä lausutun johdosta esityksessä ehdotetaan, että yrityssaneerauslain 87 §:ää selvittäjän palkkiosta ja kustannusten korvaamisesta täsmennettäisiin siten, että siitä selkeästi ilmenee säännöksen tarkoittavan palkkioita ja kustannuksia, jotka vahvistetaan velkojatoimikunnassa tai tuomioistuimessa. Säännöksellä ei estettäisi yleisesti käytössä olevaa ennakkolaskutuskäytäntöä. Edellä selostetun mukaisesti vahvistettaessa palkkiota ja kustannusten korvausta menettelyn päättyessä selvittäjän tulisi huolehtia siitä, että jos vahvistettu määrä on velallisen jo maksamaa pienempi, selvittäjä palauttaa velalliselle liikaa laskuttamansa osan. Selvittäjien tulisi kuitenkin pyrkiä varovaisuuteen ennakkolaskutuksessa. Tarkempia ohjeita selvittäjille voidaan antaa konkurssiasiaain neuvottelukunnan suosituksissa.

3 Tavoitteet

Esityksessä ehdotetun sääntelyn tavoitteena on panna täytäntöön jaksossa 1.1 selostettuja hallitusohjelman tavoitteita toteuttavat muutokset yrityksen saneerausta koskevaan lainsäädäntöön. Hallitusohjelman mukaan yrityssaneerauslain muutostarpeita ja maksukyvyttömyyttä koskevan lainsäädännön uudistamista selvitetään, tavoitteina etenkin velkajärjestelyjen ja niiden kattavuuden parantaminen sekä pienten ja keskisuurten yritysten toimintaedellytysten vahvistaminen. Asiassa otetaan huomioon muun muassa EU:n maksukyvyttömyysdirektiivin täytäntöönpano ja maksukyvyttömyyslainsäädännön kokonaistoimivuus.

Esityksessä ehdotetuilla muutoksilla pyritään edistämään yritysten mahdollisuutta päästä riittävän varhaisessa vaiheessa joutuisaan ja kustannuksiltaan kohtuulliseen saneerausmenettelyyn, mikä parantaisi elinkelpoisten yritysten edellytyksiä ratkaista taloudelliset vaikeutensa ja jatkaa toimintaansa. Tavoitteita saneerausmenettelyn joutuisuuden edistämisestä ja menettelystä aiheutuvien kustannusten hillitsemisestä voidaan pitää monilta osin yhtenevinä, sillä mitä joutuisammin menettely etenee, sitä epätodennäköisemmin menettelyyn liittyvät velallisen kustannukset kasvavat kohtuuttoman suuriksi. Lisäksi esityksessä ehdotetuilla muutoksilla pyritään parantamaan yritysten saneerausmahdollisuuksia myös muilta kuin menettelyn joutuisuutta ja kustannustehokkuutta koskevilta osin sekä korjaamaan eräitä käytännössä havaittuja epäkohtia.

Lisäksi esityksessä ehdotetun sääntelyn tavoitteena on ehkäistä saneerausmenettelyyn liittyviä väärinkäytöksiä. Esimerkiksi niin sanotut viivittelyluonteiset saneeraushakemukset, joilla pyritään lähinnä pitkittämään tervehdyttämiskelvottoman yrityksen konkurssiin asettamista, eivät ole tarkoituksenmukaisia. Tällaisiin hakemuksiin puuttumalla pyritään vähentämään niistä tuomioistuimille aiheutuvaa työtä ja torjumaan niistä velkojille aiheutuvaa vahinkoa.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Saneerausmenettelyn joutuisuus ja kustannustehokkuus

Saneerausmenettelyn keventämiseksi ja jouduttamiseksi esityksessä ehdotetaan, että niin sanottua taloudellista perusselvitystä ei enää laadittaisi erillisenä asiakirjana tuomioistuimen asettamaan määräpäivään mennessä. Sen sijaan selvittäjän tulisi kuukauden kuluessa menettelyn alkamisesta toimittaa velkojille niin sanottu selvittäjän ensiarvio eli hakemukseen nähden olennaiset uudet tai poikkeavat tiedot velallisen taloudellisesta tilanteesta ja taloudellisten vaikeuksien syistä sekä arvio yritystoiminnan elinkelpoisuudesta ja tervehdyttämiskeinoista sekä menettelyn jatkamisen kannalta merkittävistä seikoista. Ehdotuksella ei sinänsä muutettaisi selvittäjän tehtävää selvittää velallisen taloudellinen tilanne, mutta selvityksen yksityiskohtia sekä sen esitys- ja toimittamistapaa tiivistettäisiin ja tehostettaisiin.

Myös velkojen velvollisuutta toimittaa ilmoitus saatavistaan selvittäjälle tuomioistuimen asettamassa määräajassa tehostettaisiin. Tilanteessa, jossa velkoja ilmoittaa saatavansa selvittäjälle vasta tuomioistuimen asettaman määräajan jälkeen, kyseiselle velkojalle saneerausohjelman mukaan muutoin tulevasta suorituksesta tulisi jatkossa tehdä saneerausohjelmassa vähennys, jonka suuruus vastaisi jälkivalvontamaksua konkurssissa. Ehdotuksella ehkäistäisiin haittaa, joka menettelyn sujuvuudelle ja kustannustehokkuudelle aiheutuu siitä, että saatavia ilmoitetaan ja ohjelmaehdotusta päivitetään useaan kertaan menettelyn aikana.

Mahdollisuutta vahvistaa saneerausohjelma nopeasti eli kaikkia saneerausmenettelyyn tavanomaisesti liittyviä menettelyvaiheita läpi käymättä edistettäisiin laskemalla saneerausohjelman nopealle vahvistamiselle asetettua enemmistövaatimusta. Jatkossa ohjelman nopea vahvistaminen edellyttäisi suostumusta velkojilta, joiden saatavat muodostavat 80 prosentin sijaan vähintään 70 prosenttia velkojen saatavien kokonaismäärästä, ja jokaiselta sellaiselta velkojalta, jonka saatavan määrä on 5 prosentin sijaan vähintään 10 prosenttia velkojen saatavien kokonaismäärästä. Vaihtoehtoisesti silloin, kun velallisen tulee ohjelman mukaan maksaa kunkin velkojan saatavasta vähintään 25 prosenttia viimeistään vuoden kuluessa ohjelman vahvistamisesta, ohjelman nopea vahvistaminen edellyttäisi suostumusta velkojilta, joiden saatavat muodostavat vähintään 60 prosenttia velkojen saatavien kokonaismäärästä, ja jokaiselta sellaiselta velkojalta, jonka saatavan määrä on vähintään 10 prosenttia velkojen saatavien kokonaismäärästä. Myös konkurssilain mukainen konkurssisovinto olisi jatkossa mahdollista vahvistaa entistä pienemmän velkojaenemmistön tuella, mikä monipuolistaisi saneeraustavoitteen toteuttamiseksi käytettävissä olevia menettelyvaihtoehtoja.

Edellä mainittujen muutosten lisäksi esityksessä ehdotetaan myös useita muita menettelyn sujuvuutta ja joutuisuutta edistäviä pienehköjä muutoksia. Esimerkiksi tuomioistuimen työvaiheita karsittaisiin ja tuomioistuimen ja selvittäjän välistä tehtävänjakoa tarkistettaisiin, jolloin menettelyn kulku suoraviivaistuisi ja menettelyn työllistävyys tuomioistuimen näkökulmasta vähentyisi.

Muut saneerausmenettelyä koskevat parannukset

Saneerausmenettelyyn hakeutuneiden velallisten saneerausmahdollisuuksien parantamiseksi esityksessä ehdotetaan laajennusta velallisen oikeuteen vetäytyä sopimuksistaan saneerausmenettelyn alkamisen vuoksi. Saneerauksen toteuttaminen on voinut muodostua käytännössä mah-

dottomaksi silloin, jos velallinen on ennen saneerausmenettelyn alkamista tehdyllä sopimuksella sitoutunut muuhun kuin rahamääräiseen mutta silti velallista taloudellisesti kuormittavaan suoritusvelvollisuuteen, sillä tällaisesta sopimuksesta ei ole voinut vetäytyä saneerausmenettelyn alkamisen vuoksi eikä tällaisia sopimusvelvoitteita ole voitu saneerausohjelmassa järjestellä. Jatkossa velallinen voisi selvittäjän suostumuksella vetäytyä sellaisesta ennen saneerausmenettelyn alkamista tehdystä sopimuksesta, jolla velallinen on sitoutunut muuhun kuin rahasuoritukseen ja josta vetäytyminen on saneerauksen toteuttamisedellytysten turvaamiseksi välttämätöntä. Sopimuksen ennenaikaisen päättymisen vuoksi suoritettava korvaus olisi velallisen saneerausvelkaa ja kuuluisi siten velkajärjestelyjen piiriin.

Tämän lisäksi esityksessä ehdotetaan myös muita muutoksia, joilla parannettaisiin saneerauslain säädännön toimivuutta ja korjattaisiin eräitä käytännössä havaittuja epäkohtia. Esimerkiksi takaisinsaantikanteiden nostamisen määräaikaa pidennettäisiin kuudesta kuukaudesta vuoteen ja takaisinsaadun omaisuuden kohdentumista koskevia säännöksiä selvennettäisiin. Velallisen haltuun palauttamisen sijaan takaisinsaatuja varoja tulisi jatkossa säilyttää erillään velallisen muista varoista, minkä lisäksi siitä, miten kyseiset varat takaisinsantikanteen ajamiseen liittyvien kustannusten kattamisen jälkeen käytetään, olisi määrättävä saneerausohjelmassa.

Lisäksi saneerausohjelman raukeamista koskevaa sääntelyä täydennettäisiin epäselvänä pidetyn oikeustilan selventämiseksi. Voimassa olevassa laissa säädettyjen perusteiden lisäksi saneerausohjelma voitaisiin jatkossa määrätä raukeamaan myös saneerausohjelmassa määrättyllä perusteella. Tällöin edellytetään lisäksi, että velallinen on rikkonut ohjelmaa niin olennaisesti, ettei ohjelman toteuttamiselle ole enää edellytyksiä.

Myös selvittäjän palkkiota ja kustannusten korvaamista koskevaan sääntelyyn tehtäisiin pienehköjä täsmennyksiä käytännössä ilmenneiden tulkinnanvaraisuuksien selventämiseksi.

Väärinkäytösten ehkäiseminen

Saneerausmenettelyyn liittyvien väärinkäytösten ehkäisemiseksi esityksessä ehdotetaan, että samanaikaisesti vireillä olevien konkurssi- ja yrityssaneeraushakemusten käsittely- ja ratkaisujärjestystä selvennettäisiin siten, että samanaikaisesti vireillä olevia hakemuksia olisi käsiteltävä rinnakkain ratkaisukypsäksi asti. Vastaava selvennys tehtäisiin yhdenmukaisuussyistä myös velkajärjestelylakiin. Tällöin konkurssihakemus olisi valmis ratkaistavaksi viivytyksettä sen jälkeen, kun konkurssihakemuksen kanssa rinnakkain vireillä ollut yrityssaneeraus- tai velkajärjestelyhakemus on hylätty tai sen käsittely on muuten päättynyt. Myös peräkkäin vireille tulevien yrityssaneeraushakemusten käsittelyä sujuvoitettaisiin niin, että jo kertaalleen hylätyn hakemuksen jälkeen tehty uusi hakemus voitaisiin nykyistä paremmin edellytyksin hylätä suoraan kirjallisessa menettelyssä, jos olisi ilmeistä, että edellytyksiä saneerausmenettelyn aloittamiselle ei ole. Muutoksilla lyhennettäisiin viivyttelyluonteisilla saneeraushakemuksilla saavutettavissa olevaa lisäaikaa ja siten vähennettäisiin kannustimia tällaisten hakemusten tekemiseen.

Lisäksi tilanne, jossa konkurssi- ja yrityssaneeraushakemukset ovat vireillä samanaikaisesti, rinnastettaisiin jatkossa riitautettuun hakemusasiaan, jolloin velallisen oikeudenkäyntiavustajaan tai -asiamieheen soveltuisivat korotetut kelpoisuusvaatimukset eli hänen tulisi käytännössä olla asianajaja, julkinen oikeusavustaja, luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, yritykseen työsuhteessa oleva oikeustieteen ylemmän korkeakoulututkinnon suorittanut henkilö taikka tietyin edellytyksin viranomainen. Muutoksen tarkoituksena on ehkäistä erilaisten yrityssaneerausha-

kemuksen laatimiseen liittyvien palveluiden tarkoituksellista kohdentamista konkurssiin jo haetuille velallisille sekä välttää tilanteet, joissa velallinen joutuu asian riitautumisen vuoksi vaihtamaan avustajaa tai hankkimaan toisen avustajan kesken asian käsittelyn.

Konkurssin viivästyttämiseksi vireille pantavien saneeraushakemusten torjumiseksi myös yrityssaneerauslaissa säädettyä vahingonkorvausvelvollisuutta, jonka mukaan se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta panee vireille ilmeisen perusteettoman yrityssaneeraushakemuksen, on velvollinen korvaamaan siitä velalliselle tai velkojalle aiheutuvan vahingon, laajennettaisiin niin, että vahingonkorvausvelvollisuus koskisi jatkossa myös hakemuksen vireillepanijan avustajaa tai asiamiestä.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

4.2.1.1 Yritysvaikutukset

Vaikutukset velallisten asemaan

Yrityssaneerausta koskevaa tilastotietoa on kerätty esityksen jaksoon 2.1. Tilastokatsauksesta ilmenee muun muassa, että yrityssaneerausten määrä on melko vähäinen Suomen yrityskantaan ja konkurssien määrään nähden, suurin osa yrityssaneeraukseen hakeutuvista yrityksistä on pieniä, hakemusten käsittelyajat vaihtelevat ja pelkkä yrityssaneerausmenettelyn aloittaminen tai saneerausohjelman vahvistaminen ei ole tae yrityksen tervehtymisestä. Tilastokeskuksen tilastojen mukaan 2000-luvulla on pantu vireille noin 300–500 yrityssaneerausta vuosittain, kun taas konkurssreja on pantu vireille noin 2 000–3 000 vuosittain. Yrityssaneeraushakemusten määrä on laskenut jatkuvasti vuodesta 2014 lähtien. Yrityssaneerausta pidetään usein raskaana menettelynä varsinkin pienille yrityksille.

Osittain yrityssaneerausten vähäistä määrää voidaan selittää sillä, että velallisen maksettavaksi tulevilla kustannuksissa mitattuna yrityssaneeraus on konkurssia kalliimpi vaihtoehto. Taloudellisissa vaikeuksissa olevan yritystoiminnan tervehtyttäminen on yrityksen omaisuuden rahaksimuuttoa ja velkojille jakamista monimutkaisempi ja usein myös pitkäkestoisempi tehtävä, jonka toteuttamiseksi velallisen voi olla välttämätöntä turvautua erilaisten asiantuntijoiden apuun. Saneerausmenettelyn aloittamiseksi velallisen taloudellisen tilanteen on lisäksi oltava sellainen, että velallinen selviytyy saneerausmenettelystä aiheutuvista kustannuksista ja menettelyn aikana syntyvistä veloistaan. Konkurssiin hakeutuvalta velalliselta vastaavaa ei edellytetä, sillä konkurssi on oikeudellisenä menettelynä välttämätön silloin, kun velallisen maksukyvyttömyystilannetta ei voida muutoin hoitaa. Viime kädessä julkinen valta osallistuu konkurssimenettelyn kustannuksiin silloin, kun kustannuksia ei saada perittyä konkurssipesän varoista.

Esityksessä ehdotetaan useita yrityssaneerausmenettelyä tehostavia ja sujuvoittavia muutoksia. Esityksen arvioidaan kokonaisuutena vähentävän menettelyn monimutkaisuutta ja velallisyri-tysten hallinnollista taakkaa. Erityisesti tällaisia vaikutuksia arvioidaan olevan taloudellisen perusselvityksen poistamisella ja muuttamisella kevyemmäksi selvittäjän ensiarvioksi sekä menettelyn vaiheiden karsimisella ja yksinkertaistamisella esimerkiksi tuomioistuinten työvaiheita vähentämällä. Esityksellä ei kokonaisuutena arvioida olevan merkittäviä suoria vaikutuksia velallisen maksettavaksi tuleviin kustannuksiin saneerausohjelman vahvistamiseen päättyvissä menettelyissä. Menettelyn yleisesti tehostuessa ja yksinkertaistuessa velallisen maksettavaksi tulevat selvittäjän ja avustajan palkkiokustannukset voivat laskea.

Saneerausmenettelyn kokonaiskustannukset voidaan jakaa yhtäältä hakemusvaiheen kustannuksiin ja toisaalta menettelynaikaisiin kustannuksiin. Seuraavaksi on käsitelty esityksen vaikutuksia velallisen maksettavaksi tuleviin kustannuksiin menettelyvaiheittain.

Saneerausmenettelyyn hakeutumisen kustannukset pysyisivät pääpiirteissään ennallaan. Saneerausmenettelyn hakemuskustannukset koostuvat hakemusmaksun lisäksi mahdollisen avustajan palkkiosta sekä tilintarkastajan selvitykseen liittyvistä kustannuksista. Esityksestä ei johdu muutoksia yrityssaneerausmenettelyn hakemusmaksuihin käräjäoikeudessa. Saneerausmenettelyn hakemusmaksu käräjäoikeudessa on 320 euroa, jos saneerausmenettelyä ei päätetä aloittaa ja 1 060 euroa, jos saneerausmenettely päätetään aloittaa. Erikseen hakemuksesta käsiteltävään saneerausmenettelyyn liittyvään muuhun asiaan liittyvä oikeudenkäyntimaksu on 320 euroa. Jäljempänä on arvioitu avustajan kelpoisuusvaatimuksiin liittyvän muutoksen vaikutuksia.

Yrityssaneeraushakemuksen liitteisiin ehdotettujen tarkennusten arvioidaan vähentävän niihin liittyneitä epäselvyyksiä ja siten mahdollisia ylimääräisiä selvittelykustannuksia. Tilintarkastajan selvitys muodostaa yleensä suurimman yrityssaneeraushakemukseen liittyvän kustannuksen. Kuten esityksen jaksossa 2.3 on todettu, Early Warning -palvelun puitteissa on tarkoitus selvittää edullisempia mutta riittävän luotettavia vaihtoehtoja tilintarkastajan selvitykselle, joita voitaisiin tulevaisuudessa hyödyntää myös yrityssaneerauksessa. Tilintarkastajan selvitystä lukuun ottamatta yrityssaneeraushakemukseen vaaditut tiedot ja liitteet ovat vaivatta velallisen saatavilla, jos velallisen kirjanpito on asianmukainen ja ajan tasalla. Velallinen pystyy itse merkittävästi vaikuttamaan hakemukseen vaadittaviin tietoihin sekä hakemuksen käsittelyn nopeuteen ja sitä kautta siihen liittyviin avustajakustannuksiin hankkimalla riittävän velkojamäärän puollot ja toimittamalla tuomioistuimelle yrityssaneerailain ja -asetuksen mukaisen hakemuksen heti hakemuksen tullessa vireille.

Selvittäjän palkkio ja kustannusten korvaus muodostavat saneerausmenettelyn kustannuksista yleensä suurimman osan. Kustannukset maksetaan velallisen varoista. Konkurssiasiamiehen toimisto teki vuonna 2017 selvityksen vuosina 2015 ja 2016 aloitettujen saneerausmenettelyjen selvittäjien palkkioista. Selvityksen mukaan kokonaispalkkioiden keskiarvo vuonna 2015 aloitetuissa menettelyissä oli 13 502,84 euroa (mediaani 8 190,00 euroa) ja vuonna 2016 aloitetuissa menettelyissä 11 739,69 euroa (mediaani 8 759,17 euroa). Tuntiveloitusperusteen keskiarvo vuonna 2015 aloitetuissa menettelyissä oli 217,00 euroa tunnilta (mediaani 210,00 euroa tunnilta) ja vuonna 2016 aloitetuissa menettelyissä 219,00 euroa tunnilta (mediaani 220,00 euroa tunnilta). Tilaston alhaisin kokonaispalkkio oli 421,67 euroa ja korkein kokonaispalkkio 280 719,00 euroa. Keskiarvokokonaispalkkio suhteessa liikevaihtoon oli vuonna 2015 aloitetuissa menettelyissä 3,86 prosenttia ja vuonna 2016 aloitetuissa menettelyissä 4,37 prosenttia. Selvityksessä havaittiin muutama tapaus, jossa palkkion suhde liikevaihtoon oli epätavallisen korkea, jopa satoja tai tuhansia prosentteja. Konkurssiasiamiehen toimiston mukaan kyseisen tilastomaisen yhteenvedon arvoa vakiintuneen palkkiotason osoittajana vähentää se, ettei lähteenä käytettyyn Kosti-asianhallintajärjestelmään ollut kattavasti tallennettu palkkiota koskevia metatietoja. Näin ollen palkkiotietoa ei ollut käytettävissä kaikista saneerauksista, joissa ohjelma on vahvistettu. Lisäksi aineistoon oli tehty rajoituksia poikkeuksellisten ääritapausten osalta. Selvityksestä ei myöskään käy ilmi tarkemmin siinä käsiteltyjen saneerausten erityispiirteet, jotka ovat mahdollisesti vaikuttaneet palkkiotasoon. Tämän vuoksi tilastoa ei voida sellaisenaan käyttää osoituksena vakiintuneesta palkkiotasosta, vaan siihen tulisi suhtautua ennemminkin esimerkinomaisena ja karkeasti suuntaa antavana aineistona.

Uudistamalla taloudellista perusselvitystä uudeksi selvittäjän ensiarvioksi vähennetään selvittäjän tähän työvaiheeseen liittyvää työtä ja aikapainetta. Kuten yllä esityksen jaksossa 2.7 on konkurssiasiamiehen keräämän aineiston perusteella kuvattu, vaihtelevat selvittäjien perusselvitykseen käyttämä aika ja siihen liittyvät palkkiot sekä toisaalta hinnan merkitseminen laskulle

merkittävästi. Esityksen jaksossa 2.7 tarkemmin kuvatus aineiston perusteella taloudellinen perusselvitys on muodostanut keskimäärin 21,50 prosenttia selvittäjän kokonaiskustannuksista. Ehdotetusta muutoksesta johtuvaa tarkkaa työmäärän ja kustannusten laskua on vaikea arvioida, koska selvittäjän tehtäviin sinänsä ei ehdoteta muutoksia, vaan selvitystehtävien painopiste ja siten kustannukset siirtyvät ohjelmaehdotuksen laadintavaiheeseen. Ottaen huomioon, että konkurssiasiaan neuvottelukunnan selvittäjän asemaa ja tehtäviä koskevan suosituksen ([suositus 16](#), 10.3.2021) perusselvityksen sisältöä koskevassa jaksossa 5.2 on 11 osiota ja noin 50 tietokohtaa ja jatkossa selvittäjän tulee keskittyä juuri kyseisen yrityksen ja saneerausmenettelyn kannalta olennaiseen tietoon ja arvioon, voidaan kyseisessä vaiheessa menettelyä kerättävän tiedon muutos arvioida merkittäväksi. Myös velallisen perusselvitykseen liittyvä hallinnollinen taakka vähenisi vastaavasti.

Konkurssiasiamiehen keräämän aineiston perusteella selvittäjät saattavat ainakin yksittäistapauksissa laskuttaa verrattain suuria summia taloudellisesta perusselvityksestä, vaikka menettely päättyisi keskeytykseen. Ehdotetun muutoksen johdosta keskeytykseen päättyvien yrityssaneerausmenettelyiden selvittäjien palkkiolaskut eivät välttämättä kasvaisi yhtä suuriksi kuin nykyisin, kun menettelyn alkuvaiheen tiedonkeräysvaatimukset eivät olisi yhtä yksityiskohtaisia ja selvittäjä voisi keskittyä menettelyn jatkamisen kannalta olennaisiin seikkoihin. Yllä viitatus konkurssiasiamiehen toimiston vuonna 2017 keräämän tilaston mukaan selvittäjän kokonaispalkkion keskiarvo on lakanneissa saneerauksissa ollut vuonna 2015 aloitetuissa menettelyissä 7 684,23 euroa (mediaani 5 820,00 euroa) ja vuonna 2016 aloitetuissa menettelyissä 6 439,82 euroa (mediaani 5 217,50 euroa). Selvityksessä ei ole eritelty menettelyitä sen perusteella, missä vaiheessa ne ovat lakanneet.

Esityksellä pyritään edistämään tervehdyttämiskelpoisten yritysten saneerauksen onnistumismahdollisuuksia. Ehdotettu velallisen sopimusten irtisanomisoikeuden laajennus olisi merkittävä uudistus varsinkin sellaisille yrityksille, jotka sitoutuvat yritystoiminnassaan pitkäkestoisiin luontoissuorituksiin. Mahdollisuus irtaantua suorituksesta voi olla edellytys saneerauksen onnistumiselle. Velallisen irtisanomisoikeutta laajennettaisiin vain maltillisesti ja irtisanomisoikeuden käyttö edellyttäisi melko tiukkojen edellytysten täyttymistä, minkä vuoksi laajennuksella ei arvioida olevan merkittävää vaikutusta yrityksille tarjottavien sopimusehtojen sisältöön.

Lisäksi etukäteisvalmistelulla ja riittävän velkojien tuen hankkimalla velallinen voisi esityksessä ehdotettujen muutosten johdosta nykyistä helpommin saada saneerausohjelman vahvistettua nopeutetussa saneerausmenettelyssä. Myös konkurssisovinnon tekemistä ehdotetaan helpotettavaksi. Nopeutettua saneerausmenettelyä ei ole juuri käytännössä hyödynnetty, joten muutosten odotetaan edistävän sen käyttöä ja näin mahdollistavan menettelyllisesti kevyempiä ja siten velalliselle edullisempia saneerausvaihtoehtoja.

Esityksessä ehdotetaan muutoksia, joiden tavoitteena on puuttua konkurssin viivyttämiseen pyrkiviin saneerauksiin. Ilmiöstä on hiljattain tehty tutkimusta, jota on kuvattu esityksen jaksossa 2.4. Viivyttelyluonteisten yrityssaneerausten vähentämisen arvioidaan muuttavan yrityssaneeraukseen liittyviä mielikuvia ja kasvattavan menettelyn nauttimaa luottamusta erityisesti velkojien keskuudessa. Lisäksi tuomioistuinten resursseja saataisiin paremmin kohdennettua tervehdyttämiskelpoisiin yrityksiin. Tutkimuksessa havaittiin 48 yrityssaneerausta vuodelta 2019, joissa oli viivyttelyn piirteitä. Näistä 19 tapauksessa yrityssaneerausmenettely oli aloitettu ja 29 tapauksessa saneeraushakemus oli hylätty. Velallinen oli saanut viivytettyä konkurssia yritys-saneeraushakemuksella tai -menettelyllä noin 6–7 kuukautta. Väärinkäytöksillä aiheutettujen vahinkojen keskiarvoksi arvioitiin n. 220 000 euroa. Uudemmassa tutkimuksessa keinottelutarkeitua epäiltiin 68 hakijan kohdalla yhteensä 319:stä vuonna 2019 vireille pannusta hakemuksesta. Tutkimuksessa käsiteltiin esimerkiksi toistuvien hakemusten ilmiötä ja todettiin, että käytännössä toistuvia hakemuksia tehdään, joskin vähän. Tutkimuksen aineistossa oli 11 yritystä,

jotka jättivät vähintään kaksi nopeasti toistuvaa hakemusta. Tutkimuksen mukaan yksittäisen toistuvan saneeraushakemuksen käsitleminen kesti keskimäärin 39 päivää ja vaihteluväli oli viidestä 106 päivään. Saman hakijan toisen hakemuksen käsitleminen kesti käräjäoikeudessa keskimäärin 44 päivää ja kolmannen hakemuksen keskimäärin 34 päivää (ks. tarkemmin esityksen jakso 2.4). Vuoden 2019 yrityssaneeraushakemusten osalta on myös tutkimuksen mukaan ollut hyvin todennäköistä, että yritys, jolla on taustalla konkurssihakemus ennen saneeraushakemusta, päättyy konkurssiin (90 prosenttia yrityksistä).

Velallisen käyttämän avustajan tai asiamiehen kelpoisuusvaatimuksia korotettaisiin tietyissä tilanteissa. Avustajan kelpoisuusvaatimuksia nostamalla pyritään puuttumaan erityisesti tilanteisiin, joissa velalliset joutuvat käyttämään useampaa avustajaa, kun avustajan kelpoisuusvaatimukset kuitenkin myöhemmässä vaiheessa menettelyä nousevat asian riitautuessa. Vaikka muutos todennäköisesti kasvattaa velallisen kustannuksia alkuvaiheessa sellaisten hakemusten kohdalla, joissa on samanaikaisesti vireillä yrityssaneeraus- ja konkurssihakemus, kokonaiskustannusten arvioidaan laskevan jossain määrin. Tämä johtuu siitä, että käytännössä tällaisissa tilanteissa hakemus riitautuu lähes aina, minkä jälkeen avustajan kelpoisuusvaatimukset nousevat. Tällöin velallinen joutuu joka tapauksessa palkkaamaan uuden, kelpoisuusvaatimukset täyttävän avustajan. Muutoksen myötä velallinen voisi käyttää samaa avustajaa läpi hakemusvaiheen ja näin välttää avustajan vaihtamiseen tai toiseen avustajaan liittyviä ylimääräisiä kustannuksia ja viivästyksiä.

Viivyttelyluonteisia hakemuksia koskevien muutosten toivotaan myös vähentävän tervehdyttämiskelvottomien velallisten saneeraushakemuksia. On myös velallisen etu, että saneerauskelvoton yritys asetetaan konkurssiin mahdollisimman nopeasti, eikä velallisen ja mahdollisesti lähipiiriin varoja käytetä menestymiskelvottomasta saneeraushakemuksesta aiheutuviin kustannuksiin, kuten avustajan palkkion ja tilintarkastajan selvityksen maksamiseen.

Yrityssaneerauksen onnistumisen kannalta olennaista on, että yritykset tunnistavat taloudelliset ongelmansa, ovat tietoisia saneerausmahdollisuuksista ja hakeutuvat yrityssaneeraukseen riittävän aikaisessa vaiheessa. Riittävän aikainen saneeraushakemus nopeuttaa saneerausmenettelyä, koska yrityksen taloudellinen tilanne on vielä helpommin selvitettävissä ja korjattavissa. Tällöin myös saneerausmenettelyn kustannukset jäävät yleensä pienemmiksi. Aikaista yrityssaneerausmenettelyyn hakeutumista pyritään edistämään vuonna 2021 käynnistyneellä työ- ja elinkeinoministeriön sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten Early Warning -palvelulla. Early Warning -palvelun tavoitteena on auttaa mikro- ja pk-yrityksiä tunnistamaan maksuvaikeuksiaan sekä löytämään ja käyttämään saatavilla olevia apukeinoja jo varhaisessa vaiheessa. Lakiin on myös hiljattain direktiivin johdosta lisätty uusi varhainen saneerausmenettely. Elinkeinonharjoittajilla on tietysin edellytyksin mahdollisuus hakeutua kustannuksiltaan edullisempaan yksityishenkilön velkajärjestelyyn.

Vaikutukset velkojen asemaan

Menettelyn tehostamiseen tähtäävien muutosten arvioidaan olevan myös velkojen edun mukaisia. Menettelyn tehostaminen voi johtaa siihen, että yhä useampi saneeraus onnistuu. Onnistunut saneeraus on velkojan kannalta aina konkurssia kannattavampi vaihtoehto, koska tavallinen velkoja ei saneerauksessa joudu vastoin suostumustaan tyytymään arvoltaan pienempään suoritukseen kuin mitä saisi velallisen konkurssissa. Onnistunut saneeraus voi merkitä myös velkojalle taloudellista etua sen vuoksi, että liikesuhde velallisen kanssa voi jatkua. Tästä koitua hyöty saattaa pitkällä aikavälillä olla suurempi kuin velkojan saatavan määrän alentaminen saneerausohjelmassa.

Erityisesti viivyttelyluonteisten saneerausten ehkäisyyn tähtäävät muutokset arvioidaan velkojien kannalta merkittäviksi. Muutosten arvioidaan vähentävän velkojille ilmiöstä aiheutuvia kustannuksia. Erityisen merkittävänä voidaan pitää yrityssaneeraus- ja konkurssihakemuksen samanaikaisen käsittelyn tehostamista. Ehdotuksen johdosta tervehdyttämiskelvottomat yritykset saataisiin nykyistä tehokkaammin konkurssiin.

Taloudellisen perusselvityksen keventäminen selvittäjän ensiarvioksi saattaa jossain määrin vähentää velkojien selvittäjältä saamia yksittäisiä tietoja ja edellyttää velkojalta enemmän omaaloitteisuutta tietojen selvittämisessä julkisista lähteistä tai selvittäjältä. Toisaalta velkojien selvittäjältä saama tieto kohdistuisi jatkossa menettelyn kannalta olennaisempaan tietoon ja sisältäisi enemmän selvittäjän arviota yrityksen tilasta.

Esityksessä on pyritty velkojien ja velallisten etujen tasapainoiseen huomioon ottamiseen eikä esityksellä arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia luottomarkkinoiden toimintaan tai luoton saatavuuteen ja hintaan.

Vaikutukset velallisen sopimuskumppanien asemaan

Menettelyn tehostaminen voi vaikuttaa siihen, että yhä useampi saneeraus onnistuu. Tulokselisten yrityssaneerausten määrän kasvulla, ja sillä, että yhä useampi yritys välttäisi konkurssin, olisi yleisesti myönteisiä vaikutuksia yksittäisille yrityksille, niiden yhteistyökumppaneille ja työntekijöille. Yhden yrityksen maksukyvyttömyys voi aiheuttaa ketjureaktion maksuvaikeuksia tai jopa maksukyvyttömyyden toiselle yritykselle. Onnistunut saneeraus voi jopa merkitä sitä, että konkurssin välttää saneerausyrityksen sopimuskumppani, joka on oman toimintansa kannattavuuden kannalta tärkeässä yhteistyösuhteessa saneerattavaan yritykseen.

Yksittäisten sopimuskumppanien liiketoiminnan näkökulmasta velallisen sopimusten irtisanomisoikeuden laajentamista koskeva ehdotus voi olla merkittävä, jos ne eivät saa korvaavaa toimitusta muualta ja toimitus on sopimuskumppanin oman liiketoiminnan kannalta välttämätön. Irtisanomisoikeus olisi kuitenkin hyvin rajattu ja kohdistuisi käytännössä tilanteisiin, joissa irtisanomisen vaihtoehtona on toimittajayrityksen konkurssi. Sopimuskumppanilla olisi myös mahdollisuus saada vahingonkorvausta sopimuksen ennenaikaisen päättämisen vuoksi. Sopimuskumppanien näkökulmasta toimittajayrityksen saneeraus olisi yhä yleensä konkurssia parempi vaihtoehto, koska jos toimittajayrityksen liiketoiminta saadaan tervehdytettyä, voidaan sopimussuhde solmia uudelleen molempien osapuolten liiketoiminnan kannalta kestäville ehdoilla. Jos sopimussuhde päättyy konkurssissa, ei sopimuskumppani välttämättä saa lainkaan korvausta sopimuksen päättymisestä, jos konkurssipesän varat eivät sopimuskumppanin jakoosuuteen riitä.

Vaikutukset markkinoiden toimivuuteen ja yritysten väliseen kilpailuun

Yrityssaneerausmenettelyllä on aika ajoin esitetty olevan markkinoiden toimintaa häiritsevä ja kilpailua vääristävä vaikutus. Tällaista keskustelua käytiin esimerkiksi vuonna 2007 voimaan tulleen yrityssaneerailain uudistuksen valmistelun yhteydessä ja tällaista väitettä on perusteltu muun muassa sillä, että saneeraukseen hakeutuneet ja velkojaan järjestelleet yritykset voisivat hyödyntää näin saamaansa kustannusetua esimerkiksi alihinnoittelemalla tuotteitaan tai palveluitaan (HE 152/2006 vp s. 46–47). Samankaltainen väite lienee mahdollista esittää myös saneerauksen yhteydessä toteutettavan sopimuksista vetäytymisen osalta esimerkiksi siten, että yrityssaneeraukseen hakeutumalla ja taloudellista asemaansa kuormittavista sopimuksista irtaantumalla velallinen saisi perusteetonta kilpailuetua niihin toimijoihin nähden, joilla vastavaa irtaantumisen mahdollisuutta ei ole.

Käytännössä yrityksen velkoja ja muita sopimusvastuita kuitenkin voidaan ja on ennenkin voitu järjestellä myös muilla tavoin. Mikään ei estä velallista ja tämän velkojaa tai muuta sopimus-kumppania vapaaehtoisesti muuttamasta velan tai muun sopimuksen ehtoja taikka sopimasta sopimussuhteen ennenaikaisesta päättämisestä saneerausmenettelyyn hakeutumatta. Vastaa-vanlaisia järjestelyjä voidaan toteuttaa myös konkurssimenettelyssä esimerkiksi myymällä ve-lallisyrittäjän omaisuus yhtenä kokonaisuutena uudelle yrittäjälle ja jakamalla omaisuuden myyntituotto konkurssivelkojille, jolloin liiketoimintaa voidaan jatkaa ilman aiempaa velka-taakkaa. Kysymys tällaisten järjestelyjen vaikutuksesta markkinoiden toimivuuteen tai yritysten väliseen kilpailuun ei toisin sanoen ole riippuvainen yksinomaan yrityssaneerauslainsäädännön olemassaolosta tai sen sisällöstä. (Ks. myös Pauliine Koskelo: Yrityssaneeraus, Helsinki 1994, s. 36–37; HE 152/2006 vp s. 46–47.)

Yrityssaneerauksen kilpailuvaikutusten kannalta olennaisempana näkökulmana voidaan pitää sitä, että menettelyllä voi olla haitallisia vaikutuksia kilpailuun tilanteessa, jossa sitä pyritään käyttämään tarkoitustaan vastaan esimerkiksi elinkelvottoman yrityksen konkurssin viivästy-tämiseksi. Tällaiset tilanteet eivät ole velallisen kilpailijoiden eivätkä minkään muunkaan si-dosryhmän kannalta toivottavia. Esityksen tavoitteet ja esityksessä ehdotetut keinot saneeraus-menettelyn väärinkäytön ehkäisemiseksi ovat kuitenkin omiaan vähentämään tällaisten tilantei-den ja niistä aiheutuvien kilpailuhaittojen mahdollisuutta. Saneerausvelallisen sopimusvastuita koskevien säännösten kehittämisen ei siten katsota muuttavan yrityssaneerausmenettelyn mer-kitystä markkinoiden toimivuuden tai yritysten välisen kilpailun kannalta, eikä sillä näin ollen arvioida olevan kilpailua vääristävää vaikutusta.

4.2.1.2 Vaikutukset kansantalouteen ja julkiseen talouteen

Kansantalouden näkökulmasta toimivan yrityssaneerauslainsäädännön merkitys kasvaa lasku-suhdanteessa. Konkurssien tavoin saneeraustapausten määrä riippuu keskeisesti yleisestä talou-dellisesta kehityksestä. Koronavirusepidemia johti vuonna 2020 Suomen talouden supistumi-seen, mikä näkyi valtiovarainministeriön mukaan 2,9 prosentin laskuna bruttokansantuotteessa. Talouden toipuminen on kuitenkin ollut nopeaa keväästä 2021 alkaen. Valtiovarainministeriö arvioi kesäkuussa 2022, että bruttokansantuote (BKT) kasvaa 1,4 prosenttia vuonna 2022. Ve-näjän hyökkäys Ukraina on nostanut energian, raaka-aineiden sekä ruuan hintoja hyvin no-peasti. Siitä seurannut kuluttajahintojen nousu leikkaa kotitalouksien ostovoimaa, kulutusta ja talouden kasvua selvästi. Ulkomaankauppa Venäjän kanssa hiipuu ja viennin kasvu hidastuu. Lisääntynyt epävarmuus siirtää investointeja tulevaisuuteen. Valtiovarainministeriön ennus-teessa BKT:n kasvun odotetaan hidastuvan 1,1 prosenttiin vuonna 2023 ja jatkavan maltillista 1,3 prosentin kasvua vuonna 2024.

Yleinen taloudellinen tilanne näkyy yrityssaneeraushakemusten määrässä viiveellä. Vuosina 2009–2014 pantiin vireille yli 500 yrityssaneerausta vuosittain, ja tuona aikana vireille pantujen yrityssaneerausten määrä oli suurimmillaan vuonna 2013 (571 kappaletta). Vuodesta 2014 al-kaen vireille pantujen yrityssaneerausten määrä on vähentynyt vuosi vuodelta. Vuonna 2021 pantiin vireille 331 yrityssaneerausta ja 2 472 konkurssia. Esityksen jaksossa 2.1 on esitetty tarkempaa yrityssaneerausta koskevaa tilastotietoa. Yrityssaneerausmäärät ovat olleet vähäisiä verrattuna konkurssien määrään, eikä yrityssaneerauksen kokonaistaloudellista merkitystä voida arvioida kovin merkittäväksi, jolleivät hakemusmäärät kasva.

Taloudellisten voimavarojen järkevä käyttö ja kestävä elinkeinotoiminnan rakenteen kehitys edellyttävät, että elinkelvoisten yritysten konkurssit voidaan torjua. Kannattamaton yritystoi-minta on toisaalta voitava saada ajoissa päättymään. Yrityssaneeraukset ehkäisevät konkurssiin liittyvää tuotantokapasiteetin purkautumista ja työpaikkojen menettämistä. Konkurssikaan

ei kuitenkaan aina johda yrityksen toiminnan loppumiseen, vaan yrityksen liiketoiminta voidaan myydä, jolloin toimintaa voidaan jatkaa.

Kansantalouden kannalta konkurssi on tarpeellinen keino siirtää tehottomassa käytössä olleita resursseja tehokkaampaan käyttöön. Konkurssit aiheuttavat tunnetusti myös yhteiskunnallisia haittoja, joiden määrä riippuu suhdannetilanteesta. Korkeasuhdanteessa konkurssihaittojen voidaan olettaa jäävän pienemmäksi, koska esimerkiksi työntekijät työllistyvät paremmin ja velallisen omaisuus saadaan realisoiduksi hyvään hintaan. Matalasuhdanteessa konkurssihaitat korostuvat ja konkurssit voimistavat kansantalouden vaikeuksia, ja tällöin toimivan ja tehokkaan yrityssaneerauksen merkitys voimistuu.

Tarpeettomien konkurssien välttämällä on myös välillisiä, valtiontaloudellisesta näkökulmasta myönteisiä vaikutuksia muun muassa verotuloihin sekä yritysten että niiden työntekijöiden kautta. Esimerkiksi vuonna 2021 yrityssaneeraukseen hakeutuneissa yrityksissä oli henkilökuntaa henkilötyövuosina laskettuna yhteensä 3 494. Esitys ei nykyiseen verrattuna kuitenkaan suoraan muuta yritysten mahdollisuuksia välttää maksukyvyttömyyttä ja konkurssia, koska se ei itsessään vaikuta yritysten kannattavuuteen.

Konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä annettuun lakiin ehdotetuista muutoksista aiheutuu arvion mukaan noin 5 000 euron suuruiset menot momentille 25.01.05 Oikeusrekisterikeskuksen toimintamenot. Tuomioistuinten AIPA-tietojärjestelmä otetaan insolvenssiasioiden osalta käyttöön aikaisintaan vuoden 2023 aikana. Jos AIPA-järjestelmää ei saada käyttöön ennen lain voimaantuloa ja muutoksia joudutaan tekemään nykyisin käytössä olevaan Tuomas-järjestelmään, aiheutuu muutoksista lisäksi noin 9 000 euron suuruiset menot momentille 25.10.03 Muiden tuomioistuinten toimintamenot. Kustannukset katetaan valtiontalouden kehysmäärärahojen sekä vuosittaisten talousarvioiden puitteissa.

4.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esityksen kokonaisvaikutuksesta yrityssaneeraushakemusten määrään on vaikea esittää tarkkaa arviota. Viime vuosien hakemusmääriä on kuvattu kattavasti esityksen jaksossa 2.1. Esimerkiksi vuonna 2021 pantiin vireille 331 yrityssaneerausta. Yrityssaneeraushakemusten määrä on jatkuvasti laskenut viime vuosina. Yrityssaneeraushakemusten käsittely on usein työlästä. Lausuntopalautteessa arvioitiin, että noin puolet vireille tulevista yrityssaneerausasioista kuuluvat tuomioistuinten työläimpään vaativuusluokkaan. Esityksessä ehdotettujen muutosten odotetaan johtavan hakemusmäärän maltilliseen kasvuun, mutta toisaalta konkurssin viivyttämiseen tähtäävien hakemusten odotetaan vähenevän tai ainakin niiden käsittelyn nopeutuvan. Lisäksi yritysten toimintaympäristö on koronavirusepidemian ja Ukrainassa käytävän sodan vuoksi ollut täysin poikkeuksellinen. Koronavirusepidemia ei kuitenkaan ole aiheuttanut konkurssihakemusten määrän nousua normaaliaikaan verrattuna edes konkurssilakiin tehtyjen väliaikaisten muutosten voimassaolon päättymisen jälkeen. Hakemusten määrän ja niihin liittyvien viranomaisresurssien tarpeen arvioidaan kasvavan viimeisimpiin vuosiin verrattuna, mutta nimenomaan tästä esityksestä seuraavan kasvun odotetaan kokonaisuutena jäävän suhteellisen maltilliseksi ja pysyvän normaalin vaihteluvälin puitteissa hakemusmäärän yleinen laskeva trendi huomioon ottaen.

Esityksessä karsitaan yrityssaneerausmenettelyyn liittyviä vaiheita ja vähennetään työmäärää tuomioistuimissa. Esityksessä ehdotetaan tuomioistuimen yhden menettelynaikaisen välipäätöksen poistamista. Kyseisen päätöksen poistaminen ei kuitenkaan välttämättä merkittävästi vähennä tuomioistuinten työmäärää kokonaisuudessaan, vaikka yksinkertaistaakin menettelyä ja jossain määrin vähentää hallinnollisten toimenpiteiden tarvetta. Osa päätökseen liittyvästä harjinnasta siirtyy menettelyn muihin vaiheisiin. Esityksessä ehdotettujen muutosten johdosta

määräajan pidennyspyyntöjä tulisi arvioitavaksi nykyistä vähemmän, koska taloudellinen perusselvitys poistuisi, eikä sen tilalle tulevaan selvittäjän ensiarvioon voisi pyytää lisää aikaa tuomioistuimelta. Tuomioistuinten kanslioiden hallinnollisia tehtäviä karsittaisiin siirtämällä ohjelmaehdotusta koskevien lausumien ja äänestyslausumien kerääminen suoraan selvittäjälle.

Joiltain osin tuomioistuinten ratkaistavaksi tulevat kysymykset voivat myös lisääntyä ja monimutkaistua. Esimerkiksi velallisen sopimuksen ennen aikaista irtisanomista koskevaan säännöksen sisältyisi uudenlainen irtisanomisen välttämättömyyttä koskeva edellytys ja irtisanomisesta seuraavan vahingon korvaamiseen liittyisi uudenlaisia tulkintakysymyksiä. Vaikka tällaiset kysymykset olisi ensisijaisesti pyrittävä ratkaisemaan osapuolten kesken, riitautuessaan ne tulisivat tuomioistuinten ratkaistaviksi.

Esityksessä ehdotetaan myös muutoksia, joilla pyritään helpottamaan toistuviin perusteettomiin hakemuksiin puuttumista. Kuten esityksen jaksossa 2.4 on todettu, ilmiö on harvinainen mutta aiheuttaa tuomioistuimille tarpeetonta lisätyötä, johon kuluvat resurssit voitaisiin kohdentaa tehokkaammin. Mitä nopeammin tuomioistuin pystyy hylkäämään tai jättämään tutkimatta perusteettomat hakemukset, sitä tehokkaammin se pystyy käsittelemään menestymiskelpoisia hakemuksia. Selvästi perusteettomien hakemusten hylkääminen on mahdollista voimassa olevan lainsäädännön nojalla, mutta kuten jaksossa 2.4 esitetystä tutkimustiedosta ilmenee, mahdollisuutta käytetään hyvin harvoin. Tuoreen tutkimuksen perusteella toistuvien hakemusten käsittelyyn käytetty aika on olennaisesti lyhyempi jokaisen hakemuksen kohdalla, mutta yhteenlasketun menettelyn kesto pitenee. Toistuvilla hakemuksilla voidaan tutkimuksen mukaan saavuttaa aikahyötyä noin viisi päivää verrattuna vain yhden hakemuksen jättämiseen. Tämä on laskettu vertaamalla kunkin toistuvia hakemuksia jättäneen hakijan kaikkien hakemusten keskimääräistä kokonaiskäsittelyaikaa (75 päivää) vain yhden hakemuksen jättäneiden hakijoiden keskimääräiseen hakemuksen käsittelyaikaan (70 päivää). Yksittäisen toistuvan saneeraushakemuksen käsitteleminen kesti keskimäärin 39 päivää ja vaihteluväli oli viidestä 106 päivään (Hilla Haajanen – Anssi Kärki: Saneeraushakemus konkurssin viivyttämisen keinona – ehdotettujen puuttumiskeinojen kriittinen analyysi, Edilex 2022/28, julkaistu 1.8.2022, s. 10–11). Huomionarvoista on, että tutkimuksen aineiston toistuvia hakemuksia ei ole jätetty hakemuksen hylkäämisen jälkeen, vaan esimerkiksi hakemuksen tutkimatta jättämisen tai hakemuksen peruuttamisen jälkeen, jolloin ensimmäinen hakemus on voitu saada käsiteltyä melko nopeasti keskimääräiseen yksittäisen hakemuksen käsittelyaikaan verrattuna. Toistuvia hakemuksia on käsitelty tarkemmin esityksen jaksossa 2.4. Ehdotettu lainmuutos kohdistuu hylätyn hakemuksen jälkeen tehtyihin hakemuksiin.

Vastaavia vaikutuksia voidaan arvioida olevan sillä, että konkurssi- ja yrityssaneeraushakemuksia käsitellään nykyistä useammin rinnakkain, jolloin tervehdyttämiskelvottomat yritykset saatettiin asetettua konkurssiin mahdollisimman nopeasti. Muutoksen tarkoituksena on laajentaa hyväksi todettu menettelytapaa sovellettavaksi kaikissa käräjäoikeuksissa. Vuoden 2019 hakemuksiin kohdistuneen tutkimuksen mukaan niissä tapauksissa, joissa saneerausmenettely aloitettiin, mutta myöhemmin määrättiin lakkaamaan, viive saneerausasian ratkaisemisesta konkurssiasian ratkaisemiseen oli keskimäärin noin yhdeksän päivää. Jos saneeraushakemus hylättiin, viive oli keskimäärin noin kymmenen päivää. Mediaani viiveelle saneerausasian ratkaisemisesta konkurssiasian ratkaisemiseen oli nolla päivää riippumatta siitä, keskeytettiinkö saneerausmenettely vai hylättiinkö saneeraushakemus. Muutoksen vaikutukset arvioidaan konkreettiseksi, mutta melko pieniksi, ja ne kohdistuvat niihin käräjäoikeuksiin, joissa ehdotettua menettelytapaa ei ole vielä noudatettu (Hilla Haajanen – Anssi Kärki: Saneeraushakemus konkurssin viivyttämisen keinona – ehdotettujen puuttumiskeinojen kriittinen analyysi, Edilex 2022/28, julkaistu 1.8.2022, s. 7–8).

Vahingonkorvausvelvollisuuden laajentamisella vireillepanijan avustajaan arvioidaan olevan ennen kaikkea ilmeisen perusteettomia saneeraushakemuksia ennaltaehkäiseviä vaikutuksia. Kuten esityksen jaksosta 2.4 käy tarkemmin ilmi, on vahingonkorvauksen vaatiminen yrityssaneerauslain nojalla hyvin harvinaista. Vuoden 2019 yrityssaneeraushakemuksiin kohdistuvasta aineistossa oli yksi tapaus, jossa oli vaadittu vahingonkorvauksia ja uusi säännös olisi voinut tulla sovellettavaksi. Tutkimuksen mukaan seitsemässä yhdeksästä perusteettomana hylätystä hakemuksesta vireillepanijaa avusti saneerauskonsultti. Jos ilmeisen perusteettomia hakemuksia yhä tehdään muutoksesta huolimatta, on mahdollista, että vahingonkorvauskanteita nostetaan yrityssaneerauslain 93 §:n nojalla nykyistä useammin, kun vaatimuksen voi vireillepanijan lisäksi kohdistaa vireillepanijan avustajaan tai asiamieheen.

Edellä on käsitelty esityksen vaikutuksia tuomioistuinten tietojärjestelmiin ja niiden kustannuksia. Järjestelmämuutokset voivat sitoa myös tuomioistuinten hallinnollisen henkilöstön resursseja, mutta näiden vaikutusten ei arvioida johtuvan suoraan tästä esityksestä vaan järjestelmämuutoksista ja niiden aikatauluista.

Kokonaisuutena esityksellä voidaan arvioida olevan sekä tuomioistuinten työmäärää vähentäviä että maltillisesti lisääviä vaikutuksia. Esityksellä ei siten arvioida olevan suoraa vaikutusta esimerkiksi tuomioistuinten määrärahatarpeeseen tai muihin viranomaisresursseihin. Esityksellä ei ole suoria vaikutuksia muutoksenhakuun.

Esityksestä ei johdu merkittäviä muutoksia selvittäjien perustehtäviin. Selvittäjien tehtävien painopisteitä menettelyn aikana muutettaisiin, kun laaja taloudellinen perusselvitys muuttuisi kevyemmäksi selvittäjän ensiarvioksi ja pienempiä menettelyyn liittyviä tehtäviä siirrettäisiin tuomioistuimelta selvittäjälle.

4.2.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Toimivalla ja tehokkaalla yrityssaneerauksella on myönteisiä työllisyysvaikutuksia. Kun tervehdyttämiskelpoinen yritys saneerataan tehokkaasti niin, että toiminta jatkuu, pystyy yritys jatkamaan työntekijöidensä työllistämistä.

Muutos ehdotuksilla ei arvioida olevan suoria työllisyysvaikutuksia. Välillisiä myönteisiä vaikutuksia voi syntyä, jos maksukyvyttömyyden uhkaamat tai maksukyvyttömät mutta tervehdyttämiskelpoiset yritykset hakeutuvat saneeraukseen yhä enenevässä määrin ja saneerauksen onnistumisen mahdollisuudet paranevat menettelyn yleisen tehostamisen myötä. Yrityssaneeraukseen haetuissa yrityksissä työskentelee vuosittain tarkasteltuna tuhansia ihmisiä (ks. tarkemmin esityksen jakso 2.1). Esimerkiksi vuonna 2021 henkilökunnan määrä yrityssaneeraukseen haetuissa yrityksissä oli yhteensä 3 494.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Esityksessä ehdotetaan, että yrityksen saneerausta koskevat hallitusohjelman kirjaukset toteutettaisiin voimassa olevaa yrityssaneerausmenettelyä kehittämällä. Valmistelussa arvioitiin kuitenkin myös toista ylätasoa vaihtoehtoa, jonka mukaan voimassa olevan yrityssaneerausmenettelyn rinnalle luotaisiin uusi, etenkin pienille ja keskisuurille yrityksille suunnattu menettely, joka olisi tarkoitettu ennen kaikkea yrityksen velkojen järjestelyyn eikä niinkään toiminnallisten saneeraustoimenpiteiden toteuttamiseen. Pienten ja keskisuurten yritysten saneerauksessa velkojen järjestely on usein kaikkein keskeisin tai jopa ainoa saneerauskeino, sillä vaihtoehdot pienimuotoisen liiketoiminnan toiminnalliseen saneeraukseen voivat usein olla rajalliset.

Vaihtoehdon taustalla on Ruotsissa keväällä 2021 julkaistu direktiivin täytäntöönpanoa ja yrityssaneerauslainsäädännön uudistamista valmistelleen työryhmän ehdotus, jonka mukaan direktiivin vaatimukset täyttävän yrityssaneerausmenettelyn rinnalle olisi luotu kokonaan uusi menettely, jota olisi kutsuttu julkiseksi velkajärjestelyksi (*offentlig skulduppgörelse*). Työryhmän ehdotuksen mukaan kyseinen menettely olisi ollut tarkoitettu sellaisille taloudellisissa vaikeuksissa oleville yrityksille, joilla ei ole tarvetta muille tervehdyttämistoimenpiteille kuin velkajärjestelylle ja joille täysimittainen yrityssaneeraus olisi siten tarpeettoman raskas ja laaja menettelyvaihtoehto. Kyseistä menettelyä koskevista työryhmän ehdotuksista kuitenkin luovuttiin valmistelutyön edetessä eivätkä ehdotukset sisältyneet enää hallituksen keväällä 2022 antamaan esitykseen. (Ks. [Betänkande av Rekonstruktionsutredningen: Andra chans för krisande företag – En ny lag om företagsrekonstruktion \(SOU 2021:12\)](#) ja [En ny lag om företagsrekonstruktion – regeringens proposition 2021/22:215](#).)

Ruotsissa julkaistun työryhmän ehdotuksen mukaan tällaisen uuden menettelyn kulku olisi poikennut täysimittaisesta yrityssaneerauksesta muun muassa siten, että ohjelmaehdotuksen valmisteluun ei uudessa menettelyssä olisi varattu lainkaan aikaa, vaan velallisen olisi tullut liittää hakemukseensa valmis ehdotus menettelyssä vahvistettaviksi velkajärjestelyiksi. Velkojat olisivat äänestäneet ehdotuksesta myös uudessa menettelyssä, ja velkojen hyväksynnän jälkeen velkajärjestelyjen voimaantulo olisi vahvistettu tuomioistuimen päätöksellä. Uuden menettelyn varsinainen tuomioistuinvaihe olisi tällöin kestänyt enintään kaksi kuukautta. Uudessa menettelyssä velallinen ei olisi saanut samanlaista suojaa kuin täysimittaisessa yrityssaneerausmenettelyssä, sillä esimerkiksi maksu- ja täytäntöönpanokieltoja ei olisi määrätty, mutta velallista ei kuitenkaan olisi saanut asettaa konkurssiin velkojan vaatimuksesta menettelyn aikana. Uusi menettely olisi edellyttänyt velalliselta vastaavaa elinkelpoisuutta kuin täysimittainen yrityssaneerausmenettely.

Yksinomaan velkojen järjestelyyn tarkoitettuna vaihtoehtona voidaan pitää sitä, että kyseinen vaihtoehto voisi parhaimmillaan olla menettelysäännöksiltään yksinkertaisempi sekä kestoltaan nopeampi ja kustannuksiltaan edullisempi kuin voimassa olevan yrityssaneerauslain mukainen menettely.

Vaihtoehtoon liittyvänä haasteena voidaan kuitenkin pitää sitä, että sen myötä rinnakkaisten ja osittain päällekkäistenkin menettelyvaihtoehtojen määrä lisääntyisi ja sääntelykokonaisuus monimutkaistuisi. Taloudellisissa vaikeuksissa olevan velallisyriityksen tulee jo nyt valita varhaisen tai perusmuotoisen yrityssaneerausmenettelyn taikka konkurssin välillä. Yksityisenä elinkeinon- tai ammatinharjoittajana toimivien velallisten osalta yksi varteenotettava vaihtoehto on myös velkajärjestelymenettelyyn hakeutuminen. Uuden menettelyn luominen olemassa olevien menettelyvaihtoehtojen rinnalle johtaisi tilanteeseen, jossa velallisyriityksiltä edellytettäisiin entistä huolellisempaa harkintaa ja jossa velallisyriitykset mahdollisesti tarvitsisivat myös entistä tarkempaa neuvontaa menettelyn valintaa tehdessään.

Lisäksi vaihtoehtoon liittyvänä haasteena voidaan pitää myös sitä, että tällaisessa menettelyssä velallisyriityksen käytettävissä ei olisi muita toimenpiteitä kuin velkajärjestelyt, mikä voisi osaltaan johtaa epätarkoituksenmukaisiin menettelynvalintoihin eli esimerkiksi tilanteisiin, joissa yritys hakeutuu uuteen menettelyyn velkajärjestelyjen toteuttamista ajatellen mutta joissa velkajärjestelyt eivät lopulta osoittaudukaan tarkoituksenmukaiseksi tai yksinään riittäväksi keinoksi tervehdyttää velallisen jatkamiskelpoinen yritystoiminta. Voimassa oleva yrityssaneerausmenettely mahdollistaa tällaista menettelyä paremmin tervehdyttämistoimenpiteiden tapauskohtaisen räätälöinnin, jolloin toimenpiteet voivat tilanteesta riippuen koostua pelkistä velkajärjestelyistä, pelkistä toiminnallisista saneeraustoimenpiteistä tai näiden yhdistelmästä. Lisäksi voimassa olevalle yrityssaneeraukselle vaihtoehtoinen menettely, jossa voitaisiin toteuttaa

ainoastaan velkajärjestelyjä mutta ei muunlaisia saneeraustoimenpiteitä, voisi olla jossain määrin ongelmallinen velkojien aseman kannalta ja kannustaa velkajärjestelyihin silloinkin, kun saneeraus olisi mahdollista toteuttaa myös velkojien oikeuksiin vähemmän puuttuvin keinoin.

Valmistelussa kiinnitettiin lisäksi huomiota siihen, että Ruotsissa julkaistun työryhmän ehdotuksen mukaan uuden menettelyn kesto olisi voinut olla korkeintaan kaksi kuukautta, mikä on huomattavasti täysimittaisen yrityssaneerausmenettelyn keskimääräistä kestoja lyhyempi aika. Suurin menettelyn lyhyttä kestoja selittävä tekijä on kuitenkin se, että työryhmän ehdotuksen mukaan velallisen olisi tullut liittää hakemukseensa valmis ehdotus menettelyssä vahvistettavista velkajärjestelyistä, jolloin velallisen taloudellisen tilanteen selvittämiseen ja saneerausohjelman laatimiseen kuluvalle ajalle ei olisi ollut käytännössä vaikutusta tuomioistuimen menettelyn keston. Tällaisessa menettelyssä velallisen olisi toisin sanoen käynnistettävä saneerausneuvottelut ja tehtävä saneerauksen edellyttämä selvitys- ja laatimistyö entistä varhaisemmassa vaiheessa ilman tuomioistuimen määräämän selvittäjän tukea tai saneerausmenettelyn alkamiseen liittyvän rauhoitusajan tuomaa suojaa.

Tästä näkökulmasta tarkasteltuna vaihtoehdon haasteeksi muodostui käytännössä se, että todennäköisesti parhaiten tällaista menettelyä pystyisivät hyödyntämään sellaiset velalliset, joilla on käytettävissään huolellisen etukäteisvalmistelun edellyttämät resurssit ja asiantuntemus, eikä tällaisen menettelyn luominen välttämättä hyödyttäisi sellaisia pieniä velallisia, joilla on jo valmiiksi rajalliset resurssit ja jotka ryhtyvät tyypillisesti hakemaan ratkaisuja taloudellisiin vaikeuksiinsa vasta hyvin myöhäisessä vaiheessa.

Kun vaihtoehdon joutuisuus perustuisi pitkälti huolelliseen etukäteisvalmisteluun, on lisäksi syytä huomata, että saneerausmenettelyn kesto voidaan tällaiseen etukäteisvalmisteluun panostamalla lyhentää jo voimassa olevien menettelysäännösten puitteissa. Tilanteessa, jossa velallisella on edellytykset valmistella saneerausohjelmaehdotus etukäteen ennen menettelyn alkamista, useat täysimittaiseen yrityssaneeraukseen liittyvät menettelyvaiheet voidaan jo nyt ohittaa ja saneerausohjelma vahvistaa yrityssaneerailain 92 §:n mukaisessa nopeassa menettelyssä.

Näin ollen valmistelussa päädyttiin siihen, että kaikista perustelluista vaihtoehdoista yritysten saneerausmahdollisuuksien edistämiseksi on kehittää voimassa olevaa yrityssaneerausmenettelyä entistä sujuvampaan suuntaan. Toisena tärkeänä keinona kaikkein pienimpien velallisten tukemiseksi voidaan mainita myös yksityishenkilön velkajärjestelymenettelyn kehittäminen ja sen entistäkin tarkoituksenmukaisempi kohdentaminen. Tähän liittyvät velkajärjestelylain muutokset ovat tulleet voimaan 1.7.2022 (laki 389/2022, HE 238/2021 vp). Yksityishenkilön velkajärjestelyn soveltamisalaa laajennettiin muutoksilla siten, että aiempaa useampi yksityinen elinkeinonharjoittaja voi jatkossa hakeutua yrityssaneerauksen sijasta velkajärjestelyyn.

Eri sääntelyvaihtoehtoja ja niiden vaikutuksia on lisäksi käsitelty esityksen jaksossa 2 kunkin nykytilassa tunnistetun muutostarpeen yhteydessä.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

Työryhmän [välیمietinnössä](#) (s. 148–155) ja [loppumietinnössä](#) (s. 90–93) selostetaan, miten yrityssaneerailainsäädäntöä on hiljattain uudistettu Ruotsissa, Saksassa, Alankomaissa ja Virossa. Uudistusten taustalla on erityisesti direktiivin täytäntöönpano, mutta samassa yhteydessä on tehty myös muita uudistuksia. Loppumietinnössä kuvataan erityisesti sopimusvastuiden kohtelua kyseisten maiden yrityssaneerailainsäädännöissä.

Ruotsissa julkaistiin direktiivin täytäntöönpanoa ja yrityksen saneerausta koskevan lainsäädännön uudistamista koskeva työryhmän mietintö keväällä 2021. Mietinnön ja siitä saadun lausuntopalautteen pohjalta jatkovalmisteltu hallituksen esitys annettiin keväällä 2022 ja ehdotetut muutokset tulivat voimaan 1.8.2022 (ks. [En ny lag om företagsrekonstruktion – regeringens proposition 2021/22:215](#)). Uudistuksessa yrityksen saneerauksesta annettu laki (*lag om företagsrekonstruktion*) annettiin kokonaan uudelleen. Uudelleen annetun lain mukainen saneerausmenettely on direktiivin vaatimusten mukainen. Uudistuksen myötä saneerausohjelmaan voidaan kirjata pelkän akordin eli velkajärjestelyn lisäksi myös muita sitovia toimenpiteitä, minkä uskotaan joustavoittavan yrityssaneerausmenettelyä ja mahdollistavan toimenpiteiden aiempaa paremman sovittamisen kunkin yrityksen tilanteeseen.

Saksassa on voimassa yhtäältä konkurssilain (*Insolvenzordnung*) sisältämä ja viimeksi vuonna 2012 uudistettu yrityssaneerausmenettely sekä toisaalta direktiivin täytäntöönpanemiseksi säädetty ja vuoden 2021 alusta voimaan tullut uusi laki yrityksen vakauttamisesta ja uudelleenjärjestelystä (*Gesetz über den Stabilierungs- und Restrukturierungsrahmen für Unternehmen*). Uuden menettelyn on tarkoitus olla vanhaa menettelyä vapaamuotoisempi ja muodollisempien maksukyvyttömyysmenettelyiden ulkopuolella tapahtuva menettely, jossa kuitenkin pystytään järjestelemään velallisyriksen toimintaa myös yksittäisen velkojan tahdon vastaisesti.

Alankomaissa direktiivi pantiin täytäntöön vuoden 2021 alusta voimaan tulleella lailla saneerausohjelman vahvistamismenettelystä (*wet homologatie onderhands akkoord*). Lain tarkoitus on mahdollistaa tuomioistuimen ulkopuolella laadittu saneerausohjelma, joka sitoo tuomioistuimen vahvistamispäätöksen jälkeen kaikkia yhtiön velkojia ja osakkeenomistajia, joiden oikeuksiin se vaikuttaa.

Virossa on ollut viime vuosina käynnissä laaja maksukyvyttömyyslainsäädännön uudistamishanke. Hankkeen ensimmäiseen vaiheeseen kuuluneet konkurssilain uudistukset tulivat voimaan vuoden 2021 alusta ja hankkeen toiseen vaiheeseen kuuluvat yrityssaneeraus-, velkajärjestely- ja veloistavapauttamislainsäädännön uudistukset esiteltiin parlamentille keväällä 2022 ja ne tulivat voimaan 1.7.2022 (ks. [Füüsilise isiku maksejõuetuse seaduse eelnõu 575 SE](#)).

6 Lausuntopalaute

Oikeusministeriö pyysi yrityssaneeraustyöryhmän loppumietinnöstä lausuntoa 54 taholta (ministeriöt, valtion virastot ja laitokset, tuomioistuimet, yhdistykset, intressiorganisaatiot ja asiantuntijat). Lausuntoja saapui yhteensä 35. Lausunnoista on laadittu lausuntotiivistelmä ([Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2022:33](#)) ja lausunnot ovat nähtävillä [lausuntopalvelussa](#).

Työryhmän loppumietinnöstä saatu palaute on pääosin erittäin myönteistä. Saneerausmenettelyn yksinkertaistamista, velallisten saneerausmahdollisuuksien parantamista ja saneerausmenettelyyn liittyvien väärinkäytösten ehkäisemistä koskevat uudistustyön tavoitteet saivat lausunnonantajilta laajaa tukea. Myös loppumietinnössä ehdotettuja keinoja uudistustyölle asetettujen tavoitteiden toteuttamiseksi pidettiin pääosin oikeansuuntaisina ja perusteellisesti valmisteltuina.

Hakemusten käsittelyä koskevien muutosten osalta palaute oli pääosin positiivista. Yksi lausunnonantaja katsoi, että samaan aikaan vireillä olevien yrityssaneeraus- ja konkurssihakemusten käsittelyä täsmäntävä muutos rajaisi liikaa tuomioistuinten harkinnanvaraa hakemusten käsittelyssä. Muutoksen perusteluita on kehitetty muutoksen sisällön selkeyttämiseksi ja lakiehdotukseen tehtiin teknisiä parannuksia. Lisäksi lausuntopalautteessa huomautettiin, että työryhmän mietinnössä ei käsitelty velkajärjestelylain mahdollista muutostarvetta, vaikka rinnakkaisen

konkurssihakemuksen käsittelystä säädetään velkajärjestely- ja yrityssaneerauslaeissa samalla tavalla. Lausuntopalautteen johdosta vastaava samanaikaisten konkurssi- ja velkajärjestelyhakemusten käsittelyä koskeva muutos ehdotetaan tehtäväksi myös velkajärjestelylakiin.

Hakijan oikeudenkäyntiavustajan tai -asiamiehen vahingonkorvausvelvollisuus ilmeisen perusteettoman hakemuksen vuoksi sai pääosin myönteistä lausuntopalautetta. Muutama lausunnonantaja katsoi, että ehdotusta olisi syytä tarkentaa, jotta ehdotus ei johtaisi myös asiallisten hakemusten vireillepanosta kieltäytymiseen. Tällöin vaarana olisi, että velalliset alkaisivat laatia saneeraushakemuksia yhä useammin itse ja hakemusten laatu heikentyisi entisestään. Ehdotuksen sisältöön ei päädytty tekemään jatkovalmistelussa merkittäviä muutoksia, mutta ehdotuksen lakiteknistä muotoilua kehitettiin ja sen perusteluja tarkennettiin. Ehdotuksella ei muutettaisi yrityssaneerustavan vahingonkorvausvelvollisuuden perusteita, jotka on yleisesti ottaen asetettu melko korkealle.

Taloudellisen perusselvityksen korvaamista selvittäjän ensiarviolla pidettiin yleisesti tervetulleena menettelyä sujuvoittavana uudistuksena. Jotkut lausunnonantajat pitivät ensiarvion laatimiseksi ehdotettua kuukauden määräaikaan liian lyhyenä esimerkiksi loma-ajat tai muut erityiset syyt huomioon ottaen ja ehdottivat pidempää kiinteää määräaikaan tai harkinnanvaraista pidennysmahdollisuutta. Työryhmän valitsema määräaika päädyttiin kuitenkin säilyttämään, koska määräajan pidennysmahdollisuudet tai pidempi määräaika tekisivät menettelyn nopeutus- ja kevennystavoitteet tältä osin tyhjiksi. Selvittäjän ensiarvion on tarkoitus olla huomattavasti kevyempi ja suppeampi kuin nykyinen perusselvitys, eikä se sen vuoksi vaadi yhtä pitkää määräaika. Ensiarviossa esitetään selvittäjän senhetkinen tieto ja arvio. Selvittäjien olisi otettava ensiarvion aikataulu huomioon harkitessaan toimeksiannon vastaanottamista.

Valtaosa menettelyn kulkua sekä tuomioistuimen ja selvittäjän välistä tehtävänjakoa koskeviin ehdotuksiin kantaa ottaneista lausunnonantajista suhtautui ehdotuksiin myönteisesti ja katsoi niiden sujuvoittavan menettelyä. Muutama lausunnonantaja kuitenkin huomautti, että työryhmän mietintö ei sisältänyt säännösehdotuksia sen varalta, että tuomioistuimen asettamat määräajat väitteiden ja lausumien toimittamiselle päättyisivät viikonloppuna tai pyhäpäivänä. Esitykseen on lausuntopalautteen johdosta lisätty tätä koskevat säännösehdotukset. Esityksen perusteluissa on lisäksi pyritty selvittämään muita asiaa koskevassa lausuntopalautteessa esiin nostettuja seikkoja, kuten sitä, että selvittäjän olisi pyrittävä väitteitä ja lausumia käsitellessään soveltaviin ratkaisuihin ja toimitettava väitteet ja lausumat eteenpäin tuomioistuimelle viipymättä sen jälkeen, kun on selvillä, miltä osin mahdolliset riitaisuudet jäävät tuomioistuimen ratkaistaviksi.

Takaisinsaantikanteen nostamisen määräajan pidentämiseen suhtauduttiin pääosin myönteisesti. Muutamassa lausunnossa ehdotukseen suhtauduttiin varauksellisesti sen vuoksi, että muutoksen katsottiin voivan johtaa yrityssaneerausmenettelyiden kokonaisuuden pitkittymiseen, kun kanteita nostettaisiin myöhemmin, mikä taas olisi esityksen yleisten tavoitteiden vastaista. Muutos päädyttiin kuitenkin säilyttämään saman sisältöisenä kuin mietinnössä esityksen jaksossa 2.11 esitetyistä syistä.

Nopeutetun saneerausmenettelyn uudistuksia pidettiin pääosin tervetulleina, mutta joissakin lausunnoissa uuden vaihtoehdon ennakoitiin jäävän vähäiselle käytölle. Sopimusvastuita koskeva uudistus sai myös myönteistä palautetta. Valtaosa lausunnonantajista piti työryhmän mallista ja soveltamisalaltaan rajattua muutosehdotusta perusteltuna, vaikka osa lausunnonantajista olisi voinut kannattaa myös sääntelyn laajempaa uudistamista. Näiden uudistusten osalta lakiehdotuksiin ei ole tehty lausuntopalautteen johdosta muutoksia.

Toistuvien hakemusten osalta mietintöä analysoineessa oikeustieteellisessä artikkelissa arvioitiin kriittisesti ratkaisua, jossa uusi hakemusten hylkäämistä koskeva säännös kattaa vain jo kertaalleen ratkaistut tapaukset. Tutkimuksen mukaan toistuvissa hakemuksissa on harvoin taustalla aiempi tuomioistuimen antama ratkaisu tai asian aineellinen tutkinta. Toisaalta hakemuksia myös hylätään suoraan velkojia kuulematta oikeudenkäymiskaaren säännösten nojalla hyvin harvoin. Säännös antaa konkreettisen uuden työkalun toistuvien hakemusten käsittelyyn. Vastaava malli on omaksuttu myös muualla lainsäädännössä. Mietinnön ratkaisu on päädytty säilyttämään, koska asian aineellista ratkaisua pidettiin valmistelussa olennaisena asian riittävän tutkimisen varmistavana seikkana. Esityksen jaksossa 2.4 on käsitelty hakemuksen tutkimatta jättämisen jälkeen tehtäviä toistuvia hakemuksia.

Lisäksi esitykseen on tehty lausuntopalautteen johdosta joitain teknisluontoisia parannuksia.

Lainsäädännön arviointineuvosto antoi esitysluonnoksesta lausuntonsa 23.9.2022. Arviointineuvosto katsoi, että hallituksen esitysluonnos noudatti osittain säädösehdotusten vaikutusten arviointiohjetta. Arviointineuvoston lausunnon mukaan esitysluonnoksessa tulisi kuvata, miten ehdotettujen muutosten toimivuuden seurantaa ja jälkiarviointia on tarkoitus tehdä. Lisäksi esitysluonnoksessa voisi kirkastaa kuvausta perusmuotoisesta yrityssaneerauksesta, arvioida esityksen yhteiskunnallisia vaikutuksia sekä mahdollisuuksien mukaan esittää suuntaa antava arvio yrityssaneerauksesta ja konkurssista aiheutuvista kokonaiskustannuksista.

Esitystä on täydennetty arviointineuvoston lausunnon johdosta siltä osin kuin se on käytettävissä olevaan tilastotietoon ja muuhun tietoon nähden ollut mahdollista. Esitykseen on lisätty jakso 10 Toimeenpano ja seuranta. Saneerausmenettely on kuvattu yksityiskohtaisesti menettelyvaiheittain esityksen jaksossa 2. Esityksen vaikutusarvioihin on lisätty yhteiskunnallisia vaikutuksia koskeva erillinen jakso, jossa kuvataan esityksen työllisyysvaikutuksia aiempaa yksityiskohtaisemmin. Yrityssaneerausmenettelyn kustannusten muodostumisen kuvausta on lausunnon perusteella tarkennettu. Laajempaa arviota yrityssaneerauksen kokonaiskustannuksista ei käytettävissä olevan tilasto- ja tutkimustiedon valossa kyetty tässä yhteydessä tekemään, mutta esityksessä on kuvattu yksityiskohtaisesti tutkimustietoa selvittäjän palkkioista, jotka muodostavat yleensä suurimman osan saneerausmenettelyn kustannuksista. Lisäksi esityksessä on otettu huomioon arviointineuvoston huomiot vaikutuksista yritysten väliseen kilpailuun ja viranomaisiin.

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Laki yrityksen saneerauksesta

8 §. *Selvittäjä.* Pykälän 1 momentin *1 kohtaa* ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen sanamuodosta kävisi paremmin ilmi se, että selvittäjän tehtävä on velallisen taloudellisen aseman selvittäminen, ei niinkään selvityksen laatiminen.

11 §. *Selvittäjän ensiarvio ja selontekovelvollisuus.* Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin velkojille menettelyn alkuvaiheessa annettavasta tiedosta. Momentista poistettaisiin viittaus 8 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun selvitykseen, joka nykymuodossaan poistuisi. Samalla nykyisen 1 momentin kaksi viimeistä virkettä siirtyisivät *2 momentiksi*. Nykyinen 2 momentti siirtyisi *3 momentiksi*. Pykälän otsikkoa muutettaisiin vastaamaan uutta sisältöä.

Pykälän *uudessa 1 momentissa* säädettäisiin niistä tiedoista ja arviosta, jotka selvittäjän tulisi antaa velkojatoimikunnalle, suurimmille velkojille ja pyynnöstä muillekin velkojille sekä velalliselle kuukauden kuluessa menettelyn alkamisesta (selvittäjän ensiarvio). Tiedot voitaisiin toi-

mittaa myös ennen kuin kuukausi menettelyn alkamisesta on kulunut. Pykälässä ei enää mainitaisi tietojen toimittamisesta konkurssiasiamiehelle, sillä konkurssiasiamiehelle toimitettavista tiedoista säädetään konkurssi- ja yrityssaneerausasioiden asianhallintajärjestelmästä annetussa laissa (667/2019) ja oikeusministeriön asetuksessa (707/2019). Selvittäjä toimittaisi tiedot 81 §:n mukaista tarkoituksenmukaisinta tapaa käyttäen ja tallentaisi ne konkurssi- ja yrityssaneerausasioiden asianhallintajärjestelmä Kostiin.

Muutoksen odotetaan johtavan nykyistä tiiviimpään, tehokkaampaan ja olennaisempaan selontekoon velkojille menettelyn alkuvaiheessa. Tieto ja arviot olisivat alustavia ja perustuisivat selvittäjän senhetkiseen tietoon. Tietojen ja arvioiden toimittamisen määräajasta säädettäisiin laissa, joten siihen ei voisi pyytää tai saada tuomioistuimelta pidennystä.

Uuden 1 momentin *1 kohdassa* säädettäisiin, että selvittäjän tulisi toimittaa johdantokappaleessa mainituille tahoille olennaisina pitämänsä hakemukseen nähden uudet tai poikkeavat tiedot velallisen taloudellisesta tilanteesta ja taloudellisten vaikeuksien syistä. Hakemuksesta tai sen liitteistä ilmeneviä tietoja ei tulisi toistaa. Kyseessä voisi olla uusia olennaisia tietoja tai sellaisia hakemuksesta poikkeavia tietoja, jotka ovat käyneet ilmi vasta selvittäjän perehdyttyä yritykseen ja sen toimintaan tai joiden osalta selvittäjä on tullut erilaiseen käsitykseen kuin mitä hakemuksessa on esitetty.

Selvittäjä arvioisi, mitä hän pitää kunkin velallisen kohdalla olennaisena tietona. Saneerausmenettelyn kannalta olennaisten tietojen määrä ja yksityiskohtaisuuden taso riippuvat käytännössä merkittävästi yrityksen koosta, toiminnan laajuudesta ja velkojien määrästä sekä hakemuksen tasosta. Joidenkin menettelyjen osalta tiedot voitaisiin toimittaa hyvinkin tiiviissä muodossa. Olennaisia tietoja voisivat olla esimerkiksi hakemusta eritellymmät tasetiedot tai olennaiset muutokset hakemuksen liitteenä toimitettuun saatavaluetteloon, jos selvittäjä pitää niitä kyseisen velallisen kohdalla olennaisina tietoina. Lain 69 §:n 2 momentin nojalla puoltihakemuksiin ei ole liitettävä velallisen selvitystä taloudellisten vaikeuksien keskeisistä syistä. Näin ollen puoltihakemuksista tässä kohtaa esitettävät tiedot voivat muodostua jossain määrin muita hakemuksia laajemmiksi.

Uuden 1 momentin *2 kohdan* nojalla selvittäjän tulisi toimittaa senhetkinen arvionsa yritystoiminnan elinkelpoisuudesta ja tervehdyttämiskeinoista sekä menettelyn jatkamisen kannalta merkittävistä seikoista. Arviossa selvittäjän tulisi avata senhetkisiä näkemyksiään siitä, voidaanko yrityksen toiminta saada kannattavaksi ja millä keinoilla, sekä perustelut arviolle. Olennaisia olisivat yleensä esimerkiksi tiedot ja arviot uuden rahoituksen tarpeesta ja hankkimismahdollisuuksista, uusista veloista ja yrityksen tulevaisuudennäkymistä. Lisäksi selvittäjän tulisi selostaa mahdollisia keskeyttämisperusteisiin liittyviä havaintoja, joita selvittäjä ei kuitenkaan ole arvioinut niin vakaviksi, että hän olisi jo vaatinut menettelyn keskeyttämistä.

Jos selvittäjä havaitsee menettelyn keskeyttämisperusteen olemassaolon, olisi hänen aina arvioitava tarve hakea menettelyn lakkaamista välittömästi. Tilanne voi syntyä jo ennen kuin velkojille on toimitettu säännöksessä tarkoitettuja tietoja.

24 §. Suhde konkurssiin. Pykälän *1 momenttia* muutettaisiin siten, että siinä säädettäisiin nimenomaisesti vireillä olevan konkurssihakemuksen käsittelyn jatkamisesta, vaikka samanaikaisesti on vireillä myös yrityssaneeraushakemus. Konkurssiasian käsittelyä olisi jatkettava ja vain konkurssihakemuksen ratkaisun tulisi odottaa sitä, että yrityssaneeraushakemusta koskeva päätös on tehty. Näin konkurssihakemus saataisiin ratkaistua viivytyksettä yrityssaneeraushakemuksen ratkaisemisen jälkeen. Käytännöt ovat tältä osin vaihdelleet tuomioistuimissa, joten muutoksella on tarkoitus laajentaa hyväksi todettujen käytäntöjen soveltamista ja samalla tehostaa yhtä aikaa vireillä olevien hakemusten käsittelyä.

Lisäksi momentin sanamuotoon tehtäisiin tekninen tarkennus, jonka mukaan yrityssaneeraus-hakemuksen kanssa rinnakkain vireillä olevan konkurssihakemuksen ratkaiseminen ajankoh-taistuisi paitsi silloin, jos hakemus saneerausmenettelystä hylätään tai jos saneerausmenettely määrätään lakkaamaan muutoin kuin ohjelman vahvistamisen johdosta, myös silloin, jos sane-raushakemuksen käsittely tuomioistuimessa muutoin päättyy. Tämä on käytännössä ollut sään-nöksen sisältö jo nyt, mutta säännöksen tarkennettu sanamuoto pitäisi entistä yksiselitteisemmin sisällään kaikki mahdolliset saneeraushakemuksen käsittelyn päättymiseen johtavat syyt, kuten esimerkiksi sen, että velallinen peruuttaa tekemänsä hakemuksen tai ei täydennä hakemustaan tuomioistuimen kehotuksista huolimatta, jolloin hakemus jätetään puutteellisuuden vuoksi tut-kimatta.

Jatkossa säännös velvoittaisi edistämään konkurssiasiaa mahdollisimman ratkaisukypsäksi asti jo yrityssaneerausasian vireillä ollessa sekä ratkaisemaan konkurssiasian viipymättä yritys-saneerausasian käsittelyn päätyttyä. Molempia asioita voisi myös käsitellä peräkkäin samassa is-tunnossa, jos istunto järjestetään, ja samassa istunnossa käsittely on kyseissä tapauksessa mah-dollista ja tarkoituksenmukaista. Säännös soveltuisi 14 g §:n 1 momentin viittauksen johdosta sekä perusmuotoisessa että varhaisessa saneerausmenettelyssä.

Hylättyä yrityssaneeraushakemusta koskevan muutoksenhaun vaikutuksesta konkurssiasian kä-sittelyyn säädettäisiin jatkossakin erikseen pykälän 2 momentissa. Pykälän 1 momentin viimei-seen virkkeeseen ehdotetaan lisättäväksi momenttien suhdetta selventävä viittaus.

27 §. Eräiden sopimusten asema. Pykälään lisättäisiin *uusi 4 momentti*, jossa säädettäisiin ve-lallisen mahdollisuudesta vetäytyä saneerausmenettelyn alkamisen vuoksi eräistä sellaisista so-pimuksista, joista vetäytyminen ei ole voimassa olevan lain mukaan mahdollista.

Uusi säännös koskisi sellaisia ennen saneerausmenettelyn alkamista tehtyjä sopimuksia, joilla velallinen on sitoutunut muuhun kuin rahasuoritukseen. Säännös eroaisi siten voimassa olevien 1 ja 3 momenttien mukaisista säännöksistä, joiden mukaisten edellytysten täytyessä velallinen on voinut vetäytyä vain tietyistä maksuvelvollisuuden muodostavista sopimusvelvoitteistaan. Muutoksen tarkoituksena on edistää velallisten saneerausmahdollisuuksia ja ehkäistä sellaisia tilanteita, joissa saneerausta ei voitaisi lainkaan toteuttaa sen vuoksi, että velallinen pysyy sa-neerauksen alkamisesta huolimatta sidottuna muuhun kuin rahamääräiseen mutta silti velallista taloudellisesti kuormittavaan suoritusvelvollisuuteen.

Uuden säännöksen keskeistä soveltamisalaa olisivat etenkin kestosopimukset, joissa velallisen suoritukset toistuvat samanlaisina sopimuskauden ajan. Esimerkkinä tällaisista sopimuksista voidaan mainita muun muassa pitkäaikaiset ja säännölliset toimitussopimukset, joissa velallinen on tavarantoimittaja. Velallinen on esimerkiksi voinut sitoutua toimittamaan tavaraa, kom-ponentteja tai raaka-aineita säännöllisesti toistuvina ja laskutettavina suorituksina ennalta sovi-tulla hinnalla taikka velallisen sopimuskumppani on voinut rahoittaa tietyn tavarahan, komponentin tai raaka-aineen valmistusta tilaamalla sitä velalliselta tiettyyn arvoon saakka tietyn ajan kuluessa. Lisäksi säännöksen keskeiseen soveltamisalaan kuuluisivat myös sellaiset pitkäaikai-set sopimukset, jotka velvoittavat samanlaisina toistuvien suoritusten sijaan erilaisiin osasuori-tuksiin. Esimerkkeinä tällaisista sopimuksista voidaan mainita muun muassa vaihteittain etene-vät projektit tai hankkeet. Velallinen on esimerkiksi voinut sitoutua vuosia kestäväan rakennus-projektiin tai tietojärjestelmähankkeeseen, jonka loppuun saattaminen projektin tai hankkeen alkuperäisiä ehtoja noudattaen osoittautuu velallisen taloudellisten vaikeuksien vuoksi mahdottomaksi. Uuden säännöksen soveltaminen edellyttäisi lisäksi sitä, että velallinen ei ole täyttänyt säännöksessä tarkoitettua sopimusta menettelyn alkaessa, mutta merkitystä ei olisi sillä, onko tällainen sopimus täyttämättä kokonaan vai osittain.

Sopimus voitaisiin uuden säännöksen mukaan irtisanoa vain silloin, kun sopimuksen irtisanominen on saneerauksen toteuttamisedellytysten turvaamiseksi välttämätöntä. Irtisanomisen välttämättömyyttä olisi arvioitava kokonaisuutena ja huomiota olisi kiinnitettävä muun muassa siihen, rajoittaako jonkin tietyn sopimussuhteen jatkuminen käytettävissä olevien saneerauskeinojen valikoimaa niin merkittävästi, että toteuttamiskelpoista saneerausohjelmaa ei muuten saada aikaan. Toteuttamiskelpoisen saneerausohjelman puuttuminen johtaa lähtökohtaisesti velallisen konkurssiin ja velallisen kaikkien sopimussuhteiden ennenaikaiseen päättymiseen, jolloin jostakin tietystä sopimussuhteesta voi olla kokonaisuuden kannalta perusteltua vetäytyä saneerauksen toteuttamisen mahdollistamiseksi ja velallisen konkurssin välttämiseksi. Esimerkiksi tilanteessa, jossa saneeraus edellyttää velallisen kannattamattoman liiketoiminnan supistamista, voi olla välttämätöntä vetäytyä kannattamattomaan liiketoimintaan liittyvistä sopimusvelvoitteista sen varmistamiseksi, että kannattavaa liiketoimintaa ja siihen liittyviä sopimussuhteita voidaan edelleen jatkaa. Kääntäen ilmaistuna edellytys tarkoittaisi, että sopimuksesta ei olisi mahdollista vetäytyä silloin, jos sopimuksessa pysyminen ei estä toteuttamiskelpoisen saneerausohjelman aikaansaamista.

Uuden säännöksen mukaan sopimuksen irtisanominen olisi tehtävä velallisen määräysvaltaa ja sen rajoituksia koskevien 29 ja 30 §:ien säännöksiä noudattaen. Merkitystä olisi etenkin 29 §:n 2 momentin 5 kohdalla, jota ehdotetaan jäljempänä esityksessä täydennettäväksi siten, että menettelyn alettua velallinen ei ilman selvittäjän suostumusta saisi irtisanoa 27 §:n uudessa 4 momentissa tarkoitettuja sopimuksia. Tästä seuraa, että selvittäjällä olisi myös irtisanomisen välttämättömyyden arvioinnissa olennainen rooli. Selvittäjän tehtävät huomioon ottaen selvittäjällä on yleensä paras ja puolueettomin tieto velallisen sopimussuhteiden vaikutuksista velallisen taloudelliseen tilanteeseen ja saneerauksen toteuttamiseen. Jos selvittäjä ei pitäisi sopimuksen irtisanomista uudessa säännöksessä tarkoitetulla tavalla välttämättömänä tai jollain muulla tavalla uuden säännöksen mukaisena, hänen ei tulisi antaa irtisanomiselle suostumustaan.

Uuden säännöksen mukaan sopimus voitaisiin menettelyn alettua irtisanoa päättymään saneerausohjelman vahvistamisesta lukien. Käytännössä irtisanominen olisi mahdollista tehdä sitten, kun saneeraustoimenpiteiden suunnittelu on edennyt sellaiseen vaiheeseen, että irtisanomisen välttämättömyyttä koskeva arvio on voitu tehdä ja selvittäjä on antanut irtisanomiselle suostumuksensa. Irtisanomisesta tulisi käytännössä päättää ennen ensimmäisen ohjelmaehdotuksen laatimista, sillä irtisanominen ja sen vaikutukset tulisi ottaa asianmukaisesti huomioon myös saneerausohjelmaehdotuksessa, jotta velallisen sopimuskumppanilla ja muilla velkojilla olisi tarvittaessa mahdollisuus kiinnittää irtisanomiseen ja sen perusteisiin huomiota saneerausohjelmaehdotusta koskevissa lausumissaan. Sopimusta ei toisin sanoen tulisi irtisanoa enää menettelyn loppuvaiheessa, kun saneerausohjelmaehdotusta esimerkiksi vain oikaistaan, tarkistetaan tai täydennetään. Jos sopimusta oltaisiin irtisanomassa vasta menettelyn loppuvaiheessa, olisi muutenkin epätodennäköistä, että kyseessä voisi olla sellainen saneerauksen toteuttamismahdollisuuksien kannalta merkittävä sopimus, jonka irtisanominen olisi säännöksessä tarkoitetulla tavalla välttämätöntä. Viime kädessä tuomioistuimen olisi asiaan osallisten lausumat saatuaan tarkistettava ohjelmaehdotuksen lainmukaisuus ja ratkaistava, ovatko irtisanomisen edellytykset täyttyneet ja voidaanko irtisanomisen sisältävää saneerausohjelmaa vahvistaa.

Mahdollisesta irtisanomisesta olisi viipymättä ilmoitettava velallisen sopimuskumppanille. Koska sopimus voitaisiin uuden säännöksen mukaan irtisanoa päättymään saneerausohjelman vahvistamisesta lukien, velallisen ja tämän sopimuskumppanin välisessä sopimuksessa mahdollisesti sovitun irtisanomisajan pituudella ei olisi merkitystä, vaan irtisanomisajan pituus vaihtelisi tapauskohtaisesti ja riippuisi siitä, kuinka aikaisessa vaiheessa menettelyä sopimus päätetään irtisanoa ja kuinka pitkään saneerausmenettely irtisanomisilmoituksen toimittamisen jälkeen lopulta kestää. Sopimuksen irtisanominen päättymään saneerausohjelman vahvistamisesta

lukien tarkoittaisi samalla myös sitä, että irtisanominen olisi ehdollinen saneerausohjelman vahvistamiselle. Saneerausohjelman vahvistamiselta ei edellytetäisi lainvoimaisuutta. Jos saneerausohjelmaehdotusta ei kuitenkaan saataisi lainkaan aikaan tai jos sitä ei voitaisi tuomioistuinmessä vahvistaa saneerausohjelmaksi, myöskään sopimuksen irtisanominen ei voisi tulla voimaan.

Sopimuksen ennakoinen irtisanominen uuden säännöksen nojalla muodostaisi velalliselle korvausvelvollisuuden suhteessa sopimuskumppaniinsa. Esimerkiksi säännöllisten suoritusten lakkaamisesta voi seurata haittaa velallisen sopimuskumppanin päivittäiselle liiketoiminnalle. Velallisen sopimuskumppanilla olisi toisaalta mahdollisuus tällaisen haitan minimoimiseen eli esimerkiksi korvaavien suoritusten hankkimiseen irtisanomisajan kuluessa. Myös esimerkiksi velallisen sopimuskumppanin rahoittaman tavaran, komponenttien tai raaka-aineiden valmistuksen keskeytyminen voi johtaa tilanteeseen, jossa velallisen sopimuskumppani on täyttänyt maksuvelvollisuutensa jo sopimuskauden alussa mutta jossa velallinen jättää suoritusvelvollisuutensa osittain täyttämättä sopimuskauden ennakoinen päätymisen vuoksi. Tällöin velallisen sopimuskumppanille aiheutuu täyttämättä jääneen suoritusvelvollisuuden suuruinen vahinko.

Velallisen korvausvelvollisuus käsittäisi kohtuullisen korvauksen vahingosta, jonka velallisen sopimuskumppani osoittaa sopimuksen ennakoinen irtisanomisesta hänelle aiheutuvan. Sääntely vastaisi vuokra- ja vuokrausluottosopimuksia koskevassa pykälän 1 momentissa säädettyä soveltuvin osin eli vuokra- ja vuokrausluottosopimuksiin liittyviä erityispiirteitä lukuun ottamatta. Voimassa olevan pykälän 1 momentin mukaan vuokra- tai vuokrausluottosopimuksen ennakoinen päätymisen vuoksi suoritettava korvaus käsittää ensinnäkin omaisuuden hallinnan palauttamisesta aiheutuneet välttämättömät kustannukset, mikä ei nimenomaan vuokra- tai vuokrausluottosopimuksen erityispiirteisiin liittyvänä yksityiskohtana soveltuisi uuden 4 momentin mukaiseen korvausvelvollisuuteen, sekä toiseksi kohtuullisen korvauksen muusta vahingosta, jonka vuokralleantaja osoittaa hänelle aiheutuvan. Tätä jälkimmäistä sääntöä voidaan soveltaa sopimusten ennakoinen irtisanomistilanteisiin pelkkiä vuokra- ja vuokrausluottosopimuksia laajemmin ja siksi se on toiminut mallina myös uuden 4 momentin mukaiselle korvausvelvollisuudelle.

Alkuperäisen säännöksen esitöiden mukaan korvattavaksi tulee yksittäistapauksessa aiheutuva todellinen vahinko. Säännös syrjäyttää sopimukseen sisältyvät korvausehdot sikäli kuin sopimuksen mukaan määräytyvä korvaus on suurempi. (HE 182/1992 vp s. 80; HE 68/1998 vp s. 9) Näihin alkuperäisen säännöksen esitöissä mainittuihin perusteluihin tai niiden tulkintaan ei tässä esityksessä ehdoteta muutoksia.

Pykälän voimassa olevassa 4 momentissa säädetään siitä, että korvaus, joka velallisen on suoritettava sopimuskumppanilleen sopimuksen irtisanomisen tai purkamisen vuoksi, on velallisen saneerausvelkaa ja otettava saneerausohjelmassa huomioon saatavien ilmoittamisesta säädettyjen määräaikojen estämättä. Tämä voimassa oleva 4 momentti siirtyisi muutettuna *5 momentiksi*. Kyseistä momenttia täydennettäisiin viittauksella uuteen 4 momenttiin, jotta sopimuksen irtisanomisesta tai purkamisesta johtuva velallisen korvausvastuu kuuluisi velkajärjestelyjen piiriin riippumatta siitä, irtisanotaanko tai puretaanko sopimus voimassa olevien 1 tai 3 momenttien vai uuden 4 momentin nojalla. Jos irtisanomisen lainmukaisuus muodostuisi asiaan osallisten lausumien perusteella riittäiseksi kysymykseksi ja tuomioistuin kysymystä ratkaistessaan katsoisi, että sopimuksen irtisanominen ei ole säännöksessä tarkoitetulla tavalla välttämätöntä, sopimuskumppanille ehdollisesti tehdystä irtisanomisesta mahdollisesti aiheutuva vahinko ei olisi saneerausvelkaa vaan niin sanottua uutta velkaa, joka velallisen olisi suoritettava täysimääräisesti.

Käytännössä uuden 4 momentin mukaisesta sopimuksen irtisanomisesta johtuva velallisen korvausvelka olisi ehdollista saneerausvelkaa irtisanomisajan päättymiseen eli saneerausohjelman vahvistamiseen saakka. Vastaavasti myös velallisen sopimuskumppani olisi tämän ajan ehdollisen saneerausvelkojan asemassa. Ehdollinenkin saneerausvelka ja -velkoja on kuitenkin otettava huomioon saneerausohjelmassa ja siitä päätettäessä. Korvausvelan määrään voi liittyä erimielisyyksiä osapuolten välillä ottaen huomioon, että korvausvelan perusteena oleva irtisanominen olisi ehdollinen saneerausohjelman vahvistamiselle eli irtisanomisen lopullisesta toteutumisesta ja irtisanomisen vaikutusten voimaantuloajankohdasta ei olisi varmuutta menettelyn aikana. Mahdollisiin korvausvelan määrää koskeviin riitaisuuksiin olisi suositeltavaa löytää sovinallinen ratkaisu selvittäjän johdolla ennen ohjelmaehdotuksen tuomioistuinkäsittelyä. Jos mahdolliset riitaisuudet eivät ole selvinneet siihen mennessä, kun saneerausohjelman ja velkajärjestelyjen sisällöstä päätetään, tuomioistuimen olisi määrättävä, minkä suuruisena korvausvelka on otettava huomioon saneerausohjelmassa ja siitä äänestettäessä.

Pykälän voimassa oleva 5 momentti, jonka mukaan oikeudesta työntekijän irtisanomiseen saneerausmenettelyn yhteydessä säädetään työ sopimuslaissa, siirtyisi pykälän 6 momentiksi.

29 §. Velallisen määräysvalta ja sen rajoitukset. Pykälän 1 momentissa säädetään siitä, että velallisen omaisuutta ja toimintaa koskeva määräysvalta säilyy saneerausmenettelyn alkamisen jälkeenkin lähtökohtaisesti velallisella itsellään. Pykälän 2 momentissa luetellaan tästä lähtökohdasta säädetty poikkeukset eli sellaiset toimet, joihin velallinen ei pätevästi voi ryhtyä ilman selvittäjän suostumusta. Pykälän 2 momentin 5 kohtaa, jossa säädetään, että menettelyn alettua velallinen ei ilman selvittäjän suostumusta saa irtisanoa toiminnan tai sen jatkamisedellytysten kannalta tarpeellisia sopimuksia, täydennettäisiin siten, että menettelyn alettua velallinen ei ilman selvittäjän suostumusta saisi irtisanoa myöskään 27 §:n uudessa 4 momentissa tarkoitettuja sopimuksia. Selvittäjän suostumus olisi siten edellytys 27 §:n uudessa 4 momentissa tarkoitetun irtisanomismahdollisuuden soveltamiselle.

36 §. Takaisinsaanti selvittäjän vaatimuksesta. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kuuden kuukauden kanneaikaa pidennettäisiin konkurssia vastaavasti vuoden mittaiseksi. Muutoksen taustalla ovat erityisesti suuret ja monimutkaiset yrityssaneeraukset, joissa velallisen tilanteen selvittäminen on työlästä ja aikaa vievää. Näissä tilanteissa kuuden kuukauden määräaika on osoittautunut liian lyhyeksi. Selvittäjän tulisi kuitenkin aina nostaa kanne niin pian kuin mahdollista, jotta vältettäisiin yrityssaneerausmenettelyyn liittyvien oikeudenkäyntien turha venyminen.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi toinen virke, jossa säädettäisiin nykyistä tarkemmin selvittäjän kanteella takaisinsaadun omaisuuden säilytyksestä ja käytöstä. Ensinnäkin takaisinsaatu omaisuus tulisi säilyttää erillään velallisen muista varoista. Käytännössä tämä tarkoittaisi yleensä sulkutiliä, johon velallisella ei ole käyttöoikeutta tai johon velallisella on käyttöoikeus vain selvittäjän suostumuksella. Tili tulisi avata viimeistään, kun kanne on hyväksytty. Takaisinsaaduista varoista vähennettäisiin takaisinsaantivaatimukseen liittyvät kustannukset, kuten kanteen ajamiseen liittyvät selvittäjän palkkiot ja muut kustannukset, jotka jäävät velallisen maksettaviksi. Vähennyksen ylittävältä osin takaisinsaatuisten varojen käytöstä olisi määrättävä saneerausohjelmassa. Saneerausohjelmassa tulisi ottaa huomioon mahdollisuus, että takaisinsaantikanne ratkaistaan ja varat palautetaan vasta saneerausohjelman hyväksymisen ja menettelyn päättymisen jälkeen. Säännös soveltuisi myös tilanteeseen, jossa takaisinsaannista sovitetaan.

37 §. Takaisinsaanti velkojan vaatimuksesta. Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että velkojan kanneaikaa pidennetään selvittäjän kanneaikaa vastaavasti yhteen vuoteen.

Selvittäjän ja velkojan kanneajat pidettäisiin yhtä pitkinä, koska velkoja saa ajaa takaisinsaantivaatimusta vain, jos selvittäjä ei siihen ryhdy.

40 §. Ehdotuksen laatiminen. Pykälän 4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siitä poistettaisiin viittaus 8 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun selvitykseen. Säännöksen asiallinen sisältö ei muuttuisi, vaikka muotoilu yksinkertaistuikin, sillä nykyäänkin ehdotuksen esittämiseen oikeutetuilla on oikeus saada selvittäjältä taloudellisen perusselvityksen lisäksi ne tiedot, jotka ovat tarpeen ehdotuksen laatimiseksi. Säännös kattaisi jatkossakin selvittäjän 8 §:n 1 momentin 1 kohdan johdosta selvittämät tiedot, jos ne ovat tarpeen saneerausohjelmaehdotuksen laatimiseksi.

47 §. Epäselvien ja tuntemattomien sekä eräiden muiden saneerausvelkojen asema. Pykälän 2 momentin ensimmäiseen virkkeeseen tehtäisiin muutos, jonka tarkoituksena on tehostaa saatavien ilmoittamista 71 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaiseen määräpäivään mennessä. Kyseisen säännöksen mukaan tuomioistuimen tulee päättäessään saneerausmenettelyn aloittamisesta asettaa määräpäivä, johon mennessä velkojen on kirjallisesti ilmoitettava selvittäjälle vaatimuksensa, jos ne poikkeavat velallisen ilmoittamista, uhalla, että vaatimus muuten jää ottamatta huomioon ja saatava lakkaa siten kuin 47 §:ssä säädetään. Voimassa olevan 47 §:n 2 momentin ensimmäisen virkkeen nojalla menettelyssä ilmoittamatta jätetty velka lakkaa saneerausohjelman vahvistamishetkellä, jollei ohjelmassa toisin määrätä. Saatavien ilmoittamiselle asetettu määräaika ei siten muodosta ehdotonta takarajaa, vaan velkojat saattavat ilmoittaa saataviaan menettelyn kuluessa myös määräpäivän jälkeen. Tämä johtaa siihen, että selvittäjä voi joutua korjaamaan ohjelmaehdotusta useaan kertaan, mikä hidastaa menettelyä ja aiheuttaa lisäkustannuksia velalliselle.

Ehdotetun muutoksen mukaan velkojen olisi tehtävä saatavailmoituksensa asetettuun määräpäivään mennessä. Mahdollisuudesta ilmoittaa saatava määräpäivän jälkeen säädettäisiin uudessa 47 a §:ssä. Momentin ensimmäisessä virkkeessä säilytettäisiin viittaus selvittäjän tietoon muutoin tullessiin velkoihin, joita lain esitöiden mukaan voivat olla esimerkiksi 27 §:ssä tarkoitettut, velallisen tekemän sopimuksen päättymiseen tai purkamiseen perustuvat korvausvaatimukset sekä 38 §:ssä tarkoitettu, maksun takaisinsaannin vuoksi uudelleen syntynyt saatava (HE 182/1992 vp s. 91). Nämä selvittäjän tiedossa olevat velat eivät siis lakkaisi, kun saneerausohjelma vahvistetaan, vaikka velallinen tai velkoja ei niitä ilmoita.

47 a §. Saatavien ilmoittaminen määräpäivän jälkeen. Pykälässä säädettäisiin saatavien ilmoittamisesta 71 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaisen määräpäivän jälkeen. Järjestelmä vastaisi muilta osin jälkivalvontaa konkurssissa, mutta velkojalla ei olisi velvollisuutta suorittaa määräpäivän jälkeen tehdystä ilmoituksesta maksua. Sen sijaan velkojalle saneerausohjelman mukaan muutoin tulevasta suorituksesta tehtäisiin konkurssin jälkivalvontamaksua vastaava vähennys. Jos velkojan saatavan suuruus olisi esimerkiksi 20 000 euroa, josta leikattaisiin saneerausohjelmassa 50 prosenttia, tulisi velallisen suorittaa velkojalle 10 000 euron sijasta 9 400 euroa.

Vähennystä ei kuitenkaan tehtäisi, jos velkojalle ei olisi annettu tiedoksi tuomioistuimen päätöstä saneerausmenettelyn aloittamisesta. Kyseisestä päätöksestä ilmenee 71 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaisesti määräpäivä, johon mennessä velkojen on kirjallisesti ilmoitettava selvittäjälle vaatimuksensa, jos ne poikkeavat velallisen ilmoittamista, uhalla, että vaatimus muuten jää ottamatta huomioon ja saatava lakkaa siten kuin 47 §:ssä säädetään. Vähennystä ei tehtäisi myöskään, jos saatava on jäänyt ilmoittamatta laillisen esteen vuoksi tai velkoja on yksityishenkilö ja vähennyksen tekeminen olisi hänen olosuhteensa huomioon ottaen kohtuutonta.

Saneerausohjelman laatijan eli yleensä selvittäjän tulisi ottaa vähennys huomioon saneerausohjelmaa laadittaessa. Säännöksellä ei olisi vaikutusta velkojan oikeuteen osallistua saneerausohjelman vahvistamista koskevaan menettelyyn. Velkojan saatava otettaisiin menettelyssä huomioon täydestä arvostaan ilman siitä tehtävää vähennystä.

Koska uuden pykälän mukaiset vähennykset tulisi tehdä velkojalle saneerausohjelman mukaan muutoin tulevasta suorituksesta, vähennyksiä ei lähtökohtaisesti voisi tehdä sellaisista lain 14 c §:n 2 momentin 6 kohdassa tai 18 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitetuista suorituksista, jotka velallinen maksaa pienvelkojille jo menettelyn aikana ennen saneerausohjelman vahvistamista. Jos suoritusta pienvelkojan saatavalle ei kuitenkaan makseta vielä menettelyn aikana vaan se sisällytetään osaksi saneerausohjelman mukaista maksuohjelmaa, suorituksesta voitaisiin tehdä vähennys uudessa pykälässä säädettyin edellytyksin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tuntemattomien velkojen ilmoittamisesta määräpäivän jälkeen. Sääntely vastaisi jälkivalvontaa konkurssissa. Pykälän 3 momentin mukaan takaraja saatavan ilmoittamiselle olisi saneerausohjelman vahvistaminen. Sen jälkeen tehtyä ilmoitusta ei otettaisi huomioon, mutta 63 §:n 3 momentissa säädettyillä perusteilla saneerausohjelman muuttaminen olisi mahdollista.

49 §. Vaihtoehtoiset vahvistamisedellytykset. Pykälässä säädetään siitä, että saneerausohjelman vahvistaminen voi tulla kysymykseen joko 50 §:n mukaisesti kaikkien tunnettujen velkojen suostumuksella, 50–53 §:n mukaisesti velkojen ryhmäenemmistöjen suostumuksella tai 54 §:n mukaisesti ilman kaikkien ryhmäenemmistöjen suostumusta, jollei 55 §:stä johdu muuta.

Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jossa todettaisiin, että saneerausohjelma voidaan 1 momentissa viitattujen vaihtoehtoisten vahvistamistapojen lisäksi vahvistaa myös nopeaa saneerausohjelman vahvistamista koskevassa 92 §:ssä säädetyllä tavalla. Lisäyksen tarkoituksena on selvittää sitä, että nopea saneerausohjelman vahvistaminen on yksi mahdollinen vahvistamistapa muiden vaihtoehtoisten vahvistamistapojen joukossa. Lisäys olisi siten luonteeltaan informatiivinen. Saneerausohjelman nopea vahvistaminen yhdistetään usein niin sanotun Nopsamallin mukaiseen menettelyyn, jossa yrityssaneerauksen tuomioistuinvaihetta voidaan kaikkia yrityssaneerailain tarjoamia nopeutuskeinoja hyödyntäen huomattavasti jouduttaa. Nopeaa saneerausohjelman vahvistamista voidaan kuitenkin hyödyntää aina, kun se katsotaan saneerausohjelman vahvistamisvaiheessa tarkoituksenmukaiseksi riippumatta siitä, millä tavalla tai kuinka nopeasti menettely on siihen asti edennyt. Tavanomaisestikin edenneen saneerausmenettelyn osapuolet voivat vielä menettelyn loppuvaiheessa hyötyä siitä, että saneerausohjelma vahvistetaan 92 §:ää noudattaen, jolloin ohjelmaehdotuksen käsittelyyn tavanomaisesti liittyviä menettelysäännöksiä ei tarvitse noudattaa, minkä johdosta ohjelmaehdotuksen käsittelyyn tavanomaisesti kuluva aikaa voidaan säästää.

65 §. Ohjelman raukeaminen. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen lisättäisiin uusi 3 kohta. Käytännössä on ilmennyt, että 1 momentin 1 ja 2 kohta eivät kata kaikkia sellaisia tilanteita, joissa koko ohjelman raukeaminen kerralla olisi perusteltua. Koko saneerausohjelman raukeamiselle säädettäisiin uudessa 3 kohdassa kaksi uutta edellytystä, joiden molempien tulisi täytyä, jotta saneerausohjelma voitaisiin määrätä raukeamaan. Ensinnäkin ohjelmassa olisi määrättävä raukeamisperusteesta ja toiseksi velallisen olisi täytynyt rikkoa ohjelmaa niin olennaisesti, ettei ohjelman toteuttamiselle ole enää edellytyksiä. Tuomioistuin arvioisi rikkomuksen olennaisuuden raukeamisvaatimusta ratkaistessaan. Olennaisuuden arvioinnin kannalta merkittävää olisi erityisesti kohdassa todetulla tavalla se, onko ohjelmassa määrättyjen toimenpiteiden toteuttamiselle edelleen edellytykset. Esimerkiksi tilapäistä maksuviivästyä ei pidettäisi kohdassa tarkoitettulla tavalla olennaisena, jos on odotettavissa, että velallinen pystyy

jatkamaan ohjelman toteuttamista esimerkiksi tilapäisen velallisesta riippumattoman raaka-ainepulan taikka viranomaisten päätöksistä johtuvien rajoitustoimien päätyttyä. Jos pykälässä säädetyt edellytykset koko saneerausohjelman raukeamiselle eivät täyty, velkoja tai valvoja voisi-
vat vaatia velkajärjestelyn raukeamista 64 §:ssä säädetyn edellytyksin.

70 a §. Hakemuksen hylkääminen kirjallisessa menettelyssä. Uudella pykälällä pyritäisiin sujuvoittamaan sellaisten peräkkäisten hakemusten käsittelyä, joilla ei ole edellytyksiä menestyä. Ehdotetun pykälän mukaan hakemus olisi hylättävä kirjallisessa menettelyssä, jos hylätyn hakemuksen jälkeen tehdyn uuden hakemuksen kohdalla on ilmeistä, että edellytyksiä saneerausmenettelyn aloittamiselle ei ole.

Uuden säännöksen nojalla käräjäoikeus voisi hylätä hakemuksen kirjallisessa menettelyssä va-
raamatta asiaan osallisille tilaisuutta antaa kirjallinen lausuma hakemuksen johdosta, jos hyl-
käämisen edellytykset voidaan todeta suoraan hakemuksen perusteella. Estettä ei kuitenkaan ole
sille, että käräjäoikeus pyytää lausumaa ja hylkää hakemuksen kirjallisessa menettelyssä vasta
sen jälkeen, kun asiaan osallinen on antanut kirjallisen lausuman.

Säännös on tarkoitettu sovellettavaksi tilanteessa, jossa asia on jo vähintään kerran aineellisesti
ratkaistu riitaisena asiana oikeudenkäyntimenettelyssä ja tuomioistuin on ottanut kantaa väittei-
siin. Lisäksi edellytetään, että olosuhteet eivät ole ratkaisun antamisen jälkeen muuttuneet eikä
ratkaisun muuttamiseen ole muutoinkaan aihetta.

Säännös oikeuttaisi tuomioistuimen poikkeamaan oikeudenkäymiskaaren yleisistä menette-
lysäännöksistä, jotka koskevat asian käsitlemistä istunnossa. Mallina säännökselle on toiminut
vuonna 2019 voimaan tullut huoltajuuslain 14 a §. Säännös muistuttaa rakenteeltaan oikeuden-
käymiskaaren 5 luvun 6 §:n 2 momenttia, joka oikeuttaa tuomioistuimen hylkäämään selvästi
perusteettoman kanteen. Nyt ehdotetussa säännöksessä hakemuksen hylkäämisen edellytyksiä
ei ole kuitenkaan tarkoitettu sovellettavaksi yhtä tiukasti. Tarkoituksena on ehkäistä toistuvat
mahdollisen konkurssihakemuksen ratkaisua viivyttävät riitaiset oikeudenkäynnit, joissa kirjal-
lisen aineiston perusteella on selvää, että hakemus ei tule menestymään.

71 §. Päätös menettelyn aloittamisesta. Pykälän 1 momentissa säädetään siitä, mistä asioista
tuomioistuimen tulee määrätä päättäessään, että saneerausmenettely aloitetaan. Momentin 3–5
kohtien mukaan päätöksessä on muun muassa asetettava kolme menettelyn kulkuun liittyvää
määräpäivää, joista ensimmäinen koskee velkojien saatavien ilmoittamista selvittäjälle, toinen
velallisen taloudellista tilaa koskevan selvityksen laatimista ja tiedoksiantoa asiaan osallisille ja
kolmas saneerausohjelmaehdotuksen laatimista. Kun saneerausohjelmaehdotus on laadittu ja
toimitettu tuomioistuimelle, tuomioistuimen on voimassa olevan lain 72 §:n 1 momentin mu-
kaan varattava muille asiaan osallisille kuin ehdotuksen laatijalle tilaisuus antaa ehdotuksesta
määräajassa kirjallinen lausuma tai kutsuttava asiaan osallinen kuultavaksi istuntoon. Lisäksi
tuomioistuimen on voimassa olevan lain 74 §:n 1 momentin mukaan varattava asiaan osallisille
tilaisuus tätä määräpäivää aikaisempaan määräpäivään mennessä esittää ohjelmaehdotuksessa
tarkoitettuja saatavia koskevat väitteet.

Esityksessä ehdotetaan, että pykälän 1 momentin 4 kohta kumottaisiin. Tuomioistuin ei enää
asettaisi erillistä määräaikaa niin sanotulle taloudelliselle perusselvitykselle, vaan velallisen ta-
loudellisen aseman selvittämisestä ja siihen liittyvistä määräajoista säädetäisiin 8 §:n 1 mo-
mentin 1 kohdassa ja 11 §:ssä.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että pykälän 1 momenttiin lisättäisiin *uudet 5 a ja 5 b kohdat*,
jotka korvaisivat voimassa olevan lain 72 §:n 1 momenttiin ja 74 §:n 1 momenttiin sisältyvät

säännökset saneerausohjelmaehdotusta koskevien väitteiden ja lausumien esittämisestä. Uusissa 5 a ja 5 b kohdissa säädettäisiin, että tuomioistuimen tulisi jo päättäessään saneerausmenettelyn aloittamisesta asettaa 1 momentin 3–5 kohdissa mainittujen määräpäivien ohella myös määräajat saneerausohjelmaehdotusta koskevien väitteiden ja lausumien esittämiselle. Muutoksen tarkoituksena on vähentää tuomioistuimen työvaiheita menettelyn kuluessa, sillä tuomioistuimen ei enää tarvitsisi asettaa kyseisiä määräaikoja erillisellä välipäätöksellä menettelyn myöhemmässä vaiheessa. Lisäksi muutoksella lisättäisiin saneerausmenettelyn selkeyttä ja ennakoitavuutta, kun mahdollisimman moni menettelyn kulkuun liittyvä määräaika olisi asiaan osallisten tiedossa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa menettelyä.

Uusien 5 a ja 5 b kohtien sisältö eroaisi voimassa olevien 72 §:n 1 momentin ja 74 §:n 1 momentin sisällöstä siten, että tuomioistuin ei enää asettaisi tiettyjä päivämäärien muodossa ilmoitettavia määräpäiviä, joihin mennessä väitteet ja lausumat olisi toimitettava selvittäjälle. Sen sijaan tuomioistuin asettaisi esimerkiksi päivinä tai viikkoina ilmoitettavat määräajat, jotka alkaisivat kulua saneerausohjelmaehdotuksen toimittamisesta tuomioistuimelle ja joiden kuluessa ohjelmaehdotuksessa tarkoitettuja saatavia koskevat väitteet ja ohjelmaehdotusta koskevat lausumat olisi toimitettava selvittäjälle. Määräaikojen pituus olisi tuomioistuimen tapauskohtaisesti harkittavissa. Ehdotuksella ei kuitenkaan muutettaisi määräaikojen välistä suhdetta, vaan ohjelmaehdotuksessa tarkoitettuja saatavia koskevien väitteiden toimittamiselle varattavan määräajan olisi edelleen oltava ohjelmaehdotusta koskevien lausumien toimittamiselle varattavaa määräaikaa lyhyempi. Tuomioistuin voisi siten asettaa määräajat esimerkiksi siten, että väitteet tulisi toimittaa selvittäjälle kolmen ja lausumat viiden viikon kuluessa ohjelmaehdotuksen toimittamisesta tuomioistuimelle.

Muutoksen tarkoituksena on joustavoittaa saneerausmenettelyn kulkua. Jos ohjelmaehdotus toimitetaan tuomioistuimelle sinä määräpäivänä, jonka tuomioistuin on saneerausohjelmaehdotuksen toimittamiselle asettanut, määräaika alkaisi kulua kyseisestä päivästä eteenpäin. Jos ohjelmaehdotus kuitenkin toimitetaan tuomioistuimelle jo tätä aikaisempana päivänä tai jos ohjelmaehdotuksen toimittamiselle asetettua määräaikaa siirretään ohjelmaehdotuksen esittämiseen oikeutetun vaatimuksesta eteenpäin menettelyn kuluessa siten, että ohjelmaehdotus toimitetaan alkuperäistä määräpäivää myöhempanä päivänä, määräaika väitteiden ja lausumien toimittamiselle alkaisi kulua tästä aikaisemmasta tai myöhemmästä päivästä eteenpäin. Väitteiden ja lausumien toimittamiselle asetetut määräajat toisin sanoen joustaisivat menettelyn toteutuneen kulun mukana ilman, että tuomioistuimen olisi tarpeen muuttaa niiden varsinaista kestoja kesken menettelyn. Päivää, jona ohjelmaehdotus toimitetaan tuomioistuimelle, ei vakiintuneen käytännön mukaisesti luettaisi väitteiden ja lausumien toimittamista koskevaan määräaikaan, vaan kyseisen määräajan ensimmäiseksi päiväksi luettaisiin ohjelmaehdotuksen tuomioistuimelle toimittamista seuraava päivä. Näin ollen jos määräaika ilmoitetaan viikkoina siitä päivästä, jona ohjelmaehdotus toimitetaan tuomioistuimelle, määräaika päättyisi sinä viikon päivänä, joka nimeltään vastaa kyseistä päivää.

Lisäksi uuden 5 a kohdan sisältö eroaisi voimassa olevan 72 §:n 1 momentin sisällöstä siten, että uuden 5 a kohdan mukaan asiaan osallisten olisi toimitettava ohjelmaehdotusta koskevat lausumat tuomioistuimen sijaan selvittäjälle. On tuomioistuimen ja selvittäjän välisen tehtävänjaon kannalta tarkoituksenmukaisempaa ja asiaan osallisten kannalta selkeämpää, että väitteet ja lausumat toimitetaan samalle taholle. Tämän ohella uudessa 5 a kohdassa ei enää nimenomaisesti säädettäisi siitä, että tuomioistuimen olisi vaihtoehtoisesti mahdollista kutsua asiaan osallinen kuultavaksi istuntoon sen sijaan, että tuomioistuin varaisi asiaan osalliselle tilaisuuden lausua ohjelmaehdotuksesta kirjallisesti. Tilaisuutta kirjallisen lausuman antamiseen voidaan yleensä pitää riittävänä tässä vaiheessa menettelyä. Silloinkaan, kun istuntoon kutsumisen mahdollisuutta halutaan hyödyntää, nimenomaiselle istuntoa koskevalle säännökselle ei ole tarvetta,

sillä istunto voidaan tarvittaessa järjestää hakemusasioden käsittelyä koskevien oikeudenkäymiskaaren säännösten nojalla.

Lisäksi pykälään lisättäisiin *uusi 5 momentti*, jossa säädettäisiin, että jollei 1 momentin uudessa 5 a tai 5 b kohdassa tarkoitetun määräajan viimeinen päivä ole arkipäivä, kyseisissä kohdissa tarkoitetut väitteet ja lausumat voitaisiin toimittaa selvittäjälle määräajan viimeistä päivää seuraavana arkipäivänä. Säännös on tarpeen, sillä kun määräajat asetettaisiin jo ennen kuin on tiedossa, mistä päivästä lähtien määräajat alkavat lopulta kulua, on mahdollista, että määräaika päättyy viikonloppuna tai pyhäpäivänä.

72 §. Ohjelmaehdotuksen käsittelyn aloittaminen. Esityksessä ehdotetaan, että pykälän 1 momentissa ei enää säädettäisi siitä, että tuomioistuimen on saneerausohjelmaehdotuksen valmistuttua varattava muille asiaan osallisille kuin ohjelmaehdotuksen laatijalle tilaisuus ottaa kantaa ehdotukseen, sillä tätä koskeva säännös sisältyisi jatkossa 71 §:n 1 momentin 5 a kohtaan. Sen sijaan momentissa säädettäisiin jatkossa siitä, miten selvittäjän olisi toimittava saneerausohjelmaehdotuksen valmistuttua. Momentin uuden ensimmäisen virkkeen mukaan selvittäjän olisi viipymättä saneerausohjelmaehdotuksen valmistuttua huolehdittava sen tiedoksiannosta asiaan osallisille. Tiedoksianto olisi hoidettava viipymättä siksi, että ne väitteiden ja lausumien toimitamista koskevat määräajat, jotka tuomioistuin olisi 71 §:n 1 momentin uusien 5 a ja 5 b kohtien mukaisesti asettanut päättäessään saneerausmenettelyn aloittamisesta, alkaisivat kulua siitä päivästä lukien, jona saneerausohjelmaehdotus on toimitettu tuomioistuimelle. Lisäksi momentin uuden toisen virkkeen mukaan selvittäjän olisi ohjelmaehdotuksen tiedoksiannon yhteydessä ilmoitettava asiaan osallisille, milloin ohjelmaehdotusta koskevat väitteet ja lausumat on tuomioistuimen asettamien määräaikojen mukaan viimeistään toimitettava. Säännöksen tarkoituksena on, että selvittäjä muistuttaisi asiaan osallisia saneerausmenettelyn alussa asetetusta aikataulusta väitteiden ja lausumien toimittamiselle siinä vaiheessa, kun kyseinen aikataulu tulisi saneerausmenettelyssä ajankohtaiseksi. Tällöin menettely etenisi mahdollisimman sujuvasti myös saneerausohjelmaehdotuksen valmistumisen jälkeen.

73 §. Ohjelmaehdotuksen puuttuminen. Pykälässä säädetään tuomioistuimen tehtävistä tilanteissa, jossa tuomioistuimelle ei määräajassa toimiteta lain 41–42 §:ssä asetetut sisältövaatimukset täyttävää saneerausohjelmaehdotusta. Saneerausohjelmaehdotuksen valmistuttua tuomioistuin antaa nykyisin yleensä välipäätöksen, jossa se ottaa kantaa ehdotuksen lainmukaisuuteen jo ennen kuin ehdotus on toimitettu asiaan osallisten kommentoitavaksi. Useimmiten tällaiselle kannanotolle ei kuitenkaan ole tarvetta tässä vaiheessa menettelyä, sillä saneerausohjelmaehdotuksia laativat pääsääntöisesti selvittäjät, jotka ovat perehtyneitä saneerausohjelmalle laissa asetettuihin sisältövaatimuksiin. Esityksessä ehdotetaan, että pykälä koskisi jatkossa vain tilanteita, joissa tuomioistuimelle ei määräajassa toimiteta lainkaan saneerausohjelmaehdotusta, ja määräajassa toimitetun saneerausohjelmaehdotuksen lainmukaisuus tarkistettaisiin jatkossa vasta silloin, kun asiaan osallisilla on ollut mahdollisuus ottaa kantaa ohjelmaehdotukseen. Tilanteissa, jossa asiaan osallisille toimitettu ohjelmaehdotus ei täyttäisi lain vähimmäisvaatimuksia, asiaan osallisilla olisi mahdollisuus huomauttaa asiasta lausumissaan, ja tuomioistuin tarkistaisi ohjelmaehdotuksen lainmukaisuuden vasta myöhemmässä vaiheessa menettelyä asiaan osallisten lausumat saatuaan. Lain 76 §:ää ohjelmaehdotuksen käsittelystä ehdotetaan täydennettäväksi siten, että siinä säädettäisiin myös tuomioistuimen velvollisuudesta tarkistaa ohjelmaehdotuksen lainmukaisuus ennen äänestysvaiheeseen siirtymistä.

74 §. Saatavien riittauttaminen. Esityksessä ehdotetaan, että pykälän 1 momentissa ei enää säädettäisi siitä, että tuomioistuimen on saneerausohjelmaehdotuksen valmistuttua varattava asiaan osallisille tilaisuus ilmoittaa ohjelmaehdotuksessa tarkoitettuja saatavia koskevat väitteensä selvittäjälle, sillä tätä koskeva säännös sisältyisi jatkossa 71 §:n 1 momentin 5 b kohtaan. Moment-

tiin jäljelle jäävää säännöstä siitä, että ohjelmaehdotuksessa tarkoitettuja saatavia koskevia väitteitä voivat velallisen puolesta esittää sekä velallinen että selvittäjä, täydennettäisiin viittauksella 71 §:n 1 momentin uudessa 5 b kohdassa tarkoitettuihin väitteisiin.

Pykälän 2 momentin ensimmäiseen virkkeeseen sisältyvä ilmaisu ”määräpäivään mennessä” muutettaisiin muotoon ”määräajassa”, sillä esityksessä ehdotettujen muutosten mukaisesti tuomioistuin ei enää asettaisi tiettyä määräpäivää vaan tietyn pituisen määräajan, jonka kuluessa ohjelmaehdotuksessa tarkoitettuja saatavia koskevat väitteet olisi ilmoitettava selvittäjälle. Pykälän 2 momentissa säädetään myös selvittäjän velvollisuudesta toimittaa tuomioistuimelle väiteluettelo. Momenttiin lisättäisiin selvittäjälle velvollisuus toimittaa tuomioistuimelle myös ohjelmaehdotusta koskevat lausumat. Säännös on tarpeen, sillä esityksen mukaan lausumat toimitetaan selvittäjälle eikä tuomioistuimelle. On yleensä velkojien edun mukaista ja suositeltavaa, että riitaisuudet pyritään ratkaisemaan ennen tuomioistuin käsittelyä ja että selvittäjä siten pyrkii aktiivisesti löytämään sovinnon saatavista ja ohjelmaehdotuksen sisällöstä. Väiteluettelo ja lausumat olisi toimitettava tuomioistuimelle viipymättä sen jälkeen, kun on selvillä, miltä osin riitaisuudet jäävät tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Pykälän 3 momenttiin sisältyvää viittausta muutettaisiin, sillä väitteiden ilmoittamisen määräaika asetettaisiin jatkossa pykälän 1 momentin sijaan lain 71 §:n 1 momentin 5 b kohdan nojalla. Lisäksi ilmaisun ”määräpäivä” sijaan momentissa käytettäisiin jatkossa ilmaisua ”määräaika”.

75 §. Väitteiden käsittely. Pykälän 1 momenttiin sisältyvää viittausta muutettaisiin, sillä väitteiden ilmoittamisen määräaika asetettaisiin jatkossa 74 §:n sijaan 71 §:n 1 momentin 5 b kohdan nojalla.

76 §. Ohjelmaehdotuksen käsittely ja tiedoksianto sekä äänestysmenettely. Pykälän 1 momentin mukaan sen jälkeen, kun asiaan osalliset ovat saaneet tilaisuuden lausua ohjelmaehdotuksesta ja tuomioistuin on päättänyt, miten epäselvät velat on otettava ohjelmassa huomioon, ehdotuksen laatijalle voidaan varata tilaisuus oikaista, tarkistaa tai täydentää ohjelmaehdotusta määräajassa. Edellä 73 §:n yhteydessä selostetuista syistä esityksessä ehdotetaan, että tuomioistuin tarkastaisi tässä vaiheessa myös sen, että ohjelmaehdotus täyttää lain 41–42 §:ssä asetetut vaatimukset. Tilanteessa, jossa tuomioistuimella olisi huomautettavaa ehdotuksen lainmukaisuudesta, ehdotuksen laatijalle voitaisiin varata tilaisuus oikaista, tarkistaa tai täydentää ehdotusta määräajassa myös tästä syystä.

Pykälän 2 momenttiin tehtäisiin teknisluonteisia tarkennuksia sen sisältöä kuitenkaan muuttamatta. Velkojien ryhmäjaon perusteista on vuodesta 2007 lähtien säädetty lain 51 §:n 3 momentissa ja velkojien äänivallan määräytymisen perusteista säädetään lain 52 §:ssä.

Pykälän 3 momentin ensimmäistä virkettä muutettaisiin tuomioistuimen ja selvittäjän välisen tehtävänjaon osalta siten, että velkojien äänestyslausumat tulisi jatkossa toimittaa tuomioistuimen sijaan suoraan selvittäjälle. Sille, että lausumat toimitetaan ensin tuomioistuimelle, joka toimittaa ne edelleen selvittäjälle, ei ole käytännössä tarvetta, vaan lausumat olisi nopeampaa ja yksinkertaisempaa toimittaa suoraan selvittäjälle. Samalla momentin kolmannelta virkkeestä poistettaisiin osuus, joka koskee selvittäjän velvollisuutta huolehtia ohjelmaehdotuksen käsittelystä laaditun pöytäkirjan tiedoksiannosta. Edellä 71 §:n yhteydessä selostetuista syistä esityksessä ehdotetaan, että ohjelmaehdotuksen käsittelemiseksi järjestettävää istuntoa koskeva nimellinen säännös poistettaisiin. Kun tällaista istuntoa ei yleensä järjestetä, myöskään istuntoa koskevan pöytäkirjan tiedoksiannolle ei ole yleensä tarvetta.

Pykälän 4 momentin ensimmäinen virke poistettaisiin tarpeettomana, sillä äänestyslausumat toimitettaisiin jatkossa tuomioistuimen sijaan suoraan selvittäjälle. Myös momentin toista virkettä

muutettaisiin samasta syystä siten, että selvittäjän olisi jatkossa toimitettava tuomioistuimelle kootusti sekä saamansa äänestyslausumat että niistä laatimansa äänestys selvitys.

Pykälän 5 momenttiin sisältyvää viittausta muutettaisiin, sillä ohjelmaehdotusta koskevien lausumien toimittamisesta säädettäisiin jatkossa 72 §:n sijaan 71 §:n 1 momentin 5 a kohdassa.

86 a §. Menettely ilman selvittäjää. Pykälään lisättäisiin uusi 7 a kohta, jonka mukaan silloin, jos saneerausmenettelyssä ei ole määrätty selvittäjää, saneerausohjelmaehdotusta koskevat lausumat, ohjelmaehdotuksessa tarkoitettuja saatavia koskevat väitteet ja äänestyslausumat toimitettaisiin selvittäjän sijaan suoraan tuomioistuimelle. Lisäys on selvyuden vuoksi tarpeen, sillä esityksen mukaan sekä lausumat että väitteet toimitettaisiin lähtökohtaisesti ensin selvittäjälle, joka toimittaisi ne kootusti edelleen tuomioistuimelle. Sama koskee äänestyslausumia, jotka esityksen mukaan toimitettaisiin jatkossa tuomioistuimen sijasta selvittäjälle, joka laatii niistä äänestys selvityksen. Äänestys selvityksen laatimisesta menettelyssä ilman selvittäjää on säädetty pykälän 8 kohdassa.

87 §. Selvittäjän palkkio ja kustannusten korvaaminen. Pykälän 1 momentin viimeisen virkkeen sanamuotoa tarkennettaisiin sen selventämiseksi, että virke koskee pykälän 4 momentin mukaisesti palkkion vahvistamista. Pykälän 2 momentin toista virkettä tarkennettaisiin vastaavasti kustannusten korvausten osalta. Kyseessä olisi esityksen jaksossa 2.13 tarkemmin kuvatuista käytännössä ilmenneistä tulkintaepäselvyyksistä johtuva tarkennus. Säännöksessä ei oteta kantaa siihen, voivatko selvittäjä ja velallinen sopia niin sanotusta ennakkolaskutuksesta, jossa velallinen maksaa palkkiota ja kustannuksia jo ennakolta ennen kuin velkojatoimikunta tai velkojatoimikunnan puuttuessa tuomioistuin on ne vahvistanut. Käytännössä näin on toimittu, eikä käytäntöä olisi tarkennuksen johdosta tarpeen muuttaa. Jos velkojatoimikuntaa ei ole ja vahvistaminen kuuluu siten tuomioistuimen tehtäviin, olisi menettelyn yleisten kevennystavoitteiden näkökulmasta nykykäytäntöä vastaavasti edelleen suositeltavaa, että palkkio ja kustannusten korvaukset vahvistettaisiin lähtökohtaisesti vain kerran menettelyn päättyessä.

92 §. Nopea saneerausohjelman vahvistaminen. Pykälässä säädetään siitä, että saneerausohjelmaehdotuksen käsittelyyn tavanomaisesti liittyvät menettelyvaiheet voidaan sivuuttaa, jos ohjelmaehdotuksen on etukäteen kirjallisesti hyväksynyt riittävän suuri velkojien enemmistö. Saneerausohjelmaehdotus voidaan tällöin vahvistaa suoraan saneerausohjelmaksi, jollei vahvistamiselle ole estettä.

Pykälän 1 momentin johdantokappaleessa olevaa viittausta lain 72 ja 74–76 §:iin täydennettäisiin viittauksella lain 71 §:n 1 momenttiin. Täydennys on tarpeen, sillä esityksen mukaan eräiden ohjelmaehdotuksen käsittelyä koskevien määräaikojen ja määräpäivien asettamisesta säädettäisiin jatkossa 71 §:n 1 momentissa.

Pykälän 1 momentin 1 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että saneerausohjelmaehdotuksen nopea vahvistaminen saneerausohjelmaksi edellyttäisi jatkossa entistä pienemmän velkojaenemmistön kirjallista hyväksyntää. Ehdotuksen mukaan hyväksyntää edellytettäisiin velkojilta, joiden saatavat ovat 80 prosentin sijaan yhteensä vähintään 70 prosenttia velkojien saatavien kokonaismäärästä, sekä lisäksi jokaiselta sellaiselta velkojalta, jonka saatavan määrä on 5 prosentin sijaan vähintään 10 prosenttia velkojien saatavien kokonaismäärästä. Enemmistövaatimusta tarkistettaisiin ainoastaan prosenttiosuuksien osalta eikä sen sisältöä muutettaisi muilta osin.

Säännöksen mukaista mahdollisuutta saneerausohjelman nopeaan vahvistamiseen on hyödynnetty käytännössä vähän, mitä voidaan osittain selittää sillä, että säännöksen mukainen enemmistövaatimus on asetettu korkealle. Enemmistövaatimusta madaltamalla saneerausohjelman

nopea vahvistaminen helpottuisi ja olisi toteuttamiskelpoisempi vaihtoehto entistä useammassa saneerausmenettelyssä.

Pykälän 1 momentin 2 kohtaan lisättäisiin samalla uusi säännös siitä, että saneerausohjelmaehdotus voitaisiin vahvistaa saneerausohjelmaksi myös momentin 1 kohdassa tarkoitettua velkojaenemmistää pienemmän velkojaenemmistön tuella silloin, kun saneerausohjelmaehdotuksessa turvataan jokaiselle velkojalle tietyn suuruinen osuus alkuperäisestä saatavasta tietyn pituisessa määräajassa. Uutta säännöstä voitaisiin ehdotuksen mukaan soveltaa silloin, kun velallisen tulee ohjelmaehdotuksen mukaan maksaa vähintään 25 prosenttia kunkin velkojan saatavan kokonaismäärästä viimeistään vuoden kuluessa saneerausohjelman vahvistamisesta. Ohjelmaehdotus tulisi toisin sanoen rakentaa niin, että maksusuorituksia pystyttäisiin tekemään heti saneerausohjelman alusta alkaen. Ensimmäistä vuotta seuraavina vuosina maksettaville suorituksille ei säännöksessä asetettaisi vähimmäismäärää, joten velkojille seuraavina vuosina maksettavien suoritusten määrä vaihtelisi tapauskohtaisesti.

Esityksessä ehdotetaan, että tällaisen saneerausohjelman nopea vahvistaminen edellyttäisi kirjallista hyväksyntää 60 prosentin velkojaenemmistöltä sekä jokaiselta sellaiselta velkojalta, jonka saatavan määrä on vähintään 10 prosenttia velkojien saatavien kokonaismäärästä. Ehdotettuun 1 kohtaan verrattuna edellytysten täyttymiseksi tarvittaisiin siten 10 prosenttiyksikköä pienemmän velkojaenemmistön kannatus sekä samoin perustein määriteltyjen merkittävimpien velkojien kannatus.

Säännöksellä mahdollistettaisiin velkaleikkausten suuruuden ja maksuohjelman rakenteen huomioon ottaminen saneerausohjelman vahvistamisen edellytyksiä arvioitaessa. Koska velkaleikkausten tarve yleisesti ottaen kasvaa taloudellisten vaikeuksien syntyessä, säännöksellä myös kannustettaisiin saneeraustoimenpiteiden suunnittelemiseen ja keskeisten velkojien tukeman saneerausohjelman vahvistamiseen riittävän varhaisessa vaiheessa.

Pykälän 1 momentin 2 kohtaan sisältyvä säännös, jonka mukaan saneerausohjelmaehdotuksen nopea vahvistaminen edellyttää myös velallisen kirjallista lausumaa, sisältyisi jatkossa momentin johdantokappaleeseen, jolloin sitä sovellettaisiin aina riippumatta siitä, lasketaanko enemmistö 1 vai 2 kohdan mukaisesti.

93 §. Korvausvelvollisuus perusteettoman hakemuksen vuoksi. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että jatkossa myös vireillepanijan oikeudenkäyntiavustaja tai -asiamies voitaisiin velvoittaa yhteisvastuullisesti vireillepanijan kanssa korvaamaan ilmeisen perusteettoman saneeraushakemuksen vuoksi aiheutunut vahinko. Vireillepanijan oikeudenkäyntiavustajalta ja -asiamieheltä odotetaan sellaista ammattitaitoa, että hän erottaa ilmeisen perusteettomat hakemukset niistä hakemuksista, joissa yritys on mahdollisesti saneerattavissa.

Muutosehdotuksen taustalla on erityisesti sellaisten tilanteiden torjuminen, joissa yrityssaneeraushakemusta ei laadita aidosti velallisen aloitteesta eikä yrityssaneeraushakemuksen laatiminen ole aidosti velallisen edun mukaista. Muutoksella korostettaisiin avustajan ja asiamiehen velvollisuutta tutustua yrityssaneerausta harkitsevan velallisen taloudelliseen tilanteeseen ja vastuuta jättää hakemus tekemättä silloin, jos on selvää, ettei hakemuksen tekemiselle ole perusteita. Muutoksen tarkoituksena ei olisi hankaloittaa avustajien tai asiamiesten toimintaa eikä hakemusten tekemistä aiheellisissa eikä edes tulkinnanvaraisissa tilanteissa, vaan ennaltaehkäistä kaikkein ilmeisimpiä perusteettomien hakemusten vireillepanoja.

Muutoksella ei olisi vaikutusta korvausvelvollisuuden perusteisiin sinänsä, vaan muutoksella ainoastaan laajennettaisiin korvausvelvollisuuden soveltamisala koskemaan myös hakemuksen vireillepanijan oikeudenkäyntiavustajaa ja -asiamiestä. Korvausvelvollisuuden syntyminen

edellyttäisi siten jatkossakin sitä, että hakemus on ilmeisen perusteeton, että ilmeisen perusteeton hakemus on pantu vireille tahallaan tai huolimattomuudesta ja että hakemuksen vireille panon vuoksi on aiheutunut todellista vahinkoa velalliselle tai velkojalle. Vahingonkärsijän osana olisi lisäksi jatkossakin osoittaa vahingon aiheutuminen, vahingon määrä sekä toiminnan ja vahingon välinen syy-yhteys yleisten vahingonkorvausoikeudellisten periaatteiden mukaisesti.

Lainkohdan soveltaminen avustajaan tai asiamieheen edellyttää, että vireillepanijan oikeudenkäyntiasiamies tai -avustaja on omalla toiminnallaan tai laiminlyönnillään aiheuttanut vahinkoa velkojalle tai velalliselle. Asianosaisen oikeudenkäyntiasiamies tai -avustaja ei siten vastaa välittömästi vireillepanijan menettelystä. Korvausvastuu edellyttää, että asiamies tai avustaja on käsittänyt hakemuksen perusteettomuuden tai ainakin hänen olisi pitänyt se käsittää. Ilmeisen perusteettoman yrityssaneeraushakemuksen vireille panossa avustamisesta voisi olla kyse esimerkiksi tilanteessa, jossa hakemus pannaan vireille siitä huolimatta, että yrityssaneerausta hakenut kirjanpitovelvollinen yritys ei olisi lainkaan pitänyt kirjaa liiketoiminnastaan. Säännös voisi tulla sovellettavaksi myös tilanteessa, jossa on selvää, että hakemus ei vastaa menettelyä hakevan yrityksen tilannetta esimerkiksi siksi, että hakemus on laadittu hyvin yleisellä tasolla selvittämättä yrityksen todellista taloudellista tilannetta. Lainkohdan soveltaminen oikeudenkäyntiavustajaan tai -asiamieheen edellyttäisi myös, että vahingonkorvauskanne on nostettu vireillepanijan lisäksi avustajaa tai asiamiestä vastaan.

Tilanteessa, jossa hakemus olisi hylätty yrityssaneerauslakiin ehdotetun uuden 70 a §:n nojalla ilmeisen perusteettomana tai oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 6 §:n 2 momentin nojalla selvästi perusteettomana, hakemusta voitaisiin lähtökohtaisesti pitää myös lain 93 §:ssä tarkoitettulla tavalla ilmeisen perusteettomana. Tämä ei kuitenkaan yksin riittäisi lain 93 §:n soveltamiseksi, vaan soveltaminen edellyttäisi myös muiden pykälässä säädettyjen edellytysten täyttymistä eli sitä, että ilmeisen perusteeton hakemus on pantu vireille tahallaan tai huolimattomuudesta ja että velalliselle tai velkojalle on aiheutunut tämän vuoksi vahinkoa. Hakemuksen hylkääminen edellä mainittujen säännösten perusteella ei kuitenkaan olisi edellytys säännöksen soveltamiselle. Hakemus olisi voinut tulla hylätyksi jollain muulla perusteella. Poissuljettua ei myöskään olisi, että hakemuksen ilmeinen perusteettomuus ilmenisi vasta menettelyn aloittamisen jälkeen. Näin voi olla esimerkiksi, jos hakemuksessa on esitetty virheellisiä tietoja.

Lisäksi pykälään lisättäisiin *2 momentti*, jonka mukaan 1 momentin nojalla määrätyn vahingonkorvauksen sovitteluun ja vastuun jakautumiseen useamman korvausvelvollisen kesken sovellettaisiin vahingonkorvauslakia (412/1974). Vahingonkorvauksen sovittelusta kohtuullisuusperusteella on säädetty vahingonkorvauslain 2 luvun 1 §:n 2 momentissa, jonka nojalla vahingonkorvausta voidaan sovittaa, jos korvausvelvollisuus harkitaan kohtuuttoman raskaaksi ottaen huomioon vahingon aiheuttajan ja vahingon kärsineen varallisuusolot ja muut olosuhteet. Vahingonkorvauksen sovittelusta vahingonkärsijän myötävaikutuksen vuoksi on säädetty vahingonkorvauslain 6 luvun 1 §:ssä, jonka nojalla vahingonkorvausta voidaan sovittaa, jos vahingon kärsineen puolelta on myötävaikutettu vahinkoon tai muu vahingon aiheuttaneeseen tekoon kuulumaton seikka on myös ollut vahingon syynä. Vahingonkorvauksen jakautumisesta useamman korvausvelvollisen kesken on säädetty vahingonkorvauslain 6 luvun 3 §:ssä. Ehdotetun 1 momentin mukaan vireillepanija ja vireillepanijan oikeudenkäyntiavustaja tai -asiamies vastaisivat vahingon korvaamisesta vahingon kärsineeseen nähden yhteisvastuullisesti. Korvausvelvollisten kesken korvausmäärä on jaettava sen mukaan kuin harkitaan kohtuulliseksi ottaen huomioon kunkin korvausvelvollisen viaksi jäävä syyllisyyden määrä, vahinkotapahtumasta ehkä saatu etu ja muut seikat (6 luvun 3 §:n 1 momentti). Sillä, joka on maksanut vahingonkorvausta yli oman osuutensa, on oikeus saada kultakin muulta korvausvelvolliselta, mitä hän on tämän osalta maksanut, ja jos joku korvausvelvollisista on ilmeisesti maksukyvytön tai jos hänen oleskelupaikkansa on tuntematon, on kunkin muista korvausvelvollisista maksettava osuutensa vajauksesta (6 luvun 3 §:n 2 momentti).

Vahingonkorvauksen sovittelulla vahinkoa kärsineen myötävaikutuksen perusteella voi olla merkitystä esimerkiksi silloin, jos vahinkoa kärsinyt on ryhtynyt saneeraushakemuksen johdosta ylimitoitettuihin tai tarpeettomiin toimenpiteisiin eli esimerkiksi käyttänyt kohtuuttoman paljon aikaa tai kerryttänyt kohtuuttoman paljon kustannuksia hakemuksesta lausuakseen. Korvausvastuun jakautumista koskevat säännökset mahdollistavat sen, että vireillepanijan ja hänen avustajansa tai asiamiehensä toimintaan liittyvät seikat voidaan tarvittaessa ottaa heidän keskinäisessä vastuunjaossaan tapauskohtaisesti huomioon. Esimerkiksi tilanteessa, jossa avustaja tai asiamies on avustanut hakemuksen teossa lainkaan selvittämättä velallisen taloudellista tilannetta, avustajan tai asiamiehen vastuun määrää voitaisiin yleensä pitää suurempana kuin tilanteessa, jossa avustaja tai asiamies on toiminut velalliselta asianmukaisesti selvittämiensä mutta myöhemmin virheellisiksi osoittautuneiden tietojen pohjalta.

Ehdotetussa lainkohdassa ei säännellä asiamiehen tai avustajan vastuuta omalle päämiehelleen aiheuttamastaan vahingosta, vaan tämä määräytyisi edelleenkin yleisten vahingonkorvaus- ja sopimusoikeudellisten säännösten mukaisesti.

7.2 Laki yksityishenkilön velkajärjestelystä

20 §. *Suhde konkurssiin.* Pykälän *1 momenttiin* tehtäisiin vastaava samanaikaisesti vireillä olevien konkurssi- ja velkajärjestelyhakemusten käsittely- ja ratkaisujärjestyksen yksityiskohtia selventävä muutos kuin yrityssaneerauslain 24 §:n 1 momenttiin. Jatkossa konkurssiasian käsittelyä olisi toisin sanoen jatkettava rinnakkain velkajärjestelyasian kanssa, ja vain konkurssiasiaa koskevan ratkaisun tulisi jäädä odottamaan sitä, että päätös velkajärjestelyhakemuksen hylkäämisestä on tehty tai velkajärjestelyasian käsittely on muutoin kuin maksuohjelman vahvistamisen vuoksi päättynyt.

7.3 Konkurssilaki

21 luku Sovinto

1 §. *Sovinnon edellytykset.* Pykälän *1 momentin 1 kohtaa* muutettaisiin siten, että konkurssisovinnon vahvistaminen edellyttäisi jatkossa entistä pienemmän velkojaenemmistön kannatusta. Ehdotuksen mukaan kannatusta edellytettäisiin velkojilta, joiden äänimäärä on 80 prosentin sijaan yhteensä vähintään 70 prosenttia velkojien kokonaisäänimäärästä, sekä jokaiselta velkojalta, jonka äänimäärä on 5 prosentin sijaan vähintään 10 prosenttia velkojien kokonaisäänimäärästä. Muutoksen tarkoituksena on edistää sovintomahdollisuuksia konkurssissa, sillä voimassa oleva enemmistövaatimus on asetettu korkealle ja konkurssisovinnot ovat käytännössä hyvin harvinaisia. Muihin sovinnon edellytyksiin ei esityksessä ehdoteta muutoksia.

Ehdotetut prosenttiosuudet vastaisivat yrityksen saneerauksesta annetun lain 92 §:ssä säädetyn nopean saneerausohjelman vahvistamisen osalta ehdotettuja prosenttiosuuksia. Konkurssisovinnon vahvistamiselle ja nopealle saneerausohjelman vahvistamiselle asetetut velkojaenemmistövaatimukset olisivat siten jatkossakin yhdenmukaiset.

7.4 Oikeudenkäymiskaari

15 luku Oikeudenkäyntiasiamiehestä

2 §. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi *5 momentti*, minkä johdosta voimassa oleva *5 momentti* siirtyy *6 momentiksi*. Säännöksen nojalla saneerausmenettelyä koskevassa asiassa, joka on vireillä samanaikaisesti kuin samaa velallista koskeva konkurssihakemus, sovellettaisiin oikeudenkäymiskaaren oikeudenkäyntiasiamiehen kelpoisuusvaatimuksia koskevaa pääsääntöä.

Näin ollen oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana saisi toimia asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa (715/2011) tarkoitettu luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja taikka asianosaiseen työ- tai virkasuhteessa oleva, oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittanut, rehellinen ja muutoin kyseiseen tehtävään sopiva ja kykenevä henkilö, joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu.

Nykyään tällaisessa tilanteessa oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana voi toimia kuka vain rehellinen ja muutoin kyseiseen tehtävään sopiva ja kykenevä täysi-ikäinen henkilö, joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu. Riitaisessa hakemusasiassa kelpoisuusvaatimukset ovat tiukemmat.

Kun samaa velallista koskien on samanaikaisesti vireillä sekä yrityssaneeraus- että konkurssihakemus, tilanne voidaan rinnastaa riitautettuun hakemusasiaan. Tällöin eri osapuolilla on jo lähtökohtaisesti eriävät näkemykset yrityksen liiketoiminnan tilanteesta ja tervehdyttämismahdollisuuksista. Tällaisessa tilanteessa velallisen oikeudenkäyntiavustajan tai -asiamiehen oikeudellisen asiantuntemuksen merkitys korostuu. Jos sekä konkurssi- että yrityssaneeraushakemus ovat vireillä samanaikaisesti, velkojat hyvin todennäköisesti riitauttavat yrityssaneeraushakemuksen. Ehdotetun muutoksen johdosta velallisen ei tarvitsisi vaihtaa oikeudenkäyntiasiamiestä kesken hakemuksen käsittelyn, kun hakemus todennäköisesti riitautuu, vaan hänellä olisi riitaisessa hakemusasiassa avustamaan kelpoinen oikeudenkäyntiasiamies jo aikaisemmassa vaiheessa, mahdollisesti hakemuksen käsittelyn alusta saakka.

Säännös soveltuisi yrityssaneerausmenettelyä koskevassa asiassa riippumatta siitä, tuliko yrityssaneeraus- vai konkurssihakemus ensimmäisenä vireille. Säännös koskisi oikeudenkäyntiasiamiehen tai -avustajan kelpoisuusvaatimuksia sekä yrityssaneeraushakemuksen että jo aloitetun menettelyn keskeytyslakemuksen käsittelyssä.

7.5 Laki konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä

4 §. *Muut konkurssiasioista merkittävät tiedot.* Pykälän 1 momentti sisältää luettelon tiedoista, jotka tuomioistuimen on merkittävä rekisteriin konkurssiasian käsittelystä. Sen mukaan rekisteriin tulee merkitä tieto muun muassa konkurssiin asettamisesta, konkurssin peruuntumisesta tai raukeamisesta sekä jakoluettelon vahvistamisesta. Esityksessä ehdotetaan, että *1 momenttiin* lisättäisiin *uusi 5 a kohta*, jonka mukaan tuomioistuimen olisi jatkossa merkittävä rekisteriin myös konkurssimenettelyn päättävän sovinnon vahvistaminen. Säännös on tarpeen, sillä esityksen mukaan konkurssisovinto voitaisiin jatkossa vahvistaa aiempaa helpommin, minkä seurauksena konkurssisovinnot voivat alkaa yleistyä. Tällöin on syytä varmistaa, että rekisteriin merkitään tarvittaessa tieto myös konkurssin päättymisestä sovinnon vahvistamiseen.

6 §. *Muut yrityssaneerausasioista merkittävät tiedot.* Pykälän 2 momentin 3 kohta kumottaisiin. Esityksessä ehdotetaan, ettei tuomioistuin asettaisi saneerausmenettelyn aloittamispäätöksessä enää määräaika taloudellisen perusselvityksen tekemiselle. Tämän johdosta 3 kohta käy tarpeettomaksi.

Pykälän 2 momentin 6–7 kohtia muutettaisiin yrityssaneerlauslakiin ehdotettujen muutosten vuoksi. Yrityssaneerlauslain 71 §:n 1 momentin uusien 5 a ja 5 b kohtien mukaan tuomioistuin ei enää asettaisi saatavia koskevien väitteiden ja ohjelmaehdotusta koskevien lausumien toimittamiselle tiettyjä päivämäärien muodossa ilmoitettavia määräpäiviä vaan määräajat, jotka alkaisivat kuluu saneerausohjelmaehdotuksen toimittamisesta tuomioistuimelle ja joiden kuluessa saatavia koskevat väitteet ja lausumat olisi toimitettava selvittäjälle. Tuomioistuin asettaisi kyseiset määräajat jo saneerausmenettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä, ja määräaikojen

tarkat päättymispäivämäärät olisivat määriteltävissä sitten, kun saneerausohjelmaehdotus toimitetaan tuomioistuimelle ja määräajat alkavat kulua. Siten esityksessä ehdotetaan, että tuomioistuimen olisi merkittävä rekisteriin väitteiden ja lausumien toimittamista koskevat määräajat, kun ne on aloittamispäätöksen yhteydessä asetettu, sekä kyseisten määräaikojen päättymispäivämäärät, kun saneerausohjelmaehdotus on toimitettu tuomioistuimelle ja kyseiset päivämäärät ovat tiedossa.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Yrityssaneerausasetuksen 1 §:ään ehdotetaan lisättäväksi *uusi 3 momentti*, jossa tarkennettaisiin hakemusten liitevaatimuksia niiden velallisten osalta, joilla ei kirjanpitolain 1 luvun 1 a §:n 3 momentin mukaan ole tilinpäätösvelvollisuutta. Muutos koskisi pieniä ammatin- tai liikkeenharjoittajia. Nämä velalliset voisivat jatkossa liittää hakemukseen kahden tilinpäätöksen ja välitilinpäätöksen sijasta kirjanpitoon perustuvaa kirjallista selvitystä sekä elinkeinotoiminnan veroilmoitukset vastaavalta ajanjaksolta. Liitevaatimuksena olisivat veroilmoitukset eikä verotuspäätös, koska verotuspäätöksestä käy usein ilmi vain verotettava tulos. Verotuksessa myös tehdään vähennyksiä, joita kirjanpidossa ei tehdä. Verotuspäätös voi tietyissä tilanteissa perustua arvioon. Liikkeen- ja ammatinharjoittajan elinkeinotoiminnan veroilmoitus ja sen liitteet sisältävät kattavammin yrityssaneerauksen kannalta olennaisia velallisen elinkeinotoimintaa koskevia lukuja ja tietoja. Jos velallinen on kuitenkin laatinut tilinpäätökset vapaaehtoisesti, olisi ne tarkoituksenmukaisinta liittää hakemukseen. Momentti vastaisi velkajärjestelyasetuksen 3 §:n 4 momenttia. Myös siihen tehtäisiin tässä yhteydessä pieniä tarkennuksia edellä kuvatuista syistä.

Lisäksi yrityssaneerausasetuksen 1 §:n 1 momentin *8 kohtaan* ehdotetaan teknistä muutosta tilintarkastuslain määritelmien muutoksen huomioon ottamiseksi. Tilintarkastuslaissa ei enää säädetä keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymistä tilintarkastajista, vaan KHT- ja HT-tilintarkastajista. KHT-tilintarkastajalla tarkoitettaisiin tässä myös sellaista tilintarkastusyhteisöä, jonka päävastuullinen tilintarkastaja on KHT-tilintarkastaja, ja HT-tilintarkastajalla tilintarkastusyhteisöä, jonka päävastuullinen tilintarkastaja on HT-tilintarkastaja.

Yrityssaneerausasetuksen 1 §:n 2 momentin *1 kohtaa* ehdotetaan muutettavaksi samalla siten, että jatkossa kohdassa mainittujen velallisten, jotka eivät ole kirjanpitovelvollisia, ei tarvitsisi toimittaa hakemuksen liitteenä selvitystä toimitetusta verotuksesta, vaan vain viimeisestä veroilmoituksesta. Veroilmoituksen katsotaan sisältävän verotuspäätöstä tai -todistusta tarkemmat tiedot velallisen taloudellisesta tilanteesta yllä todetuista syistä. Viimeinen verotuspäätös on myös tehty viimeisen veroilmoituksen pohjalta.

Yrityssaneerausasetuksen 1 a §:n *1 ja 2 kohtaan* tehtäisiin teknisluonteisia muutoksia 1 §:n muutosten huomioimiseksi. Lisäksi yrityssaneerausasetuksen 3 §:n johdantokappaleeseen tehtäisiin teknisluonteinen korjaus lain aiempien muutosten huomioon ottamiseksi. Yrityssaneerausasetuksen 4 §:n 2 kohdan viittausta yrityssaneerauslain 71 §:n 1 momenttiin päivitetäisiin momentin muuttamisen johdosta.

Velkajärjestelyasetukseen tehtäisiin vastaavat muutokset tilintarkastuslain määritelmien sekä tilinpäätösten sijaan toimitettavien kirjanpito- ja verotustietojen osalta.

Konkurssi- ja yrityssaneerausasioiden asianhallintajärjestelmästä annetun oikeusministeriön asetuksen (707/2019) 4 §:ssä säädetään yrityssaneerausasiassa asianhallintajärjestelmään tallennettavista asiakirjoista. Pykälän 5 kohtaa muutettaisiin yrityssaneerauslain 11 §:ään ehdotettujen muutosten vuoksi siten, että velallisen taloudellista tilaa koskevan selvityksen sijaan asianhallintajärjestelmään tulisi jatkossa tallentaa niin kutsuttu selvittäjän ensiarvio.

9 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan keväällä 2023.

Yrityssaneerauslakiin tehtävien muutosten voimaantulohetkellä aloitettuihin menettelyihin sovellettaisiin lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä lukuun ottamatta säännöksiä, jotka ovat joko selkeyttäviä tai koskevat menettelyä ennen saneerauksen aloittamista. On perusteltua, että jo aloitetussa menettelyssä noudatettavat säännökset eivät muutu kesken menettelyn. Konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteriin tulisi siirtymäajan tehtäväksi merkintöjä ennen lain voimaantuloa aloitettujen menettelyjen osalta lain voimaantulohetkellä voimassa olevien säännösten mukaisesti ja lain voimaantulon jälkeen aloitettujen menettelyjen osalta uusien säännösten mukaisesti.

Yrityssaneerusalain 93 §:ään ehdotettua muutosta oikeudenkäyntiavustajan tai -asiamiehen vahingonkorvausvelvollisuudesta sovellettaisiin niihin hakemuksiin, jotka tulevat vireille lain voimaantulon jälkeen. Oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §:ää oikeudenkäyntiasiamiehen tai -avustajan pätevyysvaatimuksista sovellettaisiin vastaavasti ennen lain voimaantuloa vireille tulleisiin menettelyihin sellaisena kuin se on lain tullessa voimaan. Näin ollen oikeudenkäyntiasiamies tai -avustaja ei menettäisi kelpoisuuttaan uuden säännöksen nojalla, jos hakemus olisi tullut vireille ennen lain voimaantuloa. Siirtymäsäännökset ovat tarpeen, jotta ennen hakemuksen jättämistä voidaan arvioida vaadittavia oikeudenkäyntiasiamiehen tai -avustajan pätevyysvaatimuksia sekä vahingonkorvausvelvollisuuden laajuutta. Saneerausohjelman raukeamista koskevaa säännöstä sovellettaisiin lain voimaantulon jälkeen tehtäviin raukeamishakemuksiin.

Konkurssilakiin tehtävää muutosta konkurssisovinnon edellytysten lieventämisestä sovellettaisiin niihin konkurssisiin, jotka ovat alkaneet lain voimaantulon jälkeen. Ennen lain voimaantuloa alkaneisiin konkurssisiin sovellettaisiin lain voimaantulohetkellä voimassa olleita säännöksiä. Siirtymäsäännös olisi vastaavanlainen kuin yrityssaneerauksessa nopean saneerausmenettelyn vahvistamisen edellytyksiä koskevan säännöksen siirtymäsäännös.

10 Toimeenpano ja seuranta

Tilastokeskuksen eri maksukyvyttömyysmenettelyistä keräämiä ja julkaisemia tietoja sekä alan tutkimusta seurataan valtioneuvoston piirissä tarkasti. Uudistusten toimivuuden seurannasta muutoin päätetään tarvittaessa myöhemmin. Muutoksista järjestetään koulutusta tuomioistuinten toimijoille.

11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Yrityssaneerusalain suhdetta perustuslakiin on aiemmin arvioitu etenkin perustuslain 15 §:ssä tarkoitetun omaisuuden suojan kannalta sen vuoksi, että laki rajoittaa velkojan oikeutta saada suoritus saatavalleen alkuperäisten ehtojen mukaisesti ja menettelyyn liittyy myös maksu-, perintä- ja täytäntöönpanokiellot. Sääntelyn on katsottu asialliselta luonteeltaan rinnastuvan täytäntöönpano-oikeudelliseen lainsäädäntöön, jonka säänteleminen kuuluu tavallisen lain alaan. (HE 182/1992 vp; PeVL 23/1992 vp.)

Kun tällaisen lainsäädännön yhteydessä kajotaan tavalla tai toisella velkojan asemaan velkasuhteesta johtuvien varallisuus oikeudellisten oikeuksien haltijana, perustuslaissa turvatun omaisuuden suojan asianmukainen huomioon ottaminen merkitsee perustuslakivaliokunnan mukaan ennen muuta sitä, että sinänsä väistämätön velkojan aseman heikentyminen ei saa olla velkojan kannalta kohtuutonta (PeVL 23/1992 vp s. 2). Lisäksi omaisuuden suojaan kohdistuvan sääntelyn on oltava riittävän tarkkarajaista ja täsmällistä. Sääntelyn on otettava eri osapuolten oikeudet

ja velvollisuudet oikeasuhtaisesti huomioon esimerkiksi niin, ettei se muodostu jonkun osapuolen kannalta kohtuuttomaksi taikka perusteettomasti jotakuta syrjiväksi tai suosivaksi. (PeVL 12/2002 vp, s. 2–3; PeVL 13/2003 vp, s. 2/I; PeVL 69/2018 vp, s. 2.)

Esitys ei sisällä sellaisia muutoksia, joiden johdosta aiemmin tehtyä arviota lain säätämisjärjestyksestä olisi muutettava. Esityksen valmistelun lähtökohtana on ollut voimassa olevan lain harkittu ja huolellinen kehittäminen velallisten ja velkojien kannalta tasapainoisella tavalla, eikä esityksessä ehdotettujen muutosten katsota muodostuvan minkään osapuolen näkökulmasta kohtuuttomiksi.

Erikseen voidaan mainita, että esityksessä ehdotetaan maltillista laajennusta velallisen oikeuteen vetäytyä sopimuksistaan saneerausmenettelyn alkamisen vuoksi. Perustuslain mukainen omaisuuden suoja turvaa myös sopimussuhteiden pysyvyyttä, joskaan kielto puuttua taannehtivasti sopimussuhteiden koskemattomuuteen ei ole perustuslakivaliokunnan käytännössä muodostunut ehdottomaksi (PeVL 28/1994 vp; PeVL 37/1998 vp, s. 2/I; PeVL 63/2002 vp, s. 2/II). Perusteltujen odotusten suojaan on valiokunnan käytännössä katsottu kuuluvan oikeus luottaa sopimussuhteen kannalta olennaisia oikeuksia ja velvollisuuksia sääntelevän lainsäädännön pysyvyyteen niin, että tällaisia seikkoja ei voida säännellä tavalla, joka kohtuuttomasti heikentäisi sopimusosapuolten oikeusasemaa (PeVL 21/2004 vp, s. 3/I; PeVL 42/2006 vp, s. 4). Valiokunta on arvioinut tällaista omaisuuden suojaan puuttuvaa sääntelyä perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten, kuten sääntelyn tarkoituksen hyväksyttävyyden ja sääntelyn oikeasuhtaisuuden, kannalta (PeVL 1/2003 vp, s. 3–4; PeVL 63/2002 vp, s. 2–3; PeVL 45/2002 vp, s. 3).

Edellä mainitun ehdotuksen tarkoituksena on mahdollistaa yksittäisestä sopimuksesta vetäytyminen saneerauksen toteutumisedellytysten turvaamiseksi tilanteessa, jossa sopimuksesta vetäytymisen vaihtoehto olisi velallisen hakeminen konkurssiin. Konkurssissa velallisen sopimussuhteet yleensä muutenkin päättyvät, joten yksittäisestä sopimuksesta vetäytyminen saneerauksen toteuttamisen mahdollistamiseksi voi parhaassa tapauksessa turvata velallisen mahdollisuudet jatkaa muita sopimussuhteitaan.

Ehdotuksessa ei olisi myöskään kysymys täysin uudenalaisesta sääntelystä, sillä tiettyjen sopimussuhteiden ennenaikainen irtisanominen on tiettyjen edellytysten täytyessä ollut mahdollista myös voimassa olevan lain nojalla. Uuden ehdotuksen oikeasuhtaisuus on pyritty varmistamaan rajaamalla ehdotuksen soveltamisala vain tietyn tyyppisiin suoritusvelvollisuuksiin ja asettamalla edellytykset uuden ehdotuksen soveltamiselle muutenkin tiukoiksi. Ehdotuksen mukaan irtisanomisen tulisi olla saneerauksen toteuttamisedellytysten turvaamiseksi välttämätöntä ja selvittäjän tulisi puolueettomana ja velallisen taloudelliseen tilanteeseen perehtyneenä tahona antaa irtisanomiselle suostumuksensa. Lisäksi irtisanominen edellyttäisi sitä, että saneerausohjelma saadaan menettelyn kuluessa aikaan ja vahvistettua, eikä irtisanomista voitaisi lainkaan toteuttaa, jos menettely keskeytyisi tuloksettomana ennen saneerausohjelman vahvistamista. Velallisen sopimuskumppanilla olisi myös oikeus saada korvausta sopimussuhteen ennenaikaisesta päättymisestä aiheutuvasta vahingosta.

Esityksessä ehdotettuja muutoksia voidaan kokonaisuutena pitää perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla oikeasuhtaisina sekä muiden perusoikeuksien rajoitusedellytysten mukaisina.

Lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

yrityksen saneerauksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan yrityksen saneerauksesta annetun lain (47/1993) 71 §:n 1 momentin 4 kohta, sellaisena kuin se on laissa 365/2017,

muutetaan 8 §:n 1 momentin 1 kohta, 11 §, 24 §:n 1 momentti, 27 §, 29 §:n 2 momentin 5 kohta, 36 §, 37 §:n 3 momentti, 40 §:n 4 momentti, 47 §:n 2 momentti, 65 §:n 1 momentti, 72 §:n 1 momentti, 73 ja 74 §, 75 §:n 1 momentti, 76 §, 87 §:n 1 ja 2 momentti, 92 §:n 1 momentti ja 93 §,

sellaisina kuin niistä ovat 8 §:n 1 momentin 1 kohta laissa 365/2017, 11 §, 24 §:n 1 momentti, 37 §:n 3 momentti, 47 §:n 2 momentti, 73 §, 87 §:n 2 momentti ja 92 §:n 1 momentti laissa 247/2007, 27 § osaksi laissa 794/1998 ja 386/2022 ja 76 § osaksi laissa 247/2007, sekä

lisätään lakiin uusi 47 a §, 49 §:ään uusi 2 momentti, lakiin uusi 70 a §, 71 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 365/2017 ja 386/2022, uusi 5 a ja 5 b kohta, 71 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 365/2017 ja 386/2022, uusi 5 momentti ja 86 a §:ään, sellaisena kuin se on laissa 386/2022, uusi 7 a kohta seuraavasti:

8 §

Selvittäjä

Tuomioistuimen määräämän selvittäjän tehtävänä on menettelyn tarkoituksen toteuttamiseksi ja velkojien edun valvomiseksi:

1) selvittää velallisen varat, velat ja muut sitoumukset sekä velallisen taloudelliseen asemaan ja sen odotettavissa olevaan kehitykseen vaikuttavat seikat;

11 §

Selvittäjän ensiarvio ja selontekovelvollisuus

Selvittäjän on kuukauden kuluessa saneerausmenettelyn alkamisesta annettava velkojatoimikunnalle, suurimmille velkojille ja pyynnöstä muillekin velkojille sekä velalliselle:

1) olennaiset hakemukseen nähden uudet tai poikkeavat tiedot velallisen taloudellisesta tilanteesta ja taloudellisten vaikeuksien syistä;

2) arvio yritystoiminnan elinkelpoisuudesta ja tervehdyttämiskeinoista sekä menettelyn jatkamisen kannalta merkittävistä seikoista.

Selvittäjän on säännöllisesti ja aina, kun tarvetta ilmenee, tiedotettava seuranta-, valvonta- ja tarkastustehtävänsä liittyvistä toimistaan ja havainnoistaan velkojatoimikunnalle tai, jos sellaista ei ole, velkojille sekä neuvoteltava näiden kanssa merkittävistä päätöksistä ennen niiden tekemistä. Jos selvittäjän tietoon tulee, että velallinen on olennaisesti laiminlyönyt maksaa saneerausvelkoihin kuulumattomia velkojaan, selvittäjän on tiedotettava myös tästä.

Velallisen tai velkojan pyynnöstä selvittäjän on selvitettävä palkkiovaatimuksensa perusteita sekä esitettävä arvionsa saneerausmenettelyn kokonaiskustannuksista. Jos arvion perusteena olleet seikat muuttuvat myöhemmin olennaisesti, selvittäjän on esitettävä velalliselle ja velkojille uusi arvio.

24 §

Suhde konkurssiin

Jos silloin, kun hakemus saneerausmenettelystä tehdään, on vireillä myös hakemus velallisen asettamisesta konkurssiin, konkurssihakemuksen käsittelyä on jatkettava mutta hakemusta ei saa ratkaista ennen kuin päätös saneerausmenettelyn aloittamisesta on tehty. Samoin on menetteltävä, jos saneerausmenettelyä koskevan hakemuksen tultua vireille, mutta ennen asian ratkaisemista, tehdään hakemus velallisen asettamisesta konkurssiin. Jos saneerausmenettely aloitetaan, konkurssihakemus raukeaa saneerausohjelman tultua vahvistetuksi. Jos hakemus saneerausmenettelystä hylätään tai asian käsittely päättyy muutoin kuin saneerausohjelman vahvistamiseen, konkurssihakemus on ratkaistava. Muutoksenhaun vaikutuksesta konkurssiin säädetään 2 momentissa ja 96 §:n 2 momentissa.

27 §

Eräiden sopimusten asema

Vuokra- tai vuokrausluottosopimus, jossa velallinen on vuokralleottajana, voidaan menettelyn alettua velallisen puolelta irtisanoa 29 ja 30 §:ää noudattaen päättymään kahden kuukauden kuluttua irtisanomisesta sopimuksen kestoja tai irtisanomista koskevien ehtojen estämättä. Korvaus sopimuksen ennakkoajan päättymisen vuoksi käsittää omaisuuden hallinnan palauttamisesta aiheutuneet välttämättömät kustannukset sekä kohtuullisen korvauksen muusta vahingosta, jonka vuokralleottaja osoittaa hänelle aiheutuvan. Vuokrausluottosopimuksen osalta noudatetaan lisäksi, mitä 26 §:ssä säädetään käyttämättä jäävään luottoaikaan kohdistuvien luotokustannusten lukemisesta velallisen hyväksi.

Se, joka on ennen menettelyn alkamista tehdyllä sopimuksella sitoutunut suoritukseen velalliselle mutta jonka suoritus on menettelyn alkaessa täyttämättä, on 17 §:ssä säädetyn estämättä oikeutettu saamaan maksun suorituksestaan, jos suoritusta voidaan pitää velallisen toiminnan kannalta tavanomaisena.

Jos joku on ennen menettelyn alkamista tehdyllä sopimuksella sitoutunut velalliselle muunlaiseen kuin 2 momentissa tarkoitettuun suoritusvelvollisuuteen ja velallinen ei menettelyn alkaessa ole täyttänyt sopimukseen perustuvaa maksuvelvollisuuttaan, selvittäjän on vastapuolen pyynnöstä ilmoitettava, pysyykö velallinen sopimuksessa. Jos vastaus on kielteinen tai sitä ei anneta kohtuullisessa ajassa, vastapuoli saa purkaa sopimuksen.

Ennen menettelyn alkamista tehty sopimus, jolla velallinen on sitoutunut muuhun kuin rahasuoritukseen ja jota velallinen ei ole menettelyn alkaessa täyttänyt, voidaan menettelyn alettua irtisanoa 29 ja 30 §:n säännöksiä noudattaen päättymään saneerausohjelman vahvistamisesta lukien sopimuksen kestoja tai irtisanomista koskevien ehtojen estämättä, jos irtisanominen on saneerauksen toteuttamisedellytysten turvaamiseksi välttämätöntä. Korvaus sopimuksen ennakkoajan päättymisen vuoksi käsittää kohtuullisen korvauksen vahingosta, jonka sopimuksen vastapuoli osoittaa hänelle aiheutuvan.

Korvaus, joka 1, 3 tai 4 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa on suoritettava sopimuksen irtisanomisen tai purkamisen vuoksi, on velallisen saneerausvelkaa ja otettava huomioon sen estämättä, mitä jäljempänä säädetään saatavien ilmoittamisesta.

Oikeudesta työntekijän irtisanomiseen saneerausmenettelyn yhteydessä säädetään työ sopimuslaissa (55/2001).

29 §

Velallisen määräysvalta ja sen rajoitukset

Menettelyn alettua velallinen ei kuitenkaan ilman selvittäjän suostumusta saa:

5) irtisanoa toiminnan tai sen jatkamisedellytysten kannalta tarpeellisia eikä 27 §:n 4 momentissa tarkoitettuja sopimuksia;

36 §

Takaisinsaanti selvittäjän vaatimuksesta

Selvittäjän on pantava takaisinsaantikanne vireille vuoden kuluessa menettelyn alkamisesta. Kanne voidaan kuitenkin panna vireille vielä kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun selvittäjä havaitsi takaisinsaannin perusteen tai hänen olisi pitänyt se havaita.

Selvittäjän vaatimukseen perustuvan takaisinsaannin yhteydessä takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain 15–19 §:n säännöksiä sovelletaan niin, että se mitä säädetään konkurssipesästä koskee vastaavasti velallista. Oikeustoimen peräytyessä saatu omaisuus on säilytettävä erillään velallisen muusta omaisuudesta ja takaisinsaantivaatimuksesta aiheutuneiden kustannusten kattamisen jälkeen käytettävä saneerausohjelmassa määrättyllä tavalla.

37 §

Takaisinsaanti velkojan vaatimuksesta

Velkojan on pantava 2 momentissa tarkoitettu kanne vireille vuoden kuluessa saneerausmenettelyn alkamisesta. Tuomioistuimen on varattava selvittäjälle tilaisuus tulla asiassa kuulluksi. Selvittäjä voi ryhtyä ajamaan kannetta ilmoittamalla siitä lausumassaan tuomioistuimelle. Tällöin kannetta pidetään selvittäjän vaatimukseen perustuvana, ja velkojalla on oikeus saada velallisen varoista korvaus kanteen nostamisesta aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista. Korvauksesta syntyvän erimielisyyden ratkaisee tuomioistuin.

40 §

Ehdotuksen laatiminen

Ehdotuksen esittämiseen oikeutetuilla on oikeus saada selvittäjältä ne tiedot, jotka ovat tarpeen ehdotuksen laatimiseksi.

47 §

Epäselvien ja tuntemattomien sekä eräiden muiden saneerausvelkojen asema

Saneerausvelka, jota ei velallinen eikä 71 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuun määräpäivään mennessä velkoja itse ole menettelyssä ilmoittanut ja joka ei muuten ole tullut selvittäjän tietoon ennen saneerausohjelman vahvistamista, lakkaa, kun saneerausohjelma vahvistetaan, jollei ohjelmassa toisin määrätä. Velka ei kuitenkaan lakkaa, jos se ei ollut eikä sen pitänytkaan olla velkojan tiedossa eikä velka ole tullut selvittäjän tietoon ennen ohjelman vahvistamista. Velkojalla, jolla on saatavastaan esinevakuus, on edellä säädetyn estämättä oikeus periä saatavansa vakuuden arvosta.

47 a §

Saatavien ilmoittaminen määräpäivän jälkeen

Velkoja voi ilmoittaa saatavansa tai esittää lisävaatimuksen vielä 71 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun määräpäivän jälkeen. Tällöin velkojalle saneerausohjelman mukaan tulevasta suorituksesta vähennetään määrä, jonka suuruus on yksi prosentti ilmoitetun saatavan tai lisävaatimuksen määrästä. Vähennettävä määrä on kuitenkin aina vähintään 600 ja enintään 6 000 euroa. Jollei velkojalle ole annettu tiedoksi tuomioistuimen päätöstä saneerausmenettelyn aloittamisesta tai saatava on jäänyt ilmoittamatta laillisen esteen vuoksi, vähennystä ei tehdä. Vähennystä ei myöskään tehdä, jos velkoja on yksityishenkilö ja vähennyksen tekeminen olisi hänen olosuhteensa huomioon ottaen kohtuutonta.

Jos velkojalle on takaisinsaannin perusteella syntynyt tarve ilmoittaa saatavansa taikka jos saatava ei muun syyn vuoksi ollut ja sen ei pitänytkaan olla velkojan tiedossa ennen saatavien ilmoittamisen määräpäivää, selvittäjän on varattava velkojalle kohtuullinen aika ilmoittaa saatava. Ilmoituksesta ei tällöin tehdä 1 momentissa tarkoitettua vähennystä. Selvittäjä voi vapauttaa velkojan velvollisuudesta ilmoittaa saatava, jos ilmoituksen tekemiseen ei ole tarvetta.

Saneerausohjelman vahvistamisen jälkeen ilmoitusta ei enää oteta huomioon. Saneerausohjelman muuttamisesta säädetään 63 §:n 3 momentissa.

49 §

Vaihtoehtoiset vahvistamisedellytykset

Saneerausohjelman nopeasta vahvistamisesta säädetään 92 §:ssä.

65 §

Ohjelman raukeaminen

Saneerausohjelma voidaan tuomioistuimen päätöksellä määrätä valvojan tai velkojan vaatimuksesta raukeamaan, jos:

- 1) ohjelman vahvistamisen jälkeen ilmenee seikkoja, jotka 53 §:n 2 momentin mukaan olisivat estäneet ohjelman vahvistamisen, jos ne olisivat tuolloin olleet tiedossa;
 - 2) velallinen on rikkonut ohjelmaa suosiakseen jotakin velkojaa eikä rikkomus ole vähäinen; tai
 - 3) raukeamiselle on ohjelmassa määrätty peruste ja velallinen on rikkonut ohjelmaa niin olennaisesti, ettei ohjelman toteuttamiselle ole enää edellytyksiä.
-

70 a §

Hakemuksen hylkääminen kirjallisessa menettelyssä

Jos hakemuksen, sen johdosta mahdollisesti annetun kirjallisen lausuman ja tuomioistuimen aikaisemman ratkaisun perusteella on ilmeistä, että edellytyksiä saneerausmenettelyn aloittamiselle ei ole, hakemus on hylättävä kirjallisessa menettelyssä.

71 §

Päätös menettelyn aloittamisesta

Päätettäessään saneerausmenettelyn aloittamisesta tuomioistuimen tulee:

5 a) asettaa saneerausohjelmaehdotuksen toimittamisesta alkava määräaika, jonka kuluessa muiden asiaan osallisten kuin ehdotuksen laatijan on toimitettava selvittäjälle ohjelmaehdotuksesta kirjallinen lausuma;

5 b) asettaa saneerausohjelmaehdotuksen toimittamisesta alkava 5 a kohdassa tarkoitettua määräaika lyhyempi määräaika, jonka kuluessa asiaan osallisten tulee ilmoittaa selvittäjälle kirjallisesti ohjelmaehdotuksessa tarkoitettuja saatavia koskevat väitteet;

Jollei 1 momentin 5 a tai 5 b kohdassa tarkoitettun määräajan viimeinen päivä ole arkipäivä, kyseisissä kohdissa tarkoitettut väitteet ja lausumat voidaan toimittaa selvittäjälle ensimmäisenä sitä seuraavana arkipäivänä.

72 §

Ohjelmaehdotuksen käsittelyn aloittaminen

Kun ehdotus saneerausohjelmaksi on toimitettu selvittäjälle ja tuomioistuimelle, selvittäjän on viipymättä huolehdittava ohjelmaehdotuksen tiedoksiannosta asiaan osallisille. Ohjelmaehdotuksen tiedoksiannon yhteydessä selvittäjän on ilmoitettava asiaan osallisille, milloin 71 §:n 1 momentin 5 a kohdassa tarkoitettut lausumat ja 5 b kohdassa tarkoitettut väitteet on tuomioistuimen asettamien määräaikojen mukaan viimeistään toimitettava selvittäjälle.

73 §

Ohjelmaehdotuksen puuttuminen

Jos tuomioistuimelle ei määräajassa ole toimitettu ehdotusta saneerausohjelmaksi, tuomioistuimen on varattava hakijalle ja selvittäjälle tilaisuus tulla kuulluksi. Jollei kuuleminen anna aihetta muuhun, tuomioistuimen on tehtävä päätös saneerausmenettelyn lakkaamisesta.

74 §

Saatavien riitauttaminen

Edellä 71 §:n 1 momentin 5 b kohdassa tarkoitettuja väitteitä voivat velallisen puolesta esittää sekä selvittäjä että velallinen.

Selvittäjän on annettava määräajassa ilmoitetut väitteet tiedoksi velalliselle sekä niille velkojille, joiden oikeutta kukin väite koskee. Tuomioistuimelle selvittäjän on ennen ohjelmaehdotuksen käsittelyä toimitettava luettelo, josta ilmenee kunkin väitteen tekijä ja kohde. Selvittäjän on toimitettava tuomioistuimelle ennen ohjelmaehdotuksen käsittelyä myös ohjelmaehdotusta koskevat lausumat.

Edellä 71 §:n 1 momentin 5 b kohdassa tarkoitetun määräajan jälkeen ilmoitetut väitteet jätetään tutkimatta.

75 §

Väitteiden käsittely

Edellä 71 §:n 1 momentin 5 b kohdassa tarkoitetut väitteet käsitellään ja asia ratkaistaan ohjelmaehdotuksen käsittelyn yhteydessä, jos se vaadittava todistelu ja muut seikat huomioon ottaen on mahdollista aiheuttamatta olennaista viivästystä tai muuta haittaa saneerausmenettelylle.

76 §

Ohjelmaehdotuksen käsittely ja tiedoksianto sekä äänestysmenettely

Kun tuomioistuin on tarkastanut, että ehdotus saneerausohjelmaksi täyttää 41 ja 42 §:ssä säädetty vaatimukset, asiaan osalliset ovat saaneet tilaisuuden lausua käsityksensä ehdotuksesta ja tuomioistuin on tehnyt 47 §:n 1 momentissa tarkoitetun päätöksen epäselvien saneerausvelkojen huomioon ottamisesta, ehdotuksen laatijalle voidaan varata tilaisuus oikaista, tarkistaa tai täydentää ehdotusta määräajassa.

Tuomioistuimen saatua lopullisen ohjelmaehdotuksen sen on päätettävä, miten velkojat on 51 §:n 3 momentin nojalla jaettava ryhmiin ja mitkä ryhmät ovat 52 §:n nojalla äänivaltaisia. Tässä tarkoitettuun päätökseen ei saa hakea erikseen muutosta.

Tuomioistuimen on kehotettava äänivaltaisia velkoja määräpäivään mennessä kirjallisesti ilmoittamaan selvittäjälle hyväksyvä tai hylkäävä kanta ohjelmaehdotukseen (äänestyslausuma). Määräpäivän jälkeen annettu äänestyslausuma jätetään huomiotta. Selvittäjä huolehtii kehotuksen sekä lopullisen ohjelmaehdotuksen ja asianosaisten kirjallisten lausumien tiedoksiannosta asiaan osallisille.

Selvittäjän on viipymättä laadittava selvitys äänestyslausumista ja äänestyksen tuloksesta kunkin ohjelmaehdotuksen osalta (äänestysselvitys) sekä toimitettava äänestyslausumat ja äänestysselvitys tuomioistuimelle ja huolehdittava äänestysselvityksen tiedoksiannosta.

Äänestysmenettely ei ole kuitenkaan tarpeen, jos 52 §:ssä tarkoitettu enemmistö jokaisesta velkojaryhmästä on kirjallisesti hyväksynyt ohjelmaehdotuksen eikä kukaan velkojista ole 71 §:n 1 momentin 5 a kohdassa tarkoitetussa lausumassa vedonnut seikkaan, jonka perusteella saneerausohjelma olisi jätettävä vahvistamatta.

86 a §

Menettely ilman selvittäjää

Jos selvittäjää ei ole määrätty:

7 a) 71 §:n 1 momentin 5 a kohdassa tarkoitetut lausumat, 5 b kohdassa tarkoitetut väitteet ja 76 §:n 3 momentissa tarkoitetut äänestyslausumat toimitetaan tuomioistuimelle;

87 §

Selvittäjän palkkio ja kustannusten korvaaminen

Selvittäjällä on oikeus saada tehtävästään kohtuullinen palkkio, joka maksetaan velallisen varoista. Palkkiota määrättäessä on otettava huomioon velallisyriityksen arvo menettelyn alkaessa, tehtävän vaikeus ja sen vaatimien toimenpiteiden laajuus, selvittäjän työn tulokset sekä muut seikat. Selvittäjän vaatimuksesta palkkiota voidaan vahvistaa maksettavaksi osasuorituksina tehtävän edetessä, jos sitä tehtävän kesto, työn määrä ja muut seikat huomioon ottaen on pidettävä kohtuullisena.

Selvittäjällä on oikeus saada velallisen varoista korvaus hänelle aiheutuneista, tehtävän hoitamisen kannalta tarpeellisista kustannuksista. Selvittäjän vaatimuksesta tällaista korvausta voidaan vahvistaa suoritettavaksi ennakolta tai ennen tehtävän päättymistä, jos sitä on odotettavissa olevien tai aiheutuneiden kustannusten määrä huomioon ottaen pidettävä perusteltuna.

92 §

Nopea saneerausohjelman vahvistaminen

Jollei 3 momentissa tarkoitettua estettä ole, ehdotus saneerausohjelmaksi voidaan 71 §:n 1 momentissa tarkoitettuja määräpäiviä ja määräaikoja asettamatta sekä 72 ja 74–76 §:n säännöksiä noudattamatta vahvistaa saneerausohjelmaksi, jos on saatu velallisen kirjallinen lausuma sekä:

1) kirjallinen hyväksyntä kaikilta sellaisilta tunnetuilta velkojilta, joiden saatavat ovat velkojien saatavien kokonaismäärästä yhteensä vähintään 70 prosenttia, ja jokaiselta velkojalta, jonka saatavan määrä on vähintään 10 prosenttia velkojien saatavien kokonaismäärästä; tai

2) kirjallinen hyväksyntä kaikilta sellaisilta tunnetuilta velkojilta, joiden saatavat ovat velkojien saatavien kokonaismäärästä yhteensä vähintään 60 prosenttia, ja jokaiselta velkojalta, jonka saatavan määrä on vähintään 10 prosenttia velkojien saatavien kokonaismäärästä, jos velallisen tulee ohjelmaehdotuksen mukaan maksaa vähintään 25 prosenttia kunkin velkojan saatavan kokonaismäärästä viimeistään vuoden kuluessa saneerausohjelman vahvistamisesta.

93 §

Korvausvelvollisuus perusteettoman hakemuksen vuoksi

Se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta panee vireille ilmeisen perusteettoman hakemuksen saneerausmenettelystä, on velvollinen korvaamaan vahingon, joka velalliselle tai velkojalle tämän vuoksi aiheutuu. Vireillepanijan oikeudenkäyntiavustaja tai -asiamies voidaan velvoittaa yhteisvastuullisesti vireillepanijan kanssa korvaamaan tällainen vahinko.

Vahingonkorvauksen sovittelusta ja korvausvastuun jakautumisesta kahden tai useamman korvausvelvollisen kesken säädetään vahingonkorvauslain (412/1974) 2 ja 6 luvussa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa aloitettuihin saneerausmenettelyihin sovelletaan 8 §:n 1 momentin 1 kohtaa, 11 ja 27 §:ää, 29 §:n 2 momentin 5 kohtaa, 36 §:ää, 37 §:n 3 momenttia, 40 §:n 4 momenttia, 47 §:n 2 momenttia, 71 §:n 1 ja 5 momenttia, 72 §:n 1 momenttia, 73–74 §:ää, 75 §:n 1 momenttia, 76 §:ää ja 92 §:n 1 momenttia, sellaisina kuin ne olivat tämän lain tullessa voimaan.

Tämän lain 47 a §:ää ja 86 a §:n 7 a kohtaa ei sovelleta menettelyihin, jotka on aloitettu ennen tämän lain voimaantuloa.

Tämän lain 65 §:n 1 momenttia sovelletaan, sellaisena kuin se oli tämän lain tullessa voimaan, jos hakemus saneerausmenettelyn raukeamisesta on tullut vireille ennen tämän lain voimaantuloa.

Tämän lain 93 §:ää sovelletaan, sellaisena kuin se oli tämän lain tullessa voimaan, jos ilmeisen perusteeton saneeraushakemus on tullut vireille ennen tämän lain voimaantuloa.

2.

Laki

yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain 20 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain (57/1993) 20 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1123/2014, seuraavasti:

20 §

Suhde konkurssiin

Jos silloin, kun hakemus velkajärjestelystä tehdään, on vireillä myös hakemus velallisen asettamisesta konkurssiin, konkurssihakemuksen käsittelyä on jatkettava mutta hakemusta ei saa ratkaista ennen kuin päätös velkajärjestelyn aloittamisesta on tehty. Samoin on meneteltävä, jos velkajärjestelyä koskevan hakemuksen tultua vireille, mutta ennen asian ratkaisemista, tehdään hakemus velallisen asettamisesta konkurssiin. Jos velkajärjestely aloitetaan, konkurssihakemus raukeaa maksuohjelman tultua vahvistetuksi. Jos hakemus velkajärjestelystä hylätään tai asian käsittely päättyy muutoin kuin maksuohjelman vahvistamiseen, konkurssihakemus on ratkaistava. Muutoksenhaun vaikutuksesta konkurssiin säädetään 2 momentissa ja 63 §:n 2 momentissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

konkurssilain 21 luvun 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan konkurssilain (120/2004) 21 luvun 1 §:n 1 momentin 1 kohta seuraavasti:

21 luku

Sovinto

1 §

Sovinnon edellytykset

Konkurssissa voidaan vahvistaa konkurssimenettelyn päättävä sovinto. Edellytyksenä on, että:

1) sovintoa kannattavat velallisen lisäksi velkojat, joiden äänimäärä on yhteensä vähintään 70 prosenttia velkojien kokonaisäänimäärästä, ja jokainen velkoja, jonka äänimäärä on vähintään 10 prosenttia velkojien kokonaisäänimäärästä;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa aloitettuihin konkursseihin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

4.

Laki

oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §, sellaisena kuin se on laissa 718/2011, seuraavasti:

15 luku

Oikeudenkäyntiasiamiehestä

2 §

Jollei tässä tai muussa laissa toisin säädetä, oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana saa toimia asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annettussa laissa (715/2011) tarkoitettu luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana saa toimia asianosaiseen työ- tai virkasuhteessa oleva, oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittanut, rehellinen ja muutoin kyseiseen tehtävään sopiva ja kykenevä henkilö, joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu. Lisäksi palvelussuhdetta koskevassa tai siihen asiallisesti liittyvässä asiassa sekä työtuomioistuimessa asianosaisen oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana saa toimia työmarkkinajärjestön palveluksessa oleva oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittanut, rehellinen ja muutoin kyseiseen tehtävään sopiva ja kykenevä henkilö, joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana saa toimia viranomaisen, jonka laissa säädettyihin tehtäviin kuuluu avustaminen oikeudenkäynnissä. Lisäksi oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana saa toimia mainitun viranomaisen palveluksessa oleva oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittanut henkilö, joka on tehtävään sopiva ja kykenevä ja joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu.

Myös muu kuin 1 momentissa mainittu, rehellinen ja muutoin kyseiseen tehtävään sopiva ja kykenevä täysi-ikäinen henkilö, joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu, voi toimia oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana:

- 1) 5 luvun 3 §:ssä tarkoitettussa asiassa;
- 2) hakemusasiassa, joka ei ole riitainen;
- 3) maa-oikeusasiassa.

Mitä 4 momentin 2 kohdassa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta yrityksen saneerauksesta annetun lain (47/1993) mukaisessa saneerausmenettelyä koskevassa asiassa, joka on vireillä samanaikaisesti kuin samaa velallista koskeva konkurssihakemus.

Mitä tässä laissa tai muualla laissa säädetään asianajajan oikeudesta toimia oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana, sovelletaan myös henkilöön, joka saa harjoittaa asianajajan tointa jossakin Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa tai muussa valtiossa, jonka kanssa Euroopan unioni ja sen jäsenvaltiot ovat tehneet sopimuksen asianajajan ammattipätevyyden vastavuoroisesta tunnustamisesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Jos saneeraushakemus on tullut vireille ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

5.

Laki

konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä annetun lain 4 ja 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä annetun lain (137/2004) 6 §:n 2 momentin 3 kohta, sellaisena kuin se on laissa 367/2017,
muutetaan 6 §:n 2 momentin 6 ja 7 kohta, sellaisina kuin ne ovat laissa 367/2017, sekä
lisätään 4 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 367/2017, uusi 5 a kohta seuraavasti:

4 §

Muut konkurssiasioista merkittävät tiedot

Tuomioistuimen on merkittävä rekisteriin konkurssiasian käsittelystä:

5 a) konkurssimenettelyn päättävän sovinnon vahvistaminen;

6 §

Muut yrityssaneerausasioista merkittävät tiedot

Kun yrityssaneerausmenettely on aloitettu, tuomioistuimen on merkittävä rekisteriin:

6) määräaika, jonka kuluessa saatavia koskevat väitteet on esitettävä, sekä päivä, jona kyseinen määräaika päättyy;

7) määräaika, jonka kuluessa lausuma ohjelmaehdotuksesta on annettava, sekä päivä, jona kyseinen määräaika päättyy;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa aloitettuihin saneerausmenettelyihin sovelletaan tämän lain 6 §:n 2 momenttia, sellaisena kuin se oli tämän lain tullessa voimaan.

Helsingissä 3.11.2022

Pääministeri

Sanna Marin

Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson

1.

Laki

yrityksen saneerauksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan yrityksen saneerauksesta annetun lain (47/1993) 71 §:n 1 momentin 4 kohta, sellaisena kuin se on laissa 365/2017,
muutetaan 8 §:n 1 momentin 1 kohta, 11 §, 24 §:n 1 momentti, 27 §, 29 §:n 2 momentin 5 kohta, 36 §, 37 §:n 3 momentti, 40 §:n 4 momentti, 47 §:n 2 momentti, 65 §:n 1 momentti, 72 §:n 1 momentti, 73 ja 74 §, 75 §:n 1 momentti, 76 §, 87 §:n 1 ja 2 momentti, 92 §:n 1 momentti ja 93 §,
sellaisina kuin niistä ovat 8 §:n 1 momentin 1 kohta laissa 365/2017, 11 §, 24 §:n 1 momentti, 37 §:n 3 momentti, 47 §:n 2 momentti, 73 §, 87 §:n 2 momentti ja 92 §:n 1 momentti laissa 247/2007, 27 § osaksi laissa 794/1998 ja 386/2022 ja 76 § osaksi laissa 247/2007, sekä
lisätään lakiin uusi 47 a §, 49 §:ään uusi 2 momentti, lakiin uusi 70 a §, 71 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 365/2017 ja 386/2022, uusi 5 a ja 5 b kohta, 71 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 365/2017 ja 386/2022, uusi 5 momentti ja 86 a §:ään, sellaisena kuin se on laissa 386/2022, uusi 7 a kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

8 §

8 §

Selvittäjä

Selvittäjä

Tuomioistuimen määräämän selvittäjän tehtävänä on menettelyn tarkoituksen toteuttamiseksi ja velkojien edun valvomiseksi:

1) laatia selvitys velallisen varoista, veloista ja muista sitoumuksista sekä velallisen taloudelliseen asemaan ja sen odotettavissa olevaan kehitykseen vaikuttavista seikoista;

Tuomioistuimen määräämän selvittäjän tehtävänä on menettelyn tarkoituksen toteuttamiseksi ja velkojien edun valvomiseksi:

1) *selvittää* velallisen varat, velat ja muut sitoumukset sekä velallisen taloudelliseen asemaan ja sen odotettavissa olevaan kehitykseen vaikuttavat seikat;

11 §

11 §

Selvittäjän selontekovelvollisuus

Selvittäjän ensiarvio ja selontekovelvollisuus

Selvittäjän on annettava 8 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu selvitys tai tiivistelmä siitä viipymättä tiedoksi velkojatoimikunnalle, suurimmille velkojille ja pyynnöstä

Selvittäjän on kuukauden kuluessa saneerausmenettelyn alkamisesta annettava velkojatoimikunnalle, suurimmille velkojille ja pyynnöstä muillekin velkojille sekä velalliselle:

muillekin velkojille sekä velalliselle ja konkurssiasiamiehelle. Selvittäjän on säännöllisesti ja aina, kun tarvetta ilmenee, tiedotettava seuranta-, valvonta- ja tarkastustehtäväänsä liittyvistä toimistaan ja havainnoistaan velkojatoimikunnalle tai, jos sellaista ei ole, velkojille sekä neuvoteltava näiden kanssa merkittävistä päätöksistä ennen niiden tekemistä. Jos selvittäjän tietoon tulee, että velallinen on olennaisesti laiminlyönyt maksaa saneerausvelkoihin kuulumattomia velkojaan, selvittäjän on tiedotettava myös tästä.

Velallisen tai velkojan pyynnöstä selvittäjän on selvitettävä palkkiovaatimuksensa perusteita sekä esitettävä arvionsa saneerausmenettelyn kokonaiskustannuksista. Jos arvion perusteena olleet seikat muuttuvat myöhemmin olennaisesti, selvittäjän on esitettävä velalliselle ja velkojille uusi arvio.

24 §

Suhde konkurssiin

Jos silloin, kun hakemus saneerausmenettelystä tehdään, on vireillä myös hakemus velallisen asettamisesta konkurssiin, konkurssihakemusta ei saa ratkaista ennen kuin päätös saneerausmenettelyn aloittamisesta on tehty. Samoin on meneteltävä, jos saneerausmenettelyä koskevan hakemuksen tultua vireille, mutta ennen asian ratkaisemista, tehdään hakemus velallisen asettamisesta konkurssiin. Jos saneerausmenettely aloitetaan, konkurssihakemus raukeaa saneerausohjelman tultua vahvistetuksi. Jos hakemus saneerausmenettelystä hylätään tai saneerausmenettely määrätään lakkaamaan muutoin kuin ohjelman vahvistamisen johdosta, on konkurssihakemuksen käsittelyä jatkettava. Muutoksenhaun varalta on säännökset 96 §:n 2 momentissa.

1) olennaiset hakemukseen nähden uudet tai poikkeavat tiedot velallisen taloudellisesta tilanteesta ja taloudellisten vaikeuksien syistä;

2) arvio yritystoiminnan elinkelpoisuudesta ja tervehdyttämiskeinoista sekä menettelyn jatkamisen kannalta merkittävistä seikoista.

Selvittäjän on säännöllisesti ja aina, kun tarvetta ilmenee, tiedotettava seuranta-, valvonta- ja tarkastustehtäväänsä liittyvistä toimistaan ja havainnoistaan velkojatoimikunnalle tai, jos sellaista ei ole, velkojille sekä neuvoteltava näiden kanssa merkittävistä päätöksistä ennen niiden tekemistä. Jos selvittäjän tietoon tulee, että velallinen on olennaisesti laiminlyönyt maksaa saneerausvelkoihin kuulumattomia velkojaan, selvittäjän on tiedotettava myös tästä.

Velallisen tai velkojan pyynnöstä selvittäjän on selvitettävä palkkiovaatimuksensa perusteita sekä esitettävä arvionsa saneerausmenettelyn kokonaiskustannuksista. Jos arvion perusteena olleet seikat muuttuvat myöhemmin olennaisesti, selvittäjän on esitettävä velalliselle ja velkojille uusi arvio.

24 §

Suhde konkurssiin

Jos silloin, kun hakemus saneerausmenettelystä tehdään, on vireillä myös hakemus velallisen asettamisesta konkurssiin, konkurssihakemuksen käsittelyä on jatkettava mutta hakemusta ei saa ratkaista ennen kuin päätös saneerausmenettelyn aloittamisesta on tehty. Samoin on meneteltävä, jos saneerausmenettelyä koskevan hakemuksen tultua vireille, mutta ennen asian ratkaisemista, tehdään hakemus velallisen asettamisesta konkurssiin. Jos saneerausmenettely aloitetaan, konkurssihakemus raukeaa saneerausohjelman tultua vahvistetuksi. Jos hakemus saneerausmenettelystä hylätään tai asian käsittely päättyy muutoin kuin saneerausohjelman vahvistamiseen, konkurssihakemus on ratkaistava. Muutoksenhaun vaikutuksesta konkurssiin säädetään 2 momentissa ja 96 §:n 2 momentissa.

27 §

Eräiden sopimusten asema

Vuokra- tai vuokrausluottosopimus, jossa velallinen on vuokralleottajana, voidaan menettelyn alettua velallisen puolelta irtisanoa 29 ja 30 §:n säännöksiä noudattaen päättymään kahden kuukauden kuluttua irtisanomisesta sopimuksen kesto tai irtisanomista koskevien ehtojen estämättä. Korvaus sopimuksen ennenaikaisen päättymisen vuoksi käsittää omaisuuden hallinnan palauttamisesta aiheutuneet välttämättömät kustannukset sekä kohtuullisen korvauksen muusta vahingosta, jonka vuokralleantaja osoittaa hänelle aiheutuvan. Vuokrausluottosopimuksen osalta noudatetaan lisäksi, mitä 26 §:ssä säädetään käyttämättä jäävään luottoaikaan kohdistuvien luottokustannusten lukemisesta velallisen hyväksi.

Se, joka on ennen menettelyn alkamista tehdyllä sopimuksella sitoutunut suoritukseen velalliselle mutta jonka suoritus on menettelyn alkaessa täyttämättä, on 17 §:n estämättä oikeutettu saamaan maksun suorituksestaan, jos suoritusta voidaan pitää velallisen toiminnan kannalta tavanomaisena.

Jos joku on ennen menettelyn alkamista tehdyllä sopimuksella sitoutunut velalliselle muunlaiseen kuin 2 momentissa tarkoitettuun suoritusvelvollisuuteen ja jos velallinen ei menettelyn alkaessa ole täyttänyt sopimukseen perustuvaa maksuvelvollisuuttaan, selvittäjän on vastapuolen pyynnöstä ilmoitettava, pysyykö velallinen sopimuksessa. Jos vastaus on kielteinen tai sitä ei anneta kohtuullisessa ajassa, vastapuoli saa purkaa sopimuksen.

27 §

Eräiden sopimusten asema

Vuokra- tai vuokrausluottosopimus, jossa velallinen on vuokralleottajana, voidaan menettelyn alettua velallisen puolelta irtisanoa 29 ja 30 §:ää noudattaen päättymään kahden kuukauden kuluttua irtisanomisesta sopimuksen kesto tai irtisanomista koskevien ehtojen estämättä. Korvaus sopimuksen ennenaikaisen päättymisen vuoksi käsittää omaisuuden hallinnan palauttamisesta aiheutuneet välttämättömät kustannukset sekä kohtuullisen korvauksen muusta vahingosta, jonka vuokralleantaja osoittaa hänelle aiheutuvan. Vuokrausluottosopimuksen osalta noudatetaan lisäksi, mitä 26 §:ssä säädetään käyttämättä jäävään luottoaikaan kohdistuvien luottokustannusten lukemisesta velallisen hyväksi.

Se, joka on ennen menettelyn alkamista tehdyllä sopimuksella sitoutunut suoritukseen velalliselle mutta jonka suoritus on menettelyn alkaessa täyttämättä, on 17 §:ssä *säädetyn* estämättä oikeutettu saamaan maksun suorituksestaan, jos suoritusta voidaan pitää velallisen toiminnan kannalta tavanomaisena.

Jos joku on ennen menettelyn alkamista tehdyllä sopimuksella sitoutunut velalliselle muunlaiseen kuin 2 momentissa tarkoitettuun suoritusvelvollisuuteen ja velallinen ei menettelyn alkaessa ole täyttänyt sopimukseen perustuvaa maksuvelvollisuuttaan, selvittäjän on vastapuolen pyynnöstä ilmoitettava, pysyykö velallinen sopimuksessa. Jos vastaus on kielteinen tai sitä ei anneta kohtuullisessa ajassa, vastapuoli saa purkaa sopimuksen.

Ennen menettelyn alkamista tehty sopimus, jolla velallinen on sitoutunut muuhun kuin rahasuoritukseen ja jota velallinen ei ole menettelyn alkaessa täyttänyt, voidaan menettelyn alettua irtisanoa 29 ja 30 §:n säännöksiä noudattaen päättymään saneerausohjelman vahvistamisesta lukien sopimuksen kesto tai irtisanomista koskevien ehtojen estämättä, jos irtisanominen on saneerauksen toteuttamisedellytysten turvaamiseksi välttämätöntä.

Korvaus, joka 1 tai 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa on suoritettava sopimuksen irtisanomisen tai purkamisen vuoksi, on velallisen saneerausvelkaa ja otettava huomioon sen estämättä, mitä jäljempänä säädetään saatavien ilmoittamisesta.

Oikeudesta työntekijän irtisanomiseen saneerausmenettelyn yhteydessä säädetään työ-sopimuslaissa (320/70).

29 §

Velallisen määräysvalta ja sen rajoitukset

Menettelyn alettua velallinen ei kuitenkaan ilman selvittäjän suostumusta saa:

5) irtisanoa toiminnan tai sen jatkamisedellytysten kannalta tarpeellisia sopimuksia;

36 §

Takaisinsaanti selvittäjä vaatimuksesta

Selvittäjän on pantava takaisinsaantikanne vireille kuuden kuukauden kuluessa menettelyn alkamisesta. Kanne voidaan kuitenkin panna vireille vielä kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun selvittäjä havaitsi takaisinsaannin perusteen tai hänen olisi pitänyt se havaita.

Selvittäjän vaatimukseen perustuvan takaisinsaannin yhteydessä takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain 15–19 §:n säännöksiä sovelletaan niin, että se mitä säädetään konkurssipesästä koskee vastaavasti velallista.

Korvaus sopimuksen ennenaikaisen päättymisen vuoksi käsittää kohtuullisen korvauksen vahingosta, jonka sopimuksen vastapuoli osoittaa hänelle aiheutuvan.

Korvaus, joka 1, 3 tai 4 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa on suoritettava sopimuksen irtisanomisen tai purkamisen vuoksi, on velallisen saneerausvelkaa ja otettava huomioon sen estämättä, mitä jäljempänä säädetään saatavien ilmoittamisesta.

Oikeudesta työntekijän irtisanomiseen saneerausmenettelyn yhteydessä säädetään työ-sopimuslaissa (55/2001).

29 §

Velallisen määräysvalta ja sen rajoitukset

Menettelyn alettua velallinen ei kuitenkaan ilman selvittäjän suostumusta saa:

5) irtisanoa toiminnan tai sen jatkamisedellytysten kannalta tarpeellisia eikä 27 §:n 4 momentissa tarkoitettuja sopimuksia;

36 §

Takaisinsaanti selvittäjän vaatimuksesta

Selvittäjän on pantava takaisinsaantikanne vireille vuoden kuluessa menettelyn alkamisesta. Kanne voidaan kuitenkin panna vireille vielä kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun selvittäjä havaitsi takaisinsaannin perusteen tai hänen olisi pitänyt se havaita.

Selvittäjän vaatimukseen perustuvan takaisinsaannin yhteydessä takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain 15–19 §:n säännöksiä sovelletaan niin, että se mitä säädetään konkurssipesästä koskee vastaavasti velallista. Oikeustoimen peräytyessä saatu omaisuus on säilytettävä erillään velallisen muusta omaisuudesta ja takaisinsaantivaatimuksesta aiheutuneiden kustannusten kattamisen jälkeen käytettävä saneerausohjelmassa määrättyllä tavalla.

37 §

Takaisinsaanti velkojan vaatimuksesta

Velkojan on pantava 2 momentissa tarkoitettu kanne vireille kuuden kuukauden kuluessa saneerausmenettelyn alkamisesta. Tuomioistuimen on varattava selvittäjälle tilaisuus tulla asiassa kuulluksi. Selvittäjä voi ryhtyä ajamaan kannetta ilmoittamalla siitä lausumassaan tuomioistuimelle. Tällöin kannetta pidetään selvittäjän vaatimukseen perustavana, ja velkojalla on oikeus saada velallisen varoista korvaus kanteen nostamisesta aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista. Korvauksesta syntyvän erimielisyyden ratkaisee tuomioistuin.

40 §

Ehdotuksen laatiminen

Ehdotuksen esittämiseen oikeutetuilla on oikeus saada selvittäjältä ne tiedot, jotka 8 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun selvityksen lisäksi ovat tarpeen ehdotuksen laatimiseksi.

47 §

Epäselvien ja tuntemattomien sekä eräiden muiden saneerausvelkojen asema

Saneerausvelka, jota ei velallinen eikä 71 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaisesti velkoja itse ole menettelyssä ilmoittanut ja joka ei muuten ole tullut selvittäjän tietoon ennen saneerausohjelman vahvistamista, lakkaa, kun saneerausohjelma vahvistetaan, jollei ohjelmassa toisin määrätä. Velka ei kuitenkaan lakkaa, jos se ei ollut eikä sen pitänytkaan olla velkojan tiedossa eikä velka ole tullut selvittäjän tietoon ennen ohjelman vahvistamista. Velkojalla, jolla on saatavastaan esinevakuus, on edellä sanotun estämättä oikeus periä saatavansa vakuuden arvosta.

37 §

Takaisinsaanti velkojan vaatimuksesta

Velkojan on pantava 2 momentissa tarkoitettu kanne vireille vuoden kuluessa saneerausmenettelyn alkamisesta. Tuomioistuimen on varattava selvittäjälle tilaisuus tulla asiassa kuulluksi. Selvittäjä voi ryhtyä ajamaan kannetta ilmoittamalla siitä lausumassaan tuomioistuimelle. Tällöin kannetta pidetään selvittäjän vaatimukseen perustavana, ja velkojalla on oikeus saada velallisen varoista korvaus kanteen nostamisesta aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista. Korvauksesta syntyvän erimielisyyden ratkaisee tuomioistuin.

40 §

Ehdotuksen laatiminen

Ehdotuksen esittämiseen oikeutetuilla on oikeus saada selvittäjältä ne tiedot, jotka ovat tarpeen ehdotuksen laatimiseksi.

47 §

Epäselvien ja tuntemattomien sekä eräiden muiden saneerausvelkojen asema

Saneerausvelka, jota ei velallinen eikä 71 §:n 1 momentin 3 kohdassa *tarkoitettuun määräpäivään mennessä* velkoja itse ole menettelyssä ilmoittanut ja joka ei muuten ole tullut selvittäjän tietoon ennen saneerausohjelman vahvistamista, lakkaa, kun saneerausohjelma vahvistetaan, jollei ohjelmassa toisin määrätä. Velka ei kuitenkaan lakkaa, jos se ei ollut eikä sen pitänytkaan olla velkojan tiedossa eikä velka ole tullut selvittäjän tietoon ennen ohjelman vahvistamista. Velkojalla, jolla on saatavastaan esinevakuus, on edellä

Voimassa oleva laki

Ehdotus

säädetyn estämättä oikeus periä saatavansa vakuuden arvosta.

(lisätään)

47 a §

Saatavien ilmoittaminen määräpäivän jälkeen

Velkoja voi ilmoittaa saatavansa tai esittää lisävaatimuksen vielä 71 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun määräpäivän jälkeen. Tällöin velkojalle saneerausohjelman mukaan tulevasta suorituksesta vähennetään määrä, jonka suuruus on yksi prosentti ilmoitetun saatavan tai lisävaatimuksen määrästä. Vähennettävä määrä on kuitenkin aina vähintään 600 ja enintään 6 000 euroa. Jollei velkojalle ole annettu tiedoksi tuomioistuimen päätöstä saneerausmenettelyn aloittamisesta tai saatava on jäänyt ilmoittamatta laillisen esteen vuoksi, vähennystä ei tehdä. Vähennystä ei myöskään tehdä, jos velkoja on yksityishenkilö ja vähennyksen tekeminen olisi hänen olosuhteensa huomioon ottaen kohtuutonta.

Jos velkojalle on takaisinsaannin perusteella syntynyt tarve ilmoittaa saatavansa taikka jos saatava ei muun syyn vuoksi ollut ja sen ei pitänytkään olla velkojan tiedossa ennen saatavien ilmoittamisen määräpäivää, selvittäjän on varattava velkojalle kohtuullinen aika ilmoittaa saatava. Ilmoituksesta ei tällöin tehdä 1 momentissa tarkoitettua vähennystä. Selvittäjä voi vapauttaa velkojan velvollisuudesta ilmoittaa saatava, jos ilmoituksen tekemiseen ei ole tarvetta.

Saneerausohjelman vahvistamisen jälkeen ilmoitusta ei enää oteta huomioon. Saneerausohjelman muuttamisesta säädetään 63 §:n 3 momentissa.

49 §

Vaihtoehtoiset vahvistamisedellytykset

(lisätään)

49 §

Vaihtoehtoiset vahvistamisedellytykset

Saneerausohjelman nopeasta vahvistamisesta säädetään 92 §:ssä.

65 §

Ohjelman raukeaminen

Saneerausohjelma voidaan tuomioistuimen päätöksellä määrätä valvojan tai velkojan vaatimuksesta raukeamaan, jos:

1) ohjelman vahvistamisen jälkeen ilmenee seikkoja, jotka 53 §:n 2 momentin mukaan olisivat estäneet ohjelman vahvistamisen, jos ne olisivat tuolloin olleet tiedossa; tai

2) velallinen on rikkonut ohjelmaa suosiakseen jotakin velkojaa eikä rikkomus ole vähäinen.

(lisätään)

71 §

Päätös menettelyn aloittamisesta

Päätäessään saneerausmenettelyn aloittamisesta tuomioistuimen tulee:

4) asettaa määräpäivä, johon mennessä selvittäjän on lähetettävä 8 §:n 1 momentissa tarkoitettu selvitys velallisen taloudellisesta tilasta tiedoksi asiaan osallisille;

(lisätään)

65 §

Ohjelman raukeaminen

Saneerausohjelma voidaan tuomioistuimen päätöksellä määrätä valvojan tai velkojan vaatimuksesta raukeamaan, jos:

1) ohjelman vahvistamisen jälkeen ilmenee seikkoja, jotka 53 §:n 2 momentin mukaan olisivat estäneet ohjelman vahvistamisen, jos ne olisivat tuolloin olleet tiedossa;

2) velallinen on rikkonut ohjelmaa suosiakseen jotakin velkojaa eikä rikkomus ole vähäinen; tai

3) raukeamiselle on ohjelmassa määrätty peruste ja velallinen on rikkonut ohjelmaa niin olennaisesti, ettei ohjelman toteuttamiselle ole enää edellytyksiä.

70 a §

Hakemuksen hylkääminen kirjallisessa menettelyssä

Jos hakemuksen, sen johdosta mahdollisesti annetun kirjallisen lausuman ja tuomioistuimen aikaisemman ratkaisun perusteella on ilmeistä, että edellytyksiä saneerausmenettelyn aloittamiselle ei ole, hakemus on hylättävä kirjallisessa menettelyssä.

71 §

Päätös menettelyn aloittamisesta

Päätäessään saneerausmenettelyn aloittamisesta tuomioistuimen tulee:

(kumotaan)

5 a) asettaa saneerausohjelmaehdotuksen toimittamisesta alkava määräaika, jonka ku-

(lisätään)

72 §

Ohjelmaehdotuksen käsittelyn aloittaminen

Kun ehdotus saneerausohjelmaksi on toimitettu tuomioistuimelle, sen on varattava muille asiaan osallisille kuin ehdotuksen laatijalle tilaisuus antaa ehdotuksesta määräajassa kirjallinen lausuma tai kutsuttava asiaan osallinen kuultavaksi istuntoon. Kuultavaksi kutsutulle velkojalle voidaan varata mahdollisuus antaa istuntoon saapumisen sijasta kirjallinen lausuma. Kehotuksen ja kutsun sekä ohjelmaehdotuksen tiedoksiannosta huolehtii selvittäjä.

73 §

Ohjelmaehdotuksen puuttuminen

Jos tuomioistuimelle ei määräajassa ole toimitettu 41 ja 42 §:ssä asetetut vaatimukset täyttävää ehdotusta saneerausohjelmaksi, tuomioistuimen on varattava hakijalle, selvittäjälle ja mahdollisen puutteellisen ehdotuksen esittäjälle tilaisuus tulla kuulluksi. Jollei kuuleminen anna aihetta muuhun, tuomioistuimen on tehtävä päätös saneerausmenettelyn lakkaamisesta.

luessa muiden asiaan osallisten kuin ehdotuksen laatijan on toimitettava selvittäjälle ohjelmaehdotuksesta kirjallinen lausuma;

5 b) asettaa saneerausohjelmaehdotuksen toimittamisesta alkava 5 a kohdassa tarkoitettua määräaikaa lyhyempi määräaika, jonka kuluessa asiaan osallisten tulee ilmoittaa selvittäjälle kirjallisesti ohjelmaehdotuksessa tarkoitettuja saatavia koskevat väitteet;

Jollei 1 momentin 5 a tai 5 b kohdassa tarkoitetun määräajan viimeinen päivä ole arkipäivä, kyseisissä kohdissa tarkoitetut väitteet ja lausumat voidaan toimittaa selvittäjälle ensimmäisenä sitä seuraavana arkipäivänä.

72 §

Ohjelmaehdotuksen käsittelyn aloittaminen

Kun ehdotus saneerausohjelmaksi on toimitettu selvittäjälle ja tuomioistuimelle, selvittäjän on viipymättä huolehdittava ohjelmaehdotuksen tiedoksiannosta asiaan osallisille. Ohjelmaehdotuksen tiedoksiannon yhteydessä selvittäjän on ilmoitettava asiaan osallisille, milloin 71 §:n 1 momentin 5 a kohdassa tarkoitetut lausumat ja 5 b kohdassa tarkoitetut väitteet on tuomioistuimen asettamien määräaikojen mukaan viimeistään toimitettava selvittäjälle.

73 §

Ohjelmaehdotuksen puuttuminen

Jos tuomioistuimelle ei määräajassa ole toimitettu ehdotusta saneerausohjelmaksi, tuomioistuimen on varattava hakijalle ja selvittäjälle tilaisuus tulla kuulluksi. Jollei kuuleminen anna aihetta muuhun, tuomioistuimen on tehtävä päätös saneerausmenettelyn lakkaamisesta.

74 §

Saatavien riittauttaminen

Päättyessään ohjelmaehdotuksen jatkokäsittelystä tuomioistuimen tulee samalla varata asiaan osallisille tilaisuus 72 §:n 1 momentissa tarkoitettua määräpäivää aikaisempaan määräpäivään mennessä ilmoittaa selvittäjälle kirjallisesti ohjelmaehdotuksessa tarkoitettuja saatavia koskevat väitteet. Velallisen puolesta väitteitä voivat esittää sekä selvittäjä että velallinen.

Selvittäjän on annettava määräpäivään mennessä ilmoitetut väitteet tiedoksi velalliselle sekä niille velkojille, joiden oikeutta kukin väite koskee. Tuomioistuimelle selvittäjän on ennen ohjelmaehdotuksen jatkokäsittelyä toimitettava luettelo, josta ilmenee kunkin väitteen tekijä ja kohde.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua määräpäivän jälkeen ilmoitetut väitteet jätetään tutkimatta.

75 §

Väitteiden käsittely

Edellä 74 §:ssä tarkoitettua väitteet käsitellään ja asia ratkaistaan ohjelmaehdotuksen käsittelyn yhteydessä, jos se vaadittava todistelu ja muut seikat huomioon ottaen on mahdollista aiheuttamatta olennaista viivästystä tai muuta haittaa saneerausmenettelylle.

76 §

Ohjelmaehdotuksen käsittely ja tiedoksianto sekä äänestysmenettely

Kun asiaan osalliset ovat saaneet tilaisuuden lausua käsityksensä ehdotuksesta saneerausohjelmaksi ja tuomioistuin on tehnyt 47 §:n 1 momentissa tarkoitettua päätöksen epäselvien

74 §

Saatavien riittauttaminen

Edellä 71 §:n 1 momentin 5 b kohdassa tarkoitettuja väitteitä voivat velallisen puolesta esittää sekä selvittäjä että velallinen.

Selvittäjän on annettava määräajassa ilmoitetut väitteet tiedoksi velalliselle sekä niille velkojille, joiden oikeutta kukin väite koskee. Tuomioistuimelle selvittäjän on ennen ohjelmaehdotuksen käsittelyä toimitettava luettelo, josta ilmenee kunkin väitteen tekijä ja kohde. *Selvittäjän on toimitettava tuomioistuimelle ennen ohjelmaehdotuksen käsittelyä myös ohjelmaehdotusta koskevat lausumat.*

Edellä 71 §:n 1 momentin 5 b kohdassa tarkoitettua määräajan jälkeen ilmoitetut väitteet jätetään tutkimatta.

75 §

Väitteiden käsittely

Edellä 71 §:n 1 momentin 5 b kohdassa tarkoitettua väitteet käsitellään ja asia ratkaistaan ohjelmaehdotuksen käsittelyn yhteydessä, jos se vaadittava todistelu ja muut seikat huomioon ottaen on mahdollista aiheuttamatta olennaista viivästystä tai muuta haittaa saneerausmenettelylle.

76 §

Ohjelmaehdotuksen käsittely ja tiedoksianto sekä äänestysmenettely

Kun tuomioistuin on tarkastanut, että ehdotus saneerausohjelmaksi täyttää 41 ja 42 §:ssä säädetyt vaatimukset, asiaan osalliset ovat saaneet tilaisuuden lausua käsityksensä ehdotuksesta ja tuomioistuin on tehnyt 47 §:n

saneerausvelkojen huomioon ottamisesta, ehdotuksen laatijalle voidaan varata tilaisuus oikaista, tarkistaa tai täydentää ehdotusta määräjassa.

Tuomioistuimen saatua lopullisen ohjelmaehdotuksen sen on päätettävä, miten velkojat on jaettava ryhmiin ja mitkä ryhmät ovat äänivaltaisia. Tässä tarkoitettuun päätökseen ei saa hakea erikseen muutosta.

Tuomioistuimen on kehotettava äänivaltaisia velkojia määräpäivään mennessä kirjallisesti ilmoittamaan tuomioistuimelle hyväksyvä tai hylkäävä kanta ohjelmaehdotukseen (*äänestyslausuma*). Määräpäivän jälkeen annettu äänestyslausuma jätetään huomiotta. Kehotuksen sekä lopullisen ohjelmaehdotuksen ja käsittelystä laaditun pöytäkirjan tai asianosaisten kirjallisten lausumien tiedoksiannosta huolehtii selvittäjä.

Tuomioistuimen on annettava määräpäivään mennessä toimitetut äänestyslausumat tiedoksi selvittäjälle. Selvittäjän on viipymättä laadittava selvitys äänestyslausumista ja äänestyksen tuloksesta kunkin ohjelmaehdotuksen osalta (*äänestys selvitys*) sekä toimitettava selvitys tuomioistuimelle ja huolehdittava sen tiedoksiannosta.

Äänestysmenettely ei ole kuitenkaan tarpeen, jos 52 §:ssä tarkoitettu enemmistö jokaisesta velkojaryhmästä on kirjallisesti hyväksynyt ohjelmaehdotuksen eikä kukaan velkojista ole 72 §:ssä tarkoitetussa lausumassa vedonnut seikkaan, jonka perusteella saneerausohjelma olisi jätettävä vahvistamatta.

1 momentissa tarkoitetun päätöksen epäselvien saneerausvelkojen huomioon ottamisesta, ehdotuksen laatijalle voidaan varata tilaisuus oikaista, tarkistaa tai täydentää ehdotusta määräjassa.

Tuomioistuimen saatua lopullisen ohjelmaehdotuksen sen on päätettävä, miten velkojat on 51 §:n 3 momentin nojalla jaettava ryhmiin ja mitkä ryhmät ovat 52 §:n nojalla äänivaltaisia. Tässä tarkoitettuun päätökseen ei saa hakea erikseen muutosta.

Tuomioistuimen on kehotettava äänivaltaisia velkojia määräpäivään mennessä kirjallisesti ilmoittamaan *selvittäjälle* hyväksyvä tai hylkäävä kanta ohjelmaehdotukseen (*äänestyslausuma*). Määräpäivän jälkeen annettu äänestyslausuma jätetään huomiotta. *Selvittäjä huolehtii* kehotuksen sekä lopullisen ohjelmaehdotuksen ja asianosaisten kirjallisten lausumien tiedoksiannosta *asiaan osallisille*.

Selvittäjän on viipymättä laadittava selvitys äänestyslausumista ja äänestyksen tuloksesta kunkin ohjelmaehdotuksen osalta (*äänestys selvitys*) sekä toimitettava *äänestyslausumat ja äänestys selvitys* tuomioistuimelle ja huolehdittava *äänestys selvityksen* tiedoksiannosta.

Äänestysmenettely ei ole kuitenkaan tarpeen, jos 52 §:ssä tarkoitettu enemmistö jokaisesta velkojaryhmästä on kirjallisesti hyväksynyt ohjelmaehdotuksen eikä kukaan velkojista ole 71 §:n 1 momentin 5 a kohdassa tarkoitetussa lausumassa vedonnut seikkaan, jonka perusteella saneerausohjelma olisi jätettävä vahvistamatta.

86 a §

Menettely ilman selvittäjää

Jos selvittäjää ei ole määrätty:

(lisätään)

86 a §

Menettely ilman selvittäjää

Jos selvittäjää ei ole määrätty:

7 a) 71 §:n 1 momentin 5 a kohdassa tarkoitetut lausumat, 5 b kohdassa tarkoitetut väitteet ja 76 §:n 3 momentissa tarkoitetut äänestyslausumat toimitetaan tuomioistuimelle;

87 §

Selvittäjän palkkio ja kustannusten korvaaminen

Selvittäjällä on oikeus saada tehtävästään kohtuullinen palkkio, joka maksetaan velallisen varoista. Palkkiota määrittäessä on otettava huomioon velallisyriityksen arvo menettelyn alkaessa, tehtävän vaikeus ja sen vaatimien toimenpiteiden laajuus, selvittäjän työn tulokset sekä muut seikat. Selvittäjän vaatimuksesta palkkiota voidaan maksaa osasuorituksina tehtävän edetessä, mikäli sitä tehtävän kesto, työn määrä ja muut seikat huomioon ottaen on pidettävä kohtuullisena.

Selvittäjällä on oikeus saada velallisen varoista korvaus hänelle aiheutuneista, tehtävän hoitamisen kannalta tarpeellisista kustannuksista. Selvittäjän vaatimuksesta tällaista korvausta on suoritettava ennakolta tai ennen tehtävän päättymistä, jos sitä on odotettavissa olevien tai aiheutuneiden kustannusten määrä huomioon ottaen pidettävä perusteltuna.

92 §

Nopea saneerausohjelman vahvistaminen

Jollei 3 momentissa tarkoitettua estettä ole, ehdotus saneerausohjelmaksi voidaan 72 ja 74–76 §:n säännöksiä noudattamatta vahvistaa saneerausohjelmaksi, jos on saatu:

1) kirjallinen hyväksyntä kaikilta sellaisilta tunnetuilta velkojilta, joiden saatavat ovat velkojen saatavien kokonaismäärästä yhteensä vähintään 80 prosenttia, ja jokaiselta velkojalta, jonka saatavan määrä on vähintään 5 prosenttia velkojen saatavien kokonaismäärästä; sekä

2) velallisen kirjallinen lausuma.

87 §

Selvittäjän palkkio ja kustannusten korvaaminen

Selvittäjällä on oikeus saada tehtävästään kohtuullinen palkkio, joka maksetaan velallisen varoista. Palkkiota määrittäessä on otettava huomioon velallisyriityksen arvo menettelyn alkaessa, tehtävän vaikeus ja sen vaatimien toimenpiteiden laajuus, selvittäjän työn tulokset sekä muut seikat. Selvittäjän vaatimuksesta palkkiota voidaan *vahvistaa maksettavaksi* osasuorituksina tehtävän edetessä, jos sitä tehtävän kesto, työn määrä ja muut seikat huomioon ottaen on pidettävä kohtuullisena.

Selvittäjällä on oikeus saada velallisen varoista korvaus hänelle aiheutuneista, tehtävän hoitamisen kannalta tarpeellisista kustannuksista. Selvittäjän vaatimuksesta tällaista korvausta *voidaan vahvistaa suoritettavaksi* ennakolta tai ennen tehtävän päättymistä, jos sitä on odotettavissa olevien tai aiheutuneiden kustannusten määrä huomioon ottaen pidettävä perusteltuna.

92 §

Nopea saneerausohjelman vahvistaminen

Jollei 3 momentissa tarkoitettua estettä ole, ehdotus saneerausohjelmaksi voidaan *71 §:n 1 momentissa tarkoitettuja määräpäiviä ja määräaikoja asettamatta* sekä 72 ja 74–76 §:n säännöksiä noudattamatta vahvistaa saneerausohjelmaksi, jos on saatu *velallisen kirjallinen lausuma* sekä:

1) kirjallinen hyväksyntä kaikilta sellaisilta tunnetuilta velkojilta, joiden saatavat ovat velkojen saatavien kokonaismäärästä yhteensä vähintään 70 prosenttia, ja jokaiselta velkojalta, jonka saatavan määrä on vähintään 10 prosenttia velkojen saatavien kokonaismäärästä; tai

2) kirjallinen hyväksyntä kaikilta sellaisilta tunnetuilta velkojilta, joiden saatavat ovat velkojen saatavien kokonaismäärästä yhteensä vähintään 60 prosenttia, ja jokaiselta

velkojalta, jonka saatavan määrä on vähintään 10 prosenttia velkojien saatavien kokonaismäärästä, jos velallisen tulee ohjelmaehdotuksen mukaan maksaa vähintään 25 prosenttia kunkin velkojan saatavan kokonaismäärästä viimeistään vuoden kuluessa saneerausohjelman vahvistamisesta.

93 §

Korvausvelvollisuus perusteettoman hakemuksen vuoksi

Se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta panee vireille ilmeisen perusteettoman hakemuksen saneerausmenettelystä, on velvollinen korvaamaan vahingon, joka velalliselle tai velkojalle tämän vuoksi aiheutuu.

93 §

Korvausvelvollisuus perusteettoman hakemuksen vuoksi

Se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta panee vireille ilmeisen perusteettoman hakemuksen saneerausmenettelystä, on velvollinen korvaamaan vahingon, joka velalliselle tai velkojalle tämän vuoksi aiheutuu. *Vireillepanijan oikeudenkäyntiavustaja tai -asiamies voidaan velvoittaa yhteisvastuullisesti vireillepanijan kanssa korvaamaan tällainen vahinko.*

Vahingonkorvauksen sovittelusta ja korvausvastuun jakautumisesta kahden tai useamman korvausvelvollisen kesken säädetään vahingonkorvauslain (412/1974) 2 ja 6 luvussa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 Ennen tämän lain voimaantuloa aloitettuihin saneerausmenettelyihin sovelletaan 8 §:n 1 momentin 1 kohtaa, 11 ja 27 §:ää, 29 §:n 2 momentin 5 kohtaa, 36 §:ää, 37 §:n 3 momenttia, 40 §:n 4 momenttia, 47 §:n 2 momenttia, 71 §:n 1 ja 5 momenttia, 72 §:n 1 momenttia, 73–74 §:ää, 75 §:n 1 momenttia, 76 §:ää ja 92 §:n 1 momenttia, sellaisina kuin ne olivat tämän lain tullessa voimaan.

Tämän lain 47 a §:ää ja 86 a §:n 7 a kohtaa ei sovelleta menettelyihin, jotka on aloitettu ennen tämän lain voimaantuloa.

Tämän lain 65 §:n 1 momenttia sovelletaan, sellaisena kuin se oli tämän lain tullessa voimaan, jos hakemus saneerausmenettelyn raukeamisesta on tullut vireille ennen tämän lain voimaantuloa.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

*Tämän lain 93 §:ää sovelletaan, sellaisena
kuin se oli tämän lain tullessa voimaan, jos il-
meisen perusteeton saneeraushakemus on tul-
lut vireille ennen tämän lain voimaantuloa.*

2.

Laki

yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain 20 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain (57/1993) 20 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1123/2014, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

20 §

Suhde konkurssiin

Jos silloin, kun hakemus velkajärjestelystä tehdään, on vireillä myös hakemus velallisen asettamisesta konkurssiin, konkurssihakemusta ei saa ratkaista ennen kuin päätös velkajärjestelyn aloittamisesta on tehty. Samoin on meneteltävä, jos velkajärjestelyä koskevan hakemuksen tultua vireille, mutta ennen asian ratkaisemista, tehdään hakemus velallisen asettamisesta konkurssiin. Jos velkajärjestely aloitetaan, konkurssihakemus raukeaa maksuohjelman tultua vahvistetuksi. Jos hakemus velkajärjestelystä hylätään tai asian käsittely päättyy muutoin kuin maksuohjelman vahvistamiseen, konkurssihakemuksen käsittelyä on jatkettava. Muutoksenhaun vaikutuksesta konkurssiin säädetään *tämän pykälän* 2 momentissa ja 63 §:n 2 momentissa.

20 §

Suhde konkurssiin

Jos silloin, kun hakemus velkajärjestelystä tehdään, on vireillä myös hakemus velallisen asettamisesta konkurssiin, *konkurssihakemuksen käsittelyä on jatkettava mutta hakemusta* ei saa ratkaista ennen kuin päätös velkajärjestelyn aloittamisesta on tehty. Samoin on meneteltävä, jos velkajärjestelyä koskevan hakemuksen tultua vireille, mutta ennen asian ratkaisemista, tehdään hakemus velallisen asettamisesta konkurssiin. Jos velkajärjestely aloitetaan, konkurssihakemus raukeaa maksuohjelman tultua vahvistetuksi. Jos hakemus velkajärjestelystä hylätään tai asian käsittely päättyy muutoin kuin maksuohjelman vahvistamiseen, *konkurssihakemus on ratkaistava*. Muutoksenhaun vaikutuksesta konkurssiin säädetään 2 momentissa ja 63 §:n 2 momentissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

3.

Laki

konkurssilain 21 luvun 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan konkurssilain (120/2004) 21 luvun 1 §:n 1 momentin 1 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

21 luku

Sovinto

1 §

Sovinnon edellytykset

Konkurssissa voidaan vahvistaa konkurssimenettelyn päättävä sovinto. Edellytyksenä on, että:

1) sovintoa kannattavat velallisen lisäksi velkojat, joiden äänimäärä on yhteensä vähintään 80 prosenttia velkojien kokonaisäänimäärästä, ja jokainen velkoja, jonka äänimäärä on vähintään 5 prosenttia velkojien kokonaisäänimäärästä;

Ehdotus

21 luku

Sovinto

1 §

Sovinnon edellytykset

Konkurssissa voidaan vahvistaa konkurssimenettelyn päättävä sovinto. Edellytyksenä on, että:

1) sovintoa kannattavat velallisen lisäksi velkojat, joiden äänimäärä on yhteensä vähintään 70 prosenttia velkojien kokonaisäänimäärästä, ja jokainen velkoja, jonka äänimäärä on vähintään 10 prosenttia velkojien kokonaisäänimäärästä;

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20
Ennen tämän lain voimaantuloa aloitettuihin konkursseihin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.*

4.

Laki

oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §, sellaisena kuin se on laissa 718/2011, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

15 luku

15 luku

Oikeudenkäyntiasiamiehestä

Oikeudenkäyntiasiamiehestä

2 §

2 §

Jollei tässä tai muussa laissa toisin säädetä, oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana saa toimia asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa (715/2011) tarkoitettu luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana saa toimia asianosaiseen työ- tai virkasuhteessa oleva, oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittanut, rehellinen ja muutoin kyseiseen tehtävään sopiva ja kykenevä henkilö, joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu. Lisäksi palvelussuhdetta koskevassa tai siihen asiallisesti liittyvässä asiassa sekä työtuomioistuimessa asianosaisen oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana saa toimia työmarkkinajärjestön palveluksessa oleva oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittanut, rehellinen ja muutoin kyseiseen tehtävään sopiva ja kykenevä henkilö, joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu.

Jollei tässä tai muussa laissa toisin säädetä, oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana saa toimia asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa (715/2011) tarkoitettu luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana saa toimia asianosaiseen työ- tai virkasuhteessa oleva, oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittanut, rehellinen ja muutoin kyseiseen tehtävään sopiva ja kykenevä henkilö, joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu. Lisäksi palvelussuhdetta koskevassa tai siihen asiallisesti liittyvässä asiassa sekä työtuomioistuimessa asianosaisen oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana saa toimia työmarkkinajärjestön palveluksessa oleva oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittanut, rehellinen ja muutoin kyseiseen tehtävään sopiva ja kykenevä henkilö, joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana saa toimia viranomainen, jonka laissa säädettyihin tehtäviin kuuluu avustaminen oikeudenkäynnissä. Lisäksi oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana saa toimia mainitun viranomaisen palveluksessa oleva oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittanut henkilö, joka on tehtävään sopiva ja kykenevä ja joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu.

Myös muu kuin 1 momentissa mainittu, rehellinen ja muutoin kyseiseen tehtävään sopiva ja kykenevä täysi-ikäinen henkilö, joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu, voi toimia oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana:

- 1) 5 luvun 3 §:ssä tarkoitetussa asiassa;
- 2) hakemusasiasa, joka ei ole riitainen;
- 3) maa-oikeusasiasa.

Mitä tässä laissa tai muualla laissa säädetään asianajajan oikeudesta toimia oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana, sovelletaan myös henkilöön, joka saa harjoittaa asianajajan tointa jossakin Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa tai muussa valtiossa, jonka kanssa Euroopan unioni ja sen jäsenvaltiot ovat tehneet sopimuksen asianajajan ammattipätevyyden vastavuoroisesta tunnustamisesta.]

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana saa toimia viranomainen, jonka laissa säädettyihin tehtäviin kuuluu avustaminen oikeudenkäynnissä. Lisäksi oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana saa toimia mainitun viranomaisen palveluksessa oleva oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittanut henkilö, joka on tehtävään sopiva ja kykenevä ja joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu.

Myös muu kuin 1 momentissa mainittu, rehellinen ja muutoin kyseiseen tehtävään sopiva ja kykenevä täysi-ikäinen henkilö, joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu, voi toimia oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana:

- 1) 5 luvun 3 §:ssä tarkoitetussa asiassa;
- 2) hakemusasiasa, joka ei ole riitainen;
- 3) maa-oikeusasiasa.

Mitä 4 momentin 2 kohdassa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta yrityksen saneerauksesta annetun lain (47/1993) mukaisessa saneerausmenettelyä koskevassa asiassa, joka on vireillä samanaikaisesti kuin samaa velallista koskeva konkurssihakemus.

Mitä tässä laissa tai muualla laissa säädetään asianajajan oikeudesta toimia oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana, sovelletaan myös henkilöön, joka saa harjoittaa asianajajan tointa jossakin Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa tai muussa valtiossa, jonka kanssa Euroopan unioni ja sen jäsenvaltiot ovat tehneet sopimuksen asianajajan ammattipätevyyden vastavuoroisesta tunnustamisesta.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20
Jos saneeraushakemus on tullut vireille ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.*

5.

Laki

konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä annetun lain 4 ja 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä annetun lain (137/2004) 6 §:n 2 momentin 3 kohta, sellaisena kuin se on laissa 367/2017,
muutetaan 6 §:n 2 momentin 6 ja 7 kohta, sellaisina kuin ne ovat laissa 367/2017, sekä
lisätään 4 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 367/2017, uusi 5 a kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 §

Muut konkurssiasioista merkittävät tiedot

Tuomioistuimen on merkittävä rekisteriin konkurssiasian käsittelystä:

(lisätään)

6 §

Muut yrityssaneerausasioista merkittävät tiedot

Kun yrityssaneerausmenettely on aloitettu, tuomioistuimen on merkittävä rekisteriin:

3) määräpäivä, johon mennessä velallisen taloudellista tilaa koskeva selvitys on annettava tiedoksi asiaan osallisille;

6) määräpäivä, johon mennessä saatavia koskevat väitteet on esitettävä;

7) määräpäivä, johon mennessä lausuma ohjelmaehdotuksesta on annettava;

4 §

Muut konkurssiasioista merkittävät tiedot

Tuomioistuimen on merkittävä rekisteriin konkurssiasian käsittelystä:

5 a) konkurssimenettelyn päättävän sovinnon vahvistaminen;

6 §

Muut yrityssaneerausasioista merkittävät tiedot

Kun yrityssaneerausmenettely on aloitettu, tuomioistuimen on merkittävä rekisteriin:

(kumotaan)

6) määräaika, jonka kuluessa saatavia koskevat väitteet on esitettävä, sekä päivä, jona kyseinen määräaika päättyy;

7) määräaika, jonka kuluessa lausuma ohjelmaehdotuksesta on annettava, sekä päivä, jona kyseinen määräaika päättyy;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Ennen tämän lain voimaantuloa aloitettuihin saneerausmenettelyihin sovelletaan tämän lain 6 §:n 2 momenttia, sellaisena kuin se oli tämän lain tullessa voimaan.

Valtioneuvoston asetus

yrityksen saneerauksesta annetun asetuksen muuttamisesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti
muutetaan yrityksen saneerauksesta annetun asetuksen (55/1993) 1 §:n 1 momentin 8 kohta ja 2 momentin 1 kohta, 1 a §:n 1 momentin 1 ja 2 kohta sekä 3 §:n johdantokappale, sellaisina kuin ne ovat asetuksessa 249/2007, ja 4 §:n 2 kohta, sellaisena kuin se on asetuksessa 450/2018, sekä

lisätään 1 §:ään, sellaisena kuin se on asetuksessa 249/2007, uusi 3 momentti seuraavasti:

1 §

Velallisen hakemus

Velallisen hakemukseen saneerausmenettelyn aloittamisesta tulee liittää:

8) tilintarkastuslain (1141/2015) 1 luvun 2 §:n 3 kohdassa tarkoitetun KHT-tilintarkastajan tai, jos velallisella lain mukaan ei tarvitse olla tällaista tilintarkastajaa, saman pykälän 2 kohdassa tarkoitetun HT-tilintarkastajan 1 a §:ssä tarkoitettu selvitys;

Jos velallinen on maatila- tai porotalouden tai kalastuksen harjoittaja:

1) hakemukseen on, jollei velallinen ole toiminnastaan kirjanpitovelvollinen kirjanpitolain (1336/1997) mukaan, 1 momentin 4 ja 5 kohdassa tarkoitetun selvityksen sijasta liitettävä selvitys viimeisestä veroilmoituksesta liitteineen;

Jos velallisella ei ole kirjanpitolain mukaan velvollisuutta laatia tilinpäätöstä, hakemukseen voidaan liittää tilinpäätösasiakirjojen sijasta vastaavalta ajanjaksolta kirjanpitoon perustuva eritelty selvitys elinkeinotoiminnan tuloista, menoista, varoista ja veloista sekä selvitys veroilmoituksista liitteineen. Välitilinpäätöksen sijasta velallinen voi liittää hakemukseen kirjanpitoon perustuvan selvityksen elinkeinotoiminnan tuloista, menoista, varoista ja veloista veroilmoituksen antamisen jälkeiseltä ajalta.

1 a §

Tilintarkastajan selvitys

Edellä 1 §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitetun selvityksen tulee sisältää:

1) lausunto hakemukseen liitetystä viimeisimmästä tilinpäätöksestä ja välitilinpäätöksestä tai ne korvaavista kirjanpito- ja verotustiedoista;

2) lausunto seikoista, jotka on otettava huomioon arvioitaessa velallisen taloudellista asemaa tilinpäätösten tai ne korvaavien tietojen perusteella;

3 §

Velallisen ja velkojen yhteinen tai velkojen puoltama hakemus

Yrityksen saneerauksesta annetun lain 6 §:n 1 kohdassa tarkoitettuun velallisen ja velkojen yhteiseen tai velkojen puoltamaan hakemukseen tulee liittää:

4 §

Kuulutus menettelyn alkamisesta

Jos saneerausmenettelyn alkamisesta julkaistaan kuulutus virallisessa lehdessä, kuulutuksessa on mainittava:

2) saneeraushakemuksen vireilletulon päivämäärä sekä yrityksen saneerauksesta annetun lain 71 §:n 1 momentin 1–3, 5, 5 a, 5 b ja 6 kohdassa ja 2 momentissa tarkoitettut seikat;

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Valtioneuvoston asetus

yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun asetuksen 3 ja 3 a §:n muuttamisesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti
muutetaan yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun asetuksen (58/1993) 3 §:n 3 momentin 3 kohta ja 4 momentti sekä 3 a §:n 1 ja 3 kohta, sellaisina kuin ne ovat asetuksessa 1379/2014, seuraavasti:

3 §

Elinkeinotoimintaa koskevat selvitykset

Elinkeinotoimintaa harjoittavan yksityisen elinkeinon- tai ammatinharjoittajan, joka hakee elinkeinotoimintaan liittyvien velkojensa järjestelyä, tulee 1 momentissa mainittujen selvitysten lisäksi liittää hakemukseensa seuraavat selvitykset tai ilmoittaa syy siihen, miksi selvitystä ei joiltain osin voida esittää:

3) tilintarkastuslain (1141/2015) 1 luvun 2 §:n 2 kohdassa tarkoitetun HT-tilintarkastajan tai muun luotettavan asiantuntijan antama selvitys 3 a §:ssä tarkoitetuista seikoista.

Jos velallisella ei ole kirjanpitolain (1336/1997) mukaan velvollisuutta laatia tilinpäätöstä, hakemukseen voidaan liittää tilinpäätösasiakirjojen sijasta vastaavalta ajanjaksolta kirjanpitoon perustuva eritelty selvitys elinkeinotoiminnan tuloista, menoista, varoista ja veloista sekä selvitys veroilmoituksista liitteineen. Välitilinpäätöksen sijasta velallinen voi liittää hakemukseen kirjanpitoon perustuvan selvityksen elinkeinotoiminnan tuloista, menoista, varoista ja veloista veroilmoituksen antamisen jälkeiseltä ajalta.

3 a §

Asiantuntijan selvitys

Edellä 3 §:n 3 momentin 3 kohdassa tarkoitetun selvityksen tulee sisältää:

1) lausunto hakemukseen liitetystä viimeisimmästä tilinpäätöksestä ja välitilinpäätöksestä tai ne korvaavista kirjanpito- ja verotustiedoista;

3) tiedot muista seikoista, joilla saattaa olla merkitystä arvioitaessa yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain (57/1993) 45 ja 45 a §:ssä tarkoitettuja velkajärjestelyn aloittamisen lisäedellytyksiä sekä 46 a §:ssä tarkoitettua maksuohjelman vahvistamisen estettä.

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Oikeusministeriön asetus

konkurssi- ja yrityssaneerausasioiden asianhallintajärjestelmästä annetun oikeusministeriön asetuksen 4 §:n muuttamisesta

Oikeusministeriön päätöksen mukaisesti
muutetaan konkurssi- ja yrityssaneerausasioiden asianhallintajärjestelmästä annetun oikeusministeriön asetuksen (707/2019) 4 §:n 5 kohta seuraavasti:

4 §

Yrityssaneerausasiassa asianhallintajärjestelmään tallennettavat asiakirjat

Selvittäjän on huolehdittava siitä, että asianhallintajärjestelmään tallennetaan viivytyksettä seuraavat asiakirjat:

5) selvittäjän ensiarvio;

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän asetuksen voimaantuloa aloitettuihin saneerausmenettelyihin sovelletaan tämän asetuksen voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.